Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Skuespil til Brug for den danske Skueplads : [Den Gyldendalske Samling].
Bindbetegnelse | Volume Statement: Vol. 9
Udgivet år og sted | Publication time and place: Kiøbenhavn : Gyldendal, 1775-89
Fysiske størrelse | Physical extent: 12 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

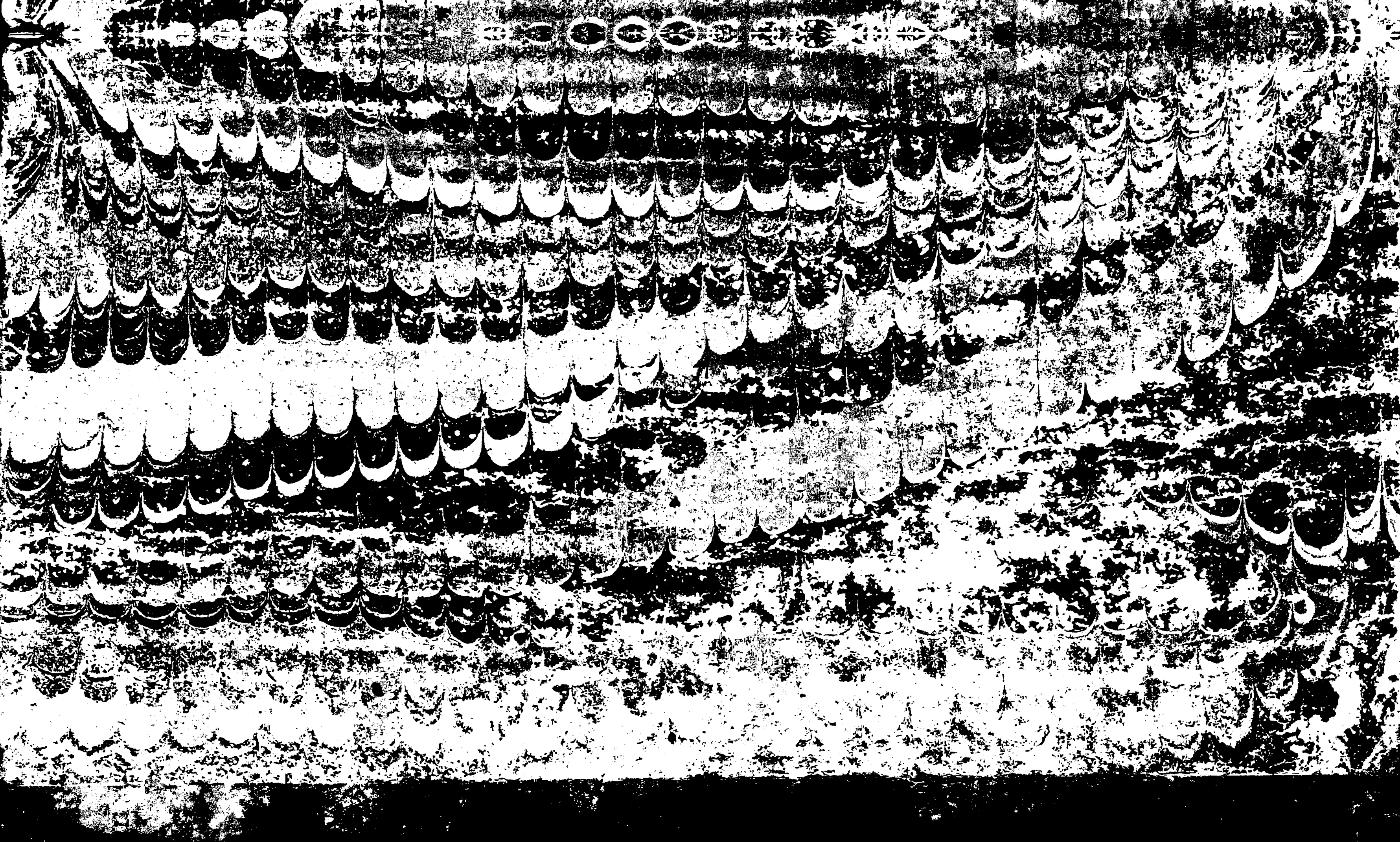

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021442901

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Skuespil

til Brug

for

den danske Skueplads.

Niende Bind.

Kiøbenhavn, 1784.

Trykt paa Gyldendals Forlag,

hos Joh. Rud. Thiele.

BIBLIOTHECA REGIA · HAFNIENSIS ·

Indhold
af
det niende Bind af Skuespil.

Den værdige Fader, eller Familien, i fem Akter, af Geheimeraad v. Gemingen.

Deserteuren af sønlig Kierlighed, i tre Akter, af Stephanie den Yngre.

Den Nysgierrige, i fem Akter, af samme.

Den Tienstfærdige, i tre Akter.

Den butte Velgiører, i tre Akter, af Goldoni.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den

værdige Fader,

eller

Familien,

Komedie i fem Akter.

Oversat

efter Geheimeraad v. Gemmingens

Tydske Original

ved

Friderich Schwarz.

Personerne.

Grev Wodmar.	Hr. Rose.
Karl og)	— Rosing.
Ferdinand, hans Sønner.)	— Preisler.
Grev Monheim, hans Svigerson.	— Elsberg.
Fritz, Monheims Søn, et Barn paa 6 Aar.	Lille Schall.
Baron von Dromer.	— Urberg.
Wermann, en Maler.	— Schwarz.
Adjutanten.	— Büsk.
Grevinde Amaldi.	Mad. Preisler.
Sophie, Monheims Kone og Grev Wodmars Datter.	— Rosing.
Lovise, Wermanns Datter.	Jfr. Astrup.
Anne, en gammel Pige.	Mad. Hallesen.
Amadis, Kammerpige.	Jfr. Petersen.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Første Act.

(Skuepladsen forestiller Sophies Værelse, hvorudi er en Sopha, foran staaer et lidet Arbeidsbord, hvorpaa ligger en Bog. Baron Dromer kommer ind, en Tiener gaaer for ved ham ind i Sideværelset; han tager just Bogen i Haanden i det Grev Karl triner ind.)

Første Scene.

Baron Dromer. Grev Karl.

Karl.

God Morgen, Dromer!

Dromer.

Underdanige Tiener, Grev Karl!

Karl.

Har min Søster endnu ikke ladet sig see?

Dromer.

Ikke det jeg veed. Jeg kommer nu først —

Tieneren (kommer ind).

Grevinden er færdig med hendes Paaklædning, og vil strax være her. (Gaaer.)

Karl

(har kastet sig paa Sophaen).

Dromer.

De er i ondt Lune, Greve.

Karl.

Veiret — —

Dromer.

Eller igien — —

Karl.

Som De vil. — Og jeg holder ogsaa for, at det er bedre, jeg ikke oppebier min Søster. Vær De saa god at sige hende, jeg har været her for at ønske hende en god Morgen.

Dromer.

Jeg har dog ikke fortørnet Dem? Jeg, Deres bedste Ven —

Karl.

Min Gud! ikke det mindste. Men jeg er af de Tanker, at man ikke maae falde andre besværlig med sit onde Lune.

Dromer.

O bliv dog, og oppebie Deres elskværdige Søster! Her kommer endnu flere Damer hid i Besøgelse, i det mindste veed jeg vist, at Grevinde Amaldi kommer; det vil gisre Dem munter.

Karl.

Plag mig ikke, Dromer, med disse Fruentimmer; jeg hader dem allesammen. De gisr Guds herligste Skabninger, os Mandfolk gisr de til en Ting, som de forbytte med Dukken, de lege med, standse enhver af os i sit første bedste Løb. (Han vil gaae, men kommer tilbage igien.) Har De ikke seet min Borgerdatter?

Dromer.

Jo, hun gaaer hver Dag forbi mit til Kirken.

Karl.

Karl.

Seer Pigen bedrøvet ud?

Dromer.

Som De veed, stedse i en stille Beskedenhed. Kan vel ogsaa en Pige, som en Grev Karl —

Karl.

Min kiere Mand! nu er De alt igien underveis med en Kompliment; qvæl den for min Skyld i Fødselen. — Hun seer altsaa nedslagen ud? Stakkels Pige! —

Dromer.

Seer De hende da ikke daglig?

Karl.

Nei; allerede ikke i en heel Uge —

Anden Scene.

De Forrige. Sophie (er imidlertid kommen ind med hendes Søn Fritz; hun holder et Brev i Haanden. Dromer kysser med Omhyggelighed hendes Haand).

Karl.

God Morgen, Søster.

Sophie.

Velkommen, kiere Herr Dromer! Vil De ikke bevise mig den Villighed, og bringe dette Brev op til min Mand; det er nylig kommen.

Dromer.

De beviser mig en stor Naade.

(Gaaer hastig bort).

Sophie.

Det er dog en god Nar.

Karl.

Paa hans kiedsommelige Komplimenter nær.

Sophie.

Vil du spise Frokost med mig?

Karl.

Gierne.

Sophie (til Fritz).

Gaae, mit Barn; sig, at man skal bringe Frokosten herind, og bliv du saa oppe hos Hovmesteren.

Fritz.

Godt, Mama.

(Barnet vil springe glad afsted, i det samme kalder)

Sophie.

Fritz! hvorhen? Giør du ikke din Kompliment?

Fritz

(bukker sig dybt, og gaaer saa bort).

Sophie.

Saaledes.

Karl.

Jeg vilde gaaet; men du veed, Søster, jeg har dig alt for kier til at kunne gaae fra dig, naar jeg er hos dig. (Man bringer Frokost, han sætter sig.)

Sophie.

Karl!

Karl.

Hvad vil du?

Sophie.

Talte du ikke nu igien med Dromer om din Borgerdatter, og du lovede mig dog —

Karl.

Ikke at see hende mere, og det har jeg ogsaa holdt; thi i otte Dage har jeg ikke seet Pigen med mine Øine.

Sophie.

Du lovede ogsaa, at du vilde forglemme hende.

Karl.

Karl.

Da har jeg begaaet en Narrestreg, og lovet det, jeg ikke kunde holde, det jeg ikke ønskede at holde. Da du med de meest levende Farver forestillede mig den Fordærvelse, som jeg ved et ulige Givtermaal vilde styrte mig udi; erindrede mig om vores kiereste Faders Mishag og Bedrøvelse, naar han kom tilbage fra sin Reise —— hvad havde jeg da ikke gierne lovet? — Nu har jeg holdet hvad jeg har kunnet.

Sophie.

Hvorfor er du ikke, som jeg har raadet dig, gaaet i Selskaber?

Karl.

Hvad skal jeg der?

Sophie.

Søge Adspredelser; see, om du ikke iblandt alle de Fruentimmer kunde finde et —

Karl.

Jeg tvivler ikke paa, at man jo hist og her blandt alle ved jeres mange Moder forstilte Skabninger kunde finde en god Siel; men bort med Fruentimmerne. Kan man vel forlange af en Dreng, som Bien har stukket, at han igien skal gaae hen til Kuben? — Og saa den evige Tummel, som man maae være udi, for at leve med eder. For af jer at ansees for artig, maae man næsten fornægte sig selv; thi man vil dog ikke være den ringeste der, hvor man er. Saa lang som Dagen er maae man kiøre med jer fra det ene Huus til det andet, tale med enhver, og dog ikke have noget at sige nogen. — Hvem der kan det, han giøre det; jeg kan ikke.

Sophie.

Jeg raadede dig det ogsaa kun som en Adspredelse, for at forslaae dine svrige Tanker.

Karl.

Hiin Levemaade, Søster, er Intet, og du vil med et Intet bortjage noget saa Væsentligt, saa Sandt, saa Henrivende, som Kierlighed? — Men er det sandt, hvad Dromer har sagt mig, at her kommer Visiter? Hvis saa er, saa lad mig gaae.

Sophie.

Her kommer ingen uden Grevinde Amaldi. Hun har buden sig selv; jeg veed ikke hvorfor.

Karl.

Hvorfor? For at see dig?

Sophie.

Heller min Mand.

Karl.

Jalousie? Jo, jo! I Fruentimmer kan fortreffelig forbinde Jalousie med Ligegyldighed.

Sophie.

Hvem har sagt dig, at min Mand er ligegyldig? Og dersom han er det, hos hvem begyndte da Ligegyldighed?

Karl.

Troer du, jeg vilde gisre din Mands Lovtale? Dertil harmonere vi alt for lidt sammen.

Sophie.

Det har dog ikke altid været saaledes. Der var en Tid —

Karl.

Nyheden — de første Glimmer-Maaneder —

Sophie.

Troe mig, vi elskede hinanden.

Karl.

Karl.

Og om saa var, saa kunde det dog ikke vedvare. En Mand, som ingen Forretninger har, kan aldrig være en god Ægtemand. Kiedsommelighed bliver Kierligheds og Venskabs Grav. Og er han oven i Kiøbet en Hofmand i den egentlige Forstand, der skaber sig Forretninger, hvor der ingen er; som holder sin Nulle-Existence for væsentlig, og dog stedse finder, at han er kun et Nul — da vee hans Kone!

Sophie.

Kun siden hans Bekiendtskab med Grevinde Amaldi ——

Karl.

Jeg vil være dig Borgen for, Søster, at, om ogsaa Greven er forelsket i hende, vil hun snart skille sig af med ham. — Hun har en høi Siel; hendes Omgang fordrer mere — Sandt nok, hun er Coquette, som I alle ere.

Sophie.

Jeg foler mig saa aldeles skabt til at nyde den stille huuslige Fornsielses Lyksalighed. Enhver af mine Handlinger skulde sigte til at giøre min Mand lykkelig; derpaa skulde mine Tanker være henvendte. Jeg kunde forglemme mig selv, og kun allene leve i ham, og lyksalige Dage —— Men hvor er du henne med dine Tanker?

Karl

(som i al den Tid var falden i Tanker).

Der, hvor du ikke vil have mig, jeg selv ikke gierne vilde være, og er der dog saa stedse.

Sophie.

Men hvor bliver Manden ved alt dette? Den Fasthed, den Styrke i Sielen, som du stedse med saa megen Veltalenhed fører i Munden? Hvad skal Fruentimmeret da gisre, naar dette anstaaer jer Mænd, som dog saa gierne vil ansees for en Art Halvguder.

Karl.

Er det ikke umenneskeligt at forlade en Pige, som saa aldeles elsker mig, saa aldeles hænger ved mig; som, fuld af Tillid til mit Ord, allerede drømte hun var sin Elskers Kone; som, inddysset i denne Drøm, gik saa vidt, at hun snart vil blive Moder — —

Sophie

(styer sammen).

Stakkels Pige! — I Mænd! I Mænd! hvad ere I dog for Skabninger!

Karl.

Siig det reent ud, siig, at de ere ondskabsfulde; kald mig ogsaa saaledes — — men lad mig saa knurre over den Strid, der er imellem vores Lidenskaber og vedtagne Fordomme. —— Siig nu selv, om det ikke vilde være umenneskeligt, saa stiltiende at forlade Pigen.

Sophie.

Alt det er sandt — Men hvad skal der blive af? Naar du seer hende igien — —

Karl.

Vil jeg trøste hende med min Faders Hiemkomst —

Sophie.

Men han vil komme igien, og saa — —

Karl.

Saa — — veed jeg det selv? — Her er lutter Mørke. Hvad ønsker jeg med større Længsel, end

at

at see min Fader igien? Og dog, Søster, skielver jeg for hans Ankomst.

Sophie.

Men kan man vel være bange for den bedste Raadgiver? Det skal han være mig.

Tredie Scene.

De Forrige. Grev Monheim. Baron Dromer.

(Grev Monheim kommer ind med Baron Dromer, og holder et Brev i Haanden).

Monheim (til Sophie).

Deres Fader vil være her inden faa Timer.

Karl.

Min Fader! o jeg maae tage den bedste Fader i Møde. (Gaaer hastig bort).

Sophie.

Glæde! vor Fader vil efter saa lang Tid —

Monheim.

Vel har han havt i Sinde at komme bag paa dem; men da det er billigt, at man tager vel imod ham i hans eget Huus, saa har jeg funden for godt at sige dem det i Forveien.

Sophie.

Jeg skal strax giøre Anstalter.

(Gaaer).

Monheim.

Ja — dertil er hun brugelig; høist som Huusholderske, ellers til Intet.

Dromer.

Forlad, Deres Excellence! hun er den elskværdigste Dame.

Mon-

Monheim.

Det er mig kiert for Dem, dersom De finder hende saaledes; for mig er hun det kiedsommeligste og ufordrageligste Kreatur.

Dromer.

Men hun har dog en følsom Siel.

Monheim.

Ja, saa yderlig følsom, at jeg slet intet mere føler for hende.

Dromer.

Vist nok lidt overdreven; men hvem kan ogsaa staae sig imod Deres Excellences giennemtrængende og vidt omgribende Forstand?

Monheim.

O! skyldige Tiener, skyldige Tiener; jeg er gierne tolerant, meget gierne, naar man kun har sund Menneskeforstand.

Dromer.

Som en gammel Ven af Huset, og som Deres Excellences hengivneste Tiener maae jeg dog underdanigst fortælle det, som jeg med Vished veed; nemlig, at Frue Grevinden er lidt jaloux over Grevinde Amaldi; derfor vil jeg raade Dem til at være noget overbærende med Deres Frue Grevinde.

Monheim.

Overbærelse? — Hvad for Overbærelse? Amaldi er en stor og fortreffelig Dame, og hun er en fiantet Ting, som i det høieste har læst nogle tydske Romaner; der ikke veed at presentere sig i Verden, og som volder mig Kiedsommelighed. Det er nok. — Hun har ikke engang Forstand til at have en Amant.

Dro=

Dromer.

Det er dog ellers en temmelig almindelig Forstand.

Monheim.

Og naar jeg kommer tilbage fra en Grevinde Amaldi, Dronningen for alle Koner, og saa hændelseviis møder min kiedsommelige Kone, som holder Conversation med Maanen, eller har noget deslige fore, saa kunde jeg strax være i Stand til —

Dromer.

Det er vist nok, at Grevinden just ikke har Tilbøielighed til den store Verden.

Monheim.

Jeg kan ikke heller ret vel have mit Huus paa den Fod, som det egentlig sømmer sig for en Mand af min Stand. Kort, det bedste Middel bliver, at jeg indrømmer hende et Gods, og lidt efter lidt trækker mig aldeles tilbage fra hende.

Dromer.

Ei, ei! men naar nu Faderen kommer?

Monheim.

Just han skal være mig behielpelig i mit Forehavende. — Jeg kunde blive rasende, naar jeg tænker paa, at jeg maaskee nu kunde blive Grevinde Amaldis Mand, en af de rigeste og fornemste Enker. — Thi imellem os sagt, hendes Tilbøielighed til mig har jeg aldeles ingen Tvivl om.

Dromer.

Hvor der er slig en Aands og Siels Overeensstemmelse —

Sophie (kommer ind).

Jeg har besørget alle Ting.

Mon-

Monheim.

Ogsaa bestilt, at vi i Dag spise i den store Sal, at Domestikerne maae i Dag lade sig see i Galla-Livreet?

Sophie.

Nei, det har jeg ikke.

Monheim.

Og hvorfor ikke?

Sophie.

Fordi jeg troede, at Børnenes Glæde vilde være Faderen den bedste Galla.

Monheim.

Hun duer ikke engang til at være Husholderske i et borgerligt Huus. Kom med, Baron.

(Gaaer).

Dromer.

Med Deres Naades Tilladelse, jeg er desuden ved denne Tid bestilt hen til Grevinde Arnaldi; jeg troer, hun vil kiøre ud.

Sophie.

O ja, gaae De kun.

Dromer.

I øvrigt kan De ikke troe, hvad Glæde jeg føler ved deres Herr Faders Ankomst.

Sophie.

Jeg takker Dem. — Kiender De ham?

Dromer.

Om jeg kiender ham? — Det er min bedste Ven.

Sophie.

Det var meget. Hvor har De da seet ham?

Dromer.

For sex Aar siden har jeg engang spiist til Middag med ham i Wien; og da talte vi ret meget om denne Bye.

Sophie.

Sophie.

Ja saa!

Dromer.

Endnu en Ting, Grevinde; det er af bare Venskab for Dem. Hold Die med Deres Mand: han taler om Bortsendelse, om Skilsmisse. Men, jeg maae sandelig gaae. Underdanigste Tiener! jeg haaber, at De ikke miskiender mit Venskab.

Sophie.

Jeg veed ikke, hvormed jeg kan have fortørnet ham.

Dromer.

Nu, naar man er forliebt saaledes, som Greven er det.

(Gaaer.)

Sophie.

Dromer ——

Fierde Scene.

Sophie. Ferdinand.

Ferdinand.

God Aften, lille Søster!

Sophie.

God Aften. Du seer jo ganske forpustet ud.

Ferdinand.

Ja, den fordømte Exerceren den hele Dag! Jeg kommer nu lige derfra; og saa har jeg desuden ikke sovet den hele Nat.

Sophie.

Igien sværmet omkring?

Ferdinand.

Du veed, at der var Bal til Klokken 2, og siden kom jeg i et Spilleselskab, derfor er jeg ogsaa forfærdelig søvnig.

Sophie.

Sophie.

Du vil dog nok engang sætte din Helsen til.

Ferdinand.

Med Helsen har det ingen Nød, men desto mere med Pengene. Lille Søster, kan du ikke laane mig nogle?

Sophie.

Jeg gav dig jo endnu i Gaar alle mine Maanedspenge, hvor har du alt giort af dem?

Ferdinand.

Forspilt alting; den fordømte Karo-Dame, jeg seer hende endnu.

En Tiener.

Grevinde Amaldi —

(Gaaer.)

Femte Scene.

De Forrige. Amaldi. Dromer.

(Dromer fører Grevinde Amaldi.)

Amaldi (neier dybt).

Det glæder mig, at finde Dem hiemme.

(Sophie gaaer hende i Mede. De omfavne hinanden. Ferdinand bukker, og gaaer siden hen til Dromer.)

Sophie.

Behag at sidde, Frue Grevinde. Hvad for en Hændelse kan jeg tilskrive den Ære af Deres Besøgelse?

Amaldi.

Man maae sandelig ikke tage mig det ilde op, at jeg ikke gaaer tidt ud; thi jeg befinder mig sielden vel; nu begynder jeg ogsaa at blive magelig; og har stedse meget Selskab.

Sophie.

Sophie.

Der er ingen, som veed bedre at sætte Priis paa det huuslige Livs Lyksalighed, end jeg. — Vil de Herrer ikke sætte Dem ned?

Amaldi.

Grev Ferdinand, har De dandset meget forrige Nat?

Ferdinand.

Ganske forskrækkelig! jeg har nok dandset en otte Contre-Dandse, uden at holde op.

Dromer.

Greven er ogsaa, uden at flattere, en af vore bedste Dandsere.

Amaldi.

Baronen veed dog altid at sige enhver noget ret galant.

Sophie.

Ja, jeg troer, lige fra Sveitzeren af til Herren i Huset!

Dromer.

De ere alt for naadige.

Ferdinand.

Hør, Baron, jeg troer, du har strax paa din første Geburtsdag giort din Moder en underdanig Kompliment for den Uleilighed, hun har havt.

(Alle lee.)

Amaldi.

Hvor er Grev Karl?

Ferdinand.

Min lærde Broer? Jeg veed det saa sandelig ikke, Deres Naade.

(Tager Dromer til en Side).

Sophie (til Amaldi).

Jeg troer, han er tagen vor Fader i Møde.

Amaldi.

Hvorledes? Kommer den ærværdige Mand endnu i Dag?

Sophie.

Inden en Time.

Amaldi.

I saa Fald var det ubilligt at opholde Dem længer. De ville allene tillade, at jeg med min sædvanlige Aabenhiertighed siger Dem noget.

Sophie.

Jeg er aldeles bereed til at høre Dem.

Amaldi.

Dromer har sagt mig, at De ikke gierne seer, at Deres Mand kommer i mit Huus.

Sophie.

Den Sladrer! hvad ——

Amaldi.

Stille, Frue! giv sig ikke af med ham. Dersom jeg har kunnet lide Deres Mand, saa var det fordi jeg giør mig en Glæde af, at have flere Mænd om mig, for med Fornøielse at see, hvorledes vi Fruentimmer efter eget Behag kan lede de svage Mandfolk. Men nu —— dog jeg troer, at Dromer giver Agt paa os; skal vi ikke gaae ind i Deres Kabinet?

Sophie
(høit, i det de staae op).

Vil De besee mit Arbeide? (De gaae.)

(Dromer og Ferdinand fortsætte deres Samtale.)

Ferdinand.

Den fordømte Karo-Dame! og saaledes gik det til, at jeg forspilte alting.

Dromer.

Dromer.

Jeg tager overmaade stor Deel deri; befael kun, hvad jeg som Ven kan gisre for dig?

Ferdinand.

Ja — laane mig Penge.

Dromer (studser).

Penge — Penge — ja, hvor skal jeg faae Penge fra? —

Ferdinand.

Ja, der tager Fanden ved det, naar man af jer Folk vil have andet end Ord.

Siette Scene.

De Forrige. Karl.

Karl (kommer ind).

Hvor er min Søster?

Dromer.

Hun er gaaet ind i Kabinettet med Grevinde Amaldi.

Ferdinand.

Du kommer ret som du var kaldet, Broder! jeg har Penge nødig.

Karl.

Det troer jeg nok.

Ferdinand.

Men jeg har ingen.

Karl.

Det er slemt.

Ferdinand.

Har du heller ingen?

Karl.

I det mindste ikke for dig. Alt hvad jeg kan give dig, er det gode Raad, at du dog engang i dit Liv maatte blive fornuftig.

Ferdinand.

I hvad for en Kasse henter man denne Mynt?

En Tiener (kommer ind).

Regiments-Adjutanten vil tale med Grev Ferdinand.

Ferdinand.

Har Fanden ham nu her igien? Beed ham komme ind.

(Tieneren gaaer.)

Syvende Scene.

De Forrige. Adjutanten.

Karl.

(Imidlertid Adjutanten taler med Ferdinand.)

Jeg vilde have taget min Fader i Mode; men alting vel overlagt, saa vil jeg først tale med min Søster.

Dromer.

Jeg troer, at Besøgelsen vil ikke vare længe. Jeg finder det overhoved meget besynderligt, hvorfor Grevinde Amaldi kan være kommen herhid.

Karl.

Hvad kommer det os ved? Men hvad mon min liderlige Broder nu igien har fore?

Dromer.

Han har ogsaa villet havt Penge af mig, men jeg har tilforladelig ingen flyet ham; thi ——

(Hvisker ham i Øret).

Ferdinand (til Adjutanten).

Men hvorfor Djevlen skal jeg da i Arrest?

Adju-

Adjutanten.

Det vil Oberſten nok ſige Dem; vær De kun ſaa god, at komme med.

Ferdinand.

Strax, ſtrax. Adieu, mine Herrer! jeg maae geſvindt et Steds hen.

Karl.

Men veed du vel, at vores Fader vil ſtrax være her?

Ferdinand (glad).

Vores Fader? (Sagte til Adjutanten.) Ja, Herr Adjutant, ſaa kan jeg ikke følge med; bare til i Morgen, ſaa vil jeg gierne gaae i Arreſt.

Adjutanten.

Herr Kaptain, De veed, at jeg har min Ordre.

Ferdinand.

De har ret. Jeg vil ſelv bede Oberſten.

(De gaae).

Ottende Scene.

De Forrige. Monheim (kommer fra den anden Side).

Monheim

(ſagte til Dromer).

Er det ſandt, at Grevinde Amaldi er hos min Kone?

Dromer.

Ja, Herr Greve.

Monheim.

Hvad giør hun her?

Dromer.

Det veed jeg ikke; men det forekommer mig, ſom om det galdt Dem.

Monheim.

Mig?

(I det samme kommer Amaldi ud for at gaae bort; alle bukke. Monheim byder hende Armen, hun tager ikke derimod.)

Amaldi.

Forlad! Grev Karl, vil De være saa god og følge mig til Vogns?

(Karl springer til. De gaae.)

Monheim

(efter at han har staaet lidt bestyrtet, siger han til Dromer).

De har aldeles Ret. (Siden meget heftig til Sophie.) Det er De Skyld i, Madam! men De skal ikke have giort det for intet. Troer De, at De saaledes kan spille Giek med mig? — Den Sag maae have en Ende, og jeg skal nok sørge derfor.

(Gaaer bort med Dromer. Sophie bliver staaende ganske forstørret.)

Karl

(kommer tilbage).

Hvad er her paa Færde?

Sophie.

Min Mand mishandler mig. O! jeg er det ulykkeligste Kreatur!

Karl.

Og hvad er jeg da? Arme Fader! hvad vil du forefinde, naar du kommer hiem? Du, hvis lykkelige Børn fordum sprang dig med Glæde i Møde! og nu? Ak der er en stor Forstyrrelse i vores Huus, som han aldrig ganske vil kunne afhielpe!

En Tiener.

Den gamle Herre kommer.

(Sophie styrter ud af Værelset.)

Karl (forbavset).

Ak min Loviſe! — Dog, er det ikke min Fader? —

(Gaaer efter Søsteren.)

Niende Scene.

(Skuepladsen forandres til Malerens Værelse; man kan af det hele see Beboerens Trang. Rundt omkring staae adskillige Konstsager og Malerier. I Midten staaer et Staffelie, hvorpaa staaer et Malerie.)

Maleren (sidder ved Maleriet). Loviſe (sidder paa den anden Side ved en Spinderok og synger en Viſe).

Maleren.

Tak skal du have, min Datter, for din Viſe; den var fortreffelig.

Loviſe.

Jeg vidste, min Fader, at det er Deres Favorit-Viſe, derfor sang jeg den ogsaa.

Maleren.

Gode Pige! dersom du kun vidste, hvor godt man maler derved: hvorledes alle Sielens Følelser derved sættes i Bevægelse: hvorledes Farven i denne Tilstand smelter hen paa Dugen, og hvorledes jeg da ogsaa, Trods alting, troer mig saa inderlig fornøiet, saa lykſalig!

Loviſe.

Gud skee Lov, at De dog engang er fornøiet!

Maleren.

O mit Barn! — her ved denne Staffelie — Konstens store Følelse — i min Siel Naturens Tanke — og her i Haanden Farverne, med hvilke jeg igien skal udtrykke, hvad jeg saa mægtigen føler; troe mig,

jeg vilde ved en Drik koldt Vand og et Stykke tørt Brød være Guds taknemligste og lykkaligste Skabning, dersom jeg kun saae dig lykkelig.

(Louise springer op og falder ham om Halsen.)

Louise.

Som om jeg ikke var det, naar jeg er hos Dem, kiereste Fader!

Maleren.

Kiere gode Barn! men naar jeg seer dig lide Nød; seer, at du med Nød og neppe ved dit Arbeide kan ernære mig, og jeg ikke dig; naar jeg seer, at andre af min Stand kan give deres Børn smukke Klæder, og alt hvad der kan behage jer Piger; kan forskaffe dem Rigdom —

Louise.

Er det vel Deres Skyld, min Fader? Arbeider De ikke Nat og Dag? Kan De gjøre for, at ingen vil betale Deres Arbeide? —

Maleren.

Ja, Louise, jeg kan gjøre derfor; jeg skulde have lært et Haandværk, og ikke fulgt det Kald til Konsten, som jeg troede saa mægtig at føle i min Siel.

Louise.

Har De ikke ofte sagt mig, min Fader, at der gives en guddommelig Stemme i Menneskket, og at man maae følge det Kald, som man føler hos sig?

Maleren.

Men fordi jeg gjorde det, seer jeg dig mere nødlidende end andre.

Louise.

Og maaskee dog lykkeligere; sandelig, min Fader, De skal see mig saa lykkelig — saa lykkelig!

Tien-

Tiende Scene.

De Forrige. Anne.

Anne.

Louise! her bringer jeg noget Grønt og et Brød; men (til Maleren) de sagde, at det var den sidste gang de vilde borge os noget: og jeg veed paa min Troe ikke, hvor vi skal tage noget fra i Morgen.

Maleren.

Det er forfærdeligt! Har du da ikke sagt dem, at jeg har for mere end 600 Rdlr. Arbeide?

Anne.

Ja, hvad kommer det Spekhøkeren ved? Og kan man vel faae Penge for Deres Sager? Har jeg ikke slæbet det hele Byen omkring? — Min Mand, vor Herre være hans Siel naadig! var slet og ret Huusmaler; men naar han ikke havde noget at stryge an, saa malede han ogsaa iblandt Skilderier af, fornemme Herskaber, ja ogsaa gamle Helgene: og det gik af som varmt Brød; vi havde altid fuldt op. Dersom vor Herre ikke havde kaldet ham saa tidlig, saa kunde han have lært Dem, hvorledes han bar sig ad.

Maleren (leende).

Gode Kone!

Louise.

See her har jeg jo Arbeide, det kunde jeg sælge.

Maleren.

Endnu ikke, mit gode Barn! jeg vil gaae hen til en Herre, som forleden af Skryderie kiøbte et Malerie af mig, og nu kan jeg ingen Penge faae af denne rige Ødeland; jeg vil endnu giøre et Forsøg.

(Gaaer.)

Anne.

Nu, hvorledes er det, Louiſe? Har Greven endnu ikke været her?

Louiſe.

Jeg har i otte Dage ikke ſeet ham med mine Øine. Saaledes at lade mig være allene! da han veed, hvad Tilſtand jeg befinder mig udi; da han saa hellig har lovet mig, at vi i diſſe Dage ſkulde fortælle min Fader vores Bekiendtſkab, og at vi ved det hellige Alter ſkulde knytte et evigt Baand, saasnart hans Fader kom tilbage! —

Anne.

Men hvor kan De være saaledes, kiere Louiſe? De veed jo, at han er gaaet sin Fader i Møde; han ſkal komme i diſſe Dage, og at deres Giftermaal beroer paa hans Ankomſt.

Louiſe.

Alt det veed jeg, kiere Anne! jeg veed alting, og dog er jeg uroelig. Jeg elſker min Karl af mit inderſte Hierte; jeg kunde fortroe ham alting; jeg bygger saa faſt paa hans Ærlighed, og dog frygter jeg saa meget.

Anne.

Vær De kun roelig; det er en Følge af Deres Tilſtand.

Louiſe.

Siig, Anne, at det er en Følge af Samvittigheden, som veed sig ſkyldig, som har ladet sig dyſſe i Søvn; Bebreidelſer, at Datteren har kunnet giort noget uden hendes gode Faders Vidende; siig —— ak! jeg var tilfreds, at du ikke havde været mig behielpelig ved dette Bekiendtſkab.

Anne.

Anne.

Saadant er det, naar man blander sig i deslige Ting; tilsidst faaer man Fanden til Tak. Min Naboekone har dog Ret. Hun siger stedse: man skal ikke blande sig i andres Sager; og saa er jeg Skyld i, at Greven lærte at tegne hos hendes Fader, at han hver Dag var hos jer, at I have giort Bekiendtskab sammen? Jeg var kun Brevdrager; jeres Fader burde have holdt Die med jer.

Louise.

Ak, min bedste Anne! vær ikke vred, det var ikke saa min Mening; og min Fader havde alt for megen Tillid: han troede — O! I skulde seet før, hvorledes jeg hængte om hans Hals, hvor kier han havde mig! Jeg vilde saa gierne have sagt ham det, men jeg kunde ikke.

Anne.

Vær De kun roelig. Men hvorfor giør De nu ogsaa alle disse Ophævelser?

Louise.

Jeg veed ikke, jeg veed det ikke, min gode Gamle; men jeg føler en Uroelighed. Alle Folk taler om min Grev Karls Bekiendtskab med en Grevinde Amaldi; — men det er intet om; det kan ikke være; jeg veed det, og er dog uroelig. Jeg mødte hende i Gaar i Kirken. Hun saae paa mig; og da jeg mødte hendes Øine, da, Gud forlade mig det! da var al min Andagt borte. — Anne, dersom Karl, dersom han kunde blive utroe! —

Anne.

Det bliver han aldrig. Men hvormed kan jeg giøre Dem roelig? Hvad skal, hvad kan jeg giøre?

Louise.

Louiſe.

Min kiere Gamle! vil du bringe ham dette Brev? — Søg ham op, ſiig ham, at det er ſkreven med Taarer; ſiig ham, at derſom han ikke vil komme til ſin Kiereſte, ſaa maae han dog komme til ſit Barns Moder. Vil du, Bedſte?

Anne (rørt).

Strax, min kiere dyrebare Louiſe, ſtrax.

Louiſe.

Saa gaae, Bedſte! jeg vil imidlertid lave Aftensmad til min Fader.

(Gaae begge.)

Ende paa den første Akt.

Anden

Anden Akt.

Skuepladsen forestiller Grev Wodmars Værelse.

Første Scene.

Grev Wodmar (sidder ved et Bord; ved hans høire Side sidder) Sophie, (paa venstre) Karl. (Hos Sophie sidder) Ferdinand, (og hos Karl) Grev Monheim. (Ved Enden af Bordet sidder) Barnet (med et tvungent Væsen. De spise Frokost.)

Wodmar.

Jeg har i Nat igien sovet ret fortreffelig, og jeg befinder mig saa inderlig vel ved at see mig omringet af min Familie efter saa lang Tids Forløb. O, mine Børn! der gives mange Lidelser i denne Verden. Men, hvor er den Elendighed, som kan veie op imod en Huusfaders Fornøielse, naar han er omringet af sine Børn?

Monheim.

Jeg ønsker allene, Herr Svigerfader, at De i Deres Huus maae have funden alting i Orden.

Wodmar.

Jeg har funden mine Børn, og jeg maae tilstaae, at jeg ellers ikke har tænkt paa noget. Hvor ofte ønskede jeg mig med min salig Kone, saaledes engang med vores Børn og Børnebørn at nyde en lykkelig Alder!

Det

Det har nu ikke skullet være saaledes. Jeg troer ikke, at De, Herr Greve, har kiendt hende?

Monheim.

Nei; jeg kom først efter hendes Død hertil.

Wodmar.

Det var en fortreffelig Kone; saadan en, (til Karl) som jeg engang vil ønske dig. Hun havde, istedet for en glimrende Forstand, og at være Fruentimmerlærd, en god, ægte, sund Menneskeforstand. Fine Følelser, men ukonstlede, saaledes, som Naturen pleier at give Fruentimmerne dem. Hun var stedse reenlig og zirlig klædt, endog naar hun gik i Huusholdningen, dog uden Pragt og Ødselhed. Altid oprømt og lystig. Jeg havde ingen Fortred, som jo forsvandt i hendes Selskab. Hun var ingen Modedame, som spildte Tiden ved Spillebordet, eller i Selskaber; men hun var det, hvad der egentlig er en Kones Bestemmelse: en god og flittig Huusmoder; og i Selskab var hun den, som opmuntrede dem alle.

Sophie.

O! gid hun endnu levede, at hun kunde lære mig —

Wodmar.

Det er ogsaa mit Ønske; dog lad os ikke, ved at ønske os en stor Lykke, glemme den nærværende. — (Til Ferdinand) Du, som tilkommende Ridder af Johanniter-Ordenen, du behøver ikke at vide noget af Huusglæder.

Ferdinand.

Ja, kiere Fader! i det mindste er jeg hos min tilkommende Kone, det sorte Kors, sikker paa, at hun ikke forandrer sit Humør, og at hun ikke bedrager mig.

Wod-

Wodmar.

Men om din Kone, som du kalder det, kan være sikker paa, at du ikke bedrager hende, det veed jeg ikke.

Ferdinand.

Vi blive nok enige med hinanden.

Wodmar.

Men hvorfor saa alvorlig, Karl? Gior denne Tale Stamherren tankefuld?

Karl.

Jeg tænkte just paa, at det er en mosommelig Vei, inden man naaer slige Huusglæder, og at den forfeiles af de fleeste.

Wodmar.

Fordi de fleeste vil forfeile den; fordi de fleeste tage blind Kierlighed eller daarlig Egennytte, og ikke Fornuften til Veiviser. Naar man, som du, har frit Valg, har en Ven i sin Fader, som meddeler os sine Erfaringer, og gaaer i Raad med ham, da tør man haabe —

En Tiener (kommer ind).

Baron von Dromer lader spørge, om han tør giøre sin underdanige Opvartning, og ved hvad Klokkeslet?

Wodmar.

Hvem er Baron von Dromer?

Monheim.

En fælles Ven af Huset, og vel liidt næsten i alle Huse.

Sophie.

Kiender De ham ikke? Han siger, at han har seet Dem i Wien.

Wod-

Wodmar.

Kan nok være; men jeg huſker det ikke. — Dog, ſom Ven af Huſet ſkal han være mig velkommen. — (Til Tieneren) Det ſkal være mig kiert, at ſee Baronen; og Folk af mine Lige pleier jeg ikke at beſtemme et viſt Klokkeſlet. (Tieneren gaaer.)

Ferdinand.

De vil finde i ham en Komplimentmager af første Klaſſe.

Wodmar.

Det er en beſværlig Vane, og jeg har ikke ſielden bemerket, at ſlige Folkes Væſen beſtaaer mere i Ord end i Handlinger.

Monheim.

Dog ſynes mig, at man nu omſtunder alt for meget forſømmer Høflighed, og tilſidſt tabe vi aldeles den ſtore Verdens Tone. —

Karl.

Ja, der er Forſkiel paa Høflighed og et evigt Komplimentmagerie.

Wodmar.

Tilforladelig; thi man kan være ſandrue og ligefrem; kun omgaaes fortroelig med faa, men aldrig mangle Høflighed mod nogen.

Sophie.

Det gik endda nok an; om han kun ikke var hver Mands Ven. —

Wodmar.

Sandelig! det er et farligt Slags Mennesker; thi da de naturligviis ere uſtadige, eller meget mere uden Karakteer, ſtifte de ofte mere Ondt, end de allerſletteſte Mennesker.

Mon-

Monheim.

De forlader, Herr Svigerfader! (i det han staaer op) jeg maae ud.

Wodmar.

Lev vel, til vi sees igien.

Ferdinand.

Jeg troer sandelig, at det er paa Tiden, jeg maae hen til Oberſten; nær havde jeg glemt det.

Wodmar.

Jeg haaber, du ikke for nogen Slags Fornøielse vil glemme Tieneſten?

Karl.

Jeg troer du skal have Vagt i Dag?

Ferdinand.

Ja, det er i Dag min Tour, men jeg giør den ikke.

Karl.

Hvorfor ikke?

Ferdinand.

Det skal jeg nok ſige dig en anden Gang. Farvel! (Gaaer).

Wodmar.

Lidt mere ſat Væſen, og denne Munterhed vil ſikke ſig ret godt for hans Stand. (Til Sophie) Men hvorfor ſidder din Søn saa ſtille? Tør han ikke røre ſig? Spring omkring, mit Barn; jeg kan ikke lide, at en Dreng paa 6 Aar alt skal agere Philoſoph.

Sophie.

Staae op, Grandpapa tillader det. (Barnet staaer op.) Gaae hen, og kys Haanden. (Drengen gaaer hen for at kysse Haanden, men Grev Wodmar kysser ham hiertelig.) Lad din Bedſte-Fader høre, hvor-meget du alt har lært. —

Fritz.

Fritz.

Skal jeg sige noget frem af Mythologien, eller af Historien?

Wodmar.

Er du saa lærd?

Sophie.

Af begge Dele. Hvem var Gud for Krigen?

Fritz.

Mars.

Sophie.

Gud for Kierlighed?

Fritz.

Venus og hendes Søn Cupido.

Karl.

Ih! veed du ogsaa det?

Fritz.

O ja; og han skyder med Pile, men de giøre intet ondt.

Wodmar.

Virkelig?

Karl.

Dog mangen Gang.

Sophie.

Men hvem var Alexander?

Fritz.

En stor Konge i Macedonien, som overvandt Darius, og havde stor Tillid til sin Doktor.

Sophie (kysser Barnet).

Brav, Fritz. —

Wodmar.

Men siig mig nu engang hvor mange Guder der ere.

Fritz.

Tre.

Sophie.

Vist ikke, Fritz; ei!

Wod-

Wodmar.

Seer I med jeres Opdragelse; I fylder Hovedet med fremmede Sager, og lader dem lære Ord uden Mening. Saaledes er det med jeres Modeopdragelse. Tag mig det ikke ilde op, Sophie, men det staaer mig ikke an; derom maae vi nærmere tales ved.

Sophie.

O hvor gierne, min Fader! Deres Raad skal være mig en Lov. Nu vil jeg føre Barnet op til Hovmesteren.

Wodmar.

Godt; jeg kommer strax efter.

(Sophie gaaer.)

Anden Scene.

Grev Wodmar. Karl.

Karl.

Hvad De der sagde, har jeg tidt tænkt; naar man har giort Børn til Papagøier, saa troer man at have giort nok.

Wodmar.

Hvem kan tage en Kone det ilde op, som feiler med den bedste Villis af Verden? Sandt nok: vel var det Mandens Pligt — —

Karl.

Ja, hvad sørger han for, uden at bære hans broderede Stierne omkring i alle Huse her i Byen; hænge efter alle Fornøielser, og ingensteds at finde nogen; som er næsten færdig at briste af Stolthed over hans Grevetitel, og dog undertiden at giøre sig forfærdelig gemeen.

Wodmar.

Det er ikke min Skyld, at Sophie ægtede ham; og den Maade, som de leve med hinanden paa, staaer mig aldeles ikke an. Dog, derom en anden Gang. — Dette er det første Øieblik, Karl, jeg seer dig allene. (Karl vil kysse hans Haand, men Grev Wodmar omfavner ham.) Hvorledes har du levet i al den Tid, vi have været fra hinanden? —

Karl.

I en gesfæftig Uvirksomhed, min Faer, som de fleste af os, der endnu ingen Bestemmelse har.

Wodmar.

Vel dig, at du forlanger Bestemmelse og Virksomhed; men min Søn, Træet maae have Kræfter, førend det kan bære Frugt. Jeg havde maaskee for lang Tid siden ogsaa kunnet anbringe dig i een eller anden Vei, ligesaa vel som saa mange andre dine Lige; men jeg er en Hader af, at man ved den megen Tiggen paanøder Fyrsten saa mange dumhagede Drenge, som neppe har Forstand nok til at holde deres egne Handlinger i Ligevægt, end sige til siden at dømme over Liv og Død, Ære og Gods, over et Lands Vee og Vel; thi det hænder ofte, at det kommer an paa en eeneste Stemme, enten man giver Fyrsten et for Landet godt eller skadeligt Raad.

Karl.

Ikke for at tale om et besynderligt Tilfælde; men retter vor Dueighed sig efter vor Alder? Gives der ikke unge Mennesker paa 20 Aar — —

Wod=

Wodmar.

Som ofte har mere Duelighed og mere Kundskab, end Gamle? — Det nægter jeg ikke; men et Menneske i den Alder har sielden den Fasthed, det bestemte Væsen, som egentlig udgiør det virksomme Menneske. I Almindelighed søger man at skaffe sine Børn et Embede i Staten, ikke for at gavne den, men for at lade den føde dem, skaffe dem gode Indkomster, eller for at smigre deres Forfængelighed. Jeg for min Part vilde ikke før overgive Staten nogen af mine Børn, førend jeg kunde haabe, at jeg bragte den en nyttig Gave.

Karl.

Men der er en Tid, i hvilken det unge Menneske føler en uimodstaaelig Drift til Arbeidsomhed: da der brænder en Ild inden i os, som fortærer os, naar man ikke gier den Luft: da man føler Kræfter hos sig til at kunde flytte Bierge.

Wodmar.

Og kommer siden ind i en Verden, hvor der ikke tales et Ord om alt dette; seer sig standset ved ethvert Skridt; hvor man geraader i saa forskiellige Forviklinger med andre Stænder, finder saa mange Hindringer i sine Medarbeideres Egensindighed og Lidenskaber; allevegne Dumhed og Fordomme. Troe mig, man kan med det bedste Hoved, det bedste Hierte og den virksomste Dyd ikke udrette noget, naar man ikke næsten har en himmelsk Viisdom, en uovervindelig, en utrættelig Arbeidsomhed; og hvorledes kan man hos et ungt, flygtigt og fyrigt Menneske formode alle disse Egenskaber, som endog hos den erfarenste Mand ere saa sieldne?

Karl.

Men at handle, være virksom, er det ikke vores første, vores tidligste Kald?

Wodmar.

Vist er det Menneskets Bestemmelse! men ved at handle maae der ogsaa komme noget frem. Menneskket maae med Overbeviisning kunne sige: det var godt, hvad jeg giorde! Overalt er Selvtillid en livløs Ting, en Fakkel som slukkes ved det første Vindstød. Den mandige Kraft bør være som Gnisten i Flintestenen, kun synlig naar Staalet slaaer an derpaa, men da sikker. Dog, alt dette siges ikke, fordi jeg endnu længere vil lade dig være uden virkelige Forretninger; endnu i Dag, naar jeg kommer til Hoffet, vil jeg udbede mig en Bestilling for min Karl.

Karl.

Naar jeg ledes ved Deres Raad, kiereste Fader, og ved Deres Understøttelse —

En Tiener.

Her er en Bonde fra Godset, som underdanigst lader spørge, om Greven har noget at befale.

(Gaaer).

Wodmar.

Før ham ind i det andet Værelse — jeg skal strax være hos ham. — (Til Karl.) Saadanne Folk maae man aldrig lade vente paa sig: deres Tid er kostbar; altsaa — lev vel til siden, Karl.

(Gaaer bort hver til sin Side.)

Tredie Scene.

(Skuepladsen forandres til Grevinde Amaldis Værelser, hvor der staaer et Natbord. Kammerpigen kommer op.)

Grevinde Amaldi (kommer ud i en Pudermantel). **Grev Monheim** (følger efter hende).

Amaldi.

Saaledes er det: jeg haaber, at De forstaaer mig saaledes, som jeg meener det.

Monheim.

Jeg forstaaer Dem kun alt for vel. Indholden af alt dette er, at De er keed af mig, at De ikke kan lide mig, og at De gierne vil af med mig.

Amaldi.

Skulde jeg virkelig have sagt det? — Lad os engang høre ——

Monheim.

Ja, hvad skulde Deres Tale vel ellers betyde? "De maatte for Fremtiden frabede sig mine hyppige Besøgelser," og deslige.

Amaldi.

Er De saa kortsynet, at De ikke veed at gisre Forskiel imellem det, hvad man gierne gisr, og det, hvad man maae gisre?

Monheim.

Har en Grevinde Amaldi vel nødig at maatte noget?

Amaldi.

Nu, Greve! man maae det, som man holder for godt, for raadeligt, som ——

Monheim.

Men hvorledes kan alt dette treffe ind her? Thi, som jeg alt engang har sagt, jeg vil til min Kones Bedste haabe, at hun ikke har sat Dem Ting i Hovedet, som ——

Amaldi.

Mener De, jeg lader mig sætte Ting i Hovedet? De kiender mig slet, Herr Greve!

Monheim.

Jeg meente det ikke heller saaledes; men hvad kan man ——

Amaldi.

Kort, thi ellers seer jeg vel, at vores Samtale ingen Ende faaer: jeg troede, at Deres Kone var fornuftig nok til, ikke at bekymre sig om hendes Mands Opførsel: og saa længe, Herr Greve, har jeg taalt Dem i mit Huus. Men nu, da jeg veed det Modsatte, seer De, saa maae jeg for Fremtiden aldeles frabede mig Deres Omgængelse; thi en Amaldi taaler ingen Medbeilerinder, kan ikke fordrage den Mand til Elsker, som deeler sig imellem hende og en anden, om det ogsaa var hans Kone.

Monheim.

Deele? Naadige Frue! Deele? Hvor er der en Deel af mig, som ikke aldeles hører Dem til? —— Og hvis den Tanke ogsaa qvæler Dem, at jeg har min Kone i Huset, saa skal hun i Morgen tidlig paa Døren, og leve paa et langt bortliggende Landgods: og (kaster sig for hendes Fødder) saa vil dog Deres Kierlighed til mig ——

Amaldi
(slaaer en stor Latter op).

Min Kierlighed! — Deres Kones Tanker skulde qvæle mig? — (Leer.) Troer De vel, at jeg nogensinde kunde elske Dem? Kan De vel nogentid troe, at jeg ved en anden vilde lade mig betage en giort Erobring, naar jeg ikke selv var keed af den? Ha! ha! jeg vilde kun forsøge, hvorvidt en erfaren Mand ogsaa kunde drive sine Daarligheder, for derved at faae meer Overbærelse med de Yngere. Nu veed jeg det, og nu (neier for ham) Lev vel!

Monheim.

Grevinde, De vil forlede mig til et Skridt —

Amaldi.

De vil dog vel ikke bringe Dem selv af Dage? Ha, ha, ha!

Monheim.

Og det siger De med saadan en Latter?

Amaldi.

Ja, jeg tænker nu just paa, hvad Göthe lod den unge Werther skrive for Breve. Farvel, fyrige Elsker!

(Gaaer.)

Monheim.

Ha, Qvinde! det er dit Værk; men du skal udgielde det! (Vil gaae.)

Kammerpigen.

Herr Greve! hvad faaer jeg for en Belønning?

Monheim.

Gaae, Qvinde!

(Han gaaer.)

Amaldi (kommer ud).

Er den Nar borte?

Kammerpigen.

Ja, Deres Naade!

(Grevinden sætter sig, for at lade hendes Haar rette.)

Amaldi.

Det bliver dog altid en Slags Fornøielse at see, hvorledes vi Fruentimmer, med nogle faa gode Ord, kan faae det hele Mandkiøn til at skatte til os.

Kammerpigen.

Men ofte ere vi ogsaa —

Amaldi.

Blive vi ogsaa fangen; kan være: som for Exempel, ikke sand, om en Grev Karl vil du sige? —

Fierde Scene.

De Forrige. Grev Karl.

Karl (kommer ind).

Forlad, Deres Naade, at jeg kommer uanmældet ind.

Amaldi.

De veed jo, Herr Greve, at De har den Rettighed.

Karl.

Endnu ved Deres Natbord?

Amaldi.

Jeg har først sildig kunnet begynde; og De veed vel, at det hos os Fruentimmer er en væsentlig Forretning, endskiønt det egentlig er jer Mandfolk, som har giort os det til en Nødvendighed.

Karl.

Det er en dum Klods, som blot seer paa sin Skiønnes Punt.

Amal-

Amaldi.

Det tilstaaer jeg, naar han blot seer derpaa; men troe mig, der er ingen, som det jo vil være en angenem Biting. Og da det nu engang hedder, at det er vor Bestemmelse, at behage jer Mandfolk, hvad Under da, at vi paa en saa vigtig Biting anvender al vores Opmerksomhed?

Karl.

Hvad jeg herved kan bemerke, er, at der er ingen Ting i Verden, som jo ved et Fruentimmers Veltalenhed faaer en anden Vending.

Amaldi.

Og altsaa er der ingen Ting saa slem, som jo ved os kunde synes god; men heller intet saa godt, som vi jo formaae at fremstille som ondt. Seer De, Herr Greve, saa ere vi jo fortrefflige til at stadfæste den Sætning, at alting har sin gode og onde Side: og, naar jeg ret betænker det, den største Forsægterinde af Systemet om den bedste Verden.

Karl.

De bliver jo til en heel Philosoph.

Amaldi.

Det er Misklang i en Fruentimmer-Mund! Ikke sandt?

Karl.

De vil sige: en fremmed Tone, som er farlig, om den blev almindelig; men det treffer ikke ind hos Dem, som saa meget udmerker Dem blandt Deres Kiøn.

Amaldi.

Udmerke, det gad jeg just ikke. Jeg kiender ret vel Grændselinien imellem Mandfolk og Fruentimmer; men

men seer De, da saa mange Mandfolk blive qvindagtige, saa tillad ogsaa, at et Fruentimmer nu og da paatager sig noget af det Mandige.

Karl.

Hvad er det, som ikke hos Dem er godt, fortreffeligt?

Amaldi.

De bliver ret galant, min kiere Greve! og det er hos Mænd af Deres Lige enten Ironie, eller ogsaa slet ikke at tænke noget.

Karl.

De forglemmer det tredie: Sandhed.

Amaldi.

Nok herom; det kunde ellers lede os for langt bort. — Men har De vel nogensinde været ret forlibt?

Karl.

Jeg var det aldrig halv.

Amaldi.

Det er meget sagt. Siden den Tid jeg blev Enke, har jeg, som De veed, seet mange, som vilde faae mig til at troe, at de vare forlibte i mig, og de har maaskee ogsaa selv bildt sig det ind; men blandt alle disse har jeg ikke fundet en eneste, som jeg med Sandhed kunde have sagt det om. Den Tanke, at jeg er en riig Enke, at jeg ved mit Bekiendtskab kunde skaffe min Mand en anseelig Post ved Hoffet, var nok stedse den fælles Punkt, som alle mine Beilere sigtede til. For at nyde Kierlighedens Fornøielser, maae man hverken have Rang eller Rigdom, men man maatte sandelig være en fattig Malerdatter. Ha, ha!

Karl (forbauset).

Hvorfor saa lige det?

Amal-

Amaldi.

Hvorfor bliver De saa forbauset? Ha, ha! tænker De, at jeg ikke veed noget med Dem? Er ikke en vis Malerdatter —

Karl.

Nu vel, jo. Men hvoraf veed De det?

Amaldi.

Af Dromer, af Deres og min Ven, som jeg undertiden siger smukke Ting, paa det at jeg hist og her kan faae Nyt at vide; kan have een til at føre mig op og ned af Trapperne, og være vis paa, i alle Selskaber at finde en Person til mit Triset-Partie.

Karl.

Altsaa af den største Sladderhank under Solen? —

Amaldi.

Og hvorfor maae man ikke ogsaa vide det? Hvad er det saa videre? Thi, at De virkelig vilde ægte hende, det kan ikke være muelig; saa svag troer jeg Dem ikke, at De skulde ansee Kreaturer af det Slags for andet, end hvad de ere, — Tidsfordriv. Jeg maatte ret lee, at den eenfoldige Dromer kunde frygte for, at en Grev Karl skulde forsage det Kald, som han maae føle hos sig, til at blive en stor Mand; tilsperre alle Tilgange til enhver nu for ham aaben Ærespost, opgive alle fordeelagtige Forbindelser, som jeg nok vilde være Borgen for, at det kun beroer paa hans eget Valg.

Karl.

De skal ikke heller have taget Feil af mig, Frue Grevinde.

Amal-

Amaldi.

Det sikkerste Middel, kiere Greve! er: — jeg raader Dem det som en Ven — at De kaster sig i en andens Arme.

Karl.

Forstaaer De sig saa lidet paa Lidenskaber?

Amaldi.

Men hvem siger, at De strax skal elske den anden? Søg Dem en Person op, som De, uden at være forelsket udi, ikke finder ubehagelig; givt Dem med hende, og da er De i Sikkerhed for hiin Svaghed.

Karl (halv sukkende).

Og er saa — —

Amaldi.

En Bedrager, vil De maaskee sige? — Kiere Greve! det er bleven saa almindelig hos vores fælles Kiøn, at Skylden er hos dem, som lade sig bedrage. — Og hvorfor vil De allene være Daare? — Deres Pige, hun maae være nok saa fuldkommen, bliver stedse Fruentimmer; og — jeg er selv Fruentimmer — og som Fruentimmer bliver hun Dem kun troe, saalænge hun ikke finder noget, som hun synes bedre om. Troe mig, givt De Dem.

Karl.

Men hvorfor givte mig? Hvorfor just saa lige det?

Amaldi.

Fordi det er det eeneste og bedste Middel til Deres Redning. — Følg De mit Raad; søg De Dem en Person op, som kan forskaffe Dem Midler og Protektion; og naar hun kun er taalelig, saa vil det nok gaae godt.

Karl

Karl.

Siden De med saa megen Veltalenhed taler for Givtermaal? Hvorfor givter De Dem da ikke igien? Ikke sandt, De vil ikke paa ny lægge sig Lænker paa?

Amaldi.

Ikke derfor — men — maaskee — Lev vel. — (i det hun gaaer) Amaldi lader sig ikke gierne see fra hendes svage Side.

Karl

(staaer ganske forbauset, og siger halv artikuleret:) Det er besynderligt!

(Gaaer.)

Ende paa den anden Akt.

Tredie Akt.

Skuepladsen forestiller Sophies Værelse.

Første Scene.

Sophie (sidder ved et Arbeidsbord; hendes Arbeide ligger paa Bordet. Hun læser i en Bog).

Karl (kommer ind).

Sophie.

Hvorfor saa forstyrret, min kiere Broder?

Sophie.

Fordi jeg er det ulykkeligste Menneske, Søster! det meest vaklende og meest ubestemte Menneske, mig selv en Afskye.

Sophie.

Har du været hos din Pige?

Karl.

Ak! jeg vilde, at jeg havde været der; der havde jeg dog været ganske det, hvad jeg er: enten hende hengiven for stedse, eller skilt fra hende for evig. Der er sandelig ingen større Fornedrelse for Mennesket, end den Tilstand, jeg befinder mig udi.

Sophie.

Naar du ikke har været der, hvad kan der da være hændet? Siig din Søster det, som fortiener din Fortroelighed. Siig hende det, og hvori jeg kan være dig behielpelig, hvad jeg kan giøre —

Karl.

Karl.

Jeg var hos Grevinde Amaldi; hun er, som jeg tilforn har sagt dig, et ypperligt, et herligt Fruentimmer, en mandig Siel. Dig vil jeg sige det, thi du veed, hvor langt jeg er fra Pralerie af dette Slags; jeg troer, det beroer allene paa mig, saa bliver hun min Kone.

Sophie.

Hun, til hvis Rigdom, til hvis Anseelse hele Landet frier?

Karl.

Jeg gik fra hende, og tænkte ogsaa paa de Fordele, som jeg derved kunde erholde — tænkte ogsaa paa den anden Side paa den Elendighed, jeg vilde styrte mig udi, som jeg tillige vilde styrre min Louise udi, og havde fast besluttet: at aabenbare min Fader alting, og siden anholde om Grevinde Amaldi. Det er vist, at jeg ikke kan elske nogen uden Louise, men jeg vil kunne have Høiagtelse for hende, og —

Sophie.

Nu?

Karl.

Med dette Forsæt kom jeg herhid, og faaer her ved Døren dette Brev fra hende.

Sophie.

Fra hvem?

Karl.

Fra hende, fra min Louise. Hør kun, jeg beder dig. "Det er nu otte Dage siden, at du, min Eneste, min Bedste, har været hos mig. Hvor er min Mand? thi det er du for Gud; — forladt! forglemt! Hvis Karl nogensinde kan forlade mig, da, det er skrækkelig!

men da dræber jeg med egen Haand det Barn, som jeg faaer ved ham; det vil være en moderlig Velgierning; og siden lader mig offentlig henrette. Thi hvad skal vel et Fader- og Moderløs Barn, en beskæmmet Pige gisre her i Verden? Dog, jeg raser, det kan Karl aldrig. Men Ligegyldighed, Koldsindighed, var alt død for mig. Kom for alting snart, eller mine Taarer brænde mine Øine ud; kom til din troe

Loviſe."

Sophie

(er heftig rørt; efter nogen Taushed).

Og hvad vil du nu gisre?

Karl.

Veed jeg det selv? O! stille mig offentlig hen til Skue, at ethvert ungt Menneske kan see mig, vige skielvende tilbage, og erfare, hvad en ubetænksom Kierlighed kan gisre af et Menneske. — Raad mig, Søster! raad du mig!

Sophie.

Det kommer an paa dig; du har Valget: om du heller vil berøve din kiere Fader, som saa inderlig elsker dig, som sætter al sin Fortroelighed til dig, om du vil berøve ham al den Glæde for Fremtiden, som han kunde finde i den Tanke: i dig at see sin Familie paa en værdig Maade fortplantet. Om du for stedse vil fraſige dig al videre Fordring paa Ære og Navn, og om du efter det første Kierligheds Aars Forløb har Lyst til at leve et Liv fuld af Modbydelighed og Bebreidelser; eller om du vil overlade din Pige til det første Øieblikks Smerte, forsørge hende paa en anstændig Maade, og lade hende trøste sig med saa mange

andre,

andre, som har fristet samme Skiebne. Tiden vænner os til alting. Og kan man ikke holde hele Sagen dulgt, og saaledes redde Pigens Ære?

Karl.

Vel talt — men — O! der seer jeg din Mand komme; jeg vil ikke, at han skal see mig i den Tilstand, jeg befinder mig i; jeg vil gaae op paa mit Værelse. Lad mig kalde, naar vores Fader kommer hiem.

(Gaaer.)

Anden Scene.

Sophie. Monheim.

Monheim
(i det han kommer ind).

Var det ikke Karl, som der gik?

Sophie.

Jo.

Monheim.

Hvorfor skyer han mig?

Sophie.

Ikke det jeg veed; han vilde just nu gaae op paa sit Værelse.

Monheim.

Oh! jeg merker det alt for vel, at jeg er saavel ham, som Dem, Madame, og Deres hele Familie utaalelig.

Sophie.

Hvilken Indbildning! Karl kommer just i dette Øieblik fra Grevinde Amaldi, og i Fortroelighed, saa troer jeg, han er forlibt i hende ——

Monheim.

Hvad vil De sige dermed? Ah! — det skal være en Skose! — Altsaa er Komplotten dog rigtig! —

Dromer har altsaa Ret! — saa jeg skal altsaa være en Nar for jer Fruentimmer, og tiene jer til Latter?

Sophie

Jeg er ganske forundret. Hvad feiler Dem?

Monheim.

Ligesom De ikke vidste det; som om det ikke var saa superklog indrettet: at Amaldi skulde drive mig til det yderste, og siden forlade mig med haanlig Latter. De har villet ydmyge mig.

Sophie.

Jeg veed, ved Gud! ikke noget af alt dette.

Monheim.

O! Fruentimmer-Eder, dem skulde man nok saa strax feste Troe til? Jo. — men De har taget Feil; jeg vil ikke længer tiene til Spot for en Familie, som jeg hader. Endnu i Morgen vil jeg afsted; jeg vil give Dem en anstændig Underholdning, og være skilt fra Dem for evig. At De kun ikke sætter sig derimod, det siger jeg Dem.

Sophie (i det hun reiser sig).

O! frygt kun ikke derfor; en Mand af Deres Lige —

Monheim.

Jeg har drømt Aar nok bort med et eenfoldigt hierneløst Fruentimmer —

Sophie.

De er en vild halstyrig Mand.

(Gaaer.)

Tredie Scene.

Grev Wodmar (kommer ind). Monheim.

Wodmar.

Hvad er paa Færde? Hvad har her været at bestille?

Mon-

Monheim.

Det er vel, at De kommer. Jeg kan ikke længere leve med Deres Datter.

Wodmar.

Og hvorfor ikke? Af hvad Aarsager?

Monheim.

En eeneste indbefatter dem alle. Hun er mig utaalelig.

Wodmar.

Hvorfor var hun det ikke tilforn? Hvorfor giorde De sig saa megen Umage for at faae hende?

Monheim.

Fordi jeg var forblindet, fordi jeg ikke kiendte noget bedre. Og ikke nok, at jeg maae taale hende, men hun omgaaes med hemmelige Ænker, og søger at berøve mig al anden Fornøielse; giør mig til en Spot for Verden. O jeg vilde —

Wodmar.

Roelig, Herr Greve, roelig; føer Dem op, som det sømmer sig en Mand. Har De Besværligheder, saa skil Dem som Husfader derved; og vil De tage mig i Raad med, saa er jeg til Tieneste.

Monheim.

Jeg vil nu ikke høre om andet end Skilsmisse, om Bortreise; og, jeg siger Dem det i Forveien, giver De ikke Deres Samtykke, tager De ikke Deres Datter tilbage igien, saa skal jeg saaledes mishandle hende —

Wodmar (halv opbragt).

Det skal jeg nok vide at sætte hende i Sikkerhed for. Gaae! De er ude af Dem selv; sæt Dem i den Forfatning, at en fornuftig Mand kan tale med Dem.

Monheim.

Godt, jeg gaaer; men jeg siger Dem endnu engang: dersom Deres Datter er Dem kier, saa skil mig ved hende. (Gaaer.)

Fierde Scene.

Grev Wodmar. Sophie.

Wodmar

(aabner Kabinet-Doren, og kalder:)

Sophie!

Sophie

(kommer grædende ind).

Er De her, min Fäder?

Wodmar.

Ja, mit Barn. Men hvad er der imellem dig og din Mand?

Sophie.

Veed jeg det? Og kan jeg gisre for —

Wodmar.

Uenighed i Ægteskab er dog næsten altid Konens Skyld.

Sophie.

Kiereste Fader, jeg veed mig aldeles ikke skyldig! Fra den Tid jeg blev ham ligegyldig, og han søgte sin Forngielse allevegne, kun ikke hos mig, blev jeg sandt at sige ogsaa kold imod ham; men jeg lod det aldrig mangle paa en sømmelig Opførsel imod ham. Vi levede vel paa en kold, men dog anstændig Fod, indtil i Dag, da han kommer ind med et opfarende Væsen og taler til mig om Skilsmisse.

Wodmar.

Hvorledes begegnede du ham?

Sophie.

Sophie.

Vist nok, jeg blev ogsaa utaalmodig.

Wodmar.

Hvad tænker du nu at ville gjøre?

Sophie.

Kaste mig i Deres Arme, og bede Dem at befrie mig fra min Tyrans Vold.

Wodmar.

Du vil altsaa ogsaa skilles fra ham?

Sophie.

Gierne, meget gierne!

Wodmar.

Og efterlade mig den sørgelige Tanke, at jeg har stiftet, eller meget mere tilladt, et ulykkeligt Ægteskab, og derfor, som en stedsevarende Bebreidelse, at see dig for mine Øine.

Sophie.

Men hvad skal jeg da gribe til?

Wodmar.

Forsøge, hvad Eftergivenhed formaaer.

Sophie.

Saa skulde jeg da fornedre mig?

Wodmar.

Den Kone, som bringer hendes Mand paa rette Vei igien, fornedrer sig aldrig.

Sophie.

Men hvad kan det hielpe?

Wodmar.

Naar den første Storm er forbi, og du viser Fortrydelse over din forrige Utaalmodighed, og du giver gode Ord — O Sophie! et Fruentimmers Mildhed kan tæmme en Tiger. Vil du gjøre det, mit Barn?

Sophie.

Hvad gjøre Børn ikke, for at adlyde saadan en Fader?

Wodmar

(omfavner hende).

Forsøg det, min Bedste! bring din Mand til sin Fornuft igien, og saa vil jeg være dig behielpelig at styrke ham i den. Trøst dig! Menneskets Vei er desuden ikke en Fodstie, som er besaaet med Roser.

Sophie.

Alting, kiereste Fader, alting! Karl var her nylig; han bad mig, at jeg vilde kalde paa ham naar De var kommen.

Wodmar.

Gjør det.

Sophie

(ringer; en Tiener kommer ind).

Bed Grev Karl komme need.

(Tieneren gaaer.)

Wodmar.

Jeg vilde bragt dig gode Tidender, og saa blev jeg paa saa ubehagelig en Maade hindret deri.

Sophie.

Tilgiv! ——

Wodmar.

Lad det nu være godt. Du kan heller ikke derfor; det vil nok gaae bedre. Nu, de gode Tidender ere: at jeg har været til Hove, og blev meget naadig modtaget af vores Fyrste, og har erholdt en Majors-Plads for min yngste Søn, og Karl er ansat i Cancelliet; han bevilgede det paa en Maade, som jeg aldrig glemmer.

Sophie.

Sophie.

Hvör Karl vil glæde sig! at see sin virksomme Siel ansat til en bestemt Forretning.

Wodmar.

Og Ferdinand, at han nu faaer tvende Epaulletter.

Sophie.

Hvor mon han er? Jeg har ikke seet ham i lang Tid.

Wodmar.

Han er formodentlig ved Exerceringen. — Endnu een Ting: sig mig dog, hvad er det for en Sag med Karl og en Borgerdatter her i Byen?

Sophie.

Det er en Sag, som volder Karl megen Kummer; han er virkelig forlibt.

Wodmar.

Da beklager jeg ham; thi jeg anseer det for en sand Ulykke, naar man bliver forlibt i en Pige, som ikke er af den Stand, at man kan gifte sig med hende. Men hvad er det for en Pige?

Sophie.

Uagtet jeg har været hans Fortroelige, saa har jeg dog først for nogle Dage siden faaet at vide, at det er en vis Maler Wermans Datter.

Wodmar.

Jeg kiender ham ikke; men hvad Under ogsaa, at brave Konstnere blive ukiendte? Hvem bryder sig vel om dem, naar de ikke ere Markskrigere?

Sophie.

Karl har alt lovet mig, at han vilde forlade denne Pige.

Wodmar.

At han ikke giver sig med hende, det indestaaer jeg for.

Sophie.

Vist nok! i Kierlighed er han en Sværmer.

Wodmar.

Det skader ikke; hans Stolthed er mig den sikkerste Borgen. Overalt er det ikke Umagen værd, at man taler saa meget om en Udsvævelse, som er saa sædvanlig hos et ungt Menneske.

Sophie.

Desuden har Grevinde Amaldi Hensigter med ham, som han selv har bemerket, og som ikke ere ham imod; men see, der kommer han.

Femte Scene.

De Forrige. Karl.

Karl.

De har været længe ude, min Fader.

Wodmar.

Jeg har giort nogle Visiter.

Sophie.

De har mig maaskee ikke nødig ved Deres Samtale.
(Gaaer.)

Wodmar.

Jeg kommer strax efter.

Karl.

Har De været ved Hoffet?

Wodmar.

Ja, min Søn; og jeg har anbragt dig i Fyrstens Tieneste.

Karl.

Karl.

Har De det? O tusend, tusend Tak!

Wodmar.

Vær overbeviist om, at en Faders første Glæde er, at skaffe sine Børn Fornøielse.

Karl.

Jeg forsikrer Dem, at hvis Iver og en god Villie formaae noget, saa skal De ikke opleve nogen Skam for mig.

Wodmar.

Det haaber jeg; det er jeg overbeviist om. Jeg har saa megen Tillid til din Iver, at du ikke vil ansee nogen Forretning for liden; thi den ringeste Efterladenhed kan have vigtige Følger.

Karl.

De kan troe, jeg føler, at det er ingen ringe Ting, at være paa Raad med til sin Fyrstes Ære, naar det gielder en heel Nations Vel.

Wodmar.

Tilvisse er det en vigtig Sag; og paa det at dit Raad kan være passende til Omstændighederne, saa studeer med megen Opmerksomhed din Nations Karakteer; opsøg dens Lyder, saavel som dens Dyder, og hold dig til dem, som have mere Erfarenhed end du, saa vil du ikke staae Fare for, at anvende din Theorie urigtig, som i Almindelighed hændes Begyndere, endog med den bedste Villie.

Karl.

Jeg har dannet mig Grundsætninger —

Wodmar.

Bliv dem for alting troe, ikke med Egensindighed, men med Standhaftighed, saa længe du er overbeviist

om dem. Paatving ingen dem; men finder du een, som vandrer paa samme Vei med dig, som paa samme ogsaa søger det Gode, o saa slut dig med broderlig Kierlighed til ham; søg for alting ikke at ville nyde nogen Slags Ære udeelt. Kierlighed til Fædrenelandet er: at ville Fædrenelandets Vel, hielpe til at befordre det, det skee ogsaa ved hvem det ville. Det er desværre kun alt for almindelig i vore Tider, at Egennytte og Ærgierrighed paatager sig den prægtige Titel: Patriot. Det, hvorom jeg frem for alting vil bede dig, er: ikke ubuden at trænge dig ind i andres Embede, men at forrette dit af din ganske Siel. Vogt dig derhos for den Svaghed, at ville finde paa noget Nyt, men lad ingen Uret, ingen Fordom i dit Fag blive uluget; søg ikke at styrte det om, men at udrydde det; thi hiint foretager du dig forgieves. Giør overalt ingen stor Støi af dine Forretninger; byg ikke din Roes paa andres Feil; vær ikke stedse rede til at laste, men handle og tie.

Karl.

Jeg har alt ofte merket, at Efterabelsesyge paa den ene Side, og Lastesyge paa den anden, er en meget almindelig Feil, og dog med den største Larm og de prægtigste Ord at blive uvirksom.

Wodmar.

Det skee dig aldrig. Jeg vilde ogsaa — — men jeg bliver snaksom; det faderlige Hierte flyder over.

Karl.

O, kiereste Fader! bliv ved. Kan De vel give Deres Søn for mange Veiledere med paa hans Vei? thi det skal Deres Forskrivter være mig.

Wod:

Wodmar.

Nu da, min Søn! lad Sandheden følge dig i alle dine Foretagender; det er Indholdet af alle Forskrivter. Søg ikke at bringe noget i Stand ved Gienveie; selv Veien til det Gode være hos dig ikke krum. Og skulde der hist og her paa din Vei komme et Skarn, som vilde faae dig til at troe, at det var nødvendig, saa lad ham kun løbe, men anse ham som din Herres Bagvasker.

Karl.

Sikkerlig! O, min Fader! hvor jeg glæder mig over, hvorledes jeg vil anvende mine giorte Jagttagelser! hvor jeg vil ivre imod enhver Misbrug.

Wodmar.

Vel; men endnu engang: søg ikke at omstyrte, men at udrydde. Betænk, at Menneskets stræber forgieves efter Fuldkommenhed; og den største Konst bestaaer deri, blandt flere Onde at vælge det mindste. I Særdeleshed, om du ogsaa skulde bringe det saa vidt, saa vær aldrig Ophavsmanden, at en Anordning med eet bliver ophævet, om den ogsaa var nok saa skadelig. Man maae hos Almuen vedligeholde den Tanke, at man ikke kan feile, ellers taber man dens Fortroelighed, og derved tabes alt. Der gives jo hundrede Veie til at erstatte en Sag, som vel ofte ikke ere saa glimrende, men nyttigere. Som jeg alt engang har sagt, dit Væsen være en stille Virksomhed: det være sig ellers, at du forudseer en truende Skade; og vil man da ingensteds høre dig, saa træng med dit Anliggende lige ind til Fyrsten, han vil vist ikke blive dig unaadig derfor.

Karl.

Karl.

Varsom ved Deres Lærdomme, min Fader, og ved Deres Understøttelse vil jeg snart svinge mig i Veiret.

Wodmar.

Jeg vilde, din Hensigt var, heller at blive en nyttig Mand. Det evige Forflytten af det Embede, hvortil man ofte er duelig, for i et andet at blive slettere, er Forræderie mod Fædrenelandet, Fornedrelse og Forringelse i eens eget Værd. At være stor, er, at være det heelt, som man skal være. Lad det for Resten ikke falde dig ind, som om du paa denne Maade ikke vil finde mange Hindringer paa din Bane. Du vil maaskee ogsaa blive undertrykket, blive din Fyrste ubekiendt, ja vel ogsaa blive bagtalt hos ham; men vandre desuagtet, vandre din Bane trøstig frem: den Tid vil dog komme, da man vil finde dig; og kommer den end ikke, saa vil Tilfredshed dog stedse blive din Belønning. Men virkelig, vi forvilde os for vidt; lad os bryde af. Du veed, at jeg for længe siden har bestemt dig til Stamherre.

Karl.

Ja, min Fader, det veed jeg.

Wodmar.

Da du nu faaer et Embede, saa ønskede jeg, at du vilde see at faae dig en Kone. Naar hun er af Stand, saa har jeg intet derimod at sige; thi et saa vigtigt Valg skal allene beroe paa dig. Veed du ingen?

Karl

(studser, uroelig og som han kun saa halv havde taget en Beslutning).

Jo saamen! jeg tænker at Grevinde Arnaldi er et Parti, som hele Verden ikke vil kunne have noget

at

at indvende imod. Hun er af Adel — har Formue — Protektion og alt, hvad Fordomme nogensinde har giort til en Fornødenhed.

Wodmar.

Som almindelig Fader kan jeg naturligviis ikke have noget derimod; men som Ven kan jeg gisre denne eeneste Anmærkning: om den stolte Karl vil kunne gisre den stolte Amaldi lykkelig? Elsker du Grevinden?

Karl.

Jeg agter hende.

Wodmar.

Og elsker hende ikke?

Karl.

Man elsker kun een gang!

Wodmar.

Og denne ene gang? — Dog, Vennen maae ligesaa lidt som Faderen være til Besvær. (et lidet Ophold.) Karl! hvilket Menneske har Kierlighed ikke i dets Ungdom forledet til Daarligheder? — Altsaa, har du maaskee ogsaa nogle at godtgisre igien? Fortroe mig det! — Du bliver mere og mere uroelig. Forglem Faderen, og tænk kun i mig Vennen. Er der maaskee en Pige, som trænger til Underholdning! —— Du vender dig fra mig, vil ikke sige mig det? — Er din Fader ikke værd at være din Ven? —

Karl.

O jo, min Fader! Nu vel: jeg har elsket en Pige, en Malerdatter, og for at sige alting med faa Ord, en Engel blandt hendes Kiøn. Jeg elsker hende endnu ——

Wod-

Wodmar.

Det havde jeg uden dette Tillæg kunnet formode af Beskrivelsen.

Karl.

Men kiereste Fader, jeg vil jo forlade hende, vil gifte mig efter min Stand, vil, mit Hierte til Trods, gisre alt, hvad den saa kaldede kolde Fornuft vil have.

Wodmar.

Kald du det kun den gode, sunde Fornuft; thi hvad skulde der endelig komme ud af al den Kierlighed andet, end at forføre en ærlig retskaffen Borgermands Datter, for tidlig eller silbig at forlade hende? Thi dette Slags Ægteskaber, saa lidet som jeg ellers lader mig regiere af Fordomme, ere dog stedse skadelige.

Karl.

Jeg vil jo gisre alting, kiereste Fader! jeg vil jo forlade hende! vil, ved at gifte mig, sætte mig i Sikkerhed for alting! vil, for at være vis paa mig selv, aldrig see hende mere.

Wodmar.

Ikke saa, min Søn! Du elsker jo Pigen, ikke sandt?

Karl.

Saaledes, som jeg aldrig tilforn har elsket, eller vil komme til at elske nogen.

Wodmar.

Nu vel! saa viis hvad sand Kierlighed formaaer: at opofre sig selv. Vil du heri overgive dig til mig?

Karl.

Gierne, meget gierne!

Wod=

Wodmar.

Saa følg mit Raad. Gaae hen til Pigen; forlad hende ikke som en Mecneeder, men viis dig for hende som en Mand. Viis hende den Velgierning, som du beviser hende, i det du ikke giør hende til et Offer for dine Lidenskaber; og dersom Faderen er en fornuftig Mand, saa tag ham selv til Hielp med.

Karl.

Faderen er den bedste, den agtbareste Mand.

Wodmar.

Desto bedre! du vil behandle ham som en retskaffen Mand, og han maae erkiende dig derfor, være dig Tak skyldig, og hielpe dig at stille den svage Piges Taarer. Jeg vil besørge hendes Underholdning for Fremtiden, og hendes Udstyr. Gaae min Søn, følg ufortøvet mit Raad! Beslutninger af dette Slags maae strax foretages, dersom de skal komme til Virkelighed.

Karl.

Nu vel, min Fader! det vil jeg; jeg vil forsøge, om et varmt Hierte formaaer at udføre den kolde Fornufts Beslutninger.

(Han gaaer).

Siette Scene.

Baron Dromer. Grev Wodmar.

Dromer (kommer ind).

Jeg haaber, at jeg dog ikke kommer til Uleilighed?

Wodmar.

Vel har jeg Forretninger; men hvad er til Deres Tieneste?

Dromer.

Det er i min Vens Navn, og af Høiagtelse og Hengivenhed for —

Wodmar.

Til Sagen, min kiere Herr Baron! kort og godt: hvad vil De?

Dromer.

Grev Ferdinand —

Wodmar.

Min Søn? Hvor er han, at jeg kan forkynde ham hans Avancement til Major?

Dromer.

Er han bleven Major? Ih saa ønsker jeg af mit ganske Hierte underdanigst til Lykke! Det er billigt, at saa værdig og fortreffelig en Mands Sønner —

Wodmar.

Jeg takker, Herr Baron, jeg takker Dem.

Dromer.

O gid De til den sildigste Alder maatte —

Wodmar.

Jeg er Dem meget forbunden! — Men hvad var det, De havde at sige mig?

Dromer.

Ja, for at komme paa det igien: Deres Søn har nok Deres Bistand nødig, besynderlig nu.

Wodmar.

Har jeg vel nogensinde nægtet mine Børn den? Og hvori? Siig det gesvindt.

Dro=

Dromer.

Deres Søn har Gield.

Wodmar.

Har han giort den paa en vanærende Maade?

Dromer.

Himlen bevare os!

Wodmar.

Nu saa vær De forsikret om, at saa længe jeg eier en Blodsdraabe, hvormed jeg kan hielpe mine Børn, at jeg vist vil gisre det —

Dromer.

Derfor har han ogsaa bedet mig —

Wodmar.

Det er nok, Herr Baron! Siig De til min Søn, at han skulde sige mig sine Anliggender selv, og at han, uden at fornærme Dem Herr Baron, ikke har nogen mere overbærende og sikrere Ven, end sin Fader. Og, De tager mig det ikke ilde op, jeg maae nu ind til min Datter.

Dromer.

De vil altsaa betale hans Gield?

Wodmar.

Han skal kun komme, og saa vil det give sig. Har De maaskee ogsaa noget tilgode hos ham?

Dromer.

Ja, en Bagatel!

Wodmar.

Ja saa! nu vær De kun ubekymret.

Dromer.

O det var ikke derfor!

Wodmar.

Jeg recommanderer mig.

Dromer.

Underdanigste Tiener!

(Gaaer bort hver til sin Side.)

Ende paa den Tredie Akt.

Fier-

Fierde Akt.

Skuepladsen forestiller Malerens Værelse.

Første Scene.

Louise (sidder paa en Stoel i en bedrøvet Henrykkelse, da) Anne (kommer ind).

Louise
(springer hende i Møde).

Har du bragt ham Brevet? — Har du seet ham? Hvad gav han dig med? Kommer han?

Anne.

Seet ham? Jo det har jeg. Men han har ikke givet mig noget med.

Louise.

Intet? Saa er det da sandt! altsaa har han forladt mig?

Anne.

Vær stille, Louise! vær roelig! De lader een jo ikke engang faae et Ord frem. Han vil strax selv være her.

Louise.

Han vil selv være her? O! hvorfor sagde du mig det ikke strax? Jeg faaer ham igien at see? Faaer ham igien?

Anne.

Stille! Deres Fader kommer.

Anden Scene.

De Forrige. Maleren.

Maleren.

Jeg var længe ude, mit Barn! ikke sandt?

Louise.

Ja, men Himlen skee Tak, nu er De her igien!

Maleren.

Jeg bringer dig lutter gode Tidender.

Louise.

Ak ja, Glæde, idel Glæde!

Maleren.

Hvorledes? Veed du det da alt?

Louise

(forbauset af Frygt, at hun kunde have forraadt sig selv).

Nei, min Fader! men jeg kunde læse det i Deres Ansigt.

Maleren.

Nu da, saa hør: jeg har faaet Penge for mit Malerie; og (til Anne, som han gier nogle Penge.) see der, tag dette og besørg Husholdingen derfor.

(Anne tager Pengene, og imedens at Maleren gaaer hen og sætter Hat og Stok fra sig, og tager sin Arbeidsfrakke paa, siger)

Anne (til Louise:)

Skiul Deres Glæde, at han ikke merker det.

Louise.

Gaae kun, det skal jeg, det skal jeg nok — dersom jeg kan.

(Anne gaaer.)

Maleren.

Og tænk engang! desforuden har Fyrsten givet mig en Pension, paa det jeg med Roelighed kan anvende min Tid paa min Konst. O tak Gud med mig,

og

og hielp mig at bede for vor bedste Prinds. Jeg behøver nu ikke mere at arbeide for Penge; nu kan jeg ganske allene leve for min Konst og for dig, min Datte:!

Loviſe.

O vi vil ganske viſt endnu med Tiden blive ret lykkelige!

Maleren.

Kan man andet, naar man har ſit Udkomme, kan tage vaere paa ſit Kald, og ikke har noget at hebreide ſig ſelv? For at giøre min Glæde fuldkommen fattes mig intet, uden en duelig arbeidſom Svigerſøn.

Tredie Scene.

De Forrige. Grev Karl.

Karl
(i det han kommer ind).

God Dag, god Dag, kiere Venner! —

Loviſe
(uden at ſige et Ord, neier).

Maleren.

Ei, velkommen Herr Greve! det er ret godt, at De kommer: hør engang, Fyrſten har givet mig en Penſion.

Karl.

Bravo! det ligner ham atter, Konſternes Beſkytter.

Maleren.

Hvor jeg nu ſkal male, Hr. Greve! Hvor jeg nu aldeles vil leve for min Konſt — Raphaels Ideal — ved Gud, det er endnu for lidt for mig.

Karl.

Jeg var tilfreds, at Fyrsten var her; at være øienſynlig Vidne til denne Glæde, vilde være ham rigelig Belønning for hans gode Gierning.

Maleren.

Det er vist nok. Men hvorfor har den eneſte Konſtelſker, min eneſte Konſtven og Skolar, ladet mig i otte Dage være allene? Det var ikke ret.

Karl.

Jeg kunde ikke komme, kiere Ven! min Faders Ankomſt ——

Maleren.

Er han kommen? Saa ønſker jeg til Lykke! Nu, ſaa vil nok ogſaa Bryllupet ſnart gaae for ſig?

Karl (forlegen).

Hvad for et Bryllup?

Maleren.

Det med Grevinde Amaldi; hele Byen er fuld deraf. I Folk kan jo ikke foretage jer noget, uden at hundrede Narrer ſladdre derom.

Karl

(endnu mere forlegen).

De tager Feil, De tager virkelig Feil. Jeg veed ikke, hvem der kan ——

Maleren.

Ja, kiere Greve, naar De ikke vil have det, ſaa ſkal jeg viſt ikke tale derom. — Vær lykkelig, min Bedſte! det er alt hvad jeg ønſker.

Karl.

Tak, kiere Ven! tak! Men hvad giør Konſten? Hvad har De beſtilt i den Tid?

Male=

Maleren.

O! jeg har ret meget at vise og at sige Dem. — Vie et Øieblik, jeg kommer strax igien.

(Gaaer ind i Sideværelset. Saasnart Maleren er borte, springer Louise til Karl og omfavner ham).

Louise.

Karl! du er bleven længe borte!

Karl.

Hvorledes er det med dig, min Bedste?

Louise.

Vel og ilde, ilde og vel! Oh! nu har jeg dig dog igien, (i det hun kaster sig om hans Hals) og i dig alt, hvad der kan giøre Louise lykkelig.

Karl.

Bedste Louise! O! hvem kan have et Menneskehierte, og dog handle koldsindig?

Louise.

Hvad siger du?

Karl.

At du er en Engel.

(De see kierlig paa hinanden; en liden Tavshed.)

Louise.

Karl!

Karl.

Louise!

Louise.

Elsker du mig?

Karl

(tager hendes Haand og trykker til sit Hierte).
Føel Svaret her.

(Atter Tavshed. De see meget længselfulde paa hinanden.)

Loviſe.

Og her — (Hun vilde falde ham om Halſen; i det ſamme ſtye de ſammen, og de ſee begge til Doren.) Jeg troede det var min Fader.

Karl.

Endnu et eeneſte Kys!

Loviſe

(falder i hans Arme).

Tuſinde — —

Karl.

Kun eet; men at det maatte følge med mig i Evigheden!

Loviſe.

Ja, ſaaledes vil vi engang døe, ikke? Men nu min Bedſte, din Fader er her, og du ſiger mig ikke noget Glædeligt om vores Forbindelſe?

Karl (ſtyer ſammen).

Hvor er min Fader? Ak, Loviſe! — vær roelig — roelig — Du ſkal ikke mangle noget — — jeg kan aldrig glemme dig — vil — kan ingen anden elſke, end dig — — Lev kun lykkelig — jeg kan ikke —

Loviſe.

Hvorledes — o Gud! — hvad vil du ſige dermed?

Karl.

Min Fader — — man vil — — jeg ſkal, ulykkelig for mig og dig — — jeg maae ægte Grevinde Amaldi.

Loviſe.

Retfærdige Gud! og jeg — og det Barn, ſom jeg bær under mit Hierte, og min Fader! —

(Maleren kommer ind. Derpaa gaaer Loviſe hen til en Stoel ved Siden, og græder. Maleren er aldeles beſkæftiget med ſine Konſtſager, og kommer, uden at ſee noget, ind med Tegninger i Haanden).

Male=

Maleren.

Her er noget, Hr. Greve, som vist vil behage Dem.

Karl (urolig).

Det er jo Deres Arbeide?

Maleren.

Fy, Greve, vil Konstneren vel smigres? Sæt Dem her ved Bordet.

(De sætte sig. Maleren taler med den Ild, som reiser sig af hans Følelse. Men Karl seer sig ofte imidlertid urolig omkring).

Maleren.

Hør, Hr. Greve! Konstnerne hos de Gamle vidste saa stærkt at virke paa deres Nation: jeg tænker, at vi ogsaa kunde gjøre det, dersom vi forestillede Ting, som angik enhver i Særdeleshed. Barnemord er for Exempel en afskyelig Ting! jeg, efter min Følelse, kiender ikke noget skrækkeligere i Naturen.

Karl

(er ved alt dette i hans første Bevægelse sprungen op af Stolen).

Maleren.

Hvad fattes Dem?

Karl

(i det han sætter sig igien, for at forstille sig).

Ak, ganske vist! den Tanke, at Moderen selv dræber hendes anden Sig Selv, hendes med Smerte baarne, og med endnu større Smerte fødte eeneste Barn.

Maleren.

Og at vore Love ere Skyld deri, det er græsseligt! thi seer De, var ikke Skam, Straf og Foragt falden paa saadan en Ulykkelig; — hvis alt ~~det~~ ikke var,

var, foreenede alle disse Tanker sig ikke, stormede de ikke løs paa Barselqvindens svage Nerver, forrykkede de ikke hendes Hierne: hvilken Moder vilde da vel dræbe sit Barn? — — Ha! Greve! jeg vilde ikke være i den Fyrstes Sted, som i Følge disse Love havde underskreven Dødsdom over den, som havde dræbt sit Barn, ikke heller den Minister, som havde raadet dertil. — Jeg seer ind i det Tilkommende, hvorledes alle disse Ulykkeliges Blod skriger om Hævn imod vore Love. Hvis jeg var Fyrste, saa vilde jeg forestille mig, naar jeg gik ind i den anden Verden, at da alle de bekiendte og ubekiendte Morderinder og Myrdede vilde fulde af Fortvivlelse komme mig i Møde —

Karl.

Hold inde med Deres Billede! see, hvor De gior Deres Datter uroelig.

Maleren.

Vel hende, vel hende, at hun ved slige Ting er følsom! vel hende, at hun føler det! Hun vil ikke lade sig forføre af nogen sledsk ung Knøs, og ingen vil da kunne rive min eeneste Datter fra mit Hierte. (Greven er forfærdet.) Nu, for at komme til Sagen igien, — jeg troer, det vilde bringe Fordele med sig, dersom vores Konst forestillede deslige Æmner. Seer De, Hr. Greve, jeg har giort disse Skizzer. Her seer De den ulykkelige Pige, hvorledes hun dræber hendes eeneste Barn: merker De herovenfor i det Træk Moderens Fortvivlelse og Raserie, føler De det, Hr. Greve?

Karl.

Ja, uudsigelig — —

Male=

Maleren.

Og her den anden Tegning. Der ligger hun nu, Moderen, Ulykkens udtrykte Billede, og trykker det døde Barn op til sit Bryst, som hun lader til, ikke at ville lade tage fra sig. Vagten her, som vil føre hende for Retten; og hisset hendes fortvivlede gamle Fader, hvis kiereste, eneste — —

(Louise falder i Besvimelse. Maleren og Karl springe forfærdede op, og raabe begge: Ak, Louise! Louise! De slæbe hende ind i Sideværelset. Greven kommer strax igien ud, fuld af Fortvivlelse.)

Karl (raaber).

Anne! Anne!

Femte Scene.

Karl. Anne (kommer ind).

Anne.

Hvad er der? Hvad er paa Færde?

Karl.

Gaae ind, og see selv.

(Anne løber ind i Værelset. Greven staaer stiv og uden Bevægelse; endelig tager han een af Tegningerne i Haanden, men kaster den forskrækket fra sig, og styrter ud af Stuen.)

(Man merker Uroe i Malerens Huus. Anne kommer adskillige gange ud, for at hente noget. Det bliver noget roeligt igien. Siden gaaer Anne ud af Døren. Derefter kommer Maleren ud, gaaer over Skuepladsen ind i et Sideværelse. Efter nogen Tid kommer Louise, gaaer tungsindig frem og tilbage, nedtrykt under Smertens Byrde. Hun segner ned i en Stoel, lægger hendes Ansigt skiult i begge Hænderne paa Bordet. Hun reiser sig; man seer, at der opstaaer en pludselig Tanke hos hende; hun skynder sig ind i hendes Kammer, kommer hastig ud igien med et Sløer; hun gaaer ind

af

af den Dør, hvor Maleren gik ind; hun kommer strax igien, og styrter ud af den almindelige Dør. Strax derpaa Maleren, og da han ikke seer sin Datter, sætter han sig og maler.)

Anne.

Men hvor er Louise? er hun nu bedre igien?

Maleren.

O ja. Det havde ikke noget at betyde. Hun har fine Nerver.

Anne.

Men hvor er hun nu henne?

Maleren.

Hun er gaaen i Kirken. Jeg saae gierne, du gik efter hende.

Anne.

Strax! (Gaaer.)

(Det banker paa Døren.)

Maleren (raaber:)

Kom ind!

Siette Scene.

Maleren. Grev Wodmar.

Wodmar (kommer ind).

Er De Maler Wermann?

Maleren.

Ja, min Herre. Hvad er til Deres Tieneste?

Wodmar.

Jeg beder, bliv ved Deres Arbeide.

Maleren

(sætter sig hen igien).

Dersom De vil tillade det; ellers tørres Farverne.

Wodmar.

Jeg har hørt tale om Deres Konst, og vilde gierne selv være et sienfynligt Vidne dertil.

Male-

Maleren.

Da vil De kun faae lidt at see; jeg er endnu saa langt fra det Maal, hvor jeg ønskede at være.

Wodmar.

Det bevidner Deres Dueligheb.

Maleren.

Det er ganske vist, min Herre, da jeg begyndte at male, var jeg henrykt over mit Arbeide; jeg troede, at ingen kunde betale mig det dyrt nok. Men nu indseer jeg daglig mere og mere, at jeg ikke kan noget; at den, som kiender Naturen, og veed at nyde den, betaler mit Arbeide endog med en halv Skilling for dyrt.

Wodmar.

Held den Konstner, hvis Beskedenhed —

Maleren.

Ikke fordi jeg jo er overbeviist om, at jeg ogsaa med Tiden kunde blive det, hvad Raphael og Rubens vare. — Men i Sandhed, min Herre, Deres Væsen har imod min Sædvane giort mig snaksom. Med hvem har jeg den Ære at tale?

Wodmar.

Min Herre! jeg vilde, at De i mig lærte at kiende Manden, og ikke Navnet; i øvrigt er jeg Grev Wodmar.

Maleren.

En vis ung Herres Fader, som har lært at tegne hos mig, og som er min bedste, gode Ven?

Wodmar.

Den samme. Er det unge Menneske Deres Venskab værdig?

Male-

Maleren.

O! han er det paalideligſte og meeſt patriotiſk-ſindede unge Menneſke, Herr Greve! min eneſte Konſtven, fuld af varm Følelſe.

Wodmar.

Jeg takker Dem for dette Vidnesbyrd, ſom er alt for varmt til, at det ſkulde være Smiger.

Maleren.

Smiger? Hvortil ſkal det? Vee den Mand, og i Særdeleshed den Konſtner, ſom behøver anden Talsmand, end ſit Arbeide.

Wodmar.

Det er vel talt, min ærlige Mand. Overalt er det en herlig Sag med jer Konſtnere. Hvor meget maae vi ikke bukke os, hvor mange Folkes Luner og Særheder ere vi ikke udſat for, inden man engang lader os komme dertil, at vi tør foretage os noget! I andre bruge nogle faa Alen Lærred, og ingen kan hindre jer i, at erhverve en Raphaels Udødelighed.

Maleren.

Ja, naar jeg ogſaa ſidder her, tænker ſom en anden lille Skaber, at jeg i Tiden med min Konſt kan erhverve mit Fædreneland Ære; — min Herre! ingen Ting kunde da bevæge mig til, at bytte denne Penſel bort for et Grevſkab.

Wodmar.

Derfor er De ogſaa med denne Tænkemaade viſt agtbarere, end mangen Greve.

Maleren.

Det vil jeg ogſaa haabe.

Wodmar.

Jeg udbeder mig en Fsielighed af Dem: — Kom og spiis hos mig i en af disse Dage.

Maleren.

Min Opvartning skal jeg gisre Dem; men undskyld mig, at jeg ikke spiser hos Dem.

Wodmar.

Hvorfor ikke?

Maleren.

Skal jeg sige Dem det?

Wodmar.

Om jeg maae bede.

Maleren.

Seer De, naar Mænd af Deres Stand byde en Konstner til Bords, saa skeer det i Almindelighed for at gisre Parade dermed; og saa kan J aldrig heller nedlade jer til os, men laer os altid føle, hvor stor Naade J har beviist os. Det er ikke af Stolthed, at jeg siger det, tilforladelig ikke, men fordi jeg føler mig selv. J øvrigt vil jeg ikke sige, at De, Herr Greve, ogsaa er saaledes; jeg troer fuld og fast det modsatte; men alle de øvrige i Deres Huus, lige til Tieneren, som bringer mig min Tallerken —

Wodmar.

Jeg haaber, at De skal lære at kiende mig og mit Huus bedre.

Maleren.

Tit kan Folk af Deres Stand med den bedste Villie og det velmeenteste Forsæt ikke slaae sig igiennem den Sværm af Fordomme. Kort, en Mand, som De er, ønsker jeg den Lykke, som jeg virkelig nyder.

Wodmar.

Altsaa er De virkelig lykkelig?

Maleren.

At jeg er det som Konstner, det veed De alt; og, Gud ske Lov! i mit Huus er jeg det endnu mere.

Wodmar.

De har en Datter?

Maleren.

Ja, min Herre! min største Rigdom.

Wodmar.

Er hun eeneste Barn?

Maleren.

Ja, det eeneste; hendes Fødsel var min Kones Død. Jeg har foruden dette Barn ellers ingen Paarørende; jeg vidste ikke heller, hvor jeg skulde tage mere Kierlighed fra for andre, thi hun er mit Alt.

Wodmar.

Naar kun den store Lykke, at være Fader, ikke var blandet med saa mange Bitterheder.

Maleren.

Lad dem kun stedse have Sted; Menneskets Lidelser blive for størstedelen herlig belønnet.

Wodmar.

Inden man kan sætte en Pige i Sikkerhed for alle Forførelsens Farer; inden man —

Maleren.

Herr Greve! det maae hendes Kierlighed til mig, gode Grundsætninger, hendes Hierte —

Wodmar.

De bedste Hierter ere som oftest de følsomste; og Følsomhed og Ungdoms Blod —

Male-

Maleren.

Saa maae vor Herre bevare hende, som har givet hende alt dette. Desuden kiende vi ingen Frygt imellem Fader og Datter: vi ere hinandens Venner; og jeg torde vædde, at hun vilde selv fortroe mig hendes første Kierlighed.

Wodmar.

Min kiere Mand! de forstaaer sig bedre paa Menneskets udvortes end dets indvortes Side; det Skridt har endnu ingen Pige giort — — eller maaskee — —

Maleren.

Det er besynderligt, Herr Greve, hvorledes vi fra Maleriet er kommet paa denne Samtale.

Wodmar.

Men efterdi vi nu er kommen derpaa, saa lad os blive ved. Naar der nu, for Exempel, kom en Mand af fornem Stand, og begierte Deres Datter til ægte?

Maleren.

Jeg afslog ham hende. Ikke fordi jeg jo holder min Datter en Konge værdig, men fordi at Uliighed i Stand næsten altid har ulykkelige Følger: — — og at vide min Louise ulykkelig! — Min Herre, vilde jeg sige til den Fornemme, hvis han var af det gemene Slags: jeres Guld og Titeler giør min Datter ikke lykkelig; og var den Fornemme en god Karl, saa vilde jeg sørge over, at han var saa fornem, men ikke give ham min Datter. Ved Gud, selv Deres Søn fik hende ikke — ikke fordi jeg troer min Datter eller min Stand ringere — —

Wodmar.

Wermann — —

Maleren.

Forstaae mig ret! jeg erkiender Forskiel i Stænderne, men indvortes Værd kiender jeg ikke i nogen af dem. Thi seer De, naar Ryggen bukker sig for en Greve, saa har Greven ikke noget forud for saa mangen en Skurk, som jeg har giort det samme for; men naar jeg som Mand rækker den, som jeg ligeledes holder for en Mand, denne Haand —

Wodmar.

Giv mig denne Haand, jeg fortiener den. (De gir hinanden Haanden.) Og nu ved dette Haandtryk — (Et lidet Ophold.) — Vi ere altsaa tvende retskafne Mænd? —

Maleren.

Saaledes tænker jeg.

Wodmar.

Velan da, som Mand imod Mand. Min Søn elsker Deres Datter; de ere begge unge Mennesker. Faren maae forebygges, eller jeg og De —

Maleren.

Ha! min Herre! den, der kunde vanære min Datter, han maatte være Fyrste eller Greve —

Wodmar.

Det vil endnu være Tid —

Maleren.

Gud! — hvilket skrækkeligt Lys! — for lidt siden, da jeg — —

Anne

(kommer styrtende ind).

O Gud! min Louise, min Louise, hun er ikke i Kirken, er ingensteds at finde.

Male-

Maleren.

O min Gud! skulde hun —

(Han løber med Anne ud af Værelset.)

Wodmar.

Hvad er der? Hvad er der?

Syvende Scene.

(Skuepladsen forestiller Grevinde Amaldis Værelse.)

Amaldi (hæfter Karls Silhouette paa Tapetet, i det samme trænger) Louise (sig ind igiennem nogle Tienere).

En Tiener.

Hun vil ikke lade sig vise bort.

Amaldi.

Godt, lad hende kun blive.

(Tieneren gaaer.)

Louise

(falder for Amaldis Fødder).

Nei, jeg vil ikke lade mig vise bort; her vil jeg blive liggende til De har bønhørt mig.

Amaldi (forbauset).

Hvad vil hun?

Louise.

O! giv mig ham igien! giv mig ham igien!

Amaldi.

Hvem? Hvad for noget?

Louise.

Ham, ham, som er mig meer end alting; som er min, for Gud og Mennesker min.

Amaldi.

Men hvem er hun da?

Louiſe.

Kun en Borgermandsdatter, iiten den lykkeligſte blandt alle af mit Kiøn, da jeg endnu havde ham, da han endnu var min — —

Amaldi.

Hvem er da hendes Forældre?

Louiſe.

Min Fader, ak Gud! min Fader, han vil ſpørge efter mig! — det er Wermann, en Maler, en herlig Fader! — den ſtakkels Fader!

Amaldi.

Maler Wermans Datter?

Louiſe.

Ja, jeg, ſom engang hørte Karl til; ſom ved den helligſte Eed hørte ham til. De har berøvet mig ham, giv mig ham igien! giv mig ham igien?

Amaldi.

Raſer du?

Louiſe.

O at jeg giorde det! at alt det, ſom nu er, kun var en Drøm! O hvad ønſkede jeg mig ikke alt at være, for ikke at miſte Karl!

Amaldi.

Hvorfor fordrer du ham af mig?

Louiſe.

Fordi De har berøvet mig ham. Det er en ve-derſtyggelig Gierning! — At berøve en Livet, er kun lidet, men at røve det, ſom er mere end Livet, ſom er alting! — O! naadige Frue! man ſiger, at De ellers er en ædelmodig Dame; er det ogſaa ædelt at berøve en ſtakkels ſvag Pige —

Amal-

Amaldi.

Vær roelig! ——

Loviſe.

Jeg roelig? — førend jeg endnu veed — O! derſom De nogenſinde har elſket — derſom De veed det — men i Deres Stand elſker man vel ikke?

Amaldi.

Lad mig være, Pige — ſtaae op — eller —

Loviſe.

Lad mig dog høre, hvad De kan have for Fordringer paa Karl; om De formaaer noget imod hans Eeder, ſom Himlen modtog, imod en forladt Piges Klager, imod en Skabnings Jamren, ſom jeg bærer her under mit Hierte. (Loviſe gaaer Amaldi endnu nærmere, ſom er ganſke forvirret og ude af ſig ſelv; men hun ſlider ſig løs, lader Loviſe ligge, og løber ud af Værelſet. Loviſe bliver liggende uden Sands, ſiden ſeer hun ſig omkring, og bliver Karls Silhouette vaer paa Væggen; hun farer forvildet op, og river den løs.) Hvad giør du her? (trykker den til ſit Hierte.) Hos os, der har du hiemme. (Seer nogen Tid paa den.) Ha! Troeløſe! — forladt — vanæret — — (Kyſſer den, og trykker den til ſit Hierte.) O! kan Karl det?

Ottende Scene.

De Forrige. Grev Wodmar (kommer ind).

En Tiener

(gaaer foran og ſiger):

Jeg ſkal ſtrax melde Dem.

(Han ſeer Loviſe, ſom ligger paa en Stoel uden Sands. Grev Wodmar ſpringer haſtig hen til hende.)

Wodmar.

Hvad fattes hende?

Louise.

Alting, min Herre!

Wodmar

(seer sin Sons Silhouette, og raaber forfærdet):
Karl!

Louise

(springer forvildet op).

Hvor er han? Kiender De ham? — O vee jer, at I kiender ham! — Ak! min Herre! han vil forlade hende!

Wodmar.

Maler Wermans Datter?

Louise.

Det er jeg, og Karls Forlovede, og hidkommen for her at fordre ham tilbage igien, her har man røvet ham fra mig.

Wodmar.

Sæt dig, stakkels Pige. (Fører hende til en Stoel.) Dine Kræfter svækkes.

Louise.

Ak, min Herre! dersom De kiender ham, saa for Guds Skyld skaf mig ham igien.

Wodmar.

Vær kun roelig! jeg lover dig, du skal faae ham at see.

Louise.

Jeg skal faae ham at see? — Er det vist? Er De en Engel, sendt fra Himmelen?

Wodmar.

Bliv roelig! jeg skal strax være hos dig igien.

(Tieneren kommer tilbage, Grev Wodmar gaaer ind i Amaldis Værelse; Louise tager Karls Silhouette igien og beseer den.)

Lovi=

Loviſe.

Jeg faaer dig igien at ſee? (Trykker den til ſit Bryſt.) Karl! Karl! (Hun lægger den paa Bordet igien, hendes Hoved hviler i hendes Hænder paa Bordet, og hun er ligeſom uden Sands. Grev Wodmar kommer ud igien, og ſtiller ſig hen for at betragte hende med Eftertanke. Loviſe aabner hendes Øine, og bliver Greven vaer.) Har De bragt ham med?

Wodmar.

Nei, men han ſkal komme; vær kun roelig saa længe.

Loviſe.

Gierne — meget gierne! naar jeg kun faaer Karl igien at ſee.

Wodmar.

Troer hun at blive ret lykkelig med Karl?

Loviſe.

O min Herre! med Karl byder jeg hele Verden Trods; jeg vil ſee paa hende, ſom ſkulde være lykkeligere.

Wodmar.

Har Karl lovet at ægte hende?

Loviſe.

Viſt har han det; Englene hørte det, og glædede ſig over det elſkende Par: kun Mennesker kunde ville hindre saadan en Lykke.

Wodmar.

Men derſom hun elſker Karl, veed hun da ogſaa, at hun giør ham ulykkelig?

Loviſe.

Aldrig! aldrig! Han har ofte i mine Arme troet ſig saa lykſalig.

Wodmar.

For med Tiden at blive deſto ulykkeligere.

Loviſe.

O! derſom jeg vidſte det — jeg vilde — hvad vilde jeg? — et Kloſter — —

Wodmar.

Vilde du det?

Loviſe.

Men jeg kan ikke — tør ikke — — Er det mig allene? O! det kan heller ikke være ſom De ſiger — derſom hans Fader kun ikke var! ——

Wodmar.

Vilde hans Død være dig kier?

Loviſe.

Kunde jeg faae den Fader at ſee — Karl ſiger, det ſkal være ſaa god en Fader, en ſaa kier Fader! — O kun eengang ønſkede jeg at ſee ham, ønſkede ——

Wodmar (rørt).

Her er han.

Loviſe

(falder ned for hans Fødder).

O Barmhiertighed — o! De ogſaa min Fader — Naade —— Hør mig — hør under mit Hierte hans Barns Stemme — ogſaa dit —. —

Wodmar.

Gud! — ſkulde du være ——

Niende Scene.

De Forrige. Sophie.

Sophie

(kommer indſtyrtende).

Min Fader red mig!

Wodmar

(river ſig los fra Loviſe).

Hvad er der?

Sophie.

Sophie.

Red mig fra min Tyran.

Wodmar.

Hvad vil du her?

Sophie.

O min Fader! jeg har villet tilfredsstille ham — jeg har — men det giorde ham mere opbragt; han har stødt mig fra sig — og af Frygt tog jeg Flugten. Jeg har søgt efter Dem overalt, og jeg er nu saa lykkelig at finde Dem her — Tag mig i Forsvar!

Wodmar
(med afbrudt Stemme).

Ere mine Lidelser snart nok? — Men hvad kan jeg foretage mig her, hvad kan jeg — i et fremmed Huus? — Er din Vogn dernede?

Sophie.

Ja! min Fader! —

Wodmar.

Nu godt! saa tag dette Pigebarn med dig.

Sophie.

Hvem er det?

Wodmar.

Du faaer det nok at vide. (Til Louise.) Følg med hende, mit Barn.

Louise.

Som De vil, min Fader! som De vil — jeg er aldeles i Deres Vold.

Tiende Scene.

De Forrige. Maleren.

Maleren
(kommer styrtende ind).

Hvor er min Louise? — Hvor er min Datter?

Louise.

Loviſe
(ſyer ſammen).

Af min Fader? —

Maleren
(ſtyrter hen paa hende).

Jeg har dig igien — kiereſte Loviſe — din Fader — din ulykkelige Fader. (Hun bliver endnu uden Sands; han begynder at ſkrbe hende bort.) Hun ſkal bort fra jer, og ſkulde hun ogſaa blive et Rov for Døden — jeres Afkom har forført Uſkyldigheden.

Wodmar
(gaaer hen til Maleren).

Hvad bliver der af Manden?

Maleren.

See herhid, her er mit Svar.

Wodmar.

Roelig, roelig, Wermann!

Maleren.

O hvem formaaer det?

Wodmar.

Min Datter ſkal føre Deres Loviſe bort herfra.

Sophie.

Er det min Broders Loviſe?

Maleren.

Deres Broders? Ha! forbandet være Deres Broder!

Loviſe
(ſom er kommen ſig).

For Guds Skyld nei!

Maleren.
(trykker hende til ſit Bryſt).

Min Loviſe! (ſlipper hende.) Men hvorhen?

(Sophie gaaer imidlertid hen til hende.)

Wod-

Wodmar.

I mit Huus.

Maleren.

Hvad skal hun der? For maaskee derfra at kastes hen i et Kloster?

Wodmar.

Kiender De mig da slet ikke mere? — Nei! men fordi jeg boer her i Nærheden. Tag hende med dig, Sophie.

(Sophie tager hende med sig.)

Maleren (følger efter).

Hun skal ikke komme udaf mine Øine! og jeg vil see paa den —

(Han gaaer.)

Wodmar

(gaaer til Kabinetsdøren, men Kammerjomfruen kommer ham i Møde).

Kammerjomfruen.

Min Grevinde lader bede om Forladelse; men hun er bleven saa forskrækket; saasnart hun kommer sig, vil hun selv have den Ære at komme til Dem.

(Gaaer.)

Wodmar.

Det er godt.

Ellevte Scene.

Dromer. Grev Wodmar.

Dromer

(kommer hastig ind).

Jeg søgte efter Dem.

Wodmar.

Og det med saadan Hast? Atter noget Nyt?

Dro=

Dromer.

Jeg vilde ønske, at jeg var Overbringeren af en behageligere Tidende; hvem vilde da være lykkeligere end jeg? —

Wodmar.

O min Herre! til Sagen; der er ingen Ting, jeg jo er bereed paa.

Dromer.

Nu da, jeg har ikke kunnet treffe Grev Ferdinand.

Wodmar.

Hvor kan han da være?

Dromer.

Han er i Arrest.

Wodmar (hestig).

For en Nederdrægtighed?

Dromer.

Vist ikke! bevare os — hvorledes kunde —

Wodmar.

For min Roeligheds Skyld, sig mig gesvindt, hvorfor han er i Arrest!

Dromer.

Man siger, at han den forrige Nat har spillet, har tabt alting, og er bleven betydelige Penge skyldig.

Wodmar.

Det er altsaa blot en Letsindighed — Gud skee Lov! —

Dromer.

Han skal derved have forsømt Tienesten.

Wodmar.

Fy — fy — det er vel, at de straffe ham derfor, men kun paa den rette Maade.

Dro-

Dromer.

Man siger ogsaa, at han ved Spillet har havt Klammerie.

Wodmar.

Det er altid Følgerne — nu, det faaer han at afgiøre som en Mand af Stand.

Dronier.

Og skal virkelig være bleven fordret, men har ikke mødt, og er bleven offentlig beskæmmet.

Wodmar (heftig).

Bleven offentlig beskæmmet? — Min Herre! den, som siger det, har sagt en Løgn, den forteste Løgn! min Søn — skulde være feig — det kan ikke være.

Dromer.

Det paastaaer jeg ogsaa; men en vis Rostfeldt, som fordrede ham, siger det selv, og siger det høit.

Wodmar.

Hvad maae jeg dog opleve! paa denne Efterretning var jeg ikke belavet. Hvor er han, der understaaer sig at sige det? — Afsted med den Søn, dersom det er saaledes — men vee den, der har udbredet en Løgn! — Vee ham, saa længe denne Haand endnu kan holde en Kaarde! Hvor er han? Lad os gaae derhen! —

(De gaae begge to bort.)

Ende paa den fierde Akt.

Femte

Femte Akt.

Skuepladsen forestiller Grev Wodmars Huus.

Første Scene.

Grev Wodmar. Baron Dromer.

(Grev Wodmar sidder ved et Bord og lægger et Brev sammen, i det Dromer kommer ind.)

Wodmar.

Det er vel, Hr. Baron, at De kommer.

Dromer.

Hvad er til Deres Tieneste?

Wodmar.

De havde for lidt siden nær bragt mig udaf min Forfatning!

Dromer.

Er De nu roelig igien?

Wodmar.

Roelig ikke; men mere sat. Roelig? Gud veed, om jeg nogentid mere vil blive det!

Dromer.

Vi vil haabe det Bedste.

Wodmar.

Det er meget for en Mand at taale: en Datter i Uenighed med sin Mand, og nær ved Skilsmisse; en Søn i saa yderlig en Labyrint, som et ungt Menneske nogensinde ved Kierlighed er bleven ledet ind udi; en anden Søn, verre end død, vanæret, og en slet Karl.

Dro-

Dromer.

Det er maaskee ikke altsammen saa farligt.

Wodmar.

Jeg vilde ønske det, og takke Gud derfor af mit inderste Hierte, dersom det ikke er saaledes. Men det nærværende Onde rydder man ligesaa lidt af Veien ved forfængeligt Haab, som ved tomme Klager. At see Ulykken med Standhaftighed imøde, og afhielpe den saa meget man kan: det allene er det, hvad der sømmer og gavner Manden.

Dromer.

Men hvad vil De nu gisre?

Wodmar.

Handle! ikke lægge Hænderne i Skiødet og klynke. Hvad hedder han, som skal have fordret min Søn?

Dromer.

Rostfeldt.

Wodmar.

Er De paalidelig underrettet om, at han siger det om Ferdinand?

Dromer.

Jeg hørte det af hans egen Mund.

Wodmar.

Er han Soldat?

Dromer.

Han bær Uniform.

Wodmar.

Nu da, saa vær saa god og bring De ham som Adelsmand dette Brev.

Dromer.

Hvad har De i Sinde?

Anden Scene.

De Forrige. Ferdinand. Adjutanten.

(Ferdinand kommer ind med Adjutanten, som bær hans Kaarde.)

Ferdinand
(for sin Faders Fødder).

O min Fader! —

Wodmar
(støder ham fra sig).

Tilbage! — jeg er ikke Fader til en feig Karl!

Ferdinand
(springer hastig op).

Hvem tør sige det?

Wodmar.

Det tør jeg, til en Knøs, som er ubesindig nok til at yppe Klammerie, og vanære — —

Adjutanten.

Herr Greve! først da Kapitainen var borte, saa lod den Fremmede ham fordre, og Kaptainen vilde ogsaa strax slaaes med ham, men Obersten forbød det udtrykkelig. Man veed, at Rostfeld er en falsk Spiller, og misbruger Uniformen; De veed desuden, hvad Landets Love i deslige Tilfælde byde.

Wodmar.

Jeg veed det, derfor —

Ferdinand.

Giv mig min Kaarde, Herr Adjutant! jeg beder om min Kaarde! og jeg skal ikke før slippe den af min Haand, førend den Vagvasker ved min Haand —

Wodmar.

Ha! det var Wodmars Søn! (Falder ham om Halsen.) Her er ogsaa hans Fader igien.

Dromer.

Gud ske Lov! jeg glæder mig —

Ferdi=

Ferdinand.

Kiereſte Fader — Deres Søn er Dem ikke saa uværdig. Men hvad er der bleven af den Karl?

Adjutanten.

Man har fordret ham for Retten, og han faaer Conſilium abeundi.

Wodmar (til Dromer).

Lad ham løbe! med Folk af det Slags kan man ikke give ſig af. — Behag at ſkye mig mit Brev igien.

Dromer.

Hvor er jeg glad, at Sagen gaaer saaledes af!

Wodmar.

Hvad har det Menneſke tilgode hos dig?

Ferdinand (ſtudſer).

Tre tuſend Rigsdaler.

Wodmar.

Det ſkader ikke! det ſkader ikke! Den Priis er ikke for høi, for hvilken, ſom jeg haaber, du er bleven fornuftigere.

Ferdinand.

Oh! jeg vil viſt — —

Adjutanten.

Han lader ſig nok afſpiſe med mindre.

Wodmar.

Nei, han ſkal betales til den yderſte Skiærv; jeg vil ikke have ſaadan en Karls Eftertale. Du har desforuden endnu mere Gield; jeg havde ønſket, at du havde betroet dig til din Ven. Dog, hvorledes det nu ogſaa er, ſaa giv mig en Fortegnelſe paa din Gield: jeg vil paatage mig den.

Dromer.

Seer De, hvad De har for en Fader?

Ferdinand

(falder ham om Halſen).

Kiereſte, bedſte Fader!

Wodmar (holdende ham i sine Arme).

Jeg vil jo gierne giøre alting for jer, Børn, alting! min sidste Blodsdraabe vil jeg give for jer! men — dog, til hvad Ende giøre dig Bebreidelser? Denne Sag, og hvis du elsker mig, saa Tanken om den Kummer, som du har foraarsaget mig, skal og vil, haaber jeg, være dig en Advarsel for Fremtiden.

Ferdinand.

Det kan De være forsikret, fuldkommen overbeviist om.

Adjutanten.

Obersten har faaet at vide, at Hs. Durchlauchtighed har tiltænkt Deres Søn en Majors Plads, og uagtet han for den i samme Nat forsømte Ronde havde ladet ham arrestere, saa vil han i Hensigt til Dem, Herr Greve, fritage ham derfor.

(Han vil give ham hans Kaarde igien).

Wodmar (holder ham tilbage).

Ikke saa, Herr Adjutant! jeg takker Hr. Obersten for hans Godhed — jeg har paataget mig at betale hans Gield, men hvad han skylder Tieneften, maae han selv afbetale. Hans Forseelse er bekiendt, altsaa maae hans Straf ogsaa være det. Med Majorspladsen har det desuden i disse Omstændigheder endnu lidt Tid: jeg vilde ikke gierne misbruge Fyrstens belovede Naade: Og det vilde være Misbrug, naar jeg i det Øieblik —

Adjutanten.

Herr Greve! naar saadant noget kunde udelukke —

Wodmar.

Hvorledes det ogsaa er, saa skal mine Børn ikke kiende nogen anden Maade at komme i Veiret paa, end deres egne Fortieneſter. Følg altsaa kun igien med Adjutanten; Majorspladsen skal være Belønningen for din gode Opførsel og din Iver i Tieneften.

Ferdinand.

Min Fader! — Men jeg skal snart fortiene den.

Wodmar.

Gaae, desto mere vil jeg elske dig.

Adju=

Adjutanten.

Underdanige Tiener!

Wodmar.

Jeg er Deres! og Tak for Deres Uleilighed! — (omfavner Ferdinand hiertelig.) Det glæder mig, at du ikke er en slet Karl. — Nu gaae!

(Ferdinand og Adjutanten gaae.)

Dromer.

Jeg ønsker til Lykke!

Wodmar.

Var alting saa vel overstaaet! Det er bedrøveligt, at Forsynet lader det Gode saa umiddelbar grændse nær til det Onde. Hos Ferdinand er Fyrighed og Ubesindighed: hos Karl Følsomhed og Forvildelse. Jeg vilde, at Karl var her.

Dromer.

Jeg vil hente ham.

Wodmar.

Herr Baron, De er alt for god —

Dromer.

Hvad vil De ham?

Wodmar.

Erindre ham om hans Pligter; mere staaer der ikke i min Magt. Men see, der kommer han.

Dromer.

Seer De, hvor nedslagen han er.

Wodmar.

Saaledes ønsker jeg mig ham ogsaa. — Lad os være allene, om jeg maae bede.

(Dromer gaaer).

Tredie Scene.

Grev Wodmar. Karl (kommer tungsindig ind).

Wodmar.

Er du der, min Søn? — Og du er saa roelig?

Karl.

Ja, hvorfor ikke? Naar Beslutningen engang er fattet — —

Wodmar.

Og denne Beslutning er? — (De sætte sig).

Karl.

For Dem og for Æren at opofre alting; forlade Pigen, og indgaae en Forbindelse med Amaldi, hvorimod den strengeste —

Wodmar.

Mig, min Son, skal du ikke opofre noget.

Karl.

Og Dem dog allerhelst.

Wodmar.

Veed du alt, at vi har Fremmede her i Huset?

Karl.

Nei! jeg kommer fra Haven, og er ikke heller oplagt til at være i menneskelig Selskab.

Wodmar.

Jeg har ogsaa besøgt Maler Wermann og hans Datter.

Karl (springer op).

Hvad? — De har seet min Louise? — Hvorledes? — Ikke sandt, hun er en Engel blandt Menneskene? — Og hendes Fader, hvilken ærlig og brav Mand!

Wodmar.

Har du tilkiendegiver Pigen din Beslutning?

Karl.

O Gud! ja!

Wodmar.

Hvorledes tog hun derimod?

Karl.

Som den høieste Grad af Kierlighed kan tage derimod! — Ak min Fader! — kan De endnu tage mig det ilde op? — Er det ikke en Engel? — Hvad tager hun sig for? — Hvad gisr hendes Fader?

Wod=

Wodmar.

Hvad tvende af de ulykkeligſte Mennesker kan giøre.

Karl.

Ulykkeligſte — Ulykkeligſte! —

Wodmar.

Og ſom ere blevne det ved dig. I en Familie, hvor huuslig Lykſalighed havde ſit Sæde, der ſmidſker et ungt Menneſke ſig ind hos Faderen: dyſſer med Ærligheds Maſke Faderens Agtſomhed i Søvn: giør Datterens uſkyldige Hierte følſomt ved hans søde Ord: ſynger hende Toner for om Uſkyldighed og Redelighed: kommer hende til at ſkielve ved hans Eder: nyder det uſkyldige Slagtoffer, kisler ſine Lyſter: lader saa Pigen ſidde, og giør et Væſen tilligemed ulykkeligt, førend det endnu har ſeet Dagens Lys.

Karl.

Kiereſte Fader! hold inde — —

Wodmar.

Ikke ſandt? Det er et vederſtyggeligt Billede, og dog er det intet andet, end at holde dig Speilet for Øinene. Det er ikke nok endnu: jeg vil antage det Bedſte, at det ſtakkels ſvage Fruentimmer i Fødſelsſmerterne bliver afſkrækket af Frygt for Skammen, og ikke dræber Barnet: saa kommer det nu til Verden med alle de Gaver, alle de Evner, ſom for ſtørſtedeelen ere de Børn egne, der avles i den førſte Kierlighed; det feiler maaſkee intet, uden et Navn, og af Mangel derpaa ſtandſes det ved ethvert Skridt: og maaſkee det da ved enhver opgaaende Soel forbander ſin Fader. —

Karl.

Hold inde! jeg holder det ikke ud —

Wodmar.

Og imidlertid at nu denne Pige vandrer omkring, ſeer ſig ſin Ære, ſin Lykke og al Glæde berøvet, fremmed hvor hun kommer, beſpottet overalt, forſkudt af Forældre, Slægt og Venner, ſvinder hun hen i Graven; eller bliver bekiendt med Laſterne, og ſynker ved dette

første Skridt need fra den reeneste Skabning til det nedrigste Kreatur: og døer siden i Elendighed, uden Hielp, uden Trøst og under tusende Piinsler.

Karl.

Gud! min Louise! — Men hvad vil De, at jeg skal giøre?

Wodmar.

Din Pligt.

Karl.

Forstaaer jeg Dem ret? Eller hvad kalder De Pligt?

Wodmar.

At give en uskyldig forført Pige sin Ære, en Fader sit Barn igien, og i alt dette som en ærlig Mand at holde sit Ord.

Karl.

Er det mueligt! — Kommer dette Raad, som er mit Hierte saa velkommen, fra Dem?

Wodmar.

Det kommer fra mig, hvor ondt det ogsaa maae giøre mig. Førend jeg vidste din Forbindelse, dine Eeder, ansaae jeg Sagen for en Ubesindighed, som kunde opreises; da sagde jeg til dig, gaae, skil dig ved hende. Men nu, da jeg veed alting, siger jeg, endskiønt med et beklemt Hierte, gaae hen, og tag hende til Kone; din Stand hæver ikke de Forbindelser, som paaligge en ærlig Mand.

Karl.

Hvad siger hendes Fader dertil?

Wodmar.

Den ærlige Mand satte sig meget derimod, og mere end jeg, da han kiender den sædvanlige Ende, som disse Forbindelser tage. — Men hvad kunde han vel giøre andet, end samtykke?

Karl.

Altsaa han ogsaa? — O! hvor saadan en Kierlighed er lagt til Grund, der kan ingen Ting sætte den Grændser.

Wod=

Wodmar.

Det vilde vi ønske. Gaae kun ind i din Søsters Værelse, der vil du finde baade Fader og Datter.

Karl.

Her i Huset? — O! min Loviſe! (Gaaer.)

Fierde Scene.

Grev Wodmar. Grev Monheim.

Monheim

(kommer ind fra den anden Side).

Har De været saa god at overveie det, som jeg har foreslaaet Dem?

Wodmar.

Overveiet det har jeg ikke, thi der er intet at overveie. Naar tvende Skabninger, som tilsvor hverandre en bestandig Troskab, som vare forpligtede dertil ved et Barn: naar de vil bryde alt dette, hvad kan man da overveie og foretage sig?

Monheim.

Min Beslutning er ogsaa saa fast, at det blot kommer an paa Formaliteterne.

Wodmar (ringer).

Nu da! (En Tiener kommer ind.) Min Datter skal komme ned.

(Da Tieneren vil gaae, kalder han ham tilbage, og siger ham noget sagte.)

Monheim.

Betingelserne, angaaende hendes Underholdning, bliver som jeg har foreslaaet.

Wodmar.

Som De vil; jeg tager min Datter til mig igien, og da skal det ikke, som jeg haaber, mangle hende paa Underholdning.

Monheim.

Imidlertid er det billigt, at det bliver bragt i Rigtighed.

Wodmar.

Ganske rigtig; skriv De selv, hvad De behager.

Monheim.

Det er giort med et Par Linier.

(Sætter sig ned ved et Bord og skriver.)

Femte Scene.

De Forrige. Sophie.

Wodmar.

Du kan let forestille dig, min Datter, hvorfor jeg har ladet dig kalde.

Sophie.

Ja; og i denne min Forfatning seer jeg Dieblikket med Fornøielse i Møde.

Wodmar.

Jeg kan altsaa ikke blive forskaanet for denne Hiertesorg?

Sophie.

Heller lide alting, end at leve længere med ham.

Monheim

(staaer op og giver Wodmar Papiret).

Her er det færdig.

Wodmar.

Monheim bestemmer dig 2000 Rdlr. til din Underholdning. Er du dermed fornøiet?

Sophie.

Ja, af mit ganske Hierte.

Wodmar.

Hielper altsaa ingen Tiltale, ingen Fornuft mere?

Sophie.

Kiereste Fader!

Monheim.

Min Beslutning er fast.

Wodmar.

Nu vel! endskiønt jeg ugierne giver mit Samtykke dertil. Gaae hen, og skriv under. (De underskrive.)

Saa-

Saavidt kom vi; men een Punkt maae endnu afgiøres: Hos hvem skal jeres eeneste Barn være?

Sophie og Monheim.

Jeg er Moder. — Jeg er Fader.

Wodmar.

Godt — I har beegge lige Ret — men just derfor.

Sophie.

Jeg lader før mit Liv, førend jeg lader mit Barn tage fra mig.

Monheim.

Sønnen hør mig til — og jeg lader ham ikke fare.

Wodmar.

Seer I, mine Børn, denne Omstændighed, den burde lære jer; kort, den burde bevæge jer til at staae fra jeres Forehavende. — Hierter, som saaledes møde hverandre i et Barn, ere egentlig ikke hinanden fiendske; det er kun Misforstaaelse. — (Han tager Papiret) Skal jeg rive det i Stykker igien?

Monheim.

Ikke for alting i Verden.

Sophie.

Nei, nei, min Fader.

Wodmar.

Ja, men hiint maae dog afgiøres — Nu, skal Barnet selv bestemme, hvem det vil blive hos?

Sophie.

Meget gierne.

Monheim.

Det er jeg fornøiet med.

(Grev Wodmar gaaer ind i Sideværelset.)

Monheim.

I øvrigt ønsker jeg, at De maae leve ret vel; jeg skilles uden Had.

Sophie.

Gid De andensteds maae finde den Lykke, som De ikke har kunnet finde hos mig. (Grev Wodmar bringer Barnet.)

Sophie

Sophie
(løber strax hen til Barnet og omfavner det).
Ikke sandt, du bliver hos mig?

Fritz.
Jo, Moder! jo, kiere Moder!

Monheim
(løfter det i Veiret med Ømhed).
Du vil altsaa forlade mig, Fritz?

Fritz.
Nei, Papa! jeg vil blive hos dig.

Wodmar.
Men, Fritz, dine Forældre skilles for stedse fra hinanden — du maae sige, hvem du vil blive hos.

Sophie.
Hos mig, ikke sandt?

Monheim.
Hos mig, mit Barn?

Fritz.
Hos Fader og Moder.
(Forældrene vende sig bort. Grev Wodmar giver Agt paa dem. Her er et lidet Ophold; derpaa siger)

Fritz.
Men hvorfor seer De saa vred ud? Papa og Mama vare jo ellers saa gode. — (Bedende og trækkende dem i Klæderne) De maae ikke gaae bort — de maae begge to blive hos mig.
(De vil begge omfavne Barnet, møde hinanden, og see rørt paa hinanden; derpaa falde de hinanden om Halsen).

Wodmar.
O Natur, Natur! Tak! fordi du ikke forlod mig.

Monheim.
Vil du tilgive?

Sophie.
Jeg vil glemme alting.
(De omfavne hinanden.)

Wod-

Wodmar
(løfter Barnet i Veiret, som holder sig fast ved Forældrene).
Vil I endnu skilles fra hinanden?

Sophie.
Nei, min Fader.

Monheim.
Dette Baand skal for evig forene os; her er dog kun sand Fornøielse.

Wodmar
(tørrer sine Øine).
Børn! det er søde faderlige Taarer!

Siette Scene.

De Forrige. Maleren. Louise. Karl. Dromer.

(Maleren kommer ind med Karl ved den ene og hans Datter ved den anden Arm.)

Wodmar
(Gaaer dem i Møde, tager Louise i Haanden, og forestiller hende for de øvrige).
See her, Karls Kone, min Datter, og nu jeres Søster.

Louise.
Vil De ikke forstøde mig?

Sophie.
Forstøde? Hende, som giør min Broder saa uendelig lykkelig? (Omfavner hende.)

Wodmar (til Monheim).
Kiere Svigersøn! vi forbinde os med en Familie, som i Stedet for Ahner har Retskaffenhed at fremvise.

Monheim
(gaaer hen og omfavner Karl).
Jeg ønsker til Lykke, ønsk mig der samme; jeg begynder at formode, at der oasaa gives huuslige Glæder.

Karl
(taler videre med Monheim).
Hvorledes?

Male-

Maleren (til Greven).

Altsaa haaber jeg, at see os forbunden med hinanden. Jeg burde her tale om den Ære, som jeg — dog, jeg maae give Plads for den Fornøielse, som —

Wodmar.

Og jeg troer, at alle Retskafne ere i Slægt med hinanden.

Dromer.

Jeg er saa forundret over alt dette, og saa rørt, at jeg ikke engang har kunnet komme til at giøre min Kompliment. —

Karl.

Deres Forundring, Deres Bevægelse var den smukkeste Kompliment; fordærv det nu ikke —

Monheim.

Og det bedste Middel til at giøre godt igien, hvad De ved Deres Universal-Venskab og Sladderagtighed næsten havde —

Syvende Scene.

De Forrige. Grevinde Amaldi.

Louise

(giør et Skrig ved at see hende).

Ak! —

Amaldi.

Denne Forskrækkelse er mig den bitterste Bebreidelse; — men bort med den! — Jeg kommer selv (til Grev Wodmar) for at bede Dem, at De ville lade Fordomme vige for Naturen.

Wodmar.

Det har jeg alt giort. Jeg tænkte, at være en ærlig Mand, var min Søns første Pligt.

Amaldi.

Vel talt, værdige Mand! (Til Louise) Dersom jeg før forlod Dem, saa var det af Bestyrtelse, og fordi jeg ikke kunde fatte mig. Tilgiv mig!

Louise.

Louiſe.

Naadige Frue!

Amaldi.

Og for igien at godtgiøre den Kummer, ſom jeg har forvoldet Dem, thi jeg giør ikke gierne noget halv, ſaa tillade man mig at beſørge Brudens Udſtyr.

Dromer (gaaer haſtig bort).

O! jeg maae være den første, ſom ved Hoffet fortæller denne herlige Handling.

Maleren.

Naadige Frue! jeg tilſtaaer — (De vil alle takke).

Amaldi.

Ingen Takſigelſe der, hvor jeg ſelv er egennyttig, og ſøger min Fornøielſe. Jeg har opfyldt min Pligt; jeg forlader Dem. (Gaaer.)

Karl.

Det bliver dog altid en fortreffelig Kone.

Wodmar.

Nu, jeg har overſtaaet en haard Dag — ſaa takket være Gud, ſom gav mig Kræfter dertil! Jeg har i min Familie forebygget et truende Onde; — Gud give, at jeg fremdeles maae vedligeholde den.

Maleren.

Nu kræver min Kierlighed til min Datter, endnu at erindre Dem om een Ting —

Wodmar.

Ja, vores Werman frygter med Rette for Følgerne af et ulige Ægteſkab, i hvilket, naar den første Kierlighed —

Louiſe.

Det er jeg ſikker for —

Karl (viſer paa ſit Hierte).

Her er min Borgen.

Wodmar.

Og dog er alt for ſtor Tillid Kilden til al vores Ulykke; jeg tænker at ſætte jer i Sikkerhed derfor.

Troe

Troe mig, flye Verden, for hvis Fordomme I dog ikke mere ere passende; tag ud paa mine Godser. Karl, du skal forvalte dem; du vil faae nogle hundrede Undersaatter; — gisr kun tvende Familier blandt dem lykkelige, og du vil fortiene en Æreskytte.

Karl.

Deres Villie — og ved min Lovises Side — hvad vilde jeg ikke alt gisre!

Wodmar.

Tag mine Godser i Besiddelse. Det er mig desuden kiert, at et Exempel, som dette, kommer ud af Verdens Øine; det er dog altid en Forrykkelse i den borgerlige Orden, og, saalænge Fordomme vedvarer, farlig, naar det leder til Efterfølgelse.

Monheim.

Daare! — hvor søgte jeg før Lyksalighed — hvor forvildet — —

Sophie.

Jeg haaber, at De skal finde den hos mig.

Maleren.

Og saa kommer jeg sommetider ud paa Landet til mine Børn, seer dem lykkelige ved en herlig Nydelse af den rene Natur.

Wodmar.

Ogsaa jeg vil komme der, naar mine Forretninger tillade det; men ellers, saa længe jeg har Kræfter, bliver jeg her, for at tiene Staten og min Fyrste. — Og til Taksigelse for denne Dag, Himlen høre det! helliger jeg min øvrige Levetid for min Familie og mit Fædreneland. — Min Belsning? — den, at I elsker mig! — og siden, naar jeg engang er død, at en værdig Medborger maae gaae min Grav forbi, og sige: Han var værdig at være Fader!

(Heele Familien forsamler sig omkring Grev Wodmar, og uden at giøre nogen Kompliment, falder Dækket.)

Desserteuren

af sønlig Kierlighed.

Et

Lystspil i tre Akter,

af

Stephanie den Yngre.

Personerne.

Holbek, en Bonde.
Grete, hans Kone.
Joseph Holbek, hans Søn, Soldat.
Peter Holbek, Josephs Farbroder.
Platt, Kapitain.
Grev Bernrode, Brigadier.
Rachen, Forvalter.
Stich, Korporal.
Weisbard, Kadet.
Punk, Eisenbard, Flink, Habicht, } gemeene Soldater.
Marder, Profos.

Handlingen skeer i en Landsbye.

Første Akt.

Skuepladsen föreſtiller en Bondeſtue. Man ſeer overalt den yderligſte Fattigdom.

Første Scene.

Grete (ſidder ved en Rok). Holbek (kommer ind i det Øxket gaaer op).

Holbek.

Nu kommer Soldäterne.

Grete
(holder op at ſpinde).

Hvad ſkal vi nu giøre? Vi have ſelv ikke noget at leve af, og nu faae vi Indqvartering til.

Holbek.

Vi har intet, Moer, ſaa kan vi jo heller intet give.

Grete.

Vilde de bare troe det; men mange ſtille ſig fattige an, for at ſlippe for at give, det veed de, Faer. Pas kun paa, hvor de vil holde Huus med os.

Holbek
(trækker paa Skuldrene).

De kan ikke tage andet fra os end Livet. Naar de see os, maae de tro vor Nød. Jeg vil vædde, de skal snarere have Medynk med vor slette Tilstand, end de, der kunde lindre den.

Grete.

Gud give det, Fader! Sult og Sorg har temmelig taget paa os; haard Medfart vilde reent lægge os i Graven.

Holbek.

Soldaterne ere ikke saa slemme, som de tidt skriges ud for. De have meer Samvittighed og Christendom, end saadan en Forvalter, der uden Medlidenhed tærsker paa fattig Folk, som paa et Knippe Straa; han har ladet sig leie til at slaae Folk, men en Soldat tænker paa det andet Liv, siden han hver Dag seer Døden for sig.

Anden Scene.

De Forrige. Punk og Weisbard
(i fuld Gevær).

Punk.

Guds Fred! Moer! I saaer Giester. Her er Billetten. Tre Mand.

Holbek.

Der, Moer, forvar Billetten. (Grete sætter den over Døren.) Vi ere fattige Folk; vi vilde gierne dele med de gode Herrer, men vi har selv intet. Det er vor hele Leilighed, et lille Kammer, hvor vi sove.

Punk.

Punk.

Rum nok, Faer! (Lægger sit Gevær, Patrontaske o. s. v. fra sig. Til Weisbard:) Nu Hr. Kadet, giør Dem magelig!

Weisbard.

Hu! hu! jeg er giennemvaad! jeg fryser fordærvet, hu hu hu!

(Han lægger sit Tøi fra sig, og zittrer af Kuld.)

Punk.

Saadan vil det gaae tiere. Det siger ingen Ting endnu; naar der hænger en Istap ved hvert Haar, saa kan De snakke om Kuld.

Weisbard.

Jh! det kan jeg ikke holde ud! jeg er Kadet, jeg har ikke nødig at sætte Livet til i Morads. Naar vi marscherer i Overmorgen, og det er igien saadant Veir, saa tager jeg mig smukt en Vogn for mine Penge, og kiører.

Punk.

Ha, ha, ha! Nu giør man nok noget Nyt for Deres Skyld! Troer De, at ingen har Penge uden De? Der var andre, der ogsaa vilde kiøre, naar det kunde lade sig giøre. Det var et skiønne Tog, naar den halve Armee var pakket paa Vogne! Hvordan vil De da synes om det, naar De engang skal paa Piqvetvagt, ligesaa giennemvaad og forkommen af Kuld, som De er? Hvad? Ah! det er endda godt, naar man kommer i Qvarteer.

Weisbard

(græder, og seer paa sig).

Hu hu hu! der er ikke en tør Traad paa mig.

Punk.

Pfy græde! en Soldat maae lee, om ogsaa det halve Hoved er af ham.

Weisbard (som før).

Og mit Haar er reent faldet ned, hu hu!

Punk.

Ha ha ha! det er en stor Ulykke!

Weisbard.

Og her er det ogsaa saa hundekoldt! (grædende til Holbek) saa læg i Kakkelovnen, din gamle Esel!

Punk.

Manden er ferm, Hr. Kadet; han sørger bedre for Deres Helsen, end De troer. Naar De var kommen med ect i Varmen, havde De faaet Snue.

Weisbard (som for).

Jeg troer, han vil ogsaa gisre Nar af mig! — Jeg er ikke saadan en grov Karl som han; han er en Borgersøn, og min Fader har i Aar og Dag været Adelsmand. (Til Holbek) Saa læg i Kakkelovnen, forbandede Karl!

Punk.

Gaae, Faer, gaae og læg i, ellers mister Kongen en Soldat.

Holbek.

Min Herre! jeg vilde med Glæde gisre det, jeg fryser selv, men jeg har ikke en Pind Brænde.

Grete.

Ach, Faer! maaskee laaner vor Naboe Hans os et Par Stykker, siden vi nu skal forsørge disse Herrer. Beed ham indstændig om det. Jeg har saa hiertelig ondt af den unge Herre; Herre Gud! han er endnu ikke vant til at holde saa meget Ondt ud. Gaae,

Faer,

Faer, gaae, han nægter jer det ikke; siig ham bare, vi vil ikke have det til os selv.

Holbek.

Ja, Moer! ja, maaskee viser han os det Venskab! Jeg kunde ikke uden Skam gisre det for mig selv, for hvad man ikke kan saae, maae man ikke tænke paa, men for andre kan jeg tale frit.

(Han gaaer.)

Tredie Scene.

Grete. Punk. Weisbard.

Punk.

Naa, Moer, hvordan seer det ud med Maden? Hvad vil I give os?

Grete.

Gode Herre! vi har i otte Dage intet havt andet at leve af, end Vand og Brsd, og snart (overmaade rort) have vi heller intet Brsd mere. Den slette Hsst forrige Aar har reent ruineret os; vi maatte sælge alting for at have noget at kisbe Brsd for. Og, Gud! nu har vi intet mere at sælge, naar vi nu har fortæret den Smule — saa veed Gud, hvad vi skal leve af. Beste Herre! han maae ikke troe, vi forstille os. Vil han komme med mig, skal jeg vise ham om i vor hele Hytte; han vil ikke finde andet end den yderste Fattigdom. Jeg giver gierne, saa længe jeg har noget, men — nu maae jeg selv leve af andres Godhed; og vær vis paa, jeg vilde ikke have det paa min Samvittighed, at tage Alminisse, naar jeg ikke havde det nsdig.

Punk.

Bliv, Moer, bliv! jeg troer jer paa jeres Ord. Man kan strax see paa Folk, naar de sige Sandhed. En, der forstiller sig, kan nok opvække Medlidenhed, men Hiertet, Hiertet griber han ikke saadan an.

Grete.

Gud betale ham for det, gode Herre. Jeg var saa bange for, De vilde holde slemt Huus med os, naar vi vilde forestille Dem vor Fattigdom. Men Faer havde ret; man finder de beste Christne mellem Soldaterne, de giøre, hvad Præsten præker.

Punk.

Men der ere ogsaa rene Dievle iblandt os, som vise deres største Kiekhed i at slaae Bønderne, og ere de første til at løbe for Fienden.

Grete.

Ja vist, gode Herre. Og det er just dem, der ere Skyld i, at Folk ere saa bange for Soldaterne. Vor Herre giengielder dog altid det gode, man giør. For to Aar siden var den store Leir her; hver Dag tog jeg to store Spande Vand af vor Brønd, hvor det beste Vand er i hele Byen, — der stod ogsaa en Skildvagt ved den, for der skulde ingen anden have af det, end Generalerne, — og gik med til Leiren, og lod de gode Herrer drikke. De vare saa glade, og takkede mig saa hiertelig, som jeg havde bragt dem den beste Viin. Derfor troer jeg ogsaa det er, vor Herre har ladet mig faae saadanne gode Folk i Quarteer nu, da jeg just meest havde det nødig.

Punk.

Punk.

Moer! I er Guld værd! — Friſk Hr. Kadet! lad ſpringe til et Par Pund Kiød, at de gode Folk kan ſpiſe med os, ſiden de i ſaa lang Tid ikke har havt andet end Brød.

Weisbard.

Ih! hvad rager det mig? Er jeg kommen her for at kiøbe Kiød til dem? Jeg er værre faren end de; de er vant til ſlet Føde, men jeg har, ſaa længe jeg har levet, ikke froſſet ſaa meget i noget Huus, ſom hos dette Kieltringpak.

Punk.

De har ogſaa levet længe! (Noget ſagte til Grete) Seer I, Moer, det er alt een af dem, jeg talte om før. (Til Weisbard) Troer De da, det er deres Skyld, De ikke fandt en varm Stue? —

Weisbard.

Men hvorfor ſkal jeg lide for deres Ufſelheds Skyld?

Punk.

Ja, for deres Skyld ſkaaner man ikke de Fattige for Indqvartering. Kunde De mage det ſaa, da var De noget værd. — Havde De betinget Dem, at De ikke ſkulde i noget Qvarteer, uden hvor man kom Dem i Møde med en Kanopee, en Kamin, en Slaaprok, og et Par Tøfler —

Weisbard.

Lad være med jere Spidſer, eller jeg ſkal ſige det til Kapitainen.

Punk.

Ja, der kommer De ret an, derſom De troer, De kan rende og klage til ham, ſom til Skolemeſter —

Gaae kun, han vil bedre sige Dem, hvad der hører til en Soldat, end jeg. Hvem der vil blive en brav Karl blandt os, maae fremfor alting have et godt Hierte. Hvem skal have Medynk med Dem, naar De ingen har med andre? Eller troer De, De har intet Menneske nødig? Havde det ikke været rart, naar Moer havde viist Dem den Godhed, og ladet Dem slukke Deres Tørst paa det Vand, der kun var bestemt for Generalerne? Om De hundrede Gange havde holdt Pungen i Veiret, det havde Generalitetet kun brudt sig lidt om; De havde ligesaa godt som enhver anden Karl maatte slukke Deres adelige Tørst paa en Drik Brakvand. Men disse Herrer von Zwiebelsdorf og von Knoblochsberg i Byen, De veed Fanden ikke af Medynk at sige; De er strax bange for, De beskæmmede Deres nybagte Adel, ifald De hørte en fattig Mand. Syntes De ikke om det, at jeg i Dag paa Marschen bar Deres Gevær? Godt, godt, pust De en anden Gang saa længe De gider, jeg skal ikke bryde mig om det; De kan ogsaa selv pudse Deres Gevær. Jeg veed heller ikke, hvorfor jeg skal arbeide for Dem? —

Weisbard (skrækkende).

Hvad! lovte han mig det ikke?

Punk.

Jo! jeg troede, De var det værd, men — puds det kun selv; om tre Timer skal De paa Vagt. De bliver nok varm —

Weisbard.

Men jeg kan ikke.

Punk.

Punk.

Saa betal da.

Weisbard.

Hvor meget?

Punk.

En Daler.

Weisbard.

Hiertelig gierne — der er den.

(Giver ham Penge.)

Punk.

Der, Moer, hent os nu fem Pund Kiød og Grønt til; I skal spise med, og jer Mand ogsaa.

Grete.

O gode Herre! han er alt for god. Men Herren der maae dog ogsaa spise med; han bliver nok brav, naar han bliver længer hos ham. Alting kommer an paa dem, man er iblandt.

(Hun gaaer.)

Fierde Scene.

Punk. Weisbard.

Punk.

Seer De, havde De villet giort vel, havde De sluppet med to Pund; nu maae De betale fem og Grønt til. Ja! saadan gaaer det altid, naar man vil være luset mod fattige Folk, og ikke fortiene sig nogen Guds Velsignelse, saa gaaer der ti Gange saa meget med paa en anden Kant, for der er ingen Lykke ved.

(Han skruer Geværene af, og pudser dem.)

Weis-

Weisbard.

Jeg har ikke faaet mine Penge til at give bort. Papa giver mig saa meget jeg behøver til min Comoditet, men intet noget at give bort.

Punk.

Papa har da forbuden Dem at give en Fattig noget? —

Weisbard.

Han har sagt: jeg skal ikke selv miste noget, intet spare for at faae andre til at gisre noget for mig, men ikke give noget bort for intet.

Punk.

For intet? For intet? Der er Forskiel paa at kaste Penge bort, og give Almisse. Der havde ikke en Mundfuld smagt mig i Dag, naar jeg havde seet de stakkels Folk sulte. Jeg kunde ogsaa have tænkt: Hvad kommer de dig ved? Hvorfor skal du give dem dine Penge?

Weisbard (spodsk).

Men hvad godt har I af det?

Punk (opbragt).

I det mindste saa meget, at min Mad vil smage mig bedre.

Weisbard.

En skisnne Fordeel! Ha ha ha! — man seer nok, I har aldrig i jeres Dage været riig. I maae gaae til de Store, naar I vil lære at omgaaes Tiggere; de veed ret at vise dem af. Pas kun paa, om ikke før ti gemene Folk skal give en Stodder noget, end en eeneste Riig. — Det var smukt, naar man vilde hielpe saadan nogle; de blev med Tiden ogsaa rige. Hvor skulde man saa tilsidst faae Arbeidere fra?

Punk.

Punk.

Hm! Hr. Kadet — Deres Papa og Mama har givet Dem en ſkiønne Doſis Ubarmhiertighed ind, og velbekomme Dem. De troer da, at fattige Folk ere i Verden for Deres Skyld?

Weisbard.

Ja viſt! det er ſaadan indrettet. Den Rige har Penge for at faae den Fattige til at arbeide for ſig; og jo mindre den Fattige faaer, jo bedre giør han ſin Skyldighed.

Punk.

Saa? Saa? Er det kanſkee ogſaa min Skyldighed, at pudſe Deres Gevær? —

Weisbard.

Jeg kan betale jer, ſaa er det jer Skyldighed at arbeide for mig.

Punk.

Ja ja! jeg vil ſee paa, hvem der ſkal nøde mig til det. Naar jeg nu ſiger: jeg behøver ikke Deres Penge, jeg kommer ud med det, Kongen giver mig, hvad vil De da giøre? Og om De gav mig ti Gange ſaa meget, og jeg ikke ſelv vil, hvis Skyldighed bliver det da at pudſe Geværet? Deres, eller min?

Weisbard.

Vil ikke J, ſaa vil en anden.

Punk.

Det kommer an derpaa. Troer De, en Soldat for en Marks Penge vil være Dreng for ſaadan en ſtolt Dagdriver? — Jeg kunde næſten — Havde jeg bare Deres Penge endnu, ſkulde De ſtrax faae at ſee, om De kunde kiøbe ſig frie for alt Arbeide! —

Weis=

Weisbard.

Det er Ret! det er Ret! seer J, min Mama har Ret! Hun siger, man skal betale alt Arbeide saa slet, man kan, saa Folkene netop kan have det tørre Brød, saa blive de nøde til at arbeide, for ikke at sulte ihiel, ellers blive de storagtige, og sætte en Stolen for Døren. Det giorde J nu ved mig, om J kunde.

Punk.

Vilde jeg lade de Stakler sulte for Deres Skyld — saa kunde De byde mig saa meget De vilde — Men giv Tid! jeg skriver det bag Øret, — kom kun igien — nu jeg kiender Dem, gaaer jeg ikke et Skridt for Dem. Og naar jeg gior Deres gode Hierte bekiendt ved Kompagniet, vædder jeg det (med en Gebærde, som betegner Hovedet) paa, enhver gior ligesaadan ved Dem, som jeg.

Weisbard.

Det er jeg ikke bange for. Naar man har Penge, har man ingen Nød.

Punk.

For Dievlen, Herre! tænker han, vi har biet efter hans Penge, for at være Hundedrenge for ham, naar han føitede? De er ikke i Stand til at betale en eeneste Musketeer for at staae en Time Skildvagt for Dem, ikke saa meget Skygge kan De kiøbe, naar man ikke tiener Dem af sin egen gode Villie. Vi har Ære i Livet; vi spise os mæt i Skovæbler, naar det kniber; og den, der kan det, han blæser af den Rige og alle hans Penge. Der har været Folk iblandt os, der har været høiere paa Straae end De, men der er ingen,

ingen, der har giort sig saa tyk med sine Skillinger. Giv kun Tid! jeg skal nok mage det saa, De skal komme til at staae Skildvagt, til De bliver fort med samt Deres Penge, siden De dog bilder Dem ind, De behøver kun at holde Pungen i Veiret, saa skal enhver strax staae paa Pinde for Dem.

Weisbard.

Glæd J jer kuns, jeg skal ikke længe staae Skildvagt. Papa kiøber mig en Fændriksplads.

Punk.

Ja, da bliver det ikke ved vor Regiment; vor General tager kun Soldater til Officerer, og ingen Kiellingunger.

Weisbard.

Ja ja! saa gaaer jeg til et andet Regiment.

Punk.

Gaae heller hiem til Mama; for om De ogsaa kan kiøbe alt andet, kan De dog ikke kiøbe Courage, og det trænger man dog meest til i vor Stand.

Weisbard.

Hvad! har jeg ingen Courage?

Punk.

Ikke det mindste. Hvem der skal have det, maae have en god Samvittighed, og den har De ikke, saa længe De see de Fattige an for Hunde. De er som de fleste Rige, Mage til deres Punge, Skind uden paa, og Metal inden i. Og De vil ogsaa bære Dem ad, ligesom alle de andre af det Slags, jeg har kiendt; De leger Soldat et Par Aar, og saa tager De hiem, og fortæller, hvor meget De ikke har seet og gaaet igiennem, da De dog altid har holdt sig ved Bagagen.

Femte Scene.

Grete (kommer med Kiod og Grønt). De Forrige.

Grete.

Gode Herre! her har jeg Kiødet; Gartneren paa Gaarden forærte mig det Grønne. Det er mig saa kiert, jeg dog ogsaa kan give lidt til. Der har han de øvrige Penge.

Punk.

Godt, Moer, det vil vi drikke op. I drikker dog Viin, veed jeg?

Grete.

Jeg har ikke smagt Viin i ti Aar, lige siden vor Søn tog fra os.

Punk.

Aa! den skal styrke jer, Moer!

Grete.

Min Søn er ogsaa Soldat!

Punk.

Soldat? Ved hvad Regiment?

Grete.

Da han kom til det; heed det Prinds Carls.

Punk
(meget nysgierrig).

Hvad hedder jer Søn?

Grete.

Joseph Holbek. Gud veed, om han er levende endnu! Vi fik sidst Bud fra ham med vore Bønder, som var i Kongereise, nien det er alt fire Aar siden, og siden den Tid har jeg slet intet spurgt fra ham.

Punk
(meget glad).

Glæd jer, Moer! han er levende.

Grete.

Grete.

Kiender han ham kanskee, gode Herre?

Punk (fatter sig).

Nei, Moer! — men — han maae leve, siden han — har saadanne gode Forældre.

Grete.

Ah! det er ikke saa vist, gode Herre! vor Herre hiemsøger snarest de Fromme. Og, Herre Gud! vor Søn er det eneste, vi har i Verden.

Weisbard.

Jo! han skal sedt hielpe jer!

Punk.

Aa! hvad veed De af, hvordan et Menneske er til Mode. Gaae nu, Moer, og gior alting i Stand saa længe, at vi strax kan begynde at kaage, saasnart jer Mand kommer. (Noget sagte) Den ene, som kommer, er lidt slem af sig, og vilde maaskee holde slemt Huus med jer, skulde han bie længe efter Maden.

Grete.

Gode Herre! jeg kan ingen Ting giøre, førend Faer kommer hiem; jeg stoler paa ham, han taler nok et godt Ord for os.

Punk.

Ja! Djevelen selv kan ikke komme ud med ham; han er slem at stille tilfreds. Og desforuden saa er han Vicegefreiter, saa jeg tør ikke sige ham imod; jeg staaer under ham.

Siette Scene.

De Forrige. Holbek Fader.

Holbek.

Nu ligger der Brænde ude, nu skal vi strax giøre Ild paa.

Grete.

O! det er godt. Vi faaer en Officeer her, og han er ikke saa god at fornøie, siger Herren.

Holbek.

Gaae, Moer, og giør Ild paa. (Til Punk) En Officeer, gode Herre?

Punk.

Ja, en Vicegefreiter. (Afsides) Der er endda et lidet Spring til Officeer. Han har nu et og andet at forrette ved Kompagniet, ellers var han alt kommen. Gaae kun, og giør Ild paa.

(Grete vil gaae.)

Weisbard.

Det er ogsaa den høie Tid. Skynd jer lidt, det beder jeg jer.

Grete.

Jeg gaaer alt.

Syvende Scene.

De Forrige. Holbek Søn (i fuld Gevær, som de andre).

Holbek S.

Heida, Bonde! Frokost paa Bordet.

Holbek F.

Strenge Herre! vi har intet.

Holbek S. (buldrende).

Hvad! —

Grete (til Punk).

O, gode Herre! snak han dog til ham!

Holbek F. (ængstlig).

Vi forstille os ikke.

Punk

Punk
(til Holbek S.).

Hold op med det Spøg! (Til Grete) See ret paa ham, Moer!

Holbek S.

Kiender I mig ikke?

(Grete og Holbek F. see stivt paa ham.)

Holbek F.

Moer! hvad meener I? —

Grete
(seer med glad Uroe snart paa sin Søn, snart paa sin Mand).

Er det ham, eller er det ikke ham?

Holbek S.

Det er ham, Moer! kiere Moer! Gud velsigne jer, beste Forældre!

Holbek F.

Er det mueligt, min Søn? — Tusind Gange velkommen!

Grete
(favner ham).

Joseph! du lever endnu! Gud ske evig Lov! — Naa, den Glæde havde jeg aldrig drømt om.

Punk.

Nu! sagde jeg jer ikke nok, han levede?

Grete.

Ja! han kunde sagtens sige det, for han vidste det.

Holbek F.

Nu, min Søn! min bedste Dreng! er det ogsaa rigtig dig?

Grete.

Men hvordan har du baaren dig ad, siden du er bleven levende? Beste Søn! der er jo skudt saa mange

Tusend ihiel, og du er sluppen fra det! Ikke sandt, du er smukt bleven bag ved? Det har du giort Ret i.

Holbek S.

Det havde ikke været Ret! Gud bevare os, Moer! jeg har aldrig holdt mig bag ved! Jeg maae uden Tvivl takke jeres Fromhed for det, jeg er sluppen saa lykkelig. Men hvordan har I levet? — Jeg ligger i Qvarteer hos jer; I er dog ikke fortrydelig over den Indqvartering? —

Holbek F.

Kan du spørge om det, min Søn? Vi har ikke havt saadan en Glæde, siden du tog bort.

Grete (til Punk).

Men han sagde jo, her kom en Officeer; hvorfor vilde han gisre os bange?

Punk.

Det er jo rigtig nok; jer Søn er Vicegefreiter.

Holbek F.

Aldrig! du er avanceert! Hvor kunde du det? Du har jo ikke lært at skrive?

Holbek S.

Min Kapitain har ladt mig lære det, Faer.

Holbek F.

Aa, Moer! hvad det maae være en Herre!

Grete.

Ja, vor Herre velsigne ham for det!

Holbek F.

Lad nu nogen sige mig, Soldaterne ere ikke gode Folk!

Punk.

Men hør nu, Holbek! du snakkede hele Tiden om paa Marschen, hvad det vilde være dig for en Glæde, naar du saadan kunde komme bag paa dine Forældre;

og

og nu, da vi komme saa nær, saa siger du mig det ikke! Om nu Moer ikke havde sagt mig, hvad hendes Søn heed, og saa Fanden havde ført mig ud i det samme, saa havde jeg ikke faaet dette her at see. Fy! det var ingen Kammeratstreg, Holbek!

Holbek S.

Vær ikke vred, Broer! Da jeg hørte Marschen gik herhen, blev jeg saa glad, saa jeg gleinde at sige dig det.

Grete.

Hvor længe bliver du her da?

Holbek S.

Til Overmorgen; vi holde Rastdag her.

Holbek F.

Nu, det er godt, min Søn! saa kan vi dog faae lidt snakket sammen!

Weisbard.

Men for Dievlen! der er ingen der giør Ild paa; jeg synes dog, det var Tid.

Grete.

Paa Dieblikket, kiere Herre!

Punk.

Bliv I hos jer Søn, Moer, jeg skal baade fyre og kaage. Om De saa var halv frossen ihiel, burde De blive varm over denne Glæde; men De veed ikke hvad det vil sige. Kom med mig, jeg skal bringe Dem ind i næste Huus saa længe, til her bliver varmt, ellers gaaer De i Madskabet.

Grete.

Ja, giør det, gode Herre! Vor Naboe paa den Side har en skiønne stor Stue, der kan De ret varme sig igiennem tilgavns.

Weisbard.

Ja vist! jeg skal nok oven i Kiøbet løbe og traske om her.

Punk.

Ja! i den første Time bliver her ikke varmt; kom De kun, kom kun!

Weisbard

(halv grædende, i det han gaaer).

Jeg troer, det er det sletteste Qvarteer i den hele Bye.

Punk.

Ja for saadan nogle, der altid har sat i Kakkelovnskrogen. (Begge gaae).

Ottende Scene.

Holbek Fader. Holbek Son. Grete.

Holbek S.

Hvor saadan en Kiellingunge skaber sig, naar den kommer ud i Verden! ligesom Mama havde at sige over alle Folk, saa de skulde føie hendes lille Søn i alting.

Grete.

Han har nok ikke været længe Soldat?

Holbek S.

Fire Uger. Det er hans første Marsch. — Lad os nu sætte os, kiere Forældre! Fortæl mig nu noget om jer og vor Bye. Hvor lever min Trine?

Grete.

Hun har alt fire Børn.

Holbek S.

Nei aldrig! —

Holbek

Holbek F.

Hun har givt sig med Gartneren Frants.

Holbek S.

Saa hun ikke vilde bie efter mig?

Grete.

Jomæn! du har jo nu været ti Aar borte; skulde hun bie efter dig? —

Holbek S.

Alt ti Aar! Naa, Tiden er dog ingen Ting; naar man tænker tilbage, er ti Aar intet mere end en Høsthøst. De ere gaaen; og skulde jeg sige, hvor de ere blevne af, saa vilde det gaae mig, som man stial en Hest fra en, medens han sov, og han saa, naar han vaagnede, skulde sige hvem Tyven var. Men hvor gaaer det hende? Godt?

Grete.

Uslere end os — for hun har oven i Kiøbet fire uopdragne Børn.

Holbek S.

Hvad Moder! det gaaer jer usselt?

Grete.

Meget usselt, min Søn! (Heftig rørt) Vi veed ikke, hvor vi i Morgen skal tage det Brød, vi skal putte i vor Mund.

Holbek S.

Min Gud! hvad siger I? (De to Gamle græde, og svare ikke.) Siig mig dog, hvor kan det være?

Holbek F.

Ja, du maae nok undres over det, min Søn! du veed, vi har altid været stræbsomme Folk, og ikke giort som mange her i Byen, der aad op om Vinteren, hvad de fortiente om Sommeren. Da du var

hiemme havde vi bragt det saavidt, at vi ikke skyldte nogen en Halvskilling; vi havde den fornødne Besætning, og endda en Nødskilling i Behold. Men nu er det ikke saadan, min Søn! Saasnart du kom bort, fornam vi, vi savnte et Par flittige Hænder; jeg maatte gribe mig an over mine Kræfter, for at passe min Avling. Vi blev alt ældre og svagere. I den Tid, da vi skulde have havt godt af, vi havde dragen en Søn op, maatte vi leie en Karl, for at faae giort Hoverie till Herskabet, og fortient Foden. Det vilde ikke meer slaae til, vi giorde Gield, og i de sidste fem Aar har vi nu sat alting til.

Grete.

Vi skylde Herskabet intet meer end 20 Daler; og naar vi ikke kan betale dem, saa sælger man vor Gaard, og saa maae vi gaae om og tigge.

Holbek F.

Og det uforskyldt. Jeg har vist arbeidet saa meget i mine Dage, at jeg nu burde have Brød paa min gammel Alder; og det havde jeg ogsaa, naar ikke onde Mennesker med Magt giorde mig ulykkelig.

Holbek S.

Min Gud! kunde jeg vente at finde jer i saadanne Omstændigheder! Men hvem ere de onde Mennesker, I klage over?

Grete.

Fogden, min Søn, er Skyld i al vor Ulykke; ham kan vi takke for det. Havde han ikke sat dig til Soldat, vare vi ikke bleven af med den Smule, vi saa suurt havde slidt for. Deraf kommer det altsammen.

Hol-

Holbek S.

Det giør I ham Uret i, Moer! Herskabet maae levere Soldater. Hvad kan han til, Lodden faldt paa mig?

Grete.

Troe ikke det, min Søn! det var bare Ondskab. Du veed, han har altid været os paa Halsen, (grædende) og vi har dog aldrig giort ham noget.

Holbek F.

Uden at jeg ikke vilde laane ham Penge, da han kom her paa Gaarden som Skriverkarl, og havde ikke en heel Kiole paa Kroppen. Jeg har nok merket, at hans Had kom deraf.

Grete.

Da du havde været to Aar borte, kom Faer engang til Amtmanden, og saa kom det sig paa Tale om, at du var bleven sat til Soldat; han blev vred over det, og sagde: Forordningen sagde ikke, man skulde tage en eeneste Søn. Han saae efter i Bogen, og fandt, Christens ældste Søn skulde den Gang have gaaet i dit Sted. Han vilde ogsaa have straffet Fogden for det, men Faer snakkede ham det af. (Til Holbek F.) I skulde kun ladet ham giøre det, Fogden var skeet hans Ret, og vi vare nu ikke saa usle, vare Vingerne bleven lidt stækket paa ham.

Holbek F.

Hvor I kan snakke, Moer! Hvad havde de vel giort ved ham; han havde maattet give nogen Straf der, hvad havde det hiulpen os! Vor Søn var alligevel bleven Soldat, og os havde de plukket desværre for det. Vi og vore Lige giøre altid vort Onde værre, naar vi

klage over vor Øvrighed; de hævne dem tidobbelt for det; siden bliver det maget saadan, at vi maae beholde Uret, og saa bliver Munden bunden paa os for bestandig.

Grete.

Han har ikke skienket os noget for det; han har dog skilt os ved alting.

Holbek F.

Hans Straf kommer nok, saasandt Gud er Gud; og vi kunde døe roelig, dersom vi ikke vare i Gield.

(med et dybt Suk.)

Niende Scene.

Punk. De Forrige.

Punk.

Nu har jeg sørget for Kadetten. Moer, viis mig nu lidt tilrette, hvor jeg kan giøre Ild og tage Vand, siden kan I igien være hos jer Søn, jeg skal nok giøre alting i Stand.

Grete.

Strax, gode Herre! kom, jeg skal hielpe ham.

Punk.

Ikke hielpe; jeg skal nok komme ud af det eene; I kan ikke kaage for Soldater, Moer.

(Gaaer med Grete.)

Grete

(i det hun gaaer).

Ja kiere Joseph, du vil endnu falde i større Forundring, naar du faaer det altsammen at høre. Faer, fortæl ham bare — men I kan ikke ret med det; bie kun til jeg kommer igien.

Tien-

Tiende Scene.

Holbek Fader. Holbek Søn.

Holbek S.
(ganske bestyrtet).

Ikke en Bid Brød! men ikke sandt, min Faer, Moer gior det værre end det er? Saadan er Fruentimmerne alle Tider.

Holbek F.

Nei, min Søn! det er som hun siger. Hvor skulde det komme fra? I Fior Høst fik vi knap vor Udsæd igien, og vi maatte sælge alting, for at have noget at leve af. Herskabet skylde vi Skat og Landgilde; det skal betales, siger Fogden. Hvor skal vi tage det? Hvem der ikke kan betale, hedder det, skal pantes og fra Gaarden. Der seer du, min Søn, hvor den Smule bliver af, som jeg altid havde tænkt, jeg skulde have efterladt mig til dig. Du faaer ikke saa meget som et Straa efter din Fader.

Holbek S.

Gid I bare havde noget at leve af! jeg er forsørget. Naar jeg ikke kan tiene længere, giver Kongen mig Naadsensbrød. I Fior var der mange Bønder, som Sult drev til Byen, der fik med af mit Brød. Jeg tænkte hundrede gange paa jer; men jeg forestilte mig aldrig, det skulde gaae jer ligesaadan. Jeg har glædet mig saadan ved at faae jer at see, og nu seer jeg jer — i yderste Nød! — mit Hierte brister. (Begge græde heftig. Efter en Pause, endnu grædende) Kunde jeg endda give jer noget! — men jeg har intet andet end et Brød,

det vil jeg give jer med mine grædende Taare, fordi det er kun et Brød.

Holbek F.

Gud give dig det tusindfold igien! — Det kan vi dog leve af i to Dage.

Holbek S.

Kun to Dage! (efter en Pause.) Men hvor kan Herskabet være saa ubarmhiertig, og sælge jer Gaard, og gisre jer til Tiggere for tyve Daler? Kunde de ikke give Tid? Hvad vil Herskabet tage sig til, naar alle deres Bønder ere Staadere? For jeg troer ikke, de kan ønske sig nogen bedre end I ere.

Holbek F.

Ja, saadan gaaer det, naar Herskabet aldrig seer til deres Bønder; de veed ikke, hvad de eie i dem. Vi har ikke seet vor Greve for vore Øine siden hans Faer døde. Han sidder i Byen, og lader Fogden raade, og han skaffer ham lutter Staadere. Han vil nok faae at finde, det havde været bedre, han mellemstunder havde seet lidt efter med Fogden, om alting ogsaa var rigtig, saadan som han skrev det. Alle Herskaberne i Naboelauget var i Fior selv paa deres Godser, og greb deres Bønder under Armene; men han bryder sig intet om os. Og — Gud forlade mig min slemme Synd! saa skal vi endda bede for ham, naar han lader Fogden slaae os.

Holbek S.

Men maaskee veed han ikke, hvordan det staaer til.

Holbek F.

Hvorfor kommer han ikke herud? Hvad hielper det os, at Fogden lyver for ham? I Morgen skal

jeg

jeg betale; du skal faae at høre, hvor Fogden kan tage afsted, han kommer her endnu i Dag.

Holbek S.

Godt, jeg skal snakke med ham! jeg skal maaskee hviske ham noget i Øret, som skal gisre ham lidt spag. — De siger, Kongen kommer til os: og kommer han bare herhid eller her i Egnen, maae I gaae til ham og klage jer Nød for ham.

Holbek F.

Jeg! hvor kunde jeg tale med Kongen? Jeg kunde ikke faae eet Ord frem; jeg stod for hain, som et Stykke Træe.

Holbek S.

Oh, vær ikke bange for det! han fik nok Munden op paa jer. Han vilde gisre jer saa troskyldig, at I ikke skulde vide andet, end I snakkede med mig. Jeg stod Skildvagt engang, da var der ogsaa nogle Bønder, der vilde tale med ham: de stod og saae paa hinanden, og kunde ikke faae Munden op. Hvad vil I, Børn? begyndte han. De gav ham et Papiir, det læste han, og saa spurgde han dem ud; de behsvede ikke andet end at svare ham. Til Sidstningen begyndte de at sladdre saa troehiertig, som de havde været hiemme i deres Stue. Han gik ikke, førend de sagde, de havde ikke mere at sige. Ja, saadan en Mand har I aldrig seet: han kan nok faae Munden i Gang paa een. Det er ligesom han kunde see paa Folk, hvad de vilde.

Holbek F.

Hvad siger du!

Hol=

Holbek S.

Troe J mig: jeg vil ti gange heller snakke med ham, end med mangen Fændrik.

Holbek F.

Det er en Konge!

Holbek S.

Der kan ikke være nogen bedre. — Veed J hvad, Faer, jeg vil bede vor Foureer, han skal sætte en Memorial op for jer, og om J saa skulde løbe ti Miil efter ham, maae J ikke fortryde paa det. — Kommer han kun! — Jeg vil gaae strax, inden vi spise.

Holbek F.

Ja, meener du?

(Han gaaer med.)

Holbek S.

Kom med mig, Faer! Jeg har altid hørt sige: det er hundrede gange bedre, at tale med en ret stor Mand, end med en af vore smaastore Folk.

(Begge gaae.)

Ende paa den første Akt.

Anden

Anden Akt.

Første Scene.

Holbek Søn (dækker Bordet). Holbek Fader (sætter Stole). Grete. Derpaa kommer Weisbard, og tilsidst Punk.

Grete
(sætter Tallerkener paa Bordet).

Vi har kun tre Tallerkener.

Holbek S.

Det siger intet; vi skal spise alligevel.

Weisbard
(tager et Bestik op af sin Randsel).

Jeg maae have een.

Holbek S.

Ja, det skal De ogsaa faae.

Weisbard.

Men af Træe —

Punk
(kommer med et Fad Suppe).

Er De sulten, vil det nok smage Dem. — Sæt jer nu til Bords, jeg kommer strax med meer.

(Gaaer igien.)

Holbek F.

Den gode Herre giør sig saa megen Umage.

Holbek S.

I kiender ham ikke, Faer. Det er hans største Glæde, naar han kan komme til at lave Mad.

Punk.

Punk
(kommer med Grønt og Kiød).

Nu! sæt jer dog. (De sætte sig.) Ah! det skal smage! Allons til Fads! Ha ha! uden Skee, har jeg ladt mig sige, kan man ikke godt spise Suppe.

(henter Kniv og Skee af sin Randsel.)

Holbek F.

Vi har intet meer end det Tøi, vi selv bruger, gode Herre!

Punk.

Det har I Ret i, Faer. Det er en daarlig Soldat, der ikke har sine Spiseredskaber i Stand. Hvordan gaaer det Dem, Hr. Kadet? — Og De er forsynet — Det er brav, De gaaer ikke ud uden Kniv, om saa een binder Dem fast et Sted, kan De dog skiere sig løs igien. (De spise.)

Grete.

Det er en kraftig Suppe, Faer. —

Holbek F.

Det er længe siden, vi fik saadan Suppe sidst.

Grete.

Jeg kan knap huske den Tid.

Holbek S.

Lad den smage jer!

Punk.

Nu, Hr. Kadet! smager det Dem?

Weisbard.

Var der bare Æg i!

Punk.

Ja, Hønsene har ingen giort; men den glider nok ned. Hvad meener De?

Weis=

Weisbard
(noget nedslagen).

Den faaer vel.

Punk.

Siden man intet bedre kan faae, ikke sandt?

Holbek S.

Den Kost maae De vænne Dem til; De faaer sielden noget bedre paa Marschen.

Grete.

Vi vilde ikke ønske os noget bedre vor hele Livstid; og vi ville ikke forlange det hver Dag, bare om Søndagen.

Punk.

I Morgen tidlig skal jeg lave Dem en Dragonermarsch. Den vil endnu mindre glide; men naar De bliver vant til den, vil den smage Dem bedre, end den beste Kaffee. Der er dobbelt saa meget Brød i, og Vand i Stedet for Kiødsuppen, og Salt.

Weisbard.

Ingen Smør? —

Punk.

Jo, naar det er Lehningsdag, ellers ikke.

Holbek S.
(tager Tallerkenerne bort).

Nu Kiødet!

Punk.

Har I ingen Tallerken, Faer?

Grete.

Faer og jeg spise sammen.

Punk.

Der har I min.

Holbek F.

Ih nei! hvad skal saa Herren spise paa?

Punk.

Sørg ikke for mig! jeg skal strax faae Tallerken. (Han skier noget af sit Brød, vender Resten om og lægger sit Kiød derpaa.) Saadan! seer I?

Holbek S.

(gior det samme).

Vilde vi altid have Tallerkener at spise paa —

Punk

(til Weisbard, der gaber paa ham).

Jeg vedder, det er igien noget nyt for Dem. Hos os vil De faae flere slige Manœuvres at see. De skal see os sove paa Næverne — og jeg haaber, De skal gjøre os det efter.

Weisbard.

Ja, naar jeg ingen Penge havde!

Punk.

Nu Penge igien? Godt! godt!

Holbek S.

Hvorfor spiser I ikke, Faer?

Holbek F.

Ak! —

Punk.

Hvad skader jer?

Holbek F.

Jeg skulde med rette traktere min Søn, og jeg kan ikke byde ham en Bid Brød — men baade jeg og han maae endog lade os traktere, det gjør mig ondt!

Holbek S.

Hvad vil I nu tænke paa det?

Grete.

Skulde det ikke gjøre os ondt? Ethvert Barn venter sig noget godt, naar han kommer til sine Forældre, og os finder du i yderste Armod.

Hol-

Holbek S.

Jeg kan neppe faae en Bid til at ſynke.

Punk.

Det var rart! Bie kun lidt, jeg veed hvad der hielper, naar Maden bliver een ſiddende i Halſen! (ſtaaer op, tager Feltflaſken og drikker) Godtaar, Faer! drik ſaa Moer til, og ſaa jer Søn. Tænk nu ikke paa jere Omſtændigheder, men lad det ſmage jer.

Holbek S.

Broder! jeg har aldrig i mine Dage været ulykkelig; i Dag er jeg første gang ret inderlig bedrøvet. Alt hvad jeg ſeer, erindrer mig om mine Forældres Ulykke; og ſaadan troer jeg det gaaer alle uſkyldige Ulykkelige: hver Velgierning man viſer dem i deres Ulykke maae bedrøve dem.

Punk.

Ha! (rækker den Gamle Flaſken) Faer, gid det maae ſmage jer ſaa godt, ſom det ſmagte mig! Uden Omſtændigheder, drik!

Holbek F.

Sendgot, Moer! Gud velſigne vor Velgiører!

Punk.

Gud velſigne jer!

Holbek F.

Og give vor Søn bedre Dage paa hans gammel Alder, end vi har!

Punk.

Ei! I maae ikke græde ved det, ellers taber I Smagen.

Holbek S.

Jeg haaber ganſke viſt, at I endnu engang ſkal komme til at leve bedre.

Grete.

Haabet er alt det, vi endnu har tilbage.

Holbek F.

Der, Moer! Aldrig havde jeg tænkt, det skulde smage mig saa godt. Maven skammer sig ikke ved at lade sig traktere; naar den kun bliver proppet fuld, saa bryder den sig feil om, hvor det kommer fra.

Grete (drikker ogsaa).

Samme Skaal, som Faer drak!

Punk.

Tak! — Nu, Hr. Kadet! jeg seer det gaaer godt!

Weisbard.

Det smager mig ret; lad mig nu ogsaa komme til at drikke!

Punk.

Ikke sandt, Sult er en fortreffelig Kok?

Grete.

Ah! Faer har Ret. (Hun skyer sin Søn Flasken.) Der, min Søn. Gud velsigne ham for den Drik, gode Herre! den har ret smagt mig.

Punk.

Det er mig kiert; spiis nu, saa smager Vinen endnu bedre oven paa Maden.

Holbek S.

Broder, du skal have det tilgode! Jeg takker dig imidlertid for det, du i Dag giør mine Forældre saa meget godt!

Punk.

Potstausend! jeg kunde snart blive storagtig. I drikker mig jo allesammen til, som jeg havde vunden en Bataille.

Holbek

Holbek F.

Han fortiener det, gode Herre! Han har heller ikke noget tilovers, og han giver os saadan et skiønne Maaltid, af Venskab for vor Søn.

Grete.

Jh nei, Faer! han havde budt sig til at give os Mad, før han vidste, vi havde nogen Søn.

Holbek F.

Saa meget desbedre. Han er rigtig godhiertig; og troer han ikke, vi ere ligesaadan? Et slet Menneske kan jo ikke gisre mindre, end takke med Munden; men vi gisr det af Hiertet, saasandt Gud lever, og vi ere fattige Folk.

Punk.

Det veed jeg. Men lad mig nu have Fred, ellers troer jeg, jeg har giort — jeg veed ikke hvad! Og hvad kan da den Smule Mad hielpe jer? Ja, kunde jeg gisre noget retskaffent for jer, saa skulde det glæde mig; men nu — ja det bliver derved — den, der gierne vilde, kan ikke, og den, der kan, vil ikke.

Weisbard

(som imidlertid har drukket).

Ha! nu er jeg i Stand.

Holbek S.

(lægger for ham).

Der er meer, spiis De!

Weisbard.

Nei, jeg lyster intet meer. Ja var det Steeg!

Punk.

Ha ha ha! det tænkte jeg nok!

Holbek F.

Naar Musen er mæt, er Meelet beesk, sige vi Bønder.

Punk
(til Weisbard).

Nu har De spiist; men kan De nu ogsaa kaage?

Weisbard.

Hvorfor skulde jeg da kunne kaage? Jeg kan jo overalt faae at spise for Penge?

Punk.

Ha ha ha! de forbandede Skillinger! — Ja naar der overalt var Vertshuse! — Det maae De lære. Jeg vil tage Dem i Lære.

Weisbard.

Aldrig bedre! kaage? Det hører jo ikke til at være Soldat!

Holbek S.

Der hører meget til at være Soldat. Han maae kunne være Kok, Skrædder, Skoemager, Tømmermand, Bonde, og hvad det skal være.

(Der skeer nogle Slag paa Døren med en Stok.)

Grete.

Hvad er det?

Holbek S.

De komme og visitere.

Anden Scene.

De Forrige. Stich, og bag efter ham Platt.

Stich
(med en Tegnebog i Haanden).

Hvem ligger her?

(De reise sig.)

Holbek S.

Vi tre.

Platt.

Platt.

Velbekomme jer! — Bliv siddende, Børn, bliv siddende! Sæt jer ned, Gamle, uden Omstændigheder. Nu, det kan jeg lide, I leve godt med hverandre. Nu, har I noget at klage over jeres Soldater?

Holbek F.

Jeg ikke, naar de intet har at klage over mig.

Platt

(til Holbek S.).

Er I fornøiet?

Holbek S.

Hr. Kapitain! det er min Fader; mine Kammerater maae svare.

Punk.

Vi har hvad vi bør, Hr. Kapitain.

Platt.

Jer Fader? (seer den Gamle i Øinene.) I har saa brav en Søn, at I selv maae være en ærlig Mand.

Holbek F.

Mit ærlige Navn er alt, hvad jeg eier, naadige Herre! Havde jeg ikke det, saa var jeg verre faren, end Haren bag Busken.

Platt.

Ja hvor læt kan ikke den jages frem? Og ligesaadan er en Fattig, der ikke er ærlig, givet til Priis for enhver; ingen værdiger ham sin Beskyttelse. Har I ikke Glæde af jeres Søn?

Holbek F.

Megen Glæde! dersom ellers hans Officerer ere fornøiede med ham.

Grete.

Her hiemme var han altid et godt Barn. Om han saa kunde see paa vore Øine, hvad vi vilde, saa skulde han gjøre det. Og hvem der lyder sine Forældre, han lyder ogsaa andre Folk.

Platt.

Jeg kan sige jer, det hele Regiment elsker ham; hans Kammerater gik i Ilden for ham, og hans Officerer agte ham. Det er første gang, han hører mig rose sig; men der har heller aldrig været saadan Leilighed dertil. Det er den beste Belønning for Forældre, naar de høre, at deres Børn føre sig vel op. Og Forældrenes Glæde er den beste Opmuntring for Børnene, til at blive ved i det Gode. (Han seer sig om) Jeg troer ikke, I er i de beste Omstændigheder; men I ere rige, da I har saadan en Søn, han gjør Folk til Skamme, paa hvis Opdragelse der er anvendt store Penge. De ere Klodser imod ham, baade i Forstand og Hierte. Og — I vil endnu faae mere Glæde for ham. Leve I enddu nogle Aar sammen, saa vil han blive jeres Alderdoms Støtte.

Holbek S.

Jeg takker Dem, Hr. Kapitain! fordi De giver mig saa megen Roes i mine Forældres Paahør. Jeg skal føre mig saaledes op, at De ikke skal fortryde den Glæde, De gjør dem.

Platt.

Kun som hidindtil!

Holbek F.

Naadige Herre! Hiertet hopper i mig af Glæde.

Grete.

Grete.

Men vi vilde endnu være meget gladere, naar De lod ham blive hiemme; kunde det ikke gaae an?

Holbek F.

Hvad beder I om, Moer? Skal han sulte ihiel med os? (Til Kapitainen, pegende paa Punk:) Den gode Herre har betalt Maden, ellers havde De ikke fundet os ved Bordet. Misvæxten har reent ødelagt os — vor Greve —

Platt.

Er følesløs — jeg kiender ham. Han fraadser i Hovedstaden, og lader sine Undersaatter vansmægte. Ingensteds har jeg fundet saa stor Trang, som paa hans Gods. Han er meget forhadt for hans haarde Hiertes Skyld; og de Rigeste — det er meget sagt — laster hans Følesløshed i nærværende Nød. Giv jer tilfreds, Gamle! I kommer nok i Stand igien, og enhver vil agte jer høiere end ham. Her har I en Bagatel; (han kaster et Guldstykke paa Bordet) Gud give jeg havde det, som jeres Greve kaster bort til liderlige Folk, saa kunde jeg giøre jer fuldkommen lykkelige! Men jeg har intet andet at leve af end min Charge, og jeg kan ikke giøre mere for jer. Holbek, det har I erhvervet jeres Forældre ved jeres gode Opførsel. Hører De det, Kadet? Det er den største Kompliment man kan giøre et Menneske.

Holbek S.

Hr. Kaptain! vidste De, hvor vigtig Deres Gave er i dette Øieblik — Jeg kan ikke fuldtakke Dem derfor, saa længe jeg lever.

Holbek F.

Gud lønne Dem for det!

Grete.

Gud lad Dem leve i mange Aar! Om jeg havde ti Sønner, vilde jeg give dem til Dem med Glæde.

Platt.

Gode Kone! I betaler mig min Gave uendelig! Een Søn er uskatteerlig for hans Moder, og I vil give mig ti! (Afsides) O Gud! fiendte deres vellystige Greve den Vellyst, at gjøre Godt, hvor kunde han da ikke gjøre sig værd at misunde! — Jeg hindrer jer at spise. Lev vel saa længe! jeg skal see ind til jer, før vi bræke op.

Stik

(til Weisbard).

Vagten trækker strax op.

(Platt og Stik gaaer. Alle sidde nogen Tid ligesom døvede, undtagen Weisbard, som spiser.)

Punk

(efter nogen Tavshed).

Kapitainen leve! (Han drikker.)

Holbek S.

Ja han leve!

Holbek F.

(holder sine Hænder som studsende).

Hvad det er for en Herre! han har aldrig seet mig i sine Dage før, og giver mig første Gang saadan en Penge! Hvem skulde vente det af en Fremmed! De, der kiender en, ere saa ubarmhiertige.

Holbek S.

Man skal snarest have det Gode af Fremmede, Faer.

Grete.

Grete.

Den gode Herre! For saadan en Mand kunde jeg giøre, hvad det skulde være. (Seer paa Pengen) Hvor meget mon den gaaer for, Faer? Det maae være meget.

Holbek F.

(seer noget paa den).

Hvor skulde jeg i Verden have seet saadant et Guldstykke? Kiender du den?

Holbek S.

Nei! den er mig ogsaa for stor.

Punk.

Den er taget fra Franskmændene; men hvad den gaaer for, veed jeg heller ikke.

Weisbard

(faaer den knap i Haanden, før han siger:)

Det er en dobbelt Louis. Kiender de Folk ikke Penge engang?

Punk.

Vi er ikke voxet op blandt Penge, som De — Det er altsaa ti Rigsdaler.

Grete.

Ti Rigsdaler, Faer! det halve af vor Gield! Det lader Fogden sig nøie med saalænge.

Holbek F.

Det haaber jeg. Vi har været saa bange for den Indqvartering; da tænkte vi ikke paa, Soldaterne skulde blive vore Skytsengle. Her kan man ret sige: hvor man ikke søger, finder man snarest.

Grete.

Lod det sig giøre, Faer, jeg vilde gierne leve af tørt Brød lige til Høst, naar vi kunde blive ved vor Gaard.

Hol-

Holbek S.

Vær ikke bange, Moer, nu gaaer det nok godt.

Holbek F.

Gud ſkee Lov for Mad og Hielp!

(De staae fra Bordet.)

Weisbard.

Nu ſkal jeg paa Vagt.

Punk.

Nu, der ligger Deres Tøi.

(Weisbard lader Holbek F. hielpe ſig ſin Patrontaſke paa, tager ſit Gevær, og gaaer, for alting uden at ſige Farvel.)

Punk

(tager af Bordet).

Jeg ſkal nok ſætte alting igien ſom jeg tog det.

Grete

(vil hielpe ham).

Jo, det var kiønt! Lad han kun staae, jeg ſkal nok rydde op; jeg ſynes det er nok, han har kogt.

Punk.

Aa! jeg vil gisre mine Sager tilgavns; I ſkal alle jere Dage ſnakke om den Dag, vi laae i Qvarteer hos jer.

Holbek F.

Gode Herre! vær ſaa god og lad mig drikke engang endnu! Nu maae det endnu ſmage mig bedre end før, ſiden jeg nu har Penge i Lommen.

Punk.

Drik i Guds Navn, Faer! vær ikke bange vi tage noget med os. (Slaaer paa Maven) Der er vor Spiiskammer. Vi rette os efter det Bud: hver Dag

ſkal

skal have sin Plage. Derfor hedder det ogsaa hos os: Vel fortært er vel anvendt, giør et reeligt Testament.

(Punk tager af Bordet, Holbek S. flytter Bordet bort.)

Grete.

Nu undrer jeg mig ikke mere over, at de unge Karle saa nødig vil hiem igien, naar de har været nogle Aar ved Soldaterne, siden der er saadanne gode og muntre Folk mellem dem. Jeg maae skynde mig, ellers toer han vel op med. Det maae være gode Mænd, de Soldater, de tage en Haand med i alting; deres Koner maae have gode Dage.

Holbek F.

Nu er jeg ret i god Stand. Naar bare Fogden —

Holbek S.

Lad kun mig raade; jeg skal nok faae ham til det.

Tredie Scene.

Holbek Fader. Holbek Søn. Peter, og Grete.

Grete

(ved Døren til Peter).

Naar I ikke vidste det, faldt I vist ikke paa det. (Viser ham Holbek S.) See, hvad det er bleven en kiøn Karl! (Til Holbek S.) Kan du kiende ham? Svoger Peter!

Holbek S.

(giver ham glad Haanden).

God Dag, Farbroer!

Peter.

Peter.

Velkommen her, Joseph! Nu, du seer jo ud som Sundheden selv; man behøver ikke at spørge dig, hvordan du lever.

Holbek S.

Jeg vilde ønske, I levede halv saa godt som jeg.

Grete.

Og hvad han har for en Kapitain! det kan I aldrig troe. De sige jer det nok. Kunde jeg bare blive hos jer — Men jeg maae gaae, ellers sætter min Kokkepige mig Stuen paa Loftet.

(Hun gaaer.)

Fierde Scene.

Holbek Fader. Holbek Son. Peter.

Peter.

Nu, kiere Joseph! det glæder mig, at see dig igien; men du kunde aldrig komme paa nogen værre Tid. Vi har ingen Ting; vi er saa fattig, som vi vare plyndret.

Holbek F.

Og vores ærlige Foged han slaaer reent Skinddet af os.

Holbek S.

Nu kan I give ham en god Dag. I kan betale det halve af det, I er skyldig, og det maae han lade sig nøie med. Tænk nu ikke mere paa det.

Holbek F.

(viser Peter Pengen).

Ja, seer du, det kan jeg takke min Søn for.

Punk.

Peter.

Hvad siger du? Har du spart det, eller taget det til Bytte?

Holbek E.

Ingen af Delene. Min Kapitain har givet Faer det.

Holbek F.

Jeg har dog ham at takke for det, for den gode Herre gav mig det for min Søns gode Opførsels Skyld.

Peter.

Nu det er mig dobbelt saa kiert: thi saa meget kan man neppe spare sammen; og gisre Bytte — ja kald det som I vil, I gode Soldater — saa er det dog saa sin Sag. Enten man stieler det jeg har, eller man gior det til Bytte: saa skriger jeg lige høit — saadanne Penge kan der aldrig være Lykke ved.

Holbek S.

Ja det har jeg ogsaa altid tænkt, derfor har jeg heller ikke bragt noget med mig af Feldten; og de, der have giort Bytte paa Bytte, have ikke saa meget som jeg. Og saa have de faaet dygtig Hug til, fordi de have giort lutter lumpne Streger. — Og mig er der endnu aldrig bleven klaget over.

Peter.

Aa! Æblet falder ikke langt fra Træet. Din Fader og Moder, og din hele Slægt, ere allesammen ærlige Folk; skulde du da ene være en Slyngel? Har vi ikke noget nu, ih naa! saa giver vor Herre os nok sin Velsignelse en anden gang. Der kommer nok den Tid, du ikke vil fortryde, at din Slægt vil kiendes ved dig.

Holbek

Holbek F.

Nu venter jeg alt godt af ham. (Til Peter:) Men meener du, Broer, at Forvalteren lader sig nøie med det paa Afdrag?

Peter.

Ja, jeg tænker det nok. Han tog jo heller kun det halve af mig, og lovte at bie med Resten til efter Høst — sandt nok er det, der var noget under. — Tænk engang, den lede Knægt havde et Øie paa min Anne, og der bildte han sig ind, jeg lod ham strax raade, naar han var saa naadig, og saae igiennem Fingre med mig — Da jeg kom til ham med Pengene, var han saa mild som en Tævekat, og ynkede mig saa meget, og sagde, han vilde gjøre sig Synd af at pine mig; jeg troede og, han meente det rigtig, og takkede ham mangfoldig. Anden Dagen begynder han at fiase med Tøsen; og for ingen skulde mærke det, vil han have hende op paa Gaarden. Hun sagde det til mig; jeg blev vred, og beed ham glubsk af. Han brugte Mund med mig, og vilde absolut have de øvrige Penge, men jeg truede ham med, jeg vilde klage ham an for Præsten; det skyttede han dog intet om, saa drev han af som en slukøret Hund, og mumlede noget ved sig selv. Man skiønnede ikke paa det, og hvad veed jeg, hvad det var.

Holbek F.

Ih! see til det gamle Aasen! Skulde nogen have drømt om det!

Peter.

Det maae du nok sige — Det sagde jeg med. Men, Broer, det kan nok ikke være andet; i det mind-

mindste har jeg altid seet det. Saasnart en bare er en Smule mere end en anden, saa gisr han ham ikke det mindste Godt omsonst. Naar en, der er høiere paa Straaet, byder sig til at tiene en, saa kan man strax slutte, hvad der vil følge paa. Gierne er det saadant noget.

Holbek S.

Det har I Ret i, Farbroer! I finder knap een blandt Tusinde, der tænker som min Kapitain. Den, der vil videre frem end andre af hans Lige, og ikke selv har en smuk Kone eller Datter, maae i det mindste snuse noget op. Det har jeg seet over hundrede Gange.

Holbek F.

Men Forvalteren! Forvalteren! Jeg kan knap troe det — Han har jo aldrig i sine Dage været andet end Forvalter; — hvor Dievelen har han da lært at leve paa den store Mode?

Peter.

Han tænker kanskee siden han boer paa en Herregaard, saa maae han ogsaa leve som de fleste Herremænd. Han har kanskee ogsaa lært noget af den gamle Greve. Han var ingen Kostforagter.

Holbek F.

Man siger, at den unge er ikke bedre i Byen.

Peter.

Hvor kan det være andet? Intet har han at tage sig til, og naar man altid gaaer ledig — Tænk engang, naar vi sidde om Søndagen paa Kroen — falder der da ikke een mange Tanker ind, som man aldrig drømmer om, naar man gaaer bag Plougen?

Og vi og vore Lige har dog langt fra ikke saadanne fede Rætter, som de Folk.

Femte Scene.

De Forrige. Rachen.

Holbek F.
(i en frygtsom Tone).

Der er han!

Rachen.

Nu, hvor gaaer det, Holbek? I Morgen er Terminen ude. Penge, eller fra Gaarden. Der er alt Kisbere.

Holbek F. (ængstlig).

Strenge Herre! jeg kan betale det halve; og det kunde jeg ikke engang, dersom ikke min Søns Kapitain havde givet mig det. Hav Taalmodighed med mig med Resten til efter Høst, naar Gud giver os sin Velsignelse. De veed, jeg er ikke rolig, førend jeg faaer betalt Herskabet. Gisr det for min Søns Skyld, om De ikke vil gisre det for min, saa han dog kan have noget, naar han slipper fra Soldat. Nu tiener han Kongen, og, Herre Gud! naar De nu vil være haard imod mig, saa faaer han ikke en Steen af sin Faers Gaard. Det er jo dog en himmelraabende Synd, naar man ødelægger Folk med Magt.

Rachen.

Hvad sladrer I der? Kan Herskabet gisre ved, at I er i Gield?

Holbek F.
(med foldede Hænder og klagende Gebærder).

Er jeg kommen i den ved min Dovenskab, ved min Liderlighed? Er det ikke Vanhæld? Gaaer det ikke

mange Sneſe ſom mig? Var jeg ſelv Skyld i det, ſaa ſkulde jeg ikke ſige et Ord. Men, ſtrenge Herre! hvem kan gisre ved, hvad vor Herre vil? Kan da en Mand, ſom jeg, ikke fortiene at ynkes? Herſkabet bliver jo ikke fattig for det.

Rachen.

Hvad understaaer I jer? Jeg troer ordentlig, I vil ſkrive Herſkabet Love for?

Holbek F.

Turde jeg det —

Rachen.

Saa blev Bønderne Herremænd; ikke ſandt?

Holbek F.

Det vilde hverken jeg eller nogen begiere. Vi vilde være glade, naar man vilde omgaaes os ſom Mennesker.

Rachen.

See mig engang, hvor klog han er! Det maae jeg ſige: jo mere man gisr for jer, jo mere vil I have. Har Greven ikke biet med jer et heelt Aar? Har han ikke laant jer Korn? Ellers kunde I jo ikke have ſaaet. Er det da umenneſkeligt, at han vil have Sit igien? Skal han maaſkee ſkienke jer det?

Holbek F.

Det har jeg aldrig tænkt paa. Han ſkal have Taalmodighed til vi kan betale ham. Hvad Godt har han af, at han nu ødelægger os? Det kunde han ogſaa have giort i Fior: det er det ſelvſamme; kun at han har givet os et Aar længer Friſt. Tag dette ſaa længe paa Afdrag, og foreſtil ham det, gode Herre! Gud ſkal velſigne baade Dem og ham for det.

Rachen.

O ja vist! forestille ham, at han skal lade sig trække ved Næsen et Aar endnu. Det gaaer ikke an; jeg maae have hele Summen, eller I ryger fra Gaarden.

Holbek S.

Hr. Forvalter! lad Dem bevæge! Betænk, at De ved et eneste godt Ord kan gisre min Fader lykkelig, og, hvis De ikke vil det, ulykkelig! Og seer De, det er dog ikke Smaating, at gisre en ærlig Mand til en Staader. Sligt bliver ikke ustraffet.

Rachen.

Pas I jeres Musqvet, og bryd jer ikke om saadanne Ting.

Holbek S.

Hr. Forvalter! Musqvetten hører Kongen til; den passer jeg, uden at De behøver at erindre mig derom. Men min Fader har jeg kiendt, førend jeg kiendte Musqvetten; og jeg kunde ikke bære den, om jeg ingen Faer havde havt. Var Kongen her i dette Øieblik, saa vilde han ikke tage mig ilde op, at jeg talte for min Faer, det veed jeg; og De og Kongen — det er en Forskiel, skulde jeg troe.

Rachen (spottende).

Ah! Hr. Soldat! De har været til Feldts; men glem ikke, at det ikke er en Betient i et fiendtligt Land, De taler med.

Holbek S.

Jeg har endnu ikke talt saadan med nogen, som jeg vilde tale med Dem, dersom jeg traf Dem i Fiendens Land.

Ra-

Rachen.

Ja, den Lykke faaer De ikke?

Peter.

Strenge Herre! bliv ikke vred, og lad Dem bevæge!

Rachen.

Vil I bare tie stille. I har saa noget tilgode.

Holbek S.

Det troer jeg, alle skikkelige Folk har hos Dem.

Siette Scene.

De Forrige. Grete.

Rachen.

Hvad?

Holbek F.

Jeg beder Dem, for Guds Skyld! strenge Herre!

Grete.

O ja, tag det, vi har, saa længe. Vi ønskede, vi kunde betale det altsammen.

Rachen.

Ja, det troer jeg nok, dersom I ellers har jeres Gaard kier, thi den reiser i Morgen.

Grete.

Nei, det gior De ikke, strenge Herre! jeg vil bede Dem om det paa mine Knæe.

Rachen.

Alt det hielper ikke.

Grete.

Er der da ikke en god Blodsdraabe i Dem? De gior os jo til Staadere paa vor gamle Alder.

Holbek F.

Der er jo god Tid nok til efter Høst; og min Gaard bliver jo ikke en Skilling slettere til den Tid.

Syvende Scene.

De Forrige. Punk.

Rachen.

Det kan I ikke vide. Den kan brænde af imidlertid.

Holbek F.

Men saa er jeg jo ogsaa kun det halve skyldig.

Rachen.

I har jo en stor Herre til Søn, han hielper jer vist; han er brutal nok.

Holbek S.

Kunde jeg have hiulpet, saa havde jeg ikke biet til De kom.

Rachen.

Ja, nu kan jeg ikke heller hielpe jer. Jeg maae gisre hvad min Herre befaler mig.

Holbek S.

Hr. Forvalter! Deres Herre har ikke befalet Dem at ødelægge een af sine Bønder for lumpne tyve Dalers Skyld. Betaler han Dem ikke for, at De skal see paa hans Beste? — Men paa den Maade fortiener De ikke Deres Løn. De jager brave Folk bort, og tager Kieltringer i Stedet. Saadan en almindelig Nød maae Herskabet hielpe Bønderne at bære. Naar Jorden ikke bærer noget, saa kan Herskabet intet Landgilde fordre. Betænk De kun det ret; jeg tænker,

De

De vil finde noget i det, som kunde gisre Dem føielligere, naar De kun vilde. Gisr De engang Deres Pligt, og tal for Bønderne, som De skal leve af, Greven giver nok efter. Det kommer alt an paa, ligesom en Ting bliver forestillet. Man kan vende en Sag, som man vil.

Rachen.

I skal ikke lære mig, hvad jeg har at gisre; og skriv mig kun ikke mere for, det siger jeg jer.

Holbek S.

Og vær han ikke saa grov imod mig, det siger jeg ham.

Rachen.

Veed I, hvem I har for jer? Jeg skal lære jer Mores.

Holbek S.

Det behøver han at lære, og jeg ikke.

Rachen.

Død og al Ulykke! det gaaer for vidt.

Punk.

Sæt sig i hans Sted; vilde han ikke tale? Han er Soldat, gode Herre! veed han, hvad det vil sige? — Det er paa godt Dansk: ti Gange saa meget som han — Han seer sin Faer blive slaaet, skulde han da staae der som en gammel Kielling, der ingen Tænder har i Munden? Det gisr en ondt, naar man seer Sit ødelagt ved en andens Ondskab; thi naar alt kommer til alt, saa er det dog allene hans Skyld. Man veed nok, hvordan de Herrer Forvaltere bære sig ad. Der falder Sportler af ved Gaardkiøbet: ikke sandt? Ja, han maae blive gal eller klog, vil han ikke gisre Godt, saa maae man i det mindste sige ham Sandhed:

Rachen.

Nu har jeg nok. (Til Holbek F. i den yderste Forbittrelse) Jeg spørger jer sidste Gang: Kan I betale, eller ikke?

Holbek F. (bedrøvet).

Som jeg har sagt.

Grete.

Vi har, saa sandt som Gud lever! ikke en Skilling mere.

Rachen.

Det er saa meget som intet. Det bliver altsaa derved. (Vil gaae.)

Holbek S.
(holder ham tilbage).

Lad han det endnu blive, gode Herre! det kunde ellers komme til at fortryde ham. Jeg overgiver Kongen en Supplique, og forestiller ham min Faders Ulykke, og hans grumme Opførsel. Undersaatterne høre først Kongen til, førend Greven, og han tillader vist ikke, man omgaaes dem saadan.

Rachen.

Her har Kongen intet at befale. Jer Faer er min Greve skyldig, og han skal have sine Penge.

Holbek S.

Hvad, Herre! her skulde Kongen intet have at befale? Veed han, at hans Greve ogsaa kun er en Undersaat af Kongen? Veed han, at min Faer er mere værd i Kongens Øine, end hans Greve? Han arbeider, og Greven gaaer ledig. Til at øde Penge behøves ingen Greve; det kan den liderligste Kieltring best. Og Kongen kan slet ikke lide Lediggængere; han

arbei-

arbeider selv Dag og Nat som Konge. Vi vil see, om han ikke lægger Tømme paa hans Greve.

Rachen.

Ja, det vil vi see. Men imedens sælger jeg Gaarden og Jorden. Mener I, jeg er bange for jer dumme Sladder? Nu staaer Kongen strax paa Pinde for saadan en Karl!

Holbek S.

Kongen hører enhver. Men naar vi to Karle staae sammen, vædder jeg, han hører mig først.

Rachen.

Tør I begegne mig saadan, I forbandede Slyngel!

Holbek S.

(giver ham et Ørefigen).

Det sagde I til en Soldat, og ikke til en Bonde! Ud, din Hund! Det gior mig ondt for hvert Ord, vi har spildt paa dig. (Støder ham ud.)

Rachen.

Vie kun, det skal han faae betalt!

(Han gaaer.)

Ottende Scene.

Holbek Fader. Holbek Søn. Grete. Peter og Punk.

Holbek F.

Nu er det ude med os.

Grete.

Nu har du giort det reent galt. Min kiere Søn! hvad har du giort?

Holbek S.

Sørg ikke over det. Jeres Forfatning bliver ikke en Smule værre for det. Han havde dog ikke staaet

fra sit Forsæt, om vi saa alle havde tigget ham en heel Dag. Det er første gang jeg har slaaet noget Menneske; men der har heller aldrig nogen skieldt mig ud for en Slyngel. Og hvad var jeg for en Soldat, om jeg leed det?

Peter.

Det var Ret, Joseph! den Kieltring fortiente det.

Punk.

Havde du ikke givet ham et Snudedrag, saa havde du min Siel faaet et af mig! den Svineplanet!

Holbek F.

Men Herre Gud, sig mig, hvad her vil blive af!

Holbek S.

Det, der saa var blevet af alligevel. Han jager jer fra Gaarden, og den havde han ikke ladt jer blive ved, om jeg saa havde lagt for hans Fødder. Den Karl og Fanden, det er to Alen af eet Stykke.

Grete.

Men nu faaer du oven i Kiøbet Fortred.

Holbek S.

Fordi jeg har slaaet ham? —

Grete

Ja vist! det er jo dog vor Forvalter.

Holbek S.

Var I kun saa fri for at miste jer Gaard, som jeg er for det.

Grete.

Ja det tænker du —

Punk.

Og han har Ret. Lad det ikke sætte jer graa Haar i Hovedet; det er ikke den første Forvalter, der har faaet Hug af Soldater. En Soldat kan aldrig

see

see en Slyngel, uden at slaae ham paa Kiæften. Jeg troer der er Sympathie i det.

Grete.

Men jeg troer dog endnu, at han maaskee havde ladt sig overtale.

Holbek S.

Troe dog aldrig det.

Grete.

Hvad meener I Faer, skulde vi ikke løbe efter ham?

Holbek S.

I har ingen Gode deraf, det vedder jeg med jer. I udsætter jer oven i Kiøbet for hans Grovheder.

Holbek F.

Det faaer at være det samme. Jeg vil i det mindste intet have at bebreide mig. Kom, Moer!

Holbek S.

Bliv, jeg beder jer! Det nytter jer intet.

Grete.

Nei, lad os gaae, min Søn! Giør det ikke godt, saa giør det dog ikke ondt.

Holbek S.

Nu saa vil jeg gaae med —

Grete.

Nei, Gud bevare os! Du har været ti Aar borte, du kan ikke mere omgaaes vor Øvrighed.

Holbek F.

Giør, som vi bede dig, min Søn!

Holbek S.

Nu, saa gaae da! Dersom I kom fornøiet tilbage, saa vilde jeg med Glæde kysse hans Fødder. — Men I skal see — gid jeg maae spaae usandt! —

Hol=

Holbek F.

Kom Moer, vi vil vove det yderste! Kan det ikke være andet, nu saa i Guds Navn da!

Grete.

Under Gud os Livet, saa giver han os ogsaa vort daglige Brød.

(Begge gaae.)

Punk.

Din Moder kan godt trøste sig. — Farvel! jeg vil ud og see mig lidt om i Byen.

(Punk gaaer.)

Niende Scene.

Holbek Son. Peter.

Holbek S.

O Gud, hvor gierne vilde jeg ikke hielpe min Fader!

Peter.

Jeg seer ingen Muelighed. Jeg vilde meget gierne gaaet med, men jeg havde kun giort ham mere vred. Du saae selv, hvordan han tog afsted her.

Holbek S.

Og han kan dog sikkert gisre det —

Peter.

Ja vist kan han. Her er Folk i Byen, der altid har havt mindre end vi, og de, hedder det, skylde intet. Hvem han vil hielpe, kan han nok.

Holbek S.

Kommer en ærlig Mand i Nød, skal han vist mindst finde Hielp. Man skulde næsten forsværge, at være ærlig.

Peter.

Peter.

Fy, Joseph! for saadant noget Paks Skyld, var det værdt? Dersom ogsaa min Broer maae fra Gaarden nu, saa faaer han nok en igien med Tiden. Der bliver nok nogen, der hielper ham. Rigtig nok er det tungt nu; Nøden er alt for stor og almindelig.

Holbek S.

Kunde jeg dog udtænke et Middel! Jeg vilde lide hvad det skulde være.

Peter.

Du kan dog ikke skaffe ham Penge; og Penge er det eeneste, der kan hielpe ham. Forrige Uge kunde det truffet sig; men saadant skal nu ikke falde i vor Lod — og det er og saadan en egen Sag, at bade sine Hænder i andres Blod.

Holbek S.

Hvordan da, Farbroder?

Peter.

Herredsfogdens Karle tog to Desenterere op, og fik tolv Rigsdaler for hver.

Holbek S. (for sig selv).

Tys! det gaaer an. — Farbroder! jeg kan dog redde min Fader; men I maae ogsaa gisre jeres dertil.

Peter.

Alt hvad jeg kan, Joseph.

Holbek S.

Giv mig Haand paa det. I maae lade mig raade, og holde reen Mund.

Peter.

Kan min Broer blive hiulpen, saa skal der ikke komme et Ord af min Mund.

Hol-

Holbek S.

Lover I mig det?

Peter.

Ja!

Holbek S.

Men I maae ogsaa holde Ord.

Peter.

Kan du tvivle paa det?

Holbek S.

Det maae være hvad det være vil?

Peter.

Naar det bare ikke er Synd.

Holbek S.

Der skeer intet Menneske for nær derved.

Peter.

Nu! saa sig mig det.

Holbek S.

Hør nu — men I maae ikke tage jeres Ord tilbage igien.

Peter.

Ih det maae jo være noget sært, det!

Holbek S.

Tilforladelig er det noget sært. Men I kan gisre det, uden at gisre jer nogen Samvittighed derover.

Peter.

Nu hvad er det da?

Holbek S.

Jeg vil desertere — og I skal tage mig op — og saa faaer I tolv Rigsdaler, dem kan min Fader betale sin Gield med.

Peter.

Og det er ingen Synd, du Nar? Jeg skulde hielpe dig i Galgen?

Hol-

Holbek S.

O! hvad snakker I om Galgen? Den første gang een deserterer bliver han aldrig hængt, uden han løber af sin Post, eller giør Komplot.

Peter.

Men pidsket ihiel?

Holbek S.

Det er jeg heller ikke bange for. Jeg er vel liidt, de vil ikke behandle mig saa haardt.

Peter.

Nei, Joseph! det duer ikke. Bedrager vi ikke Kongen?

Holbek S.

Kongen? — (grædende) Ha! det vil Gud og Kongen forlade mig! Jeg troer, han gav mig selv Pengene, naar han vidste min Nød.

Peter
(ogsaa grædende).

Dreng! vidste din Fader det!

Holbek S.

Siig ham det for Guds Skyld ikke, og slaae til. Jeg dør ikke af det. Og jeg har jo tidt vovet mit Liv for min Konge, saa kan jeg jo ogsaa vove det for min Fader: han har jo givet mig det.

Peter.

Betænk kun, at man ikke forsætlig skal styrte sig i Fare. Og jeg har dog hørt, at Folk er død af at løbe Spidsrod.

Holbek S.

Betænk kun, at det er jeres Broder, jeres kiødelige Broder! og jeg frelser ham fra at tigge.

Peter.

Peter.

At Fanden ogsaa skulde friste mig til at blive her! Nu veed jeg ikke hvad jeg skal gjøre.

Holbek S.

I har givet mig jer Ord; vil I nu holde det saa slet? Det, jeg nu har at frygte for, kan hændes mig uforskyldt; der behøver bare en Arrestant at løbe fra mig. Saa maatte jeg lide det for en Fremmed, som jeg nu kan hielpe min Fader med. Jeg beder jer, nægt mig det for Guds Skyld ikke, eller ogsaa har I aldrig holdt af min Fader.

Peter
(staaer tvivlraadig).

Joseph! Joseph!

Holbek S.

Betænk jer ikke for længe.

Peter.

Men om du nu narrer mig — om du bliver hængt —

Holbek S.

Tænk aldrig det. Min Ryg betaler; og ved hvert Hug tænker jeg paa min Fader, saa føler jeg ikke et eneste.

Peter.

Nu, saa kom da! — Du, men naar det nu bliver bekiendt?

Holbek S.

Naar I kun kan tie, kan det ikke blive bekiendt. Mine Forældre maae I ikke sige noget af det, førend det er altsammen forbi. Om to Timer gaaer Tappenstreg; naar jeg da ikke er hiemme, bliver jeg meldt

som

som Deserteur. I Morgen tidlig bringer I mig til Oberſten, og ſiger, I har grebet mig i Nat i Skoven, da I vilde ud og ſtiele Brænde — For min Skyld! og ſaa er alting rigtig.

Peter.

Det er det første Skielmſtykke, jeg har giort i mine Dage.

Holbek S.

Gior jer nu ingen Skrubler over det! (Kyſſer ham) Farbroer! tænk paa mig! Vor Herre vil velſigne os begge to for det! Nu vil vi gaae dem i Møde; men I maae ikke lade jer mærke med det mindſte. Gud forlade mig, om der ſkulde være noget Ondt i det! Men hvad giør ikke et Barn for ſine Forældre!

(Begge gaae.)

Ende paa den anden Akt.

Tredie Akt.

(Mellem anden og tredie Akt gaae 16 Timer, og det er næsten Dag Klokken ti om Formiddagen. Skuepladsen forestiller et Fængsel paa Herregaarden.)

Første Scene.

Habicht (sidder sluttet ved et Bord). Eisenbard og Flink (uden at være sluttet, ved et andet Bord). Marder (sidder hos dem). Weisbard (staaer ved Døren med blot Sabel). Andre Soldater, som have Vagt, sidde eller ligge rundtomkring. Langt borte hores en Trommе.

Marder.

Gid Dievelen havde de Exekutioner! Ikke een Dag er man frie.

Flink.

Var der ingen Exekutioner, saa havde man heller ingen Gevaldiger nødig. (Han synger.)

*) Og det er Krigsmandens Skaal,
Din Skaal, Peers Skaal, Jørg'ns Skaal,
Og det er hver brav Soldats Skaal!
Skiermydsel og Feltslag er hans Lyst,
Og Død eller Seier hans Maal,
Dit Maal, mit Maal, Peers Maal,
Og Seier er Krigsmandens Maal.

At

*) Versene ere ikke af Oversætteren, men originale af en anden Forfatter.

At seire er Krigsmandens Jid,
Din Jid, min Jid, Peers Jid,
At seire er dansk Soldats Jid.
Imellem sin Konges Tieneste
Og Elskov han deler sin Tid.
Din Tid, min Tid, Peers Tid,
Vi veed ret at bruge vor Tid.

Eisenbard
(med Haanden under Kinden, ved sig selv).

Bestialske Skiebne! Jeg vilde heller ønske, der hang et Centner Krud ved hvert Haar, og knuste mit forbandede Hoved.

Flink.

Du Nar! et Pund kan giøre det. Hvad vil du med saa meget? Det kunde man levere en heel Bataille med.

Habicht.

Ah!

Eisenbard.

Ha! var jeg en Krøbling, man maatte lukke inde! Saa stod jeg dog ikke under Stokken!

Flink (synger igien).

Vi kiek paa Fienden gaaer løs,
Gaaer løs, fly'er løs, slaaer løs,
Vi tappert paa Fienden slaaer løs.
Og naar vi har jaget ham Fanden i Vold,
Vi attakerer en Tøs,
Din Tøs, min Tøs, Peers Tøs,
Enhver attakerer sin Tøs.

Habicht.

Ah!

Marder (til Flink).

I er den galeste Karl ved hele Regimentet; hver Dag er I i Arrest, og altid mere forrykt; aldrig andet end Syngen og Larmen. Vil I da ikke blive klog engang?

Flink.

Jeg troer det ikke; og han skulde ikke ønske det, thi saa mister han sin beste Kunde. Han faaer mit halve Traktement i Arrestpenge. Tænk engang, var hele Regimentet saa fix, hvad var det da ikke for en skionne Ting, at være Gevaldiger! Jeg ønsker ham det af mit Hierte.

Marder.

I bliver dog en Nar!

Flink.

Med Glæde. Men giv mig dog i det mindste Frokost for mit christelige Ønske.

Marder.

Ja, saasnart det bliver opfyldt: saa vil jeg endogsaa reent tage jer i Kost.

Flink.

Saa vilde jeg ønske, det halve Regiment kom her endnu i Dag. Gottsblits! vidste de, hvad det er for et herligt Liv, at være Arrestant! Opvartning i alle Ender; alting bliver puttet en i Munden; man har aldrig nødig at umage sig ud af en Dør; og er man endelig nødsaget til at gaae ud, saa faaer man den stærkeste Bedækning, for at man ikke skal komme noget til. Man bliver bevogtet med den største Omsorg, som den kostbareste Skat. Man skionner aldrig saa meget paa, hvad et Menneske er værd, som naar han er i Arrest.

Mar-

Marder.

Ha ha ha! Altsaa er Arresten ingen Straf for jer?

Flink.

Nei, langt fra! En Velgierning, at jeg kan hvile mine trætte Lemmer.

Marder.

Jer er der ingen Ting at giøre ved.

Eisenbard.

Ha! i hede Helvede! Satan og al Ulykke!

Flink
(synger som før).

Eisenbard.

For din forbandede Syngen kan man ikke engang tænke i Roe.

Flink.

For din dumme Banden kan man ikke engang føle Arrestens Behageligheder.

Eisenbard.

Du Østers!

Flink.

Du Nar!

Eisenbard.

Jeg var tilfreds du var forviist af Christenheden, og sad paa Grønland og plantede Tobak til du blev sort! Du Hundesteile! du Katterad! du Galgefugl! du Sviinhund! (Saasnart Eisenbard begynder, springer, dandser og synger Flink.) Vær stille, Satan! eller jeg skal slaae dig, saa du skal vende alle fire i Veiret.

Flink
(i en gravetetisk Tone til Vagten).

Hei Ordinants! skaf mig Fred for den Karl!

Marder
(til Eisenbard).

Stille! (Til Flink) Og hold I ogsaa Fred, eller jeg spænder jer begge i Blokken.

Flink.

Jeg forbyder ham ikke at bande, han skal heller ikke forbyde mig at synge. (Sxtter sig ved Bordet hos ham) Jeg vil see, om han skal kaste mig ud. Jeg har lige saavel hiemme her, som han.

Habicht.

O Gud! o Gud! o Gud!

Marder.

Den tuder, den bander, den synger. Det er en Concert, som man kunde blive gal i Hovedet af. Nu skulde der ogsaa være een, der vilde sove, saa gad jeg see, hvordan han vilde bære sig ad.

Habicht
(ganske ynkelig til Marder).

Fatter! der er ikke en Draabe Vand, og jeg tørster forskrækkelig.

Marder
(til en Soldat).

Gaae og hent Vand.

Habicht.

Endnu i fire Uger intet andet end Vand og Brød, og endda marschere! Jeg er dødsens.

Flink.

O! troe aldrig det! det dør man ikke af; ellers havde jeg været klar for længe siden. Ikke sandt, Fatter?

Marder.

O jo vist! I har tidt drukket den Skaal.

Flink.

Flink.

Men aldrig for Handel og Vandel, som han. Tag du en anden Gang ikke dine Vahre paa Kredit.

(Han gior Gebærder, som betegne, at Habicht har stiaalet.)

Marder.

Ja, tag jer i Agt. Kommer I eengang til, saa faaer I nok Lov at gisre en Spadseregang, som I ikke mere kommer tilbage fra.

Weisbard.

Nu løber Holbek vist nok Spidsrod. Hører I?

Marder.

Ja, stakkels Karl! Gud skee Lov, han ikke blev hængt! Jeg var alt meget bange for ham.

Eisenbard.

Siig heller for jeres Penge. Menneskет, der bliver rettet, bryder I jer aldrig om, ellers bandede I ham ikke altid saadan. Det er en Skam. I gisr en stakkels samvittighedsfuld Delinqvent Døden ti gange saa svær, naar han maae høre, hvor I bander ham for de lumpne Skillingers Skyld, I maae give ud for Exsekutionen. Der skulde kun en melde det, at vi kunde faae jer jaget bort. Naar I synes om, at tage imod Arrestpenge, saa maae I ogsaa synes om, at betale ud, som jeres Skyldighed er.

Marder.

Vogt jer kun for, at I ikke bliver dømt fra Livet, og bryd jer ikke om min Banden; den kan hverken gisre jer ondt eller godt.

Flink.

Godt gisr den nu vist ikke. Ondt — det lader der sig dog sige en Hob om. Naar han saadan læsser

et Par Millioner Forbandelser paa et Menneske, hvordan kan han da komme i Veiret? Det skal han vist ikke komme til at gjøre ved mig. Jeg lader mig ikke hænge, førend jeg kan betale Exekutionspengene. Saa dør jeg dog i Fred.

Marder.

Det er et Ord!

Flink.

Top! det holdes.

Marder.

Det er mig kiert for jeres Skyld; thi holder I det Løvte, saa bliver I vist aldrig hængt.

Flink.

Hm! man kan ikke vide det. Naar man har Penge, vil man gierne probere alting.

Marder (lecnde).

Det har endnu ingen probeert med sin gode Villie.

Flink.

Ja desmere vilde man snakke om mig. (Han hører Trommen.) Hei! det gaaer friskt — men Holbek har de giort kort Proces med. I Gaar deserteerte han, og i Dag løber han allerede Spidsrod.

Marder.

Obersten har ladet holde Standret.

Flink.

Standret! Det var nær ved Halsen.

Marder.

Han var alt dømt fra Livet, men Obersten har pardoneret ham; og det er noget nær skeet altsammen, for ikke at trække længe om med ham. Alle holde af ham, og alle ynke ham.

Eisen=

Eisenbard.

Ja, jeg havde altid vædret min Hals, og om jeg havde havt ti, vilde jeg sat dem paa, at han aldrig havde deserteret.

Marder.

Obersten vilde selv ikke troe det. Alle Menneſker undre sig endnu derover.

Flink.

Aa! er det noget at undre sig over? Han har havt Lyst at probere, hvordan Spidsrod smager.

Marder.

Ja, dersom han var saadan en nysgierrig Nar, som J.

Anden Scene.

De Forrige. Punk.

Punk
(kommer grædende ind).

O den arme Karl!

Marder.

Hvad er det?

Punk.

Holbek —

Marder.

Nu?

Punk.

Det skier mig i Hiertet, at han har maattet lide saa meget. Jeg vilde med Glæde taget det Halve paa mig.

Flink.

Hvor tit løb han?

Punk.

Ti gange op, og ti gange ned.

Flink.

Det var naadigt! Og det græder du over? Hvad siger det? Det dør han ikke af. Ha ha! det er lidt til Frokost.

Punk.

Ja, for saadan en Caspar Haudegen, som du! det troer jeg nok. Men en brav Karl gior et haardt Ord ondt, end sige en Regimentsstraf.

Flink.

Ja, hvorfor vilde han spadsere?

Punk.

Ja, Dievelen veed, hvad han har tænkt paa.

Tredie Scene.

De Forrige. Holbek Søn (bringes ind med Vagt). Stich.

Holbek S.

(i det han kommer ind).

Gud skee Lov det er forbi, og min Fader er reddet!

Stich

(studser over dette, og siger ved sig selv:)

Hvad vil det sige?

Punk

(falder Holbek Søn om Halsen, og kysser ham grædende).

Broer! hvad har du giort?

Holbek S.

Græd ikke, Broer, jeg er ret glad.

Punk.

Glad?

Hol=

Holbek S.

Ja, fordi det er saa vel overstaaet.

(Sætter sig.)

Stich.

Vil I have en Feltskierer?

Holbek S.

Nei, Hr. Corporal! det behøves ikke.

Stich

(ryster paa Hovedet og gaaer.)

Punk

(rækker Holbek en Flaske med Brændeviin).

Der, Broer! det styrker.

Holbek S.

Tak, Broer! (Drikker.)

Punk.

Men sig mig, hvad gik der af dig, Holbek?

Holbek S.

Broer! det faaer du aldrig at vide.

Punk.

Arme Dievel! hvad du har liidt!

Holbek S.

Jeg maae dog sige dig; jeg havde forestilt mig det værre. Men maaskee mine Kamerader har skaanet mig.

Punk.

Ja een af ti.

Flink.

Ei Narrerie! Troer I da, der er noget Hexerie i det? Jeg har alt været ni og halvfemsindstyve gange i den lange Række, og det mindste har været sex gange op og sex gange ned. Vil I have det, saa løber jeg i Morgen for Løier. Men derimod har jeg heller aldrig ladet mig enten kopsætte eller aarelade i

mine

mine Dage. Og hvor længe varer det vel, inden jeg er der igien?

Punk.

Gaae, man kan ikke regne dig for et Menneske. Den, der kan tage saadan en Straf for Spøg, er ikke værd at omgaaes nogen ærlig Karl. Havde din Moder slidt flere Riis op paa dig, saa havde vi ikke vor Plage med dig nu; men nu kan ingen Ting hielpe mere hos dig: du er og bliver dog aldrig noget. Det gisr mig ondt for hver Slag, du faaer. Du er ikke engang et Skud Krud værd, uden fordi Verden derved blev dig qvit.

Flink.

Ih see! er det mueligt? Det havde jeg i Sandhed dog aldrig tænkt.

Punk.

Du kan troe det paa mit Ord, du er værre end et Fæe; det kan man dog tæmme, men ikke saadant et Misfoster af et Menneske.

Flink.

Det er din Lykke, at jeg ingen Sidegevær har. Men jeg skriver det bag Øret.

Punk.

Skriv du det paa din Pande, om du vil. Mig skal du aldrig faae til at gisre mine Hænder skidne paa dig.

Flink
(truer ham).

Du!

Marder.

Heida! Stille! Punk har Ret. Sæt jer, eller jeg skal lære jer det.

Flink.

Flink.

Dalderaldalla! Dalderaldalla!

Holbek S.

(noget sagte til Punk).

Hvor gider du befatte dig med det Sviin?

Habicht

(der sidder ved Eisenbard).

Ah!

Eisenbard.

Hold Mund, Kujon! Og naar du ingen Ting kan taale, saa før dig op efter det, du Kiellingepræst! saa behøver du ikke at hindre andre i at tænke.

Fierde Scene.

De Forrige. Peter.

Peter.

O dit slemme Skarn! hvad har du giort?

Punk.

Naa, naa, skield ham ikke! han maae have lidt Roe. Et Menneske er ikke altid lige eens.

Peter.

Aa! han veed meget af det! (Til Holbek) Er det at holde Ord, din Løgner?

Holbek S.

Farbroer! vær fornuftig! (Sagte) I fordærver alting.

Peter.

Det er alt fordærvet!

Holbek S. (forskrækket).

Hvordan det?

Peter.

Peter
(tager ham til Siden).

Din Fader vil ikke see mig for sine Øine, fordi jeg har bragt dig op, og taget Penge for dig. Da jeg vilde flye ham dem, smeed han dem til mig igien, og sagde: Ved hver Skilling hænger en Draabe af min Søns Blod — Hvad skal jeg nu giøre?

Holbek S.

I maae for Guds Skyld see at overtale ham —

Peter.

Ja, men naar han nu ikke vil — og see kun, det er ogsaa saadan en egen Sag. Jeg vilde selv giøre ligesaadan — Havde jeg seet det forud! — Du kan sige du er liidt ved Regimentet? Ja, Gud hielpe os! huggede de ikke paa dig, som paa en gammel Hest? Jeg takker for saadant Venskab!

Holbek S.

Det forstaaer I jer ikke paa, Farbroer! Havde det været en anden, saa havde de taget ham ganske anderledes i Tieneste. Jeg er sluppet meget naadig —

Peter.

Naa, er det naadigt —

Holbek S.

Troe mig — havde jeg ikke seet det forud, jeg havde aldrig vovet des — Dog, jeg vil ikke sværge — Jeg troer, jeg havde vovet mit Liv.

Peter.

Du Strik! du vidste det, og narrede mig saadan! Jeg kunde næsten være vred paa dig! Nu vil hele Byen hade mig; de vil dog troe, jeg har giort det af Gierrighed. Og det skal jeg taale?

Hol-

Holbek S.

Faae allene min Fader til at komme til mig —

Peter.

Jeg tør ikke tale til ham — Nu, der er han —

Femte Scene.

De Forrige. Grete. Holbek Fader.

Grete.

Med Forlov! — Jeg maae dog see til min Søn?

Punk.

Kom kun nærmere, Moer! kom nærmere!

Flink.

Nu vil det gaae paa en Tuden løs.

Grete

(løber hen til sin Søn).

O dit arme Barn! hvad har du giort? Hvorfor vilde du giøre os saadan en Hiertesorg?

Holbek F.

Nu er al den Glæde forbi, jeg havde af dig i Gaar. Dette er mit Hiertestød. Du kan aldrig forsvare, at du har giort dine Forældre den Skam! Siig mig, hvad duer du til i Verden, naar du vil være din Konge og mig utroe.

Punk.

Lad ham nu være! Det er forbi.

Holbek F.

Forbi? Den Skam kan han ikke toe af sig alle de Dage, han lever.

Holbek S.

Jeg beder jer, forlad mig, min Faer! jeg har udstaaet min Straf.

Hol=

Holbek F.

– Du er ikke værd at være min Søn. Den Straf, du har udstaaet, er for din Utroskab mod din Konge; men du har ogsaa været utroe mod din Moder og mod mig, det er du ikke bleven straffet for. Jeg kommer her, ikke for at ynke dig; du har ikke faaet nær saa meget som du fortiente; jeg kommer for at sige dig, at jeg aldrig i mine Dage vil tænke paa dig mere, fordi jeg ogsaa kan faae Hevn over dig. Nu bryder jeg mig ikke mere om min Gaard; jeg vilde gierne beholdt den for din Skyld, men du fortiener ikke en Steen, mindre en Gaard, du vanartige Søn!

Holbek S. (grædende).

Faer! I er alt for haard imod mig; jeg fortiener ikke jeres Forbandelser. Gud er mit Vidne! Jeg er jer ikke uværdig!

Peter (afsides).

Turde jeg bare snakke! Hvad det er en Pine!

Holbek S.

Antag mig igien for jeres Søn! Forlad mig denne ene Feil!

Holbek F.

Aldrig! At blive sin Konge utroe, det er det allerværste, der er til; og saadant et Skarn skulde jeg have til Søn? O! havde jeg dig nu i min Magt, jeg kunde tage Livet af dig med mine egne Hænder!

Holbek S.

O hvilken Fader jeg har! — Glem, jeg besværger jer! —

Hol=

Holbek F.

Hold Munden, dit vanartige Skarn! Nu har jeg læst dig din Text, og nu seer du mig for sidste gang. Kom aldrig mere for mine Øine! Gaae Moer.

Peter

(affides til Holbek S.).

Du! nu maae jeg ud med det.

Holbek S.

Endnu ikke! — Faer, bie et Øieblik endnu! Moer! kan I ogsaa være saa haard?

Grete.

Aa min Søn! hvad skal jeg giøre?

Holbek F.

Kald ham ikke mere din Søn! han er det ikke.

Grete.

Faer, lad jer bevæge! han er jo dog vort Barn. Et Menneske kan jo let forsee sig.

Peter.

Broer, vær nu god igien!

Holbek F.

Tie du stille! du er ligesaa god som han. Du sælger Blod og tager Penge for det. Jeg kunde ikke tage en Skilling for en vild fremmed, end sige for en af mine egne. Du skal ligesaa lidt kalde mig Broer herefterdags, som han skal kalde mig Faer!

Peter.

Hvad er det, du der brummer? Er der ikke Forordning for, man skal holde Desenterere an? Om nu een faldt dig i Hænderne, saa vilde du dog vel ikke lade ham løbe? Om det saa var din egen Søn, maatte du bringe ham op, naar du ikke vilde være ulydig mod Kongen.

Holbek F.

Det veed jeg nok; det vilde jeg ogsaa gjøre, men ikke tage Penge.

Peter.

Vil du være klogere end Kongen? Han maae dog finde det billigt, ellers gav han os ikke Pengene. Maatte vi ikke ligesaavel gjøre det for intet? Det er kun en Naade, og du og jeg ere ikke saa store paa det, at vi kunde foragte en Naade af ham. Du vil dog vel heller ikke understaae dig, at skienke Kongen noget? Hvorfor vil du bære Had til mig, fordi jeg har giort det jeg burde? Kan jeg gjøre for, at han kom mig lige i Hænderne? (Afsides) Jeg kan godt lyve.

Grete

(der imidlertid har talet sagte med sin Søn).

Faer! han lover alt godt; og vær I nu ogsaa god igien. Riv mig ikke Hiertet af Livet! Jeg har nu intet andet end min Søn; og ham skulde jeg ikke mere have Lov at holde af! jeg skulde ikke mere tale med jer om ham — Vil I da have mig i Jorden?

Holbek F.

Ja, saadan ere Konerne! holde med Børnene og fordærve dem, det kan de. Hvoraf komme vanartige Mennesker, uden af det, at Mødrene forkiele dem? Saasnart Faderen bare seer surt til dem, saa gaaer det Moderen strax til Hierte, saa giver hun Børnene Ret; og saa troe de, det er intet andet end Vrantenhed af Faderen?

Grete.

Kan I sige det med Sandhed? Har vi nogen Tid havt et ondt Ord sammen over det? Naar har vor Søn givet os Leilighed til at skiende paa ham?

Hol=

Holbek F.

Naa, saa tie ogsaa stille nu, og gaae med!

Holbek S.

Saa vil I da forlade mig? O min Fader! vidste I — —

Peter (sagte).

Jeg siger det.

Holbek S.

Nei, endnu ikke —

Peter.

Broer, havde jeg saadan en Søn, der —

Holbek S.

(holder ham for Munden).

Tilgiv mig, og vær roelig!

Punk.

Gamle! nu er det nok. Det var Ret, I viste ham det var Alvor. — Men naar Kongen tager ham til Naade igien, saa kan I ogsaa. Gaae, giv ham Haanden! Troer I, jeg holdt af ham endnu, naar han ikke fortiente det?

Marder.

Faer! I er en brav Mand. Dersom alle Forældre tugtede deres Børn saaledes op, saa var mit Qvarteer ikke altid saa fuldt. Men jeg beder ogsaa for jeres Søn.

Grete.

Seer I! det giorde de gode Herrer ikke, dersom han var saadant et Skarn. Vær dog ikke haardere imod ham, end Fremmede! (Grete, Punk og Marder tage ham ved Haanden og vil trække ham hen til hans Søn. Alle tre sige:) Kom!

Siette Scene.

De Forrige. Platt og Stich.

Holbek F.
(saasnart han faaer Øie paa Platt).

Vie! jeg vil først see hvad han siger. (til Platt) Ikke sandt, naadige Herre! nu fortryder De det gode Lov, De i Gaar gav min vanartige Knøs? Han bringer mig i Jorden ved den Streg.

Platt.

Den Bevømmelse, jeg gav ham i Gaar, fortiente han. Jeg havde vist aldrig forestilt mig, at den skulde havt saa slet en Virkning. (til Holbek S.) Siig mig, hvad der kan have bevæget jer til at begaae saadan en Streg! I maae have havt vigtige Aarsager dertil. Siig mig det reent ud, det maae være hvad det vil. Nu har I udstaaet jeres Straf, og I skal ikke have videre Ulelighed deraf!

Holbek S.

Hr. Kapitain, skienk mig Deres Bevaagenhed som før! Jeg skal stræbe at fortiene den.

Platt.

Ja, naar I siger mig Sandheden. Thi at I er løbet bort af Frygt for det Klammerie med Forvalteren, det faaer I hverken mig eller nogen til at troe.

Holbek S.

Det var ikke for andet, Hr. Kapitain! De veed, jeg har aldrig havt Klammerie før; og den første Forseelse forestiller man sig altid større, end siden, naar man er vant til at forsee sig. Jeg var saa bange, at jeg i Angesten ikke vidste hvad jeg giorde; min

Faders

Faders Ulykke stod mig ogsaa for Hovedet — jeg var fra mig selv, det troer jeg vist, ellers havde jeg aldrig forløbet mig saadan.

Platt.

Hvad vil da det sige, I sagde: Gud ske Lov! det er forbi, og min Fader er reddet!

(Holbek S. og de Gamle studse.)

Holbek F.

Du — Gud forlade mig! — Fanden har dog vel aldrig fristet dig! —

Holbek S. (skamfuld).

Det veed jeg intet af!

Stich.

Her sagde I det, da I kom ind fra Exsecutionen.

Holbek S. (angst).

Hr. Kapitain! — jeg — forlad mig! — jeg maae have sagt det i Pinen, uden at jeg selv veed af det —

Platt.

Det troer jeg; men det maae dog betyde noget.

Holbek S.

(endnu ængsteligere).

Jeg vidste ikke — —

Platt

(tager ham fortrolig ved Haanden).

Holbek, lyv ikke for mig! Saa tosset er I ikke, at I skulde sætte jer i den Fare for saadant noget Lapperie, som det med Forvalteren. Jeres Desertion har en anden Aarsag. I fortørner mig, og taber al min Fortroelighed. Ikke sandt, jeres Fader er den sande Aarsag?

Holbek S. (som før).

Nei, Hr. Kapitain! nei.

Platt.

I er ikke værd, jeg skulde bekymre mig saa meget om jer. Mig er det det samme; nu vil jeg ikke vide det. Jeg skal ikke bryde mig mindre om nogen, end om jer. — Men derimod giver jeg jer mit Ord: siger I mig Sandheden, saa kan det maaskee være til jeres Beste.

Peter.

Nu maae jeg —

Holbek S.

Farbroder! vi ere ulykkelige begge to.

Peter.

Hvorfor det? (til Platt) Naadige Herre! jeg kan hielpe Dem af Drømmen; men jeg er bange, jeg gior Ondt verre.

Platt.

Her har I min Haand paa, I har intet at frygte.

Peter.

Saa skal det ud. Han er deserteret for hans Faders Skyld, og narrede mig til at bringe ham op, og tage de tolv Daler, som jeg skulde give hans Fader til at betale sin Gield med. Men han vil hverken vide af Penge eller Søn at sige. Naadige Herre! hielp De mig nu af med de Penge, som jeg ikke kan beholde, og mag det saa, at min Broder dog kan have det Gavn deraf, som den gode Tosse (han peger paa Holbek S.) har villet skaffe ham; siden det dog nu ikke kan være andet. (Alle studse.)

Platt.

Platt.

Nu? — Holbek!

Holbek S.
(i heftig Graad).

Det er sandt, Hr. Kapitain! Kun for min Faders Skyld kunde jeg gisre noget, der saae ud som et Skielmsstykke. Jeg udstod Pinen med Glæde, siden jeg troede, jeg reddede ham. Men nu — hielper det vel ikke — siden Bedrageriet er kommet op.

Holbek F.
(falder ham om Halsen).

Arme gode Dreng! og det kunde du gisre? — Og jeg var saadan en Dosmer, og tog saadan afsted med dig, da du dog kun var bleven en Skielm for min Skyld!

Grete.

Ja, nu kan I kysse ham, nu kan I falde ham om Halsen! nu er det kanskee for silde. Mit Hierte sagde mig nok, at han var uskyldig.

Platt
(tager Holbek S. ved Haanden).

Min Søn! hvilket Hierte du har! Du er en stor Mand i mine Øine! men din Kierlighed til din Fader har forleedt dig. Det er dog altid et Bedragerie.

Holbek F.

Ja vist! ja vist! Gud bevare mig fra at tage en Skilling deraf!

Holbek S. (til Peter).

Seer I, Farbroer! det kommer af jeres Sladdren. Hvad Godt har jeg nu af det?

Peter.

Nu, der har vi det! Nu skal jeg have Skyld! — Herren der (han peger paa Platt) vil dog vel ikke gisre sig til Løgner; han har jo lovt det —

Platt.

Giv den Gamle Pengene. (Peter gior det.) Tag dem, Fader! Det er nu giort; jeg skal nok mage det saa, at I ingen Ansvar skal have. Overordentlige Tilfælde kræve en overordentlig Behandling.

Holbek F.

Det kan jeg ikke, naadige Herre!

Platt.

Uden Omstændigheder. (Man hører et Skrig udenfor.) Hvad er det?

Weishard.

De raabe: Kongen! Kongen!

Platt.

Kongen kommer! Godt! Bliv I her! Er det mueligt, skal jeg bringe Kongen denne Begivenhed for Øre; han vil ogsaa røres derved. Som Søn har I giort jeres Pligt, men som Undersaat har I forseet jer.

(Gaaer med Stich.)

Syvende Scene.

De Forrige, undtagen Platt og Stich.

Holbek F.

Seer du, skulde jeg hielpe med til at bedrage Kongen? Nei aldrig!

Holbek S.

Fader! lad mig have den Glæde, at jeg har hiulpet jer. I har intet mere at frygte for.

Peter.

Peter.

Behold du Pengene, Broer! og hold en anden gang din Mund bedre i Tømme. Man maae ikke huldre ſaadan paa; man kan aldrig vide, hvad der ſommetider kan være ved en Sag at giøre, om den ogſaa ſeer aldrig ſaa gal ud.

Grete.

Vi ſkulde ſpilde vor Søn hans Glæde? Nei, Faer! det giver jeg aldrig mit Minde til. Jeg veed, han bryder ſig ikke om alt det, han har liidt, naar han bare kan redde os. Giør det, Faer! I hørte jo hvad Kapitainen ſagde! Vil I da, han ſkal have liidt ſaa meget for ſlet intet?

Holbek F.

Nei, det var Synd! Kom, min Søn! forlad mig, jeg har talt dig ſaa haardt til! Gud veed, hvor tungt det var mig, at mit Barn ſkulde være en Skielm! Men jeg kan aldrig takke dig nok, min Søn! ſaa meget var du mig ikke ſkyldig, at du ſkulde forſee dig mod det, du ſkyldte din Konge. Hvor ſkal jeg nu betale dig for det paa min gammel Alder?

Holbek S.

Elſk mig ſom før!

Grete.

Tuſende gange mere, min Søn! Ved hver Bid, vi putte i vor Mund, ſkal vi ſige til hinanden: Det kan vi takke vor Søn for.

Holbek S.

Nu er jeg forsøiet! Tuſind Tak, Farbroer! fordi I hialp mig.

Peter.

Ja tusind Tak! det er vel, det løb saadan af. Men kom mig saadan tiere — (Til Holbek F.) Nu, hvordan staaer det imellem os to? Jeg troer dog, at jeg maae ogsaa holde lidt af dig, ellers havde jeg vel ikke sagt ja til det. Naar du forliger dig med din Søn, saa gjør du vel ligesaa med din Broder?

Holbek F.

Sandt at sige, Broer! er du mindre at undskylde end han. Jeg kan nok vove paa at lide selv, men hielpe en anden til det, det er noget værre. Dog, jeg vil heller ikke hade dig.

Peter.

Nu, det mener jeg med.

(De give hinanden Hænder.)

Punk

(til Holbek S.).

Broer! før har jeg holdt af dig, men nu bær jeg Ærbødighed for dig. Det betyder noget, det du har giort! Man finder kun faa saadanne Børn. Kys mig, og bliv min Ven! (Med Taarerne i Øinene.)

Holbek S.

Og det kan du bede om! Jeg skal aldrig glemme hvad du giorde i Gaar.

Eisenbard (til Punk).

Fy for Fanden! du er Soldat, og du græder!

Punk.

Nu! hvorfor maae en Soldat ikke græde? At græde er intet Beviis paa Feighed, naar det kommer fra Hiertet. Man har aldrig seet mig løbe eller være bange, men jeg vilde skamme mig, om saadan en Handling ikke rørte mig.

Eisen=

Eisenbard.

Det er sandt! man maae, Fanden tage mig, beundre Holbek. Jeg troede knap det var mueligt; men græde —

Flink.

Nu! hvad er det Snavs værd at gisre saadan en Støi over. Jeg løber Spidsrod for Frokost. Han har giort Ret; men er det noget at gisre saadant Væsen af?

Marder.

Hold I jer Mund! I veed meget hvad et Menneske er. I kan regne jer blandt Fæ, og ikke blandt Menneſker. Holbek! jeg har nu været 40 Aar ved Regimentet, men det maae jeg sige til jeres Beromsmelse: saadant noget har jeg aldrig enten hørt eller seet. Men I faaer vist ogsaa Lykke og Velsignelse derfor. Det spaaer jeg jer.

Ottende Scene.

De Forrige. Rachen.

Rachen.

Med Forlov.

Marder.

Hvad vil De?

Rachen.

Jeg er Forvalter. Jeg vil kun see, hvordan det seer ud her. Ha ha! er I hos jeres Søn? Nu, hvordan synes I om det? Har I endnu lige saa megen Glæde af ham som i Gaar? I har nok tænkt, han kunde sidde hele Verden paa Hovedet, fordi han var Soldat? Nu, det Prestigen fik De betalt, Junker!

ker! Det er godt, I faaer saadan en Sandsekage, saa bliver I høfligere en anden gang.

Punk.

Gaae han sin Vei, gode Herre! eller vi begynde hvor han (pegende paa Holbek S.) slap i Gaar. Hvad vil han her?

Rachen.

Jeg er paa min Herres Gaard. Jeg troer ikke, nogen skal forbyde mig at see mig om der.

Punk.

See sig om, men ikke gisre Nar af nogen. (Tager ham ved Armen) Afsted! eller jeg skal vise ham Veien.

Holbek S.

Broer! lad ham være! (Til sin Fader) Fader! betal ham jeres Gield, at I kan have Fred for den Dievel!

Peter.

Ja, pung ud, Broer!

Holbek F.

Der er Penge. (Tæller.) Nu behøver han ikke at have Uleilighed med at sælge min Gaard.

Grete.

Vi skal nok tage os i Agt for, at vi ikke herefter blive Herskabet noget skyldige; i det mindste saalænge han er Forvalter. Han er for slem imod os. Naar Kornet er i lav Priis, saa kiøber han det op, og puger paa det. Naar der saa er stor Trang, forstrækker han os det for Torvepriisen, som er tre gange saa meget, som han har kiøbt det ind for; og naar der saa ikke er et Korn at faae, kræver han sin Betaling i Penge. Er det christeligt? Vil han hielpe Bønderne, saa lad sig betale med Korn, naar vor

Herre

Herre giver os sin Velsignelse, saa er han værd at roses; men nu aagrer han.

Holbek F.

Tie stille, Moer!

Grete.

Nei, han skal vide, at vi ere heller ingen Dosmere, og at vi kan begribe hans Streger.

Holbek F.

Her — ere Pengene rigtige?

Rachen
(overseer Pengene afsides).

I Sandhed! — det ærgrer mig! (koldt) Ganske rigtig. (spodsk) Nu, hvor har I faaet alle de Penge fra paa eengang?

Holbek F.

Strænge Herre! han er betalt. Hvad kommer det ham ved, hvor jeg har faaet Pengene fra?

Grete.

Vi behøve ikke at gisre ham Regnskab derfor.

Rachen.

Nei see! nei see! hvor frisk!

Grete.

Det er han selv Skyld i. Vi vilde takke ham, og velsigne ham og Herskabet tusinde gange, naar han havde omgaaet os som Mennesker; men det fortiener han ikke. Vi har været værre faren med ham, end om vi havde havt med Ysder at bestille.

Rachen.

Veed I, hvad I siger, I grove Kielling! I er i min Magt —

Holbek

Holbek S.

Ingen Grovhed, gode Herre! Min Fader taaler den ikke; han veed alt det Sted, hvor han kan klage over det.

Peter.

Nu stikke vi ikke længere alting i Lommen, som vi før har giort. Vi skal nok faae Ret. Han veed nok, at jeg har Haand i Hanke med ham. Gisr sig kun ikke saa tyk, jeg skal nok stoppe Munden paa ham. Hvad vi skal gisre, det gisr vi af os selv; men tænker han, han skal plukke os paa sin egen Haand, det skal blive Logn.

Rachen.

Ei! for Dievelen! hvad understaaer I jer? Jeg troer den Karl (han peger paa Holbek S.) har giort jer alle gale? Men gisr mig ikke for meget af det, ellers skal jeg vise jer hvem jeg er. Veed I, at I bliver altid vor Underdan, omendskisnt I er Soldat? Veed I, at I kommer hiem igien, naar Kongen ikke har jer mere nødig? Siden skal vi nok tage jer i Skole igien.

Eisenbard.

Død og al Ulykke! kast mig den Karl ud, eller jeg bræker Halsen paa ham.

Punk
(griber fat paa Rachen).

Afsted!

Rachen
(sætter sig til Modværge).

Gaae han, eller —

Mar=

Marder
(til de øvrige Soldater).

Paa Dsren med den Slyngel. Jeg skal lære dig at være grov, du Bondeplager!

(Alle tage fat paa ham og vil kaste ham ud; i det samme kommer Grev Bernrode, Platt og Stich. De slippe ham.)

Niende Scene.

De Forrige. Grev Bernrode. Platt og Stich (som har en Officeerkaarde).

Bernrode.

Hvad er det?

Marder.

Forvalteren kommer her, og viser Holbek al mueslig Grovhed.

Bernrode.

Er I den smukke Karl? Bie, jeg har noget at sige jer. (til Platt) Hvem er Faderen?

Platt
(viser paa Holbek F.)

Han!

Bernrode.

I er en lykkelig Mand! I kan være stolt af, I har en Søn, der gior jer saa merkværdig. (Gaaer til Holbek S.) Jeg ønsker Dem Lykke! (omfavner ham.) Nu er De min Ligemand. Jeg misunder Dem ikke den Rang, De ophøies til, men den Leilighed, De har betient Dem af og vundet Ære ved. (Til Marder) Han er fri. (Tager Kaarden fra Stich) De er Fændrik! Kongen, som jeg henrykt berettede Deres Handling,

ling, saae kun paa den sønlige Kierlighed, og blev saa rørt deraf, at han paa Stedet gav dem denne Værdighed, da han havde hørt, hvor vel De hidindtil havde ført Dem op. (Giver ham en Guldbors.) Han lader Dem ogsaa give denne Børs til Deres Equipage. Han vil endnu i Dag see Dem; og det hulde Diekast, som venter Dem, maae være Dem endnu kierere end Deres Avancement.

Holbek S.
(vil kysse hans Haand).

Hr. General —

Bernrode.

Et Kys, min Ven! — Deres eget ædle Hierte maae staae Dem inde for, at De stedse vil giøre sig dette Fortrin værdigere. (Kysser ham.)

Platt
(kysser ham ogsaa).

Hr. Fændrik! jeg gratulerer Dem af mit ganske Hierte. Jeg er stolt af, jeg har havt Dem ved mit Kompagnie.

Holbek F. og Grete
(falde ned for Bernrodes Fødder).

Naadige Herre! Gud betale!

Bernrode
(reiser dem op).

Ikke mig, mine Børn! men Kongen maae I takke!

Peter
(til Holbek S.).

Hr. Broersøn! nu fortryder jeg det endnu mindre.

Holbek S.

Denne Naade ventede jeg aldrig. Jeg var alt belønnet ved det, jeg hialp mine Forældre af deres Nød;

Nød; men nu har jeg vundet saa meget ved det, jeg har giort, at jeg intet har tilgode mere.

Peter.

Nu, det havde jeg aldrig i Evighed troet, at jeg var i Stand til at giøre en Officeer. For jeg er dog den største Narsag — havde jeg ikke sagt ja, vare vi blevne det, vi vare. Hr. Forvalter! kan han vise mig saadan en Mand (peger paa Holbek S.) iblandt hans hele Slægt?

Bernrode (til Nachen).

Kongen veed jeres umenneskelige Behandling; han vil undersøge, om I sætter meer paa jer Greves Regning, end der tilkommer ham; og vee jer, hvis I findes skyldig!

(Gier Mine til at gaae.)

Nink
(til Holbek S.).

Hr. Fændrik!

Holbek S.
(kysser ham).

Tak, Broder, for dit troe Kammeratskab! (kysser ham igien) Og nu til Forsikring om mit evige Venskab.

Bernrode
(til Holbek Søn).

Vær De saa god og kom med! —

Holbek F.
(falder ned for Generalens Fødder og kysser hans Kiole; derpaa hæver han sine Øine til Himmelen).

Gud velsigne Kongen for det, han har belønnet vor Søn! og gid alle retskafne Handlinger maae komme for Lyset, saa blive Menneskene altid bedre!

Grete
(ligesom Holbek F.)

Og ingen vil mere skamme sig ved at handle retskaffen; thi det er dog altid den største Lykke, at blive lykkelig paa en ærlig Maade.

Holbek S.
(staaer imellem Bernrode og Platt, og seer vexelviis paa dem).

Leve de, der ikke skamme sig ved at tale Dydens Sag!

Bernrode.

Leve Kongen, som ærer den!

Alle.

Kongen leve!

Den

Nysgierrige.

Et

Lystspil i fem Akter,

oversat

efter

Stephanie den Yngres

der Neugierige.

Personerne.

Stændler, en Herbergerer.
Mad. Stændler.
Jakobine, hendes Syster.
Prinds Kasimir.
Frands, hans Kammertiener.
Grev Donner.
Baron Wetter.
Louis, og
Jakob, Prindsens Tienere.
Lars, en Hyrelakej.
En Magistratsperson.
Peer, Opvarter i Vertshuset.

Handlingen skeer i en fri Rigsstad, i Stændlers Huus.

Første Akt.

Theatret forestiller en fælles Sahl med trende Døre paa.

Første Scene.

Stændler (med en Bouquet i Haanden). Lars.

Lars.

Alt saa tidlig oppe, Hr. Stændler? Det er jo neppe Dag!

Stændler.

Han veed jo nok, at jeg altid søger at være først oppe. Hvi forundrer han sig nu derover?

Lars.

Men i Dag! — Paa Nytaarsdag! —

Stændler.

Just paa den første Dag i Aaret bør man være ordentlig, ellers er man det ikke det hele Aar igiennem.

Lars (afsides).

Saa sige de gamle Kiellinger.

Stændler.

Sover hans Herrer endnu?

Lars.

Nei, langt fra! De ere allerede ude for en halv Time siden. Aldeles en Champagne, — en Caput — Nu — som sædvanlig.

Stændler.

Jeg har endnu aldrig seet dem uden en Caput. Jeg troer, det er deres hele Equipage.

Lars.

Jeg troer snart det samme; thi en stakkels Vadsæk eller Kuffert kan i Sandhed ikke indeholde megen Bagage.

Stændler.

Har han endnu ikke faaet at vide, hvem de ere?

Lars.

Den ene hedder Grev Donner, den anden Baron Wetter.

Stændler.

Smukke Navne at skiule et Par Spitsbuber under! Hvad gisre de da her? Tale de intet om deres Forretninger?

Lars.

Naar jeg er hos dem, flsite eller synge de; og naar de værdige mig deres Samtale, saa skeer det for at gisre sig lystige paa min Bekostning. Snart spørger den ene mig: Hvor meget min Mave koster mig om Aaret? Hvem der har været min Fader? Hvorfor han ikke lod mig blive til en Liniedandser? Hvordan min Moder stillede sig an, da hun saae min Næse første gang? Om jeg bragte mine Fødder til Verden

saa

saadan som de nu ere? Hvor ofte jeg drager min Aande i 24 Timer? Og om jeg sukker stærkt, naar jeg skal gaae op af Trapperne? og flere saadanne smukke Spørgsmaale.

Stændler.

Men betiene de sig ikke af ham i deres Forretninger? Erkyndige de sig ikke om et eller andet Huus i Byen, paa det at man kunde erfare med hvem de omgaaes?

Lars.

Jo! jo! Naar de endelig engang spørge mig om Byens Leilighed, saa bestaaer det i lige saadanne Narrestræger, som dem, de anvende paa mig selv. Saasom: I hvilken Gade de fleste Jomfruer boe? Hvor mange Tænder Borgemesteren har i Munden? Om Magistraten lader sig barbere med Kappe og Peryk paa, eller i Slaaprok? Hvor det sletteste Øl er tilkiøbs? Med eet Ord ——

Stændler.

Det er et Par Landstrygere. De vil blive usynlige inden man veed et Ord deraf, og siden kan jeg see til, hvor jeg faaer min Betaling. Nu har de allerede i fire Dage ligget mig paa Halsen. Kammerleien allene beløber sig allerede til fire Dukater, foruden Fortæring. De vare i Stand til at blive her en heel Maaned, og siden smøre deres Støvler. Nei, nei, jeg maae vide med hvem jeg har at giøre.

Lars.

De har allerede forundret sig over, at man maae betale en Dukat om Dagen for et Kammer.

Stændler.

Saa skulle de gaae deres Vei, naar det falder dem for dyrt. Mine Værelser fortære i det mindste intet, naar de staae ledige. Hør engang: Pas nøie paa alle deres Handlinger, og see til, at han faaer noget at vide om deres Omstændigheder, eller hvad Omgang de har. Jeg vil endnu see det an i to Dage, og længer ikke. Jeg har alt nok af deres Navne. Det vilde være vanskeligt siden, at finde en Grev Donner og Baron Wetter igien, naar de engang vare borte.

Anden Scene.

Stændler. Lars. Louis. Peer.

Louis

(i Tøfler, Nathue, og en Art af Slaaprok, støder Peer ind af Døren).

Ma foi! an er impertinent, Monsieur Gaars Kal — vor ar an lær sådan Maniere?

Peer.

Hold nu op igien med at støde, det siger jeg ham.

Louis.

Jh va! Je støde gern.

Stændler.

Hvad er der paa Færde? He!

Louis.

Ah vote Serviteur Monsieur! Di ar förbannen dumstrisstig Folk i sin Uus. Cet Monsieur an kömme til notre chambre o øre va vi sove. De inde ere permitter. Man betal sin chambre, man no ave liberte, inde vær gener, vorfor ager Spion ve Dør. An komme nok engang, je am skære Næse bort. —

Lars.

Lars.

Hu, hu! Jeg kommer vist ikke for din Dør.

Stændler.

Men, hvad er det da?

Louis.

Ans Mademoiselle Søst til Madame. Un komme til Vos Valet de chambre paa Frokost, ce Monsieur Gaarskarl an spasere paa Fingren af sin Fod uden for Dør til chambre, o æng sin Or paa Laas, va gøre Mademoiselle os Monsieur Frands. Di inde erre raisonnable, mau vilde vid, va gøre Folken for sin Plaisir.

Peer

(til Stændler).

De befalede mig i Gaar at passe paa Jomfrue Jakobine. Hun bragte Kammertjeneren i største Stilhed sin Frokost ind paa Kammeret; jeg gik altsaa ganske sagte efter hende; og da jeg stod ved Døren, kom Hr. Louis og trak mig bort, skieldte mig ud, og stødte mig lige herhid.

Stændler.

Hvad? Min Svigerske er hos Kammertieneren?

Louis.

Oui Monsieur! va tro di nu — at ce coquin ar fortien, for sin curiosite niel placee?

Stændler.

Jeg har befalet ham det; han har giort Ret.

Louis.

Comment! an ar gør Ret? Di ar befahl? fi donc Monsieur! di ennu erre mer inpolit! di vorfor vil vide va gøre sini Passager paa sin chambre. Di maa vær Porteur til Couvent, o inde Gestaiv.

Stændler (til Peer).

Kald hende strax hid — Nei, bliv. Jeg vil selv hente hende. (Vil gaae.)

Louis

(holder ham op).

Ah Pardon! Monsieur. Je først maa aviser, di inde maa løb i en chambre, naar inde erre melle an. Ha voila ans Kon. (Løber bort.)

Tredie Scene.

Stændler. Lars. Mad. Stændler. Peer.

Mad. Stændler (meget ivrig).

See mig engang! Kan du ikke bare dig for, end og saa tidlig paa Morgenen at begaae dumme Stræger? (Peger paa den Bouquet, Hr. Stændler har.) Hvorfor tager du saadanne Ting bort, som ere dig uvedkommende? Kan her da ikke komme det ringeste i Huset, uden du skal have din Næse deri? (Til Peer) Gaae din Vei! (Peer gaaer.)

Stændler.

Og sig du mig, hvilke Hemmeligheder du har? Du lader bringe saadanne Ting i Huset, som jeg ikke maae vide noget om? Hvem er Herre? Jeg eller du? Du veed, at jeg vil og skal være underrettet om alle Ting; hvorfor tilskynder du da Folk til at holde noget hemmeligt for mig?

Mad. Stændler.

Fordi det skikker sig ikke, at du veed enhver Bagatel. Jeg foretager mig intet, som jo hele Verden maae vide; men naar det er nødvendigt at fortie no-

gen

gen Ting for dig, saa gior jeg det med velberaad Hu, for at spare dig for Hovedpine, thi du grubler bag efter paa Ting, som ikke er værd at tænke paa.

Stændler.

Forbandede Udflugter! Jeg vil nu, at der aldeles intet skal dølges for mig, om det endog skulde være til min Skade.

Mad. Stændler
(til Lars, som hemmelig leer).
Hvad staaer han der for, Tossehoved?

Lars.

Jeg ønsker Madamen et glædeligt Nytaar —

Mad. Stændler.

Ja, det er det jeg fattes — Gaae han kuns —

Lars.

Fred og Enighed; og —

Mad. Stændler.

Gaae, gaae, gamle Viinflaske! jeg behøver ikke hans Ønsker. (Støder ham ud af Døren.)

Lars
(i det han gaaer).
Alt, hvad De kan ønske sig af Deres Mand.

Mad. Stændler.

Dette var endnu det beste.

Fierde Scene.

Stændler. Mad. Stændler.

Mad. Stændler.

Giv mig Blomsterne hid. Kun snart.

Stændler.

Jeg maae først vide, hvortil de ere bestemte; hvorfor du har befalet Pigen at skiule dem for mig.

Mad.

Mad. Stændler.

Alt dette vil du vide?

Stændler (opbragt).

Ja, og det paa Dieblikket.

Mad. Stændler.

Og naar jeg nu ikke siger dig det?

Stændler.

Saa skal jeg tvinge dig dertil.

Mad. Stændler.

Du? Tvinge mig? Hvormed da?

Stændler.

Du skal ikke faae nogen Bid Mad før —

Mad. Stændler.

Jeg kan taale at sulte i 24 Timer; i denne Tid vil du vist lide mere end jeg, saafremt din Nysgierrighed ikke bliver tilfredsstillet. Og du vil dog vel ikke lade mig sulte ihiel?

Stændler.

Ingen Skiemt, det vil jeg have mig udbedet! Eet Ord, saa godt som fire og tyve: jeg vil vide det. Man maae ikke tillade, at der lægges et Halmstraae paa Bordet, uden at vide Aarsagen dertil. Det tilkommer en Husvært. Altsaa — ophold mig ikke — (yderst opbragt) Naa, endnu engang —

Mad. Stændler.

Jeg kan ikke sige dig det.

Stændler.

Hvorledes? Du kan ikke?

Mad. Stændler.

Nei, umuelig!

Stændler.

Du er en Kone, som ikke vil opvække nogen Mistanke hos sin Mand: din Ære skal forblive ubeklikket:

jeg

jeg skal lide paa dig: og du vil have Hemmeligheder, som jeg ikke maae vide?

Mad. Stændler.

Du skal faae det at vide; lad mig ikkuns nu være i Roe.

Stændler.

Nei, nei! Just nu vil jeg vide det. — Naa? Hvorfor græder du?

Mad. Stændler.

Fordi jeg skal sige dig det. Sagen i sig selv er ganske ubetydelig — jeg havde vist ikke dulgt den for dig — men — at jeg nu bliver tvungen til at aabenbare den — det smerter mig! — Giv mig ikkuns et Par Timers Tid — jeg skal selv begynde.

Stændler.

Nei — Nei — Nei! —

Mad. Stændler

(saa forbittret, at hun neppe kan tale).

Nu saa hør da ret til! du vil forskrækkes over den vigtige Hemmelighed — siden du endelig vil vide det — men læg Mærke dertil.

Stændler.

Kuns videre.

Mad. Stændler.

Blomsterne skulle været en Nytaars Present til Prindsen. Du veed, at vi allerede have faaet mange Penge af ham, altsaa maae man, tænkte jeg, ogsaa igien vise, at man veed at leve. Og en stor Herre, som han er, kan man ikke byde andet end Rariteter. Desaarsag er jeg faldet paa Blomster, siden han just er en stor Elsker deraf. Nu veed De det, naa-

dige

dige Herre! er De nu bleven rigere? Har jeg begaaet nogen Forbrydelse?

Stændler.

Du har giort aldeles Ret, ikkuns deri ikke, at du har villet fortie det for mig. Hvad var dit Diemeed derved?

Mad. Stændler.

Det uskyldigste af Verden. — Betænk engang — man kan intet fornuftigt forestille dig — (grædende) du omgaaes med mig, som med en Tienestepige. Aldrig havde jeg troet, at du kunde være saadan Nar — O! dersom jeg havde vidst det før! —

Stændler (smigrende).

Nu, nu, lille Fikke! vær god igien, nu er det forbi — Du har selv Skylden; hvorfor er du saa ivrig? Giv dig tilfreds, min kiereste Kone! du veed jo, at jeg elsker dig.

Mad. Stændler.

Hvad hielper mig din Kierlighed, naar du vil begegne mig saaledes? I andres Overværelse at sætte al Agtelse og Respekt for mig tilside! er det Kierlighed? — Du veed, at det er at træffe mig paa den empfindtligste Side, naar man torterer mig, og endda undlader du ikke at giøre det.

Stændler.

Naa, det skal ikke skee oftere! vær kuns roelig, min søde Fikke! I Dag, paa Nytaars Dag, giør jeg dig det Løfte, du skal herefter blive fuldkommen tilfreds med mig.

Femte

Femte Scene.

Jakobine. De Forrige.

Jakobine.

Siig mig dog Svoger, om han ikke besidder den ringeste Eftertanke, til saaledes at gisre mig Tort, at han lader en Gaardskarl gaae paa Luur efter mig, og gisr min Ære mistænkt! Er det ikke hans egen Skam?

Mad. Stændler.

Hvad har han nu igien giort dig imod?

Jakobine.

Jeg kommer for at bringe Prindsens Kammertiener Frokost ind paa Kammeret, saa følger Gaardskarlen paa Svogers Befaling mig lige i Hælene, og lurer ved Døren; den franske Tiener finder ham der, vil jage ham bort, og begynder saadan Larm med ham, at det hele Huus derover kom tillsbende. Nu hedder det overalt: Værten har sat Spioner efter sin Svigerske. Hvad Ære kan jeg nu vente deraf? Siig nu selv, er det ikke skammeligt, saaledes at beskæmme mig?

Mad. Stændler.

Men Mand! har du da tabt al Forstand? Hvad har du i Sinde? Vil du ved din Dumhed beskæmme din hele Familie?

Stændler.

Fikke! Fikke! lad mig dog faae et Ord frem —

Jakobine.

Himlen skal bevare mig fra, at blive længere i jeres Huus! Heller vil jeg tiene for mit Brsd, saa bliver dog min Ære ubeskaaret.

Mad.

Mad. Stændler.

Ret ligesom din Kone og Svigerske vare de liderligste Qvinder.

Stændler.

Men min søde Fikke! ikkuns et Øieblik — Jeg hørte i Gaar, da vi skulde gaae til Sengs, din Søster at sige til Kammertieneren: vi ville see, hvem af os der skal vinde; jeg kommer ganske vist førend De, om jeg endog ikke skulde sove den hele Nat derfor. Jeg troede altsaa, at de maaskee havde aftalt en Sammenkomst med hverandre.

Jakobine.

Men tænk engang — hvor kan han endog drømme derom! Har han i min hele Adfærd til denne Tid kunnet opdage den ringeste Tilbøielighed hos mig til en saadan Opførsel, at han deraf har Aarsag til at tænke sligt om mig?

Stændler.

Hvad vilde da den Samtale sige?

Jakobine.

Vi har vædded med hverandre om, hvem der først kunde ønske den anden et glædeligt Nytaar. Dette var Indholden af mine Ord, og derfor har jeg bragt ham Frokosten paa hans Kammer, for at vinde Vædemaalet.

Stændler.

Men det skikker sig ikke for hende.

Jakobine.

Hvorfor skikker det sig ikke? Er jeg for fornem dertil? Maae jeg ikke tidt opvarte andre efter hans egen Befaling? Det er altsaa intet Nyt. Eller jeg maae maaskee ikke skiemte med noget Menneske? —

Det

Det skal ingen forbyde mig. Hvo, som skal leve iblandt Mennesker, maae baade kunne tale og lee med dem, ellers hører han til Bisrnenes Selskab i Skoven. (Gaaer.)

Stændler.

Er du endnu vred, min Kone?

Mad. Stændler.

Nu er jeg det endnu mere, end før. Er det anstændigt, at lade en Gaardskarl gaae paa Luur efter min Søster?

Stændler.

Jeg vilde gierne vide —

Mad. Stændler.

Det er just din Ulykke, at du vil vide alle Ting — og Ting, som ere dig aldeles uvedkommende. Ved din dumme Nysgierrighed gisr du det hele Huus mistænkt. Du lurer ved alle Dørre; du sniger dig til at udspeide alle Kroge, for at vide hvad der passerer. Du vil nok med det første gaae paa Luur efter Musene, for at vide, hvad de tage sig for i deres Huller. Du er en Mand, og er dog mere nysgierrig end en Pige paa 12 Aar. (Gaaer.)

Stændler.

Kone! Kone! vær dog nu god igien! (Han løber efter hende.) Jeg vil jo allene vide, hvad der gaaer for sig i mit Huus.

Siette Scene.

(Theatret forestiller Gr. Donners og Br. Wetters Værelse.)

Grev Donner og Baron Wetter (komme ind).

Lars (følger efter dem).

Gr. Donner.

Frokost!

P Lars.

Lars.

Strax, Hr. Greve!

(Gaaer).

Br. Wetter.

Vor Gang var forgieves.

Gr. Donner.

Ja, den gang.

Br. Wetter.

Men Taalmodighed! han skal ikke undgaae os — Han maae troe paa det, enten han vil eller ikke.

Gr. Donner.

I Dag, da det er Nyaar, bliver han ikke god at faae fat paa saa tidlig.

Br. Wetter.

Det er sandt. Derpaa tænkte jeg ikke. Vi havde kunnet spare vor Gang. I Dag lever den Liderligste ordentlig. Enhver er occuperet med noget, som han ellers ikke bekymrer sig om det hele Aar igiennem. Han maae aflægge Lykønskninger, enten han er stor eller liden, ordentlig eller liderlig. Der gives altid nogen, til hvem man maae ofre. Vare vi ved Regimentet, saa maatte vi endog imod vor Villie ønske saadanne Folk langt Liv og lykkelige Dage, som vi gierne ønskede Fanden i Vold. Tambourerne kunde man ikke vise af, hvor meget end Pungen maatte være tient dermed.

Gr. Donner.

Ja, og dog ere vi ellers ligesom fraskilte fra andre Mennesker.

Br. Wetter.

Enhver maae alligevel ære og tilbede os.

Grev

Gr. Donner.

Som gierne forbandede os i vor Fraværelse.

Br. Wetter.

Saaledes har det altid været.

Gr. Donner.

Ganske rigtig! Men i forrige Tider havde vi i det ringeste flere Penge end nu.

Br. Wetter.

Det er godt, at vi endnu kan leve. Vore Efterkommere faae mindre end vi. Det bliver stedse værre. Altsaa leve vi i de bedste Tider. Naar man græmmer sig over, ikke at have levet i forrige Tider, saa maae man trøste sig med, at man ikke kommer til at opleve de tilkommende. (Trækker en Guldbors frem) Have vi ikke Penge nok?

Gr. Donner.

Ja, til at kiøbe Mennesker for.

Br. Wetter.

Det er ligemeget, naar vi have vor Fordeel derved. Paa hvad Tid, hvorledes, og hvor Mennesket kan erhverve mere end han bruger, giør han det med god Villie; derfor har han Fornuft. Hvem vil leve saadan som Dyrene i Skoven! Disse behøve intet andet end Føden; men os har Naturen sat i den Nødvendighed, at sørge for Klæder tillige, og desaarsag er Mit og Dit os ganske uundværligt.

Gr. Donner.

Og just Mit og Dit er det, som foraarsager Menneskets Plager.

Br. Wetter.

Bort med Klager og Plager. Vi ere det vi ere. Lad os efterkomme vore Pligter saaledes, som det kan

fordres af os, og lad os overlade det til andre, at gruble over Menneskets Ulykker; man udvirker dog ikke derved nogen Forbedring. — Lad os heller være betænkt paa, hvorledes vi skal faae den Herre bort, naar han falder os i Hænderne.

Gr. Donner.

Ja — jeg veed ikke saa lige, hvorledes? — Det er farligt — Karlen er bekiendt og formuende — Uden for Byen kan vi ikke faae fat paa ham — Altsaa, hvad er herved at gisre?

Br. Wetter.

Der falder mig en prægtig Tanke ind — Naar vi først har ham, saa slæbe vi ham hen til vor Spion; klæder ham der paa som en syg Dame; binder hans Hænder bag paa Ryggen, og gisr ham et Par falske i Stedet; binder ham noget for Munden, ligesom han ikke kunde taale den skarpe Luft. Du sætter dig som hendes Mand i Vognen, og jeg som Jæger paa Bukken; saa kisre vi ud af Porten med det naadige Herskab.

Syvende Scene.

Grev Donner. Baron Wetter. Lars (som bringer Kaffe).

Gr. Donner (til Lars).

Nu, hvordan har han sovet forrige Nat?

Lars

(sætter Kaffe paa Bordet. De drikke).

Ret vel! til Deres Tieneste.

Baron

Br. Wetter.

Hvad har han drømt?

Lars.

Jeg spilder ikke Tiden med at drømme; jeg sover heller i det Sted — Men jeg har endnu ikke iagttaget min Skyldighed, at tilønske de høie Herrer i det begyndte nye Aar al selvønskelig Velgaaende og Fornøielse. Gid De i alt, hvad De beder om, maae blive bønhørt! Mig derimod, som en uværdig Tiener, anbefaler jeg til begge Herrers Naade fremdeles.

Br. Wetter.

Hør engang — Har han ikke været Præst til St. Miserabel?

Lars.

Hvorfor? Nei! Ach! De behager allerede igien at skiemte.

Br. Wetter.

Nei, nei! Han veed saa herlig at udstønne sit Nytaars Ønske, at man maatte ansee ham for at have været en lille Velærværdighed.

Gr. Donner.

Han har dog glemt det bedste. Penge, Kamerad! Penge!

Lars.

Jh! derpaa vil det ikke mangle de naadige Herrer.

Br. Wetter.

Jo retskaffen, min gode Mand, retskaffen! Han kan sandelig ikke forestille sig, hvor stor Appetit jeg har til et hundrede tusinde Rigsdaler.

Lars.

Ja, det vil jeg vel troe; men derfor kan De dog have Penge; thi jo mere man har, jo mere ønsker man sig. Man har aldrig nok.

Gr. Donner.

Men det passer sig ikke paa os. Naar vi ønske os Penge, saa har vi dem ogsaa nødig.

Br. Wetter.

Hør, min allertroeste Ven! jeg anseer ham for en ærlig Mand ——.

Lars.

Deri tager Hr. Baronen ikke feil!

Br. Wetter.

Ikke sandt, jeg har ikke taget feil?

Lars.

Nei, heri ikke.

Br. Wetter.

Det tænkte jeg nok. — Nu — vi ville aabenbare vore Omstændigheder for ham ——

Lars.

Det er en Naade for mig!

Gr. Donner.

Men han maae tie — ellers vil det koste ham Næse og Øren.

Lars.

Gud bevare mig fra at sige et Ord!

Br. Wetter.

Kunde han ikke forskaffe os et Par ret rige Partier? Et Par unge Piger eller gamle Koner, naar de ikkuns har Penge.

Lars.

Ih! nu giør De atter Nar af mig.

Gr. Donner.

Altid troer han, vi skiemte, naar vi tale nok saa alvorlig. — Naar vi sige ham, hvem vi ere, saa vil han vist bære Medlidenhed — Det er ikke vore rette Navne ——

Lars.

Lars.

Ach! det har jeg vel tænkt! (Hemmelighedsfuld) Om De nu ret oprigtig vil anbetroe Dem til mig — hvem veed — jeg er just ikke usikket —

Gr. Donner.

Nu, hør da — Men det bliver imellem os. —

Lars.

Tilforladelig.

Gr. Donner
(meget hemmeligt).

Vi ere et Par fordrevne —

(hviskende ham i Øret.)

Lars (studser).

O aldrig!

Br. Wetter.

Men lad ingen vide det!

Gr. Donner.

Vi har nu i Sinde at gisre vor Lykke ved Givtermaal. Dersom han nu kunde bane os Veien dertil, saa skulde det blive hans Lykke.

Br. Wetter.

Vi har allerede reist hele Europa igiennem. Skulde det nu igien slaae feil for os her, saa gaae vi af blot Fortvivlelse til Pensylvanien under Qvækerne. Nu, hvad mener han?

Lars.

Ha ha! Nu har De ganske vist atter bundet mig en stor en paa Ermet!

Gr. Donner.

Nu! troer han nu ikke heller dette? Saa kan vi ikke hielpe ham.

Lars.

Hiertelig gierne! naar De saa befaler —

Br. Wetter.

Nei! nu ret alvorlig. Han kan troe mig paa mine Ord — Men for alle Ting i Verden sliig det ikke til noget Menneske! —

Lars.

O! bevare os vel! Jeg er ikke meget for at blive til Latter for Folk.

Gr. Donner.

Nu om noget andet. Hvem tilhører de prægtige Betientere, jeg seer her i Huset?

Lars.

En polsk Prinds, som har været her nu i tre Maaneder; men saa meget jeg har kunnet fornemme af hans Betientere, saa bliver han her ikke ret længe.

Niende Scene.

De Forrige. Hr. Stændler.

Stændler

(træder ind med mange Komplimenter).

Jeg ønsker Deres Velbaarenheder, at de begge maae have sovet vel.

Br. Wetter.

God Morgen, Hr. Vært! Hvad kan være til Deres Tieneste?

Stændler.

Jeg vilde ikkuns erfare, om de høie Herrer ere tilfreds med Opvartningen.

Gr. Donner.

Fuldkommen.

Stændler.

Det glæder mig af Hiertet. Agter De endnu at blive her længe? — Det er Skik —

Baron

Br. Wetter.

Det vide vi selv ikke. Vi have Forretninger, som vi maae rette os efter; disse kan maaskee tilendebringes snart, og maaskee de kan vare længe. Om et Par Dage kan vi maaskee underrette Dem nøiere.

Stændler.

Saa! Saa!

Gr. Donner.

Har De været længe i dette Huus?

Stændler.

I sex [redacted]r.

Br. Wetter.

Man bliver godt beværtet hos Dem, det er sandt. De kan imodtage de største Herrer; men dyrt, dyrt ——

Stændler.

Det synes vel saa — men naar Omkostningerne betragtes ——

Gr. Donner.

Ja, ja — De har Ret. Man kan ikke forlange det ringere.

Stændler.

Dersom jeg kan være til nogen Tieneste i Deres Forretninger her, da have De at befale; jeg har store og naadige Velyndere. De behøve ikkuns at sige — Hvor ——

Br. Wetter.

Vi ere Dem forbundne, Hr. Vært! Vi kan ikke anbetroe os til nogen. Er dette Deres eget Huus, eller boer De allene til Leie?

Stændler.

Det er mit eget, velbaarne Herre! Jeg veed vel ikke, om jeg iagttager den skyldige Respekt. Deres Høihed har endnu ikke havt den Godhed, at tilkiendegive, af hvad Stand —

Gr. Donner.

O! ophold Dem ikke derover! Tituleer os ikkuns ligesom De selv vil; det er os ligemeget.

Br. Wetter.

Vi sige ikke gierne, hvem vi ere. — De er dog gift?

Stændler.

Til Tieneste.

Br. Wetter.

Har De og allerede Familie?

Stændler.

Til Dato ikke.

Br. Wetter.

Nu, jeg ønsker megen Lykke til, snart at faae Arvinger.

Stændler.

Underdanig Taksigelse! — Min Herre maae have udstaaet megen Kulde paa Reisen? — Om Forladelse! — Har De giort nogen lang Tour?

Br. Wetter.

Noget nær —

Stændler.

Maaskee fra Dresden, eller Berlin —

Br. Wetter.

Oprigtig at tale: vi komme allesteds fra; thi vi have i et halvt Aar ikke giort andet end reist omkring. — Har De allerede været i Kirken i Dag?

Stænd-

Stændler.

Nei!

Gr. Donner.

Det maae allerede være paa Tiden. Vi ville ikke opholde Dem. Vi gaae ogsaa derhen. Lev imidlertid vel, Hr. Vært!

Br. Wetter.

En god Champagner til Middag. Adieu!

(Gaae begge.)

Lars.

Skal jeg gaae med?

Gr. Donner.

Nei!

Tiende Scene.

Hr. Stændler og Lars.

Stændler

(seende efter dem med fortredelige Miner).

Lars.

Ha ha ha! Veed De nu, hvem de ere, og hvorfra de komme? He!

Stændler.

Det er et Par fortvivlede Karle! Det forholder sig aldrig rigtig med dem. Der maae være noget aparte ved disse Herrer.

Lars.

Ja, de har allerede givet min Forstand noget at bestille. Endnu har jeg ikke havt nogen under Hænderne i fulde 24 Timer, uden at giette mig til med hvem jeg havde at gisre. Men der. — Naar jeg ikke var overbeviist om, at jeg er en klog Karl, saa

kunde

kunde disse gjøre, at jeg holdt mig selv for det største Dosmerhoved.

Stændler.

Jeg skal dog endnu i Dag komme efter Sandheden. (Gaaer.)

Lars.

Ja, jeg vædder paa det, som er tvertimod. Snart ere de Soldater, snart Geistlige, snart Tyrker, og snart Franskmænd.

(Gaaer.)

Ende paa den første Act.

Anden

Anden Akt.

Skuepladsen forestiller et af Prindsens Værelser.

Første Scene.

Prinds Kasimir. Frands.

Pr. Kasimir.

Om otte Dage i det høieste reiser jeg bort. Lad altsaa min Equipage være i Stand.

Frands.

Alting er i sin Orden. (Efter en Pause) Tør jeg spørge, hvor vi reise hen?

Pr. Kasimir.

Til Constantinopel. — Du har dog intet derimod?

Frands.

Deres Durchlauchtighed behager at reise, men —

Pr. Kasimir.

Men?

Frands.

Jeg er ikkuns antagen til at giøre Reisen med omkring i Europa.

Pr. Kasimir.

Du er slet oplyst i Geographien, naar du sætter Constantinopel i en anden Part af Verden.

Frands.

Jeg mener dermed det christelige Europa. Jeg er en Fribaaren, og skiøtter ikke om at komme til saa-

danne

danne Lande, hvor Herrerne ere Despoter, og Tienerne Slaver.

Pr. Kasimir.

Har du noget at klage paa mig?

Frands.

Til denne Tid ikke.

Pr. Kasimir.

Og troer du, at jeg vil begegne dig anderledes, end jeg har giort hidtil?

Frands.

Exempler bliver ofte til Vane. Mennesket er af Naturen en Tyran; og der, hvor han ikke holdes i Tømme ved Lovene eller en høiere Magt, viser han gierne sin Magt?

Pr. Kasimir.

Du vil altsaa ikke med?

Frands.

Jeg beder om min Afskeed.

Pr. Kasimir.

Det kan ikke skee. Jeg maae først have en anden Kammertiener.

Frands.

Deres Durchlauchtighed har ikkun at tillade, at det bliver bekiendtgiort. Der vil komme nok og melde sig; mange ville maaskee ansee det for en Lykke, at kunne gisre saadanne bersømmelige Reiser.

Pr. Kasimir.

Jeg er overtydet om, at min Tieneste vil stikke utallige i Øinene; men jeg er ikke vis paa, at nogen af dem vil staae mig an. Du maae i det ringeste følge med til Venedig. Jeg skal endnu i Dag udstæde Ordre derhen til at holde et dueligt Menneske i Beredskab.

Frands.

Frands.

Jeg har i Sinde her at givte mig. Hvorfor skal jeg altsaa giøre en saadan forgieves Reise?

Pr. Kasimir.

Hvordan? En Kone er Aarsag til, at du vil forlade min Tieneste?

Frands.

Ja. Jeg er sikker paa, altid at finde Tieneste, men maaskee aldrig en saadan Kone, som jeg her finder.

Anden Scene.

De Forrige. Louis (overleverer Prindsen Visitbilletter, som Prindsen igiennemseer).

Pr. Kasimir.

Du troer altsaa at giøre større Lykke ved en Kone, end hos mig? — Vel. Finder jeg en anden Kammertiener, saa kan du endnu i Dag tiltræde din nye Tieneste; hvis ikke, saa giver jeg dig fri Reise fra Venedig her tilbage. Har du endnu meer at indvende?

Frands.

Jeg haaber endnu her at blive afløst, for at spare de unødvendige Udgivter.

Pr. Kasimir.

Ikke et Ord mere. (Frands gaaer).

Tredie Scene.

Prinds Kasimir. Louis.

(Prindsen gaaer frem og tilbage i dybe Tanker).

Louis

(efter en lang Pause).

Mon Prince, forlade mei de grace ene tres humble priere; je ar ør so mange, que valet de chambre forlange sin dimission.

Prinds

Pr. Kasimir.

Eh bien?

Louis
(falder paa Knæe).

Je for sin Fod begære, om inte vil mempriscer min Person, men regarder paa min Merites fra sex Maaned et quatre jours, vor je ar avte de Naade til staae i Service, et mi avancer til Place fra valet de chambre. Je kanne friser, raser comme un Peruquer de Paris, je vide va maa forstaa valet de chambre comme le premier valet de Chambre du Roi de France.

Pr. Kasimir.

Staae op!

Louis
(staaer op og kysser Prindsens Kiole).

Mon Prince. For mi kan troe, je være fra bonne famille, et ma famille inde vee un mot, je erre comme un laquais, mais les malheurs mi ar forcer til vær va erre. Men naar kan notifies a ma famille, je være valet de chambre, man bliv content, man si gratuler, at le petit Louis est le favorit fra so stor Prince. Le Monsieur Francois inde ar Ret, vorfor an quitter en so honorable emploi, pour ave eene Ting, an kanne attraper over al.

Pr. Kasimir.

Vi ville see til.

Louis.

Ha! mon dieu! Je inde forglemme votre grace, so længe je leve.

Fierde

Fierde Scene.

De Forrige. Mad. Stændler.

(Louis gaaer bort saasnart han seer Mad. Stændler kommer ind).

Mad. Stændler
(meget ærbødig).

Deres Durchlauchtighed har været saa naadig at lade mig kalde.

Pr. Kasimir
(med megen Venlighed).

Ja min smukke Madame! Er hun vred derfor?

Mad. Stændler.

Aldeles ikke. De har altid at befale. Vor Haandtering udfordrer at beværte enhver for sine Penge paa det beste og naar det forlanges. Deres Durchlauchtighed have kun den Naade at befale over mig, Deres underdanigste Tienerinde.

Pr. Kasimir.

Sæt sig først ned.

Mad. Stændler.

Nei, saa dristig kan jeg ikke være.

Pr. Kasimir
(tager hende ved Haanden og forer hende hen til Sophaen).

Ingen Omstændigheder. Aarsagen, hvorfor jeg har ladet hende kalde — hendes Mand besidder alt for liden Levemaade, jeg undrer mig over, hvorledes hun kan udstaae hans uanstændige Opførsel — ellers havde jeg talt med ham. Jeg har en Vexel paa 1000 Louisd'or, som er forfalden til Betaling om en Maaned; men da jeg agter at reise herfra om en 10 a 12 Dage, saa vil jeg sælge den. Der er noget at pro-

fitere. Denne Fordeel vil jeg unde hendes Mand, jeg veed, han er altid ved Penge, naar han ellers vil kisbe Vexelen — hvis ikke, kan jeg bekomme mine Penge for den strax af enhver anden.

Mad. Stændler.

Jeg takker Deres Durchlauchtighed underdanigst for denne Naade.

Pr. Kasimir.

Siig det da til hendes Mand, og lad mig siden faae Svar derpaa. Altid under jeg heller dem, jeg logerer hos, en saadan Fordeel, end Fremmede.

Mad. Stændler.

Det skal uopholdelig skee.

Pr. Kasimir.

Som jeg siger hende, min kiere Madame! jeg er ikke forlegen dermed. Men allene for at tilveiebringe eder, som unge Folk, en Slags Fortieneste. — Hvor længe har I været sammen?

Mad. Stændler.

I to Aar, Deres Durchlauchtighed.

Pr. Kasimir.

Har hun da endnu ikke fortrydt det?

Louis (inden fra).

Comment an ville forces!

Stændler.

Lad mig kuns. Jeg har lov i mit eget Huus —

Mad. Stændler.

For Himmelens Skyld, hvad tager den Mand sig for!

(Vil staae op.)

Pr. Kasimir.

Bliv hun!

(Ringer.)

Femte Scene.

Prinds Kasimir. Mad. Stændler. Louis,
(som med den ene Haand holder Døren til).

Pr. Kasimir.

Hvad er der paa Færde?

Louis.

Der erre den Man til de Koen. An viter par fo[illegible] komm erin. Jeg sie: de inde erre permitter, mon Prince ar til gøre mee Madame. An begynne bliv impertinent.

Pr. Kasimir.

Lad ham komme ind.

Siette Scene.

De Forrige. Hr. Stændler.

Stændler (med Hidsighed).

Hvad har du her at gisre?

Pr. Kasimir (til Louis).

Lad Vognen kisre frem.

(Louis gaaer.)

Pr. Kasimir
(til Hr. Stændler).

Bliv ikke vred, min Ven, at jeg har ladet hans Kone kalde. Jeg forestillede mig ikke, at han kunde være saa naragtig at fatte Mistanke til mig, ellers havde det vist ikke skeet. Jeg har overdraget hende noget, som med ham ikke kunde afgisres, siden det er mig modbydeligt at tale med ham. Jeg vil sælge en Vexel, hvorpaa der er noget at vinde. Denne Fordeel vilde jeg unde jer.

Louis
(kommer tilbage).

Le Caroſſe —

Pr. Kaſimir
(med yderligſte Stolthed).

Vær ikke ſaa dum, at gisre ſin Kone nogen Bebreidelſe. (Til Louis noget ſagte.) Du er Kammertiener.

(Han gaaer.)

Louis
(ſom følger ham efter).

Vive le Prince Caſimir!

Syvende Scene.

Hr. Stændler. Mad. Stændler.

Mad. Stændler.

Der ſeer du Frugterne af din Dumhed. Hvor har du igien havt din Spurreforſtand henne, da du begaaer ſaadan Tølperſtreg?

Stændler.

Hvad ſnakker du om Spurreforſtand og Tølperſtreger? Jeg ſiger engang for alle: du ſkal uden mit Vidende ikke løbe omkring paa de Logerendes Værelſer. Hvorfor vilde Karlen ikke lade mig ſlippe ind, naar du ikke havde havt noget hemmeligt for? Du! gisr mig det ikke for broget med Prindſen! Jeg ſkal lære dig, at beſtille Blomſter til Nytaars Preſent for ham, og at overbringe ham dem hemmelig.

Mad. Stændler.

Du Nar! der er ikke bleven tænkt paa Blomſterne. De ligge endnu ganſke rolig i mit Kammer. Han har ladet mig kalde.

Stænd-

Stændler.

Ei! han har dig intet at kalde. Vil han noget, saa kan han tale med mig.

Mad. Stændler.

Men du anstaaer ham ikke. Det har du jo selv hørt.

Stændler.

Og du skal ei heller anstaae ham. Du maae ikke staae noget Menneske an uden mig.

Mad. Stændler

O du Nar! du skulle ønske dig Lykke til at have en Kone, for hvis Skyld Folk lader dig fortiene Penge, og som desuagtet er den ærligste Kone af Verden.

Stændler.

Jeg vil ingen Penge fortiene for din Skyld. Hvo som ikke vil fortære Penge hos mig for min egen Skyld, kan blive borte. Og dersom herefter ikkun een eneste søger mit Huus, fordi jeg har en Kone — saa — vil jeg før give mig ud for Enkemand — der skal ingen komme efter, at jeg er givt; du skal ikke mere komme for noget Menneskes Øine.

Mad. Stændler.

Du maae først spørge, om jeg er fornøiet dermed.

Stændler.

Du maae vel. Jeg er Herre, jeg har at befale. Du skal herefter ikke have med nogen Ting at giøre. — Naar nogen har et eller andet at afhandle, saa skal han tale med mig.

Mad. Stændler.

Er det min Skyld, at ingen vil tale med dig? Det geraader mig til ingen Ære, at man driver Spot med dig.

Stændler.
(i en sagte Tone).

Men hvorfor driver man da Spot med mig? Er min Opførsel da saa naragtig?

Mad. Stændler.

Spørger du endnu derom? Du blander dig i alt, hvad der tales; du besidder den utaalelige Stolthed, at ville forstaae alle Ting; udsætter Feil paa det, du ikke har det mindste Begreb om; trænger dig ind paa Folk med dit ufornuftige Sladder. Du er saa nysgierrig, som et Andenæb, der snager overalt. Formedelst disse herlige Dyder bliver du alle Mennesker til Byrde, naar de ikkuns nogle gange har havt Omgang med dig. (grædende) Var det da at undre over, om du og allerede var bleven mig til det samme?

Stændler.

Men endnu er jeg dog ikke bleven dig det, min lille Kone?

Mad. Stændler.

Naar ikke den Stolthed paa min egen Ære undertrykkede min Misfornøielse, saa var den blotte Kierlighed ofte ikke i Stand til at overvinde min Modbydelighed. Du er lykkelig, at du har saadan Kone. Overvei nu selv, om det ikke maae krænke mig, naar du offentlig beskæmmer mig med din galne Mistanke.

Stændler.

Naa lille Fikke, tilgiv mig! Jeg indseer det, at jeg atter har havt Uret. Det er sandt! min første Feil bestaaer deri, at jeg vil vide alle Ting. — Men jeg vil ganske vist vænne mig af dermed. Er du nu god, lille Kone?

Mad.

Mad. Stændler.

Hvad nytter det, naar jeg ogsaa er god igien? Du vil snart give mig Anledning til, atter at blive fortrydelig. — Men hvorledes meener du, Prindsen vil optage det? Saadan en stor Herre — som har den Naade, at lade mig sidde paa Sophaen ved Siden af sig! —.

Ottende Scene.

De Forrige. Frands.

(Mad. Stændler seer med et stolt Miekast til Frands og gaaer.)

Stændler.

Har Hs. Durchlauchtighed ikke befalet noget særdeles for i Dag, Hr. Kammertiener?

Frands.

Nei, Hr. Vert!

Stændler.

Bliv ikke vred, Hr. Kammertiener, at min Gaardskarl i Dag tidlig var ved Deres Dør; han har ikke forstaaet mig ret, det var ikke min Villie.

Frands.

Undskyld sig ikke. Jeg er aldeles ikke vred for hans Nysgierrighed. — Hans Fader har uden Tvivl været en Friseur eller Barbeer, og af ham maae han have arvet den Stammedyd, at bekymre sig om alle Ting.

Stændler.

Hvorfor ikke ligesaavel en Avisskriver?

(Gaaer fortrydelig bort.)

Niende Scene.

Frands. Jacob.

Frands.

Er han ikke med Prindsen?

Jacob.

Han sagde, jeg skulde blive tilbage. Jeg kommer for at spørge Dem, Hr. Kammertiener, hvad dette betyder — Louis gik mig forbi med et opblæst Væsen, og sagde i en foragtelig Tone —— Nu — je være Valet de Chambre.

Frands (leende).

Saa! desto bedre for mig ——

Jacob.

Hvorledes da?

Frands.

Jeg har begiert min Afsked. Prindsen vilde ikke bevilge mig den, førend han havde en anden Kammertiener. Naar altsaa Louis træder i min Plads, saa er jeg desto sikkrere paa at naae mit Øiemed.

Jacob
(med Forundring).

Han vil bort?

Frands.

Ja. Er det saa forunderligt?

Jacob.

Nu bliver jeg ikke heller længere.

Frands.

Hvorfor? Frygter han for Louis?

Jacob.

Jomen! Jo mere han bryster sig, jo mere har jeg at lee over. Jeg har allerede tient med mange Franskmænd. De ere gode at komme tilrette med, især

især naar de har ingen Penge. — Men, jeg har andre Aarsager.

Frands.

Nu? Som ere —

Jacob.

Han veed dem saa godt som jeg. Jeg troer, at han forlader Tieneſten af de samme Aarsager. Han er en fornuftig Mand; han har hidindtil holdt mig vedlige. Jeg tænkte stedse: Saalænge Monsieur Frands bliver, bliver du og; han er klogere end du — men nu —

Frands.

Jeg forstaaer ikke, hvad han vil sige dermed.

Jacob.

Hvorfor reiste vi da nu i Foraaret over Hals og Hoved fra London?

Frands
(trækker paa Skuldrene).

Jacob (sagte).

Ikke sandt, den sidste Bank, han sprængede, voldte, at vi pakkede saa hastig ind? Der blev mumlet en Hob tosset Tøi i den Anledning. Kan han endnu erindre sig, at jeg Aftenen førend vor Afreise bragte et Par Dreſigen med mig fra Komedien?

Frands.

Hvorfor tog han imod dem?

Jacob.

Ja, det var ikke med min gode Villie, jeg fik dem; og havde jeg ikke brugt min Forstand, saa havde jeg vel oven i Kiøbet kunnet bære et Livfuldt af Hug hiem med mig. Endnu har jeg ikke for noget Menneske udladt mig med den rette Aarsag. — Jeg satte

mig, som jeg ellers havde giort hundrede gange, imellem andre Tienere. Noget efter kom Løberen fra det Huus, hvor Banken var bleven sprængt, og sagde med en trodsig Tone, at jeg skulde staae op. Jeg vægrede mig; saa tog han mig ved Vingebenet, og slængte mig til Siden. Jeg opholdt mig derover, og kaldte ham en Grobjan. I det samme kastede han mig sine fem Fingre to gange i Ansigtet, saa at Hørelse og Syn forgik mig. — Vist er det, at en Løber ingen Levemaade besidder, men saa dristig er han dog ikke, med mindre han har nogen i Baghold. De skal strax høre, hvad jeg mener dermed. — Da jeg nu havde fattet mig igien, og vilde spørge ham, om han havde givet mig disse Drefigen af Spøg eller Alvor, saa hørte jeg: falske Spillere — Bedragere —

Frands.

Og dertil taug han stille?

Jacob.

Hvad skulde jeg vel gisre? Alle de andre satte sig allerede i Stilling til ogsaa at lade mig smage deres Næver. Jeg tænkte derved: den Fornuftige giver efter.

Frands.

Det var saa ufornuftigt, som mueligt! Han skulde strax have meldt det til Prindsen, paa det han kunde have reddet hans Ære.

Jacob.

Men, Hr. Kammertiener, jeg sætter, at jeg havde meldt det, og det nu havde været sandt, saa maatte jo dog vores Herre for Skams Skyld tage sig det an, og da var den hele Sag først bleven bragt i Gjere; man

man havde maaskee kastet os i Arrest allesammen — og i Engelland veed de vel, at man altid hænger et heelt Selskab paa engang.

Frands.

O! hvilket Faarehoved! Man havde ikke giort os noget. Tieneren skal ikke svare til Herrens Handlinger.

Jacob.

Ja, men de Herrer Fredsdommere give sig ikke altid Tid nok til ret at undersøge Sagen; de afgjøre alting i en Hast, og mangen en hænger allerede førend han veed, at han staaer under Galgen. Det er dem ligegyldigt, et Menneske meer eller mindre i Verden, siden man ingen savner. — De leve af at hænge, som Jægeren af Skydepengene.

Frands.

Vi havde intet at befrygte.

Jacob.

Nu, forivre sig ikke. Har man giort vores Herre Uret, som jeg ønsker, saa har jeg sparet ham for megen Fortred. Det er bedre, at jeg ikke stemstillede mine Kinder ad Acta, end at han skulde have sat sin Ære i Vove ved en Proces; det er en tvetydig Sag. Jeg har ofte havt mine Betænkninger derover; thi man pleier at sige: der gaaer ikke Røg af Branden, uden der er Ild i den. — Og da han, Monsieur Frands, nu gaaer saa pludselig bort, foraarsager dette mig nye Griller.

Frands.

Jeg gaaer af Tieneften, fordi jeg vil gifte mig her.

Jacob.

Nu, saa ønsker jeg al optænkelig Lykke! Men, Hr. Kammertiener, oprigtig! raader han mig til at blive?

blive? Han veed, at jeg er en ærlig Karl, og jeg vilde ikke for den ſtørſte Herres Skyld i Verden forſkiertſe min Ære.

Frands.

Saalænge han er uſkyldig har han intet at frygte for. For alt det, der er til, tal ikke til noget Menneſke om de Griller, han har.

Jacob.

Ei ja! da vidſte jeg og hvad jeg giorde. Derſom jeg ikke kiendte ham, troer han da vel, at han havde faaet noget at vide? Endnu har min Mund ikke foraarſaget mig nogen Fortred. Jeg overveier hvert Ord ſyv gange, førend jeg bringer det frem.

Frands.

Det er mig kiert, at han ſætter ſaadan Fortrolighed til mig; jeg vil ſee til, at fortiene den ved et godt Raad. Prindſen agter ſig herfra til Conſtantinopel; derhen, ſynes mig, burde han ikke følge med. Han har jo allerede endeel Aar paa Bagen, ſaa han vel ikke længere kan udſtaae alt for ſtore Strabadſer.

Jacob.

Jeg forſtaaer en halvqvædet Viſe. Jeg takker for godt Raad. Saaſnart han kommer hiem, begierer jeg min Afſked.

Tiende Scene.

De Forrige. Jakobine.

Jakobine
(kikker ind ad Døren).
Er De allene, Hr. Kammertiener?

Jacob.

Jacob.

Saasnart jeg gaaer bort, og det skal strax skee. Kom De ikkuns ind.

Jakobine
(som kommer ind).

Jh! han kan gierne blive; jeg har intet vigtigt at tale med ham om.

Jacob.

Endogsaa det, som ikke er vigtigt, lader man sielden enhver høre paa. Jeg har desuden andet at tage vare, end at sidde her i Kammeret. Jeg maae passe paa, naar Prindsen skulle komme hiem. Bliv De i god Roe. Giør De sig ei heller nogen Betænkning over, at være allene med Hr. Kammertieneren. Han er en alt for brav Mand. Derfor giver og Himlen ham en brav Kone. Jeg ønsker megen Lykke! — Ja ja! — St! — Jeg forstaaer det altsammen. Frygt sig kuns ikke.

(Gaaer.)

Ellevte Scene.

Frands. Jakobine.

Jakobine.

Hvad skal det betyde?

Frands.

Den Nar troer, De er min Brud — efterdi han har hørt, at jeg skal givtes.

Jakobine (forskrækket).

Hvorledes? Vil De givtes? Og her?

Frands.

Ja, desaarsag gaaer jeg bort fra min Herre.

Jako=

Jakobine
(vender Ansigtet bort, og søger at skiule sin Fortrydelse).

Frands.

Hvad er dette?

Jakobine.

Lad mig være.

Frands.

Er De vred?

Jakobine.

Jeg beder — Forskaan mig. (vil afsted.)

Frands
(holder hende tilbage).

For Himmelens Skyld! Hvorfor er De opbragt? Jeg lader Dem ikke gaae, førend jeg faaer Aarsagen til Deres Fortrydelse at vide.

Jakobine
(i en bitter Tone).

Det er ikke sinukt, naar man allerede er forbunden paa et Sted, da at ville spille den frie Mands Rolle paa et andet. Jeg beklager, at jeg ikke før har vidst Deres Omstændigheder, at jeg derefter havde kunnet indrette min Omgang. Vel har jeg intet at bebreide mig, uden dette: at jeg ikke har talt med Dem i den vedbørlige Tone; men just dette fornærmer mig, da jeg hverken vil tiene til Spot for nogen, eller (det sidste spodsk) opvække Jalousie, om det endog var for den største Mands Skyld i Verden.

(vil igien gaae.)

Frands.

De vil ingen Jalousie opvække —

Jakobine.

De vil jo gifte sig?

Frands.

Frands.

Ja jeg vil; men jeg har endnu ingen Kiereste.

Jakobine.

Endnu ingen Kiereste?

Frands.

Nei, jeg vil først søge mig en.

Jakobine

(nedslaaer Øinene med Skamfuldhed).

Hvorfor har De da ikke sagt det strax?

Frands.

Jeg vidste ikke, at De vilde optage mine Ord saa ilde.

Jakobine

(endnu mere skamfuld, og vil igien gaae).

Frands.

O! bliv dog endnu et Øieblik her.

Jakobine.

Umuelig. Man kunde lure paa os. Min Søster har os desuden mistænkt, og min Svoger tæller hvert Skridt, jeg giør. Lad mig kun gaae.

Frands.

Vie ikkun saa længe, indtil jeg faaer sagt Dem, hvor smigrende Deres Forvirring forekommer mig, og at jeg intet hellere ønsker, end ikke at have feilet i min Indbildning.

Jakobine.

Jeg veed ikke hvad Fortolkning, De giør derover.

Frands.

Tør jeg sige det? — At jeg ikke er Dem ligegyldig; og at De ikke allene viste sig fortrydelig paa mig, fordi jeg havde fortiet mit Hiertes Tanker, men fordi ——

Jako=

Jakobine.

O! hvem veed alle de Indbildninger, De gior sig! Jeg var tilfreds, at De vilde tie.

Frands.

Nei! Forhal ikke Tiden; berøv mig ikke en Fornøielse, som jeg allerede i nogen Tid har ønsket mig — Aabenbar mig oprigtig Deres Hiertes Mening.

Jakobine.

Fy! gior mig ingen Tort! Fruentimmer maae have fyrgetyve Aar paa Bagen i det mindste, før de selv sige, hvad de tænke.

Frands.

Jeg forstaaer Dem. Frygten har hidindtil holdt mig tilbage fra at sige, at jeg elsker Dem. Men ved Deres Opfordring har De givet mig Mod. De er Aarsag i, at jeg bliver her; alle mine Tanker staae til Dem, med Dem ønsker jeg at leve. Mit Foregivende om Givtermaal sigtede paa Dem. O! at jeg ikke maae have bedraget mig!

Jakobine.

De har ikke bedraget sig. Vore Ønsker ere eensstemmige. Men jeg seer Vanskeligheder; min Svoger lader sig lede af min Søster, og hun er meget hovmodig. En Kammertiener min Svoger! Saaledes hører jeg hende allerede at tale.

Frands.

Min Beste! den største Vanskelighed var her (pegende paa hendes Hierte). Denne er nu overvunden; lad mig sørge for det øvrige. Der ere Stænder, som (og de fleste Tider ikke uden Grund) ere udsatte for For-

Fordomme. Men man kan endog iblandt Røvere finde
Undtagelse. De tænker dog vel ogsaa saaledes?

Tolvte Scene.

De Forrige. Hr. Stændler.

(Stændler, som allerede ved den sidste Samtale havde seet ind ad Døren, kommer ganske ind, sniger sig lidt efter lidt nærmere frem.)

Jakobine.

Fuldkommen! Men hav nu den Godhed, i det Hele at sige mig Deres rette Hensigt.

Frands.

Naar Tid er, skal jeg tale. Bliv imidlertid ved de gode Tanker, De har, og lad alle andre Griller fare. (Han slaaer til Siden med den høire Haand, og træffer Hr. Stændler, som har sneget sig frem til dem, i Ansigtet.) Hvad er det? — Fy! Hr. Vært! Er det en Maade at snige sig ind i Værelserne, og saaledes at belure Folk?

(Jakobine løber forskrækket bort).

Stændler.

Jeg kom hid, og vilde spørge, om hans Durchlauchtighed ikke havde befalet noget.

Frands.

De har allerede forhen spurgt mig om det samme; men om nu endog Deres Foregivende var rigtig, saa er dette dog ingen Maneer, saaledes paa Tærne at snige sig ind paa Folk. ——

Stændler.

Siden jeg saae Dem tale med min Kones Søster, vilde jeg ikke forurolige Dem.

Frands.

Ja, De vilde høre, hvad vi talte. Jeg raade Dem, at lade Deres Spioneren være, thi ellers faaer

De engang Deres Betaling. Ved De vel, min Herre! at De paa den empfindtligste Maade fornærmer alle, som ere om Dem eller i Deres Huus, ved Deres mistænkelige Nysgierrighed? Hvem er det, man gaaer paa Luur efter? Berygtede og farlige Personer. —

Trettende Scene.

De Forrige. Prinds Kasimir.

(Prindsen betragter, i det han gaaer ind, Stændler med en Slags Mishag.)

Stændler

(i Forlegenhed stammende).

Om Forladelse, Deres Durchlauchtighed! — jeg har noget at sige Deres Durchlauchtighed —

(Frands gaaer.)

Fiortende Scene.

Prinds Kasimir. Hr. Stændler..

Pr. Kasimir.

Hvad vil han?

Stændler.

Min Kone sagde mig, Deres Durchlauchtighed vilde sælge en Vexel; jeg takker underdanigst for den høie Naade, som De har tiltænkt mig — Vil Deres Durchlauchtighed anbetroe mig den, jeg vil udbetale den.

Pr. Kasimir

(med største Stolthed).

Her er den. Den er til Trickerts, et af de største Huse her. Jeg overlader den med to Procento Rabat — Men gode Penge udbeder jeg mig.

(Gaaer med Stolthed ind i et Sidekabinet.)

Stænd-

Stændler
(som betragter Vexelen).

Fortredelige Hændelse! Var jeg ikke kommet her ind, saa havde jeg været frie for denne Vexelhandel. At jeg ikke heller i saadan Hast kunde finde paa nogen anden Undskyldning! — Til Trickerts? Jeg vil erkyndige mig, om den er god — Er den det, saa profiterer jeg 20 Louisd'or i en Maaned; er den det ikke — saa betaler jeg den ikke ud.

(Gaaer ud af den store Dør.)

Ende paa den anden Akt.

Tredie Akt.

Skuepladsen forestiller en fælles Sahl.

Første Scene.

Louis. Jakob. Lars.

(Louis gaaer op og ned, snart fløiter han, snart synger han. Jakob og Lars sidde ved et Bord).

Lars
(til Jakob om Louis).

Altid lystig! altid lystig!

Jakob.

Franskmanden gior det ikke anderledes; han fløiter sig ind i Verden, og ud igien.

Louis.

An er inde got sodan? An er mer got at si som en gamle Unn ve lænke, o knurr til alle Person, som passere for sin Logis. Die Menneskken vorfor kan lee, om inde være permitter at lee? Vorfor so mange Narr sei skyde døe i Engelland? For intt lee. Naar komme en Malheur i en Uus, man lee brav o synge, an spasere u igen! Man være bedrøv — man sitt po eene Place — man gøre inde anne end græd, mange meer Malheur komme in! Ulyk komme for deranger di Menneskk, Menneskk maa a Forstand, maa vær lysti, an sei maa moquer over Ulyk — Ulyk kaa stray bort, vorfor, an inte vil være toucher. Fransman forstaa leve

leve meer got que toutes les Nations. Vorfor? An ar meer Raiſon.

Jakob.

Ja, ja, efter eders Tanker. Er det fornuftigt, at være lyſtig, at ſynge, at ſpringe, naar man har intet at æde, ſaadan ſom J ofte pleier at giøre?

Louis.

Men an erre mer got til græde, o ſie til alle Perſon: Je ar inde, je erre fattig Dævel — O di erre barmhiert, di mei giv quelque choſe til leve fra! — He? Man faa inde derfor, anne en ſuure Viſage, at man ar degoût for ſin Perſon, o at man ſie ſo: an arbeid, an inte betle. Folken inte gøre mange for Barmhierted. Je vædde, man eller faa undred Dukat til laane for inde, en ſkænke en Dukat — Mais man maa forſtaa la maniere til forlang. Man ave Forſtand, Addreſſe.

Anden Scene.

De Forrige. Stændler.

Stændler
(ſom har ſorte Krindſe omkring Øinene og overalt i Anſigtet. Til Lars:)

Er hans Herre ikke hiemme?

Lars.

Nei —

(Alle begynde at lee.)

Stændler.

Nu, hvad lee J over?

Lars.

Om De ſaae —

Louis
(hindrer Lars fra at tale videre).

Vi er Ar for passer le tems, fortælle Istorie om Løier. Just komme di i Sal, so je ar eene forbi. An erre stor lysti. Vi ar møien lee derfor. Om di vilør, je vil repeter, di o so kan lee derfor. For ene Tid side je ar loger os Herr Vært, som ar so stor Curiosite, so je ennu inte øre de toute ma vie! An alti vil vid, va gøre Folken i sin Uus. An spioner toujours fra ene chambre til anne, an ar gør lille Ull i alle Dør, for see va gøre di Folke.

Stændler.

Ih! ih! ih! Narrestreger! (Vil gaae.)

Louis
(holder ham op).

Ma foi! an erre sant! (Til de andre) Je ar Uret?

Lars og Jakob
(endnu leende).

Nei!

Louis.

Nu, di øre Saned! O den Istorie an erre møgen drol — Di øre kuns. Je mei finne mange incommode par cette curiosite. Je om sin Ull paa Dør ar gør sort over al. An komme igen, kik i Ull, o garner sin Visage tout afait sort. An inte vide derom, an spasere sin ele Uus igen me den brog Visage, o decouvres over al, at an har kik i Ull — ha ha ha!

Stændler (leende).

Det er i Sandhed løierligt!

Alle (leende).

Ja! ja!

Louis.

Louis.

N'eſt ce pas! ah! c'eſt charmant, de Nar vorlesdes erre betal for ſin Kik i Ull.

Stændler.

Det var en Eſel!

Louis.

Oui Monſieur! Di kanne tro po mine honneur, at den Ting erre paſſer. Ville inte tro, ſo ſee i mine Speile (han giver ham et Lommeſpeil), ſo vil ſie ſel, je ar rette.

Stændler

(i det han ſeer ſig i Speilet).

Hvad? Hvad?

Louis.

Oui Monſieur! Di erre de Eſel, de Narr fra min Hiſtoire.

Stændler

(kaſter Speilet i Vrede paa Gulvet).

Hvad underſtaaer han ſig? ——

Louis.

Di inte mer komme for min Ull, di inte attraper ſorte viſage.

Stændler.

Er det tilladeligt?

Jacob.

Men Herre! er det tilladeligt, ſaaledes at gaae paa Luur efter Folk? Fy for Fanden!

Stændler

(ſkamfuld for ſig ſelv).

En forbandet Streg! Det er den ſidſte gang.

(Løber ſin Vei. Alle lee ham ud.)

Tredie Scene.

Louis. Jakob. Lars. Grev Donner. Baron Wetter.

Gr. Donner (til Lars).

He, Hr. Krigskammerad! hvad er det for Løier, I har for?

Lars.

Om Forladelse, Hr. Greve! I dette Øieblik er her foregaaet en latterlig Hændelse; vi har havt Løier.

Br. Wetter.

Er han Opfinderen deraf?

Louis.

Non Monsieur, c'est moi, je ar inventer den Løier.

Br. Wetter.

Nu, maae man ogsaa faae den at vide?

Lars.

O ja! Værten her i Huset er meget nysgierrig.

Jacob.

Han bekymrer sig om alt, hvad der skeer i Huset; han vil vide alle Ting. Han gaaer paa Luur efter alle. Han har boret Huller i alle Dørre, paa det han kan see alt, hvad man tager sig for i Værelset.

Br. Wetter.

Ih du forbandede Karl!

Louis.

Men je ar betal ans impertinence.

Jacob.

Min Kammerad har sværtet Hullerne —

Louis

Louis.

O nu — an igen ar putte Næse i Ull. An ar bekom lutter sort Ull i sin Visage.

Lars.

Han var her nu nylig. Han saae ud som en Tigerkat; derover var det vi loe saa meget.

Louis
(i en fortrolig Tone).

N'est ce pas Messieurs? Je ar got inventer de Man til Straf for sin Narrstreg, den maniere erre fiin, inte plump, an am gøre til lee ud, an gøre sin Person inge Fortre. Ah! Fransman an intriquer ene Sage po honorable maniere.

Br. Wetter
(som er fortrydelig over Louis Næsviished).

Hvem er han da, min Ven?

Louis.

Je erre le favorit du Prince Casimir, je om quelques jours blive Valet de Chambre fra aus Dihed. Mon Prince an erre mer stor que alle Princes i Pologne. Messieurs, je naar komme til fortæl tous les circonstances de lui et de moi, di bliv mange forundre derfor. En peu. Mon Prince gøre diversion au Roi, an vil vær Roi — va tænke di vel! — et moi je suis d'une famille! — Eh bien! des que mon maitre sera du Roi, je serai son grand chambellan. Croyez moi, Messieurs, c'est une grande politique, que je porte cet habit la.

Fierde Scene.

De Forrige. Prinds Kasimir.

Pr. Kasimir

(kommer ind med Stolthed. Til Louis:)

He!

(Saasnart han faaer Øine paa Grev Donner og Baron Wetter, skiuler han sit Ansigt, og gaaer ud paa den anden Side. Louis og Jakob følger ham efter.)

Femte Scene.

Grev Donner. Baron Wetter. Lars.

Gr. Donner.

For Pokker! — mig synes at have seet det Ansigt før. —

Br. Wetter.

Jeg og. Og det forekommer mig at have seet ham i andre Klæder.

Lars.

Mine Herrer kan lettelig have seet ham, thi i en fem Aars Tid har han næsten reist hele Europa igiennem, efter hans egne Ord; og da nu De ogsaa bestandig har været paa Reisen, saa er det vel mueligt, at —

Siette Scene.

De Forrige. Jakobine.

(Jakobine kommer ind; men da hun seer Greven og Baronen, vil hun gaae igien.)

Br. Wetter.

He! lille Jomfrue!

Jako=

Jakobine.

Hvad har De at befale?

Br. Wetter.

Hvorfor løber De da saa hastig bort igien?

Jakobine.

Jeg søgte nogen, og — jeg vilde ikke være mine Herrer til Uleilighed.

Gr. Donner.

Hører De her til Huset?

Jakobine.

Værtinden er min Søster.

Gr. Donner (til Lars).

Og han, Dosmerhoved, siger os ikke et Ord om, at vi har saadan en Engel i Huset!

Lars.

Om Forladelse, naadige Herre! det er intet for Dem.

Br. Wetter.

Hvorfor ikke?

Lars (hemmelig).

Hun har ingen Penge.

Jakobine.

Hvad for kloge Anmærkninger har han nu igien at frembringe?

Lars.

Bliv ikke vred. Det er Sandhed jeg siger.

Gr. Donner.

Han er en Dosmer. Han varter os saa slet op som mueligt. Skulde han ikke allerede have bedet Jomfruen at spise med os?

Lars.

De har jo aldrig befalet at dække for flere end to Personer.

Baron

Br. Wetter.

Men dersom vi havde vidst, at vi kunde have saa fortræffeligt Selskab, saa havde han allerede for længe siden faaet Ordre paa at umage sig for Tre. — Ikke sandt, mit smukke Barn?

Jakobine.

Jeg havde maattet frabede mig den Ære. Vi har bestandig Hænderne alt for fulde til, at vi kunde sidde længe til Taffels.

Lars.

Og den gode Hr. Svoger havde vist indfundet sig der med.

Br. Wetter (til Jakobine).

Passer han ogsaa paa Dem?

Lars.

Jomfruen og Madamen giver hans Been lige meget at løbe Huset rundt efter.

Br. Wetter.

Det er ikke tilladeligt at gaae paa Luur efter et saa godt Barn.

Jakobine.

Ikke sandt? Jeg har allerede sagt ham det tidt, men han lader det dog ikke være.

Gr. Donner.

Vi ville sætte ham tilrette derfor, om De saa befaler.

Lars.

Det vil ikke hielpe — Han siger, man kan ikke nok bevogte Fruentimmer; naar man nok saa nøie oppasser dem, bedrager de en alligevel. Mine Herrer vil spilde Deres Umage. Jeg har allerede ofte sagt ham min Mening derom, og det hielper slet intet.

Baron

Br. Wetter (til Lars).

Gaae nu op paa vort Værelse. Vi komme strax efter, men han maae være hundrede Skridt forud.

Jakobine.

Med Deres Tilladelse, jeg maae forføie mig bort.

Lars.

Jeg gaaer allerede.

(Gaaer).

Gr. Donner.

Hvorfor vil De gaae? Er De bange for os?

Jakobine.

Nei, langt fra! — men jeg har at forrette.

Gr. Donner.

Vi vilde ikke opholde Dem. Und os en anden gang, naar De har mere Tid, den Lykke, at besøge os, eller at imodtage vor Visite.

Jakobine.

Saasnart jeg faaer Tid tilovers.

Br. Wetter.

Og vær ikke bange for Deres Svoger; ham vil vi nok føre bag Lyset.

Jakobine.

Jh, det er en smal Sag! Det paatager jeg mig allene.

Gr. Donner.

Paa min Ære! En allerkiereste Pige! Fuld af Levemaade! Lev vel.

Br. Wetter.

Og fuld af Forstand! Adieu.

(Grev Donner og Baron Wetter gaae.)

Syvende Scene.

Frands. Jakobine.

Frands.

Forlad, at jeg kommer nogle Minuter sildigere, end jeg har lovet. Min Herre har opholdt sig længere ved Tasselet, end sædvanlig.

Jakobine.

Det har intet at sige. Tiden er ikke blevet mig lang; jeg har imidlertid havt Selskab — De to Herrer uden Titel, de har sagt mig mange smukke Ting.

Frands.

O! De gisr mig ikke jaloux.

Jakobine.

Ikke? Saa maae jeg ikke heller være i Stand til at opvække Kierlighed? Dette er aldeles ikke smigrende for mig.

Frands.

De vil endnu i tyve Aar gisre Erobringer; men Deres ædle Hierte skal holde mig sikker for al Mistanke. —

Jakobine.

Hold op med Deres Roes, ellers bliver jeg stolt. Siig mig nu, hvorom det er, De vil tale med mig.

Frands.

For at opfylde mit Løvte. Jeg vilde aabenbare Dem mine Omstændigheder, naar Tiden giorde det nødvendig. Jeg maae altsaa gisre det endnu i Dag, siden jeg ikke længere er i Deres Huus i Morgen?

Jakobine.

Hvorledes?

Frands.

Frands.

Prindsen meddeler mig endnu i Dag min Afsked, siden kan jeg ikke under noget Paaskud blive her i Huset; og naar jeg er borte, veed jeg ikke, hvorledes jeg kan faae Dem i Tale. Jeg er fra Dresden; min Fader, en bemidlet Borger, sendte mig til Universitetet i Jena. Jeg lagde mig med megen Iver efter Videnskaberne; men de vittigste Hoveders Exempel anførte mig tillige til den liderligste Levemaade. — Forskræk sig ikke derover; det er, desværre! en Feil ved vore Universiteter, at ikke sielden vore største Lærde have været de største Svirebrødre, og de, som da vare de skikkeligste Studentere, blive siden til de udueligste Dosmerhoveder. — Min Fader betalte adskillige gange betydelig Gield for mig, jeg blev som før, uden Bedring, tilsidst nægtede han mig sin videre Beskyttelse, og slog aldeles Haanden af mig som en ulydig Søn; altsaa maatte jeg, for at undgaae mine Kreditorer, hemmelig tage Flugten.

Jakobine.

De gior mig bange. Deres Forfatning er ikke tillokkende.

Frands.

Vær De kuns roelig, det forholder sig nu ganske anderledes — Jeg søgte at erhverve mit Brød ved at tiene; jeg indsaae Følgerne af mit uordentlige Levnet, og blev ordentlig. I fem Aar har jeg været snart Skriver, snart Sekretair, og tilsidst Kammertiener. Jeg har betalt den efterstaaende Gield, og derved vundet min Faders Hierte igien. (Han trækker et Brev frem)

Her

Her skriver han: "Jeg hører, at du har betalt din Gield; jeg er ude af mig selv af Glæde, ikke for Pengene, men over din Bedring. Du har lært at forhværve Penge, nu vil du ogsaa vide at give dem ud. Vent igien min faderlige Omhue, da jeg igien kan være dig bekiendt som Søn. Kom tilbage, eller, dersom du uden for dit Fædreneland finder det bedre, saa bliv. Jeg samtykker i alt, hvad du vil; du udvælger dog intet, som er dig skadeligt, og saa har jeg naaet mit Ønske."

Jakobine.

Deres Fader er en god Mand! Jeg elsker ham overmaade.

Frands.

Og en fornuftig Mand! Han kunde aldrig have valgt noget sikkrere Middel til min Bedring, end at sætte mig i den Nødvendighed, ved Erfaring at lære, hvad Penge due til. Nu, Jakobine, nu veed De hvem jeg er. Vil De nu høre mit Anlæg: Jeg vil endnu i Dag tilkiendegive ham min Kierlighed; jeg vil bede ham om, at deelagtiggiøre mig i hans Handel, og da skal jeg tilføre ham en Datter, som skal formaae ham til at glemme alle de Feil, jeg har begaaet.

Jakobine.

Lov Dem ikke for meget. Deres Fader vil anseе mig med andre Øine, end De.

Frands.

Og desuagtet maae han dog, ligesom jeg, i dem finde den fuldkommneste Person. — Svar nu — Tillad, at jeg tør rose mig af, at besidde Deres Hierte. Samtykker De mit Anlæg?

Jako-

Jakobine.

Alt hvad De vil — Men — Nu kommer der en vigtig Post, som jeg maae anføre — Overlæg den vel — Jeg besidder slet ingen Formue.

Frands.

Desto bedre! Vi ville have desto mindre Vanskeligheder. En Pige med Penge staaer under Formynderes og Paarørendes Vold; disse giver altid Pengene bort, og ikke Personen — Endogsaa heri har jeg naaet mit Ønske! Min Lykke staaer allene i Deres Hænder!

Jakobine.

Dersom min Person kan giøre Dem lykkelig, saa behøver De ikke længere at tvivle om Deres Lykke. (Hun giver ham Haanden.) De er den første Mandsperson, som jeg giør denne Tilstaaelse — Og — tillige den sidste. Fra nu af er mit Hierte aldeles Deres; De giør mig derved lykkelig, naar De antager det.

Frands
(kysser hendes Haand).

Englelige Jakobine! —

Jakobine.

Men lad os nu skilles ad, at vi ikke atter skal overrumples. Tilgiv at jeg har sat Dem Stevne paa dette Sted; jeg vidste intet bequemmere, thi Salen er tilfælles.

Ottende Scene.

De Forrige. Stændler.

(Stændler, som allerede under det sidste halve af Samtalen havde sneget sig sagte ind, løber i en Hast til sin Kone, saasnart han har hørt den følgende Tale af Frands.)

Frands.

Deres Svoger bør heller passe paa Prindsen, og overrumple ham, paa det han ikke saaledes skal inkommodere hans Kone. Nu har han allerede igien været en temmelig Tid med hende inde paa Værelset.

Jakobine

(seer sig om, og bliver Stændler endnu vaer).

Seer De, der var han allerede igien. Nu maae jeg gaae for at forebygge unyttig Strid. Jeg skal nok tale med Dem endnu førend De forlader vort Huus.

(Vil efter Stændler.)

Niende Scene.

Frands. Jakobine. Jacob.

Jacob.

Vie, Jomfrue! jeg gaaer strax bort igien.

Jakobine.

Nei nei, vor Samtale er for denne gang allerede forbi. Adieu! (Gaaer efter Stændler.)

Jacob.

Veed De, Hr. Kammertiener, Prindsen bevilger min Afsked? Han sagde, da jeg meldede mig: Jeg har desuden hidtil beholdet eder af blot Barmhiertighed; I er mig allerede for gammel. I kan gaae endnu

endnu i Dag, men paa det J dog skal have noget at leve af, saa vil jeg udbetale eder den fulde Løn for den begyndte Maaned. — Jeg betakkede mig, og antog hans Tilbud, hvor foragtelig han end derved begegnede mig. Ikke sandt, jeg giorde Ret? Naar jeg tænker paa Øresigenerne, saa kan jeg med Ret imodtage Maanedspengene, dem fik jeg dog allene for hans Skyld; hvorfor skulde jeg da ikke gisre mig dem betalte? For Retten koster jo eet Øresigen ti Rigsdaler. Hvad siger De dertil?

Tiende Scene.

Frands. Jacob. Prinds Kasimir. Louis.

Pr. Kasimir.

Lad kisre frem!

(Jacob gaaer. Louis løber foran ham.)

Pr. Kasimir (til Frands).

Overleveer endnu i Dag mit Chatol, Garderobbe, og alt, hvad du har havt under Opsigt, til Louis. I Morgen, naar du har klædt mig paa, kan du tage din Afsked.

(Gaaer. Frands følger ham.)

Ellevte Scene.

(Theatret forestiller Mad. Stændlers Kammer.)

Hr. Stændler. Mad. Stændler.

Mad. Stændler.

Kan jeg kaste Folk paa Døren, naar de komme til mig? Skal jeg strax, naar de træde ind, skrige til

dem: Bort! Pak jer! min Mand er en Nar, der maae ingen tale med mig? — Det er bedst, at du lader opslaae paa Porten, at ingen uden du allene har Lov til at tale med mig.

Stændler.

Ih! dine Udflugter hielpe intet. Jeg har allerede sagt dig det i Dag, du skal lade disse Konferencer med Prindsen være.

Mad. Stændler.

Men du har ogsaa lovet i Dag, at du ikke tiere paa en saa taabelig Maade vilde være nysgierrig. Du holder deilig dit Ord! Og der, hvor du skulde være nysgierrig, hvor det var tilladeligt, der er du det ikke. Veed du hvem de to Fremmede ere?

Stændler.

Veed du det?

Mad. Stændler.

Ja, Prindsen har sagt mig det. Dette var Aarsagen, hvorfor han kom til mig.

Stændler.

Nu, og du siger mig det ikke?

Mad. Stændler.

Naar skulde jeg da sige dig det? Du har jo endnu ikke ladet mig faae et Ord frem; du har jo stedse skraalet allene —

Stændler.

Naa, naa, Fikke! vær ikkuns god igien — Hvad skader det, om jeg og skraaler lidt for dig? Du er dog min bedste Fikke! (ganske nysgierrig) Hvem ere de da?

Mad.

Mad. Stændler.

De ere et Par falſke Hververe; Prindſen kiender dem alt for længe ſiden. Han ſiger, man ſkal tage ſig i Agt; de pleie gierne at gaae bort uden at betale.

Stændler.

Det har jeg ſtrax anſeet dem for. Det er godt, at jeg veed ſaa meget; jeg vil endnu i Dag komme efter, om de kan betale eller ikke.

Mad. Stændler.

Men kom ikke frem paa en plump Maade, ſom du pleier, det beder jeg om, ellers kan man faae nye Fortred paa Halſen.

Stændler.

Lad du mig kun raade, jeg ſkal viſt giøre det ſaa ſiint, at de ikke ſkal merke det.

Mad. Stændler.

Ja, du vil paa en ganſke ſiin Maade ſpørge dem: (i hans Tone) Mine Herrer, har De Penge at betale med? hvis ikke, kan De være ſig om Logis paa et andet Sted.

Stændler.

Kiere Kone! du har dog alt for ſlette Tanker om mig!

Mad. Stændler.

Efterdi jeg endnu ikke har ſeet noget Klogt af dig — Og hvordan forholder det ſig med Vexelen? Enten betal den ud, eller giv den tilbage; Prindſen forlanger Svar.

Stændler.

Jeg har været hos Trikkerts, ſom den er ſtilet til. Den er meget god. Jeg vil altſaa ſtrax udbetale Prindſen den.

Mad. Stændler

At den er god, vilde jeg have sagt dig strax; du havde ikke havt nødig derfor at gaae et Trin over Gaden. En regierende Herre, som Prindsen er, skulde ikke have paalidelige Vexler! Der var din Frygt allerede igien overflødig. Naar han faaer at vide, at du først har erkyndiget dig, saa vil han vist tage det fortrydelig op.

Stændler.

Nu, nu, Kone! hvad vil det sige; lad det nu saa være. Jeg skal strax udbetale ham — Nu er du dog god igien, lille Fikke?

Mad. Stændler.

Saa gaae dog engang bort — Jeg maae altid blive god igien, paa det du kan gisre mig vred paa ny.

Stændler.

Nei, Fikke! dette er den sidste gang, jeg skal være nysgierrig.

Tolvte Scene.

De Forrige. Jakobine.

Mad. Stændler.

Jomfrue Søster! jeg udbeder mig den Fsielighed, at ophæve dine Samtaler med Kammertieneren. Jeg vil ingen Tort have for din Skyld.

Stændler.

Ja, deri har du Ret. Jeg har allerede i Dag to gange af en Hændelse antruffet dem i den fortroligste Samtale. Det geraader hende sandelig ikke til Ære, at hun omgaaes saa fortrolig med Domestiqver.

Mad.

Mad. Stændler.

Og det med Domestiqver, hvis Herskab selv bebegner mig med al muelig Agtelse og Fortrolighed. Jeg gior mig al Umage for at erhverve Anseelse og Fortrin, og du kaster dig saaledes hen.

Stændler.

Lad mig ikke sige hende det tiere.

Mad. Stændler
(til hendes Mand).

Gaae du hen og besørg hvad du har at gisre, jeg skal nok selv give min Søster de fornødne Læreregler — Nu er du igien for grov.

Stændler.

Jeg gaaer allerede, min lille Fikke!

(Gaaer.)

Trettende Scene.

Mad. Stændler. Jokobine.

Mad. Stændler.

Prindsen værdiger mig at lade mig sidde ved sin Side, og du omgaaes hans Folk med den største Fortrolighed? Dette skaffer os megen Ære!

Jakobine.

Kiere Søster! jeg er ikke saa lykkelig, at Prindser indlade sig i Samtale med mig; og da jeg har faaet Mund at tale med saavel som du, saa maae jeg betiene mig af den i Selskab med mine Lige.

Mad. Stændler.

Dine Lige! dine Lige! Hvor nedrig! Saa er da en Kammertiener din Lige?

Jakobine.

Hvorfor ikke? Jeg er tvungen til at tiene saavel som han.

Mad. Stændler.

Hvorledes? Har du det ikke lige saa godt i mit Huus som jeg?

Jakobine.

Oprigtig at tale, saa er det allene for din egen Skyld, du har taget mig til dig, efterdi du vilde holde det for en Skam, om jeg skulde tiene, men ingenlunde for at gisre mig Livet behageligere. For din Stolthеds Skyld skulde jeg opofre mit Beste. Jeg troer, du vilde rose mig lige saa meget, om jeg gav min Ære til Priis for Prindsen, som du vilde laste mig, naar du faaer at høre, at jeg skal være Kammertienerens Kone.

Mad. Stændler.

Hvad? Den Skam vil du gisre mig?

Jakobine.

Er det en Skam? Der er vel en stor Forskiel paa en Giestgiver og en Kammertiener!

Mad. Stændler.

Gisr du mig Bebreidelser i Hensеende til min Mand? Har han ikke Formue nok til at sætte sig i den Stand, at der ikke tænkes paa Giestgiveren mere?

Jakobine.

Den har han arvet; men han kan ogsaa rose sig af at have lige saa megen Uforstand. Ved sin Dumhed kan han sætte den overstyr igien. Kammertieneren derimod har Forstand til at erhverve sig Formue; og Forstand er altid mere værd end Penge.

Stændler

(Stændler kommer sagte ind ad Døren, men trækker sig igien frygtsom tilbage.)

Mad. Stændler.

Du Utaknemmelige! For alt det Gode, min Mand har beviist dig, taler du til hans Fornærmelse.

Jakobine.

Min kiereste Søster! naar du anseer Dumhed for en fornærmelig Karakteer, saa kiender du kun lidet til den store Verden. Trøst du dig ved, at din Mand har anseelige Brødre! Du kan altsaa ikke beskylde mig for Utaknemmelighed; thi derved, at jeg erklærer ham for dum, nedsætter jeg ham alligevel ikke imellem Pøbelen, og derfor kan du alligevel blive ved at spille Damerollen. Men du maae nu anstille dig saa fornem, som du vil, saa skal jeg dog aldrig forglemme, at jeg er født af fattige, dog ærlige Forældre. Aldrig skal jeg henvende mine Tanker paa et fordeelagtigt Giftermaal for at tilfredsstille en latterlig Stolthed; men jeg vil gifte mig efter min Stand, for at være lykkelig.

(løber hastig bort. I det hun aabner Døren slaaer hun Stændler, som lurer inden fra, i Ansigtet.)

Stændler (inden fra).

Au! Au!

Mad. Stændler.

Hvad er det?

Jakobine.

Din Hr. Gemahl stod paa Luur, og Døren hilsede hans Pande. (Gaaer).

Mad. Stændler.

Du ulykkelige Mand med din naragtige Nysgierrighed! (Gaaer.)

Ende paa den tredie Akt.

Fierde Akt.

(Skuepladsen forestiller en fælles Sal, hvorfra man paa den høire Haand gaaer til Prindsens Værelse, paa den venstre til Grev Donner og Baron Wetters, med en fælles Indgang fra neden. Der er baade Stole og Borde.)

Første Scene.

Prinds Kasimir. Louis (kommer ind ad Mellemdøren).

Pr. Kasimir.

Betal endnu i Dag Frands sin Løn, og for den begyndte Maaned fuldt ud. Han kan have Penge nødig til sit Bryllup. — Den anden Karl ligeledes — Forstaaer du mig?

Louis.

Fort bien! mon Prince! mais naar kan gaa?

Pr. Kasimir.

I Morgen tidlig begge to. Jeg behøver ingen af dem mere. Saasnart et Tienestetyende forlanger sin Afsked, bør man lade det skee strax. I al den Tid, man beholder ham længere, er han ikkuns at ansee som en Spion.

Anden Scene.

De Forrige. Stændler.

(Stændler stikker Hovedet ind af Døren. Han har et sort Plaster i Ansigtet.)

Pr. Kasimir

(bliver Stændler vaer).

Allerede paa Luur igien?

Stænd=

Stændler
(kommer zittrende ind).

Jeg beder om Forladelse, Deres Durchlauchtighed! jeg har intet mindre i Sinde, end at lure. Jeg bringer her de tusinde Louid'or for Vexelen. Jeg tænkte, at Deres Durchlauchtighed havde noget hemmeligt at tale med Louis, desaarsag var jeg uvis, om jeg skulde gaae ind eller ikke.

Pr. Kasimir.

Seer han, hvad Frugten er, naar man sætter sig i slet Kredit! Giv min Kammertiener Pengene.

Louis.

C'est moi! Giv id, je erre Valet de Chambre.

Stændler
(uvis, hvad han skal gjøre).

Pr. Kasimir.

Rigtig nok. Giv ham dem kuns. Den anden er ikke mere i min Tieneste.

Stændler.
(overleverer Louis ti Tutter).

Her. I hver Tut er hundrede Stykker.

(Louis tager Pengene, og bringer dem ind i Prindsens Kammer.)

Pr. Kasimir
(giver Stændler Vexelen).

Her er Vexelen. Der kan han see, at den allerede er gireret.

Stændler.

Meget vel! Deres Durchlauchtighed har altsaa forafskediget den anden Kammertiener?

Pr. Kasimir.

Ja.

Stænd-

Stændler
(paa en nysgierrig Maade).

Aarsagen maae nok være vigtig?

Pr. Kasimir.

Vil han vide den?

Stændler.

Naar Høisamme vil værdige mig saa meget.

Pr. Kasimir.

Han faaer sin Afsked, fordi han faaer den.

Stændler.

Saa! saa!

Pr. Kasimir.

Naar ikke Nysgierrigheden stedse plagede ham saaledes, saa var han ellers en brav Mand.

Stændler.

O, meget ofte er man alt for lidt nysgierrig.

Pr. Kasimir.

Det gaaer gierne saaledes. Hvo som bekymrer sig om alle Ting, efterlader det just der, hvor det var allernødvendigst. Jeg behøver et Par Betientere; kan han vel rekommendere mig nogen?

Stændler.

De har at befale. Jeg kiender nogle, som Høistsamme skal finde sig fornøiet med.

Pr. Kasimir.

Godt, saa før mig dem hid endnu i Dag, eller vist i Morgen.

Tredie Scene.

De Forrige. Louis (kommer tilbage).

Louis.

Mon Prince, un certain Capitaine — an erre bestil pour donner Revange.

Prinds

Pr. Kasimir.
Got. Kom med. Giv Kortene frem.
(Prindsen gaaer. Louis følger ham.)

Fierde Scene.

Stændler (allene).

Ha! ha! der vil blive spillet — Dette gad jeg nok see, — dersom jeg kuns ikke skulde blive truffet af nogen.

(Han nærmer sig til Prindsens Dor, og seer ind igiennem et Hul, som han først maatte kradse Voxet fra.)

Femte Scene.

Hr. Stændler og Lars.

Lars.
(som kommer ind igiennem Hoveddøren).
Nu igien!

Stændler.
(bliver bestyrtset. For sig selv).
For en Ulykke!

Lars.
Ih! ih! Hr. Stændler! har De allerede glemt, hvorledes Deres Ansigt var malet i Dag?

Stændler.
Troer han maaskee, at jeg har luret? Derpaa har jeg ikke tænkt — Det var ikkuns Kammertieneren — jeg vilde tale med. Jeg tør ikke vove at gaae ind, Prindsen spiller.

Lars.
Jeg skal kalde ham ud, om De vil have det.

Stænd=

Stændler.

Nei, nei, bliv han kun her! jeg vil nok bie, maaskee han kommer snart ud.

Lars.

Som De vil.

Stændler.

Hvor ere hans Herrer?

Lars.

De ere ude.

Stændler.

Veed han ikke hvor?

Lars.

De veed jo, at De spørger forgieves. De har endnu aldrig sagt mig, hvor de er gaaet hen. Al min Udspionering er uden Nytte; de sætter mig en Brille paa Næsen efter den anden; det er et Par Erfarne, som ikke lade sig udforske. Vil jeg snige mig bag efter dem, for at vide, hvor de gaae hen, saa smutte de snart paa den høire Side omkring et Hiørne, og atter omkring paa den venstre, saa at de tilsidst komme rundt om; og det er mig umueligt at hente dem ind igien, thi deres Been ere smidigere end mine.

Stændler.

Nu vilde jeg kuns vide, om de have Penge; thi hvo de ere, veed jeg alt.

Lars.

Naa? Saa?

Stændler

De ere Hververe. Det har Prindsen sagt. Endnu mere: Han vil ikke blive længere i Huset, naar de ikke træffe ud. Men det finder sig nok; han faaer ingen=

ingensteds bedre Bequemmelighed og Opvartning. Han gaaer dem af Veien paa al muelig Maade, for ikke at komme dem i Tale. Han har beskrevet dem som de liderligste Personer; men det kan maaskee have sine Aarsager. Jeg agter ikke at lade mine Værelser staae ledige for at føie ham.

Lars.

Ih! Hillemen! Dermed kan De snart blive færdig. De siger kun, at De behøver Deres Værelser for nogen anden, som vil betale dem dobbelt, og saa maae de vel pakke sig; thi man kan ikke fortænke en Giestgiver i, at søge sin Fordeel, deraf skal han leve, og derfor maae han mangen gang ikke tage det saa nøie. Det er ogsaa mig lige meget, om de gaae bort. Det gaaer saa sultent til hos dem, at jeg ikke veed lige dertil. Deres Mad spise de saa reent op, at der endnu aldrig er bleven noget tilovers til mig. Ja ja, Hr. Stændler, giør det, som jeg har sagt, og uden videre Betænkning. Endnu bedre, siig: at det er Skik hos Dem, at betale hver fierde Dag; giv dem deres Regning, saa veed De strax, hvordan det forholder sig med dem.

Stændler.

Alt dette behøves ikke; naar de har Penge, saa kan de forresten giøre hvad de vil, jeg agter ikke at jage dem bort. Det maae komme en Giestgiver paa eet ud, af hvem han fortiener Penge. Hvo som nu omstunder ikke vilde imodtage andre Penge end dem, som paa en ærlig Maade vare erhvervede, skulde ikke samle mange. Den, jeg ikke skiøtter om, skiøtter min

Naboe

Naboe om, og Øvrigheden eftergiver mig derfor ikke en Skilling. Nei, nei, jeg skal bære mig klogere ad, lad mig kun raade.

Siette Scene.

De Forrige. Gr. Donner. Br. Wetter.

Gr. Donner.

Ha! ha! Deres Tiener, Hr. Vært! Hvad er det? Har De gaaet paa Næsen?

Br. Wetter.

Uden Tvivl er De igien kommet en Dør for nær. Ih! ih! De vil endnu engang blive ilde belønnet, dersom De ikke undlader at gaae paa Spor, som en Støver.

Stændler.

Ih! ih! hvem har bragt Dem paa saa slette Tanker om mig?

Br. Wetter.

Ja, ja, vi veed allerede, at De agerer Politiekommissar i Deres Huus.

Stændler.

Derudi er Hr. Baronen ikke vel underrettet. Jeg lader enhver foretage sig alt hvad han vil. Det er just mine egne Folk, som saaledes berygte mig, fordi jeg holder dem til Orden. Om de Fremmede bekymrer jeg mig ikke; enhver, som betaler rigtig hver femte eller siette Dag i det høieste, som Maaden er hos mig, han kan gjøre hvad han vil.

Gr. Donner (afsides).

Ha! ha!

Stænd-

Stændler.

Og naar jeg ikkuns veed, hvem enhver er, som indlogerer sig hos mig, saa kan han forresten bruge al muelig Bequemmelighed.

Gr. Donner.

Da vil De dog ikke erfare af os, hvem vi ere. Naar vi reise herfra skal vi rigtig betale; men den Fornøielse faaer De ikke, at føre til Bogs af hvad Stand vi ere, og hvor vi komme fra.

Lars (afsides).

At betale ved Afreisen! det er vel udtænkt.

Stændler.

Mine Herrer behøve ikke at umage sig med, at tilkiendegive Deres Stand og Forretninger, alt dette veed jeg allerede; og nu fornøier det mig saa meget mere, som jeg veed: at jeg har den Naade at opvarte tvende saa værdige Herrer.

Lars (afsides).

O du Ræv!

Br. Wetter.

Hvorledes? De veed hvem vi ere? Ha, ha!

Gr. Donner.

Lad os dog høre, hvad man har bunden Dem paa Ermet. Ha, ha!

Stændler.

Mine Herrer ere tvende berømte Hververe, som paa en fiin Maade allerede have tilveiebragt Deres Armee de tappreste Soldater.

Br. Wetter.

Vi et Par Hververe! ha, ha, ha! Dette kunde aldrig have faldet mig ind. Hvor meget andet vil man ikke endnu ansee os for!

Stændler.

Men hvorfor gisre nine Herrer en Hemmelighed deraf, da det dog er saa vist, som jeg staaer her? De har jo ikke nødig at undsee sig. Der er jo intet fornemmere, end Soldaterstanden. Havde jeg været stor, da jeg var ugivt, saa var der ikke blevet andet af mig end en Soldat. Endog nu, da jeg er givt, skulde intet hindre mig derfra, om jeg ellers var duelig, især hos Dem, under en saa berømt Monark.

Br. Wetter

(til Grev Donner ganske sagte).

Skal vi ikke revse dette nysgierrige Dyr?

Stændler

(spørger Lars ved Siden, om han ikke gior sine Ting godt).

Lars

(sagte til Stændler).

Overmaade godt! Nu vil det snart komme for Dagen!

(Gr. Donner giver ham hemmelig sit Samtykke).

Br. Wetter (til Stændler).

Hvorfor skulde De ikke være duelig?

Stændler.

Ih ja! jeg vilde stikke ganske artig af imellem Deres Kæmper.

Br. Wetter.

O man har endnu mindre Folk end De er; det kommer ikke altid an paa Størrelsen. Ofte har smaa Folk det største Mod. (slaaer Stændler paa Skuldrene) Er det Deres Alvor, min Herre, saa ville vi tilfredsstille Deres Attraa efter Ære.

Grev

Gr. Donner (leende).

Naa! ikke sandt? Nu tager De Deres Ord tilbage? — Siden De har giettet det, og vor Pligt nu udfordrer det, saa ville vi tilstaae Dem, at vi ere Hververe.

Lars
(til Siden).

Hi! hi! han har ret paa en fiin Maade faaet dem udlokket.

Stændler.

Ja! men jeg vilde forlange store Haandpenge —

Br. Wetter.

Saa mange som De vil.

Stændler.

Og de maatte strax udbetales mig kontant.

Lars
(til Siden).

Uh! hvad det er polisket!

Br. Wetter.

Det forstaaer sig selv. Siig nu, hvor meget De vil have.

Stændler.

Saa liden som jeg er, saa tager jeg ikke imod ringere end to hundrede Dukater.

Lars
(hemmelig til Stændler).

Det er ret!

Br. Wetter.

To hundrede Dukater?

Stændler.

Ja! ikke en Skilling ringere.

Br. Wetter
(giver ham et Haandslag).

Top! kom herhid, her er Pengene.

(tæller ham dem til paa det nærmeste Bord. Stændler og Lars gjøre store Øine i det de see Pengene.)

Lars.

Uh! hillemen hvor de skinne deiligt!

Stændler.

Ja sandelig! skiønne Penge! det er Skade, at min Person er dem ikke værd.

Lars
(til Stændler hemmelig.)

Det var et super polisk Paasund, Hr. Stændler.

Gr. Donner.

Derfor kan han være ganske roelig. Det er nok, at vi give ham Dem.

Stændler
(til Baron Wetter).

Umag Dem ikke, min Herre! Jeg har allerede seet, at De var i Stand til at betale den dyreste Mand.

Lars.

Ja, det er ret Skade, at saadant noget ikke bliver mig budet.

Stændler
(til Baron Wetter, som bliver ved at tælle).

Gior Dem dog ingen Uleilighed!

Br. Wetter.

Jh, han har sagt, han vilde have sine Haandpenge strax udbetalte.

Stændler (leende).

Ja, naar jeg kunde hverves, og naar det var mit Alvor.

Grev

Gr. Donner.

Hvorledes? Han har villet skiemte med os? Ih, da har han taget merkelig feil, og bedraget sig selv. Hos os er det Alvor.

Br. Wetter.

Der! ingen Snak, tag Pengene!

Stændler (leende).

Hvor dog den naadige Herre kan skiemte! — He, he! Gud være lovet, jeg trænger ikke dertil!

Br. Wetter.

Ja, derom spørge vi nu ikke. Nok, det er vort Alvor. Kuns hid!

Lars

(uroelig, for sig selv).

O ho! det vilde være en artig Leeg!

Stændler.

Ih, ih! Hr. Baron, behold kuns Pengene — De vil nok finde Leilighed til at anvende dem bedre.

Gr. Donner.

See hvilken Nar! hvem vil vel spøge med ham? Ham har forlangt Haandpenge, her ligge de; lad os i det øvrige sørge for, hvorledes vi faae vore Penge igien for ham.

(tager ham ved Armen og fører ham til Bordet).

Stændler.

Naa, naa! I Herrer forstaae dog vel Spøg?

Gr. Donner.

For en Ulykke, Mand! med ham spøge vi intet.

Br. Wetter (med Iver).

Her, tag sine Penge! han hører os til, og dermed er den Spøg til Ende.

Lars.

Hille en Ulykke! det bliver Alvor.

Stændler.

Ih! ih! jeg beder, at De ikke gaae for vidt, mine Herrer! Jeg er en Borgermand, jeg er ikke Deres Nar.

Gr. Donner.

Sladder! naar vi behøve en Nar, skal vi opsøge os een, der er bedre end han er. — Vi skal nok vise ham, at det er Alvor. Han kommer ikke mere fra os.

Lars

(for sig selv, i det han gaaer).

For en Ufærd! dette gaaer for vidt.

(Han gaaer).

Syvende Scene.

Gr. Donner. Br. Wetter. Stændler.

Stændler.

Mine Herrer! jeg raader Dem, at De lade mig gaae. De er ikke i Deres eget Land, hvor De kan tvinge hver ærlig Mand til at parere Deres Stok. De ere i en Republik, her taales saadan Voldsomhed ikke; vor Øvrighed kan beskytte os. De maae ikke tænke, at De er paa Landet imellem Deres Bønder, som endnu maae takke Gud til, naar De tillade dem at leve. —

Gr. Donner.

Vi imodsige ikke den Magt, jeres Republik tilkommer; men den kan ei heller betage os den Ret, som samme endog imod sin Villie maae tilstaae os.

Dersom

Dersom I troer, at kunde skiemte med os ligesom I synes, da tager I merkelig feil. Troer I, at min Kammerat tæller to hundrede Dukater op for blot Tidsfordriv? Han har ikke faaet Fingre, for at slide dem op til saadan Springfyrs Fornøielse som han er.

Stændler.

Men jeg har ikke begiert det, jeg vilde ikkun med Vished vide —

Br. Wetter.

Om vi havde Penge, ikke sandt? — Nu har han seet det, men han skal ikke have seet det omsonst. Der, tag Pengene.

Stændler.

Jeg behøver ikke Deres Penge. Jeg kan selv tælle Dem saa mange frem.

Gr. Donner.

Det er godt, at han har mange at tælle, og os kiert. Han vil nok komme til at bruge dem.

Stændler.

Ja! De kan trøste sig med, at det ikke vil gaae Dem an. — Nu lad mig gaae, det er paa Tiden.

Br. Wetter.

Bliv her! ikke fra Stedet!

Ottende Scene.

De Forrige. Mad. Stændler.

Stændler.

Kom min lille søde Fikke! kom! see engang, hvad man foretager sig med mig!

Mad. Stændler.

Hvad er dette for Stræger, mine Herrer? Meener De, at en Borgermand i en fri Rigsstad skal være Deres Nar?

Br. Wetter.

Ikke saa hidsig, min smukke Madame! Deres Mand har selv fordret os ud, han har begiert Haandpenge. (fører hende til Bordet.) Seer De, min Engel, to hundrede nye Dukater! Havde De vel tænkt, at Deres kiere Mand kunde være saa meget værd? Ikke sandt, vi ere gavmilde? Vi betale mere for en Ting, end den er værd.

Mad. Stændler.

Giem kun Deres Penge. Det er allerede nok, De har villet vise, at De har Penge, og lad for det øvrige min Mand være i Roe. (Tager Stændler ved Haanden og vil gaae bort.) Kom!

Gr. Donner
(holder ham tilbage).

Nei, nei, min Engel, ikke saa hastig! Nu har De ikke mere at befale over ham, han staaer under os; og det kommer an paa os, om vi vil tillade ham at gaae med Dem. Naar De giver os ret gode Ord, saa give vi ham Lov i en halv Time; men længere ikke.

Mad. Stændler.

Opsøg Dem en Tienestepige at skiertse med, og ikke med Folk af mine Lige. Deres Vittighed er alt for meget stemt efter Trommen. Vi behøve ikke Deres Ulartigheder; De kan i Morgen være sig om et andet Logis. Det er bedre, at Værelserne staae ledige, end at de blive besmittede af Dem.

Baron

Br. Wetter.

Som De behager, min ſmukke Madame! men da vil De endnu mindre faae Deres Mand at ſee, end naar vi i den Tid blive hos Dem. Eller er det Dem maaſkee kiert, at han er langt borte? De behager ikkun at give os et Vink, ſaa vil vi ſkikke ham bort, ſkrend vi ellers havde havt i Sinde. Seer De, hvor ſkielige vi ere! Mange Koner vilde takke os til, at vi befriede dem fra deres Mænd. Tænker De og saaledes? Vel, naar vi ikkuns veed, paa hvad Maade vi kan tiene Dem.

Mad. Stændler.

Derved, at De lader mig og min Mand være i Roe; De finde ikke en Kone i mig, ſom fornsier ſig over, at ſee ſin Mand gisres latterlig. — Jeg elſker ham —

Gr. Donner.

Vel! saa følger De da med til Regimentet. O, man vil blive os megen Tak ſkyldig, naar vi medbringe saa ſmuk en Kone.

Mad. Stændler
(til det yderſte opbragt).

Jeg vil hverken have noget med Dem eller Deres Regiment at gisre. Pak Dem Deres Vei, og anbring Deres Spottegloſer der, hvor man kan fordrage dem; vi ere ikke oplagte til at taale Fornærmelſer —

Stændler.

Fikke! Fikke! forivre dig ikke; du kunde have Skade deraf.

Br. Wetter.

Lad hende kuns støie, vi blive ikke fortrydelige derfor. Det er bedre, at hun skiendes med os, end naar hun sløi ham i Haarene; han vilde vist tabe derved. Bliv saadan ved, Madame! Vreden klæder hende ganske vel. (Kniber hende i Kinderne.)

Mad. Stændler
(støder i Vrede hans Haand bort, og stamper med Foden).

Engang for alle, Herre! jeg fordrer mere Agtelse af Dem!

Niende Scene.

De Forrige. Lars.

Lars
(med Aanden i Halsen).

Nu strax, Mad. Stændler, vil Stadssyndikus indfinde sig. Jeg har fortalt Borgemesteren hele Sagen, han var ganske opbragt over slige Uordener; han vilde selv have gaaet hid, men hans Hr. Svigerfader, Grandmama, hans Hr. Svoger og Frue Søster med flere andre fremmede Herrer og Fruer vare til Giest hos ham, og sadde just nu ved Spillebordet; desaarsag har ham beordret Hr. Stadssyndikus til at gaae herhid. Han havde strax fulgt med, men han maatte først iføre sig sin Embeds Dragt.

Mad. Stændler.

Godt. De vil strax see, mine Herrer! at det ikke er tilladt, her at mishandle retskafne Folk saaledes, som De forestille sig.

Baron

Br. Wetter (til Lars).

Altsaa har I gamle Nathue ladet jer bruge af Værtinden imod os?

Lars.

Ja, og det med Rette. Jeg har i lang Tid havt mit Brød her i Huset, og haaber det endnu længere. Jeg agter altsaa ikke, for at føie Dem, at tilsidesætte den Taknemmelighed, jeg er Hr. Stændler og hans Kone skyldig. De Navne: gammel Nathue, Bavian, Sneglehierne, Skraasæk fra den tredive Aars Krig, og Gud veed hvor mange andre Navne, kan De tillægge en anden, og ikke mig. Fordi jeg opvarter Dem, er jeg dog ikke Deres Nar. Tak Gud, at De ikke skal søge Deres Brød saaledes, som jeg maae. Jeg er en ærlig Karl. Naar jeg skikker mig i, at man giækkes med mig, saa skeer det for at vinde noget derved; men hos Dem har jeg endnu aldrig seet det ringeste uden det, som enhver Fremmed giver mig, hvilke dog i det ringeste bær nogen Ære for mig for min Alders Skyld. Bestaaer Deres hele Bravour deri, at drive Spot med Folk, saa er jeg Mand for Dem alle begge; jeg vilde feie dem saaledes, at der ikke skulde blive et heelt Haar tilbage paa deres Hoveder ——

Gr. Donner

(tager Lars ved Armen og vil kaste ham ud af Døren).

Marsch, Karl!

Lars.

Jeg gaaer ikke fra Stedet, førend Hr. Stændler gaaer med.

Grev

Gr. Donner.

Pak jer!

Tiende Scene.

De Forrige. Stadssyndikus.

Lars.

Kom, kom, naadige Herre! ellers bliver her vist endnu en Ulykke af.

Syndikus.

Mine Herrer, jeg er anbefalet af den høilovlige Magistrat —

Br. Wetter.

Faae først Deres Aande igien, min Herre! Deres Bryst maatte ellers komme til Skade.

Mad. Stændler.

Der kan De see, naadige Herre, ingen Menneske undgaaer deres Gluffer.

Lars.

Naar min Klage —

Syndikus.

Der er indkommen Klagemaal imod Dem for den høilovlige Magistrat.

Br. Wetter.

At vi har hvervet vores kiere Hr. Vært — ikke sandt? Jeg vil forskaane Deres Lunge med at igientage Klagen.

Mad. Stændler.

Men saa lad dog —

Syndikus.

At De med Vold —

Lars.

Ja, og —

Br. Wetter.

Vil bortføre den gode Hr. Vært, ikke sandt? Grib Dem ikke saaledes an, Domine!

Mad. Stændler.

Nei aldrig —

Syndikus.

Da dette ikke er tilladt.

Lars.

Imod alle —

Br. Wetter.

At begiere Haandpenge af Skiemt, for paa en dumdristig Maade at tvinge en bestalter Officeer til at tælle Penge op, saaledes som Deres Høiædelhed her seer Syn for Sagen; saa tilpligtes Værten i de tre Kroner, for at tæmme hans Næsviished, at tage imod Pengene, og at begive sig i Krigstieneste til Lands og Vands, saaledes som han det selv forlanger. Fiat executio! Ikke sandt?

Mad. Stændler.

Hvad? De troe —

Syndikus.

Med hvad Ret nu —

Lars.

Hvorledes —

Br. Wetter.

Vi kan bevise, at denne Domslutning staaer ved Magt? Saa grunder vor Anfordring paa denne Mand sig paa den fri Hvervings ældgamle Rettigheder, at nemlig: naar nogen begierer Hverve- eller saa kaldede Haandpenge, og samme ham tiltælles, saa har han fra den Tid af uvægerlig solgt sin Krop. Forholder det sig anderledes?

Syn-

Syndikus.

Nei! (seer til Stændler) Naar det Quantum er bleven fordret —

Stændler (halv grædende).

Ja, men ikkun af Skiemt —

Br. Wetter.

En Officeer er ikke skabt til at amusere en Giestgiver.

Syndikus.

Dette er en Sandhed — i en saadan Sag taales ingen Skierts —

Br. Wetter

(til Hr. Stændler).

Altsaa, min Ven, er I min.

Mad. Stændler.

Hvorledes?

Stændler.

Men saa hør dog —

Syndikus.

Der er ikke andet ved at giøre.

(Lars nærmer sig frygtsom til Døren).

Syndikus.

Men nu paaligger det ogsaa Dem, at fremvise Deres Fuldmagt.

(Lars kömmer frem igien.)

Br. Wetter.

At vi ere berettigede til at hverve? Denne ligesaa billige som retmæssige Paastand skal strax vedbørlig blive opfyldt, ved at fremlægge nærværende os meddelte Hvervepatent til Rettens Eftersyn.

(Han trækker et Patent ud af Lommen og foreviser Syndikus.)

Syndi-

Syndikus
(efterat han har læst det, trækker paa Skuldrene).
Ja, nu er det ganske lovformeligt.
(Lars sniger sig hemmelig ud af Døren.)

Br. Wetter.

At den forhen værende Giestgiver bør overgives til Officieren for de Haandpenge, han har fordret, og fremdeles staae under hans Befalinger.

Mad. Stændler.

Jeg beder Dem —

Syndikus.

Der er nu intet andet Raad for —

Br. Wetter.

End at adlyde. Desaarsag bliver den hidtil værende Giestgivers Ægtefone herved tilholdt, at begive sig hen til sit Værelse, fremdeles at føre Værtskabet til hendes imod Fienden tienende Mands Bedste, og at aflægge Reede og Regnskab til Regimentet, han staaer under, eller og resolvere til at reise med ham, i hvilken Fald Regimentet lader Værtskabet administrere til begges Nytte.

Syndikus.

Ja, det bliver saaledes!

Mad. Stændler.

Hvad? Jeg skulde —

Br. Wetter.

Strax forføie sig, og overlade hendes Mand til vores videre Foranstaltning — eller og fremstille sig i egen Person til Pant for ham.

Stændler og Mad. Stændler
(seer med Bedrøvelse til Syndikus).
Men naadige Herre!

Syn=

Syndikus
(i en medlidende Tone).

Her er intet andet Middel, end paa Naade —

Br. Wetter.

At overgive sig til sin nærværende Øvrigheds Godtbefindende —

Syndikus
(til Baron Wetter).

Men dersom jeg torde fremkomme med en underdanig Forbøn, at —

Br. Wetter.

At det ikke bliver Rekruten under andre Betingelser tilladt at gaae ud af vore Værelser, end naar han først til sig tager de af ham fordrede og endnu der paa ham ventende Haandpenge. At Hr. Syndikus i den lovlige Magistrats Navn giver Haanden paa, at indestaae for hans Persons Tilstedeblivelse. Paa saadanne Vilkaar bliver hans underdanige Ansøgning naadigst samtykket, for i den Tid at kunde besørge det Fornødne.

Syndikus.

Ja, dette skal skee.

(giver Baron Wetter Haanden.)

Br. Wetter
(trækker Stændler til Bordet).

Nei, først imodtage Pengene.

Stændler
(seer først til Syndikus, da denne synes at lade ham forstaae, at han paa ingen anden Maade kunde hielpe ham, tager han med Bedrovelse Pengene til sig).

Baron

Br. Wetter

(rækker Syndikus Haanden, som igien giver ham sin).

Nu antager jeg Kautionen. Og nu, min Herre, vil De indberette den lovlige Magistrat, hvordan i alt er tilgaaet, ligesom jeg og beder, at udmærke mig med Bersømmelse som en Mand, der paa alle muelige Maader søger at skaane de lovlige Magistratspersoners Lunger, og i deres Sted fører Ordet.

Syndikus.

Jeg skal ikke undlade at melde det til Deres Bersømmelse.

(Grev Donner og Baron Wetter lee af fuld Hals, og gaae til deres Værelse.)

Syndikus

(efterat han først har giort mange Komplimenter for Officererne, gaaer ligeledes, men siger først til Stændler)

Ih, ih! min kiere Hr. Stændler, De har skaffet sig en slem Sag paa Halsen.

Mad. Stændler

(ganske rasende, græder tillige).

Der seer vi igien din Forstand, du Dosmerhoved, det er ret vel, at du engang bliver retskaffen revset.

Stændler.

Lille Fikkemoer! vær du ikke ogsaa vred paa mig!

Mad. Stændler.

Gaae, du eensoldige Kræ! Jeg maae skamme mig ved at have saadan Skisting til Mand, som alle Mennesker drive Spot med. (løber ganske fortrydelig bort.) See nu til, hvordan du slipper.

Stændler.

Jeg arme Stymper! alle forlade mig! Fikke — jeg vil saa længe jeg lever ikke være nysgierrig mere. Hvad er det? (lurende.) Man trættes — uden Tvivl over Spillet? — (løber til Prindsens Dør og kikker ind) De kaste Kortene under Bordet! — Den Fremmede tager alle Pengene til sig — Prindsen løber omkring i Værelset ganske rasende — nu betakker den Fremmede sig og gaaer! — Rigtig! Prindsen maae have tabt, han slaaer sig for Panden! — (grædende) Det kan jeg og gjøre, var jeg kun ude af den fortredelige Historie!

(gaaer grædende bort.)

Ende paa den fierde Akt.

Femte

Femte Akt.

Skuepladsen forestiller den tilfælles Sal.

Første Scene.

(Det er Aften. Lars kommer sagte ind, bliver staaende ved Døren og lyder efter, om der er nogen; da han ingen hører, hoster han, og noget efter gaaer han med megen Frygt bedre frem i Salen.)

Lars
(med sagte Stemme).

Der er ingen! — Dersom jeg dog vidste hvordan det var fat — Jeg tør ikke lade mig see, og jeg tør ei heller gaae bort; de kunde blive mig vaer, og betale mig for min skidne Mund. — Gid jeg dog ikke den gang havde sagt Sandhed, og det til tvende Soldater! — (noget høiere) Pokker har ført de Karle hid! — (forskrækket, seer sig om) Om ikkuns ingen har hørt det! — Jeg er saa bange for den militaire Maade, at afgjøre Sager paa, som for Fanden — de afgjøre alting med Stokken — ret eller ikke ret, naar de ikkun vil have Ret. O Himmel! hvem kommer der? Gid jeg var borte! (han løber sin Vei, men kan ikke undkomme i en Hast, siden det er mørkt.) Gid jeg nu var snar til at løbe!

Anden Scene.

Lars. Jakobine (med et Lys).

(Saasnart Jakobine kommer ind vender Lars, som ikke endnu er kommet sin Vei, ganske angestfuld sit Ansigt mod Væggen. Jakobine torrer sine Øine i det hun gaaer ind; hun vil gaae ud paa den anden Side.)

Lars

(seer sig om med Frygt; da han seer Jakobine allene, vender han sig atter om).

Er det Dem, Jomfrue Jakobine? Det er vel.

Jakobine.

Hvad gisr han her i Mørke?

Lars.

Ak! jeg veed ikke, hvor jeg skal gaae hen, af Angest for mine tvende Herrer. Jeg er stedse i Frygt for, at de endnu komme over mig med. De har ikke forgieves de Navne, Donner og Wetter! Siig mig, Jomfrue, hvor de ere, eller hvad de tage sig til; jeg vilde gierne gaae min Vei, men jeg er bange for, at falde i deres Hænder.

Jakobine.

Nu ere de i Spisesalen.

Lars.

Paa den Maade kan jeg ikke engang gaae endnu, Pokker kunde just føre en ud, naar jeg vilde gaae forbi. Hvad gisr da Deres Hr. Svoger?

Jakobine

(ganske bedrovet).

Han hyler og skriger. Det nye Aar begyndes meget bedrøveligt.

Lars.

Lars.

Ja, hvem havde formodet i denne Kulde, at der skulde komme saadant Tordenveir over Huset! men hvorledes staaer det til?

Jakobine.

Det er efter mange Overtalelser af Borgemesteren endelig bleven bilagt derhen, at min Svoger inden 24 Timer skal skaffe dem en god duelig Rekrut, og tilbage betale de bekomne Haandpenge dobbelt, skeer det ikke, saa tage de ham med sig.

Lars
(fuld af Angest).

O vee! gid jeg dog var ude af Huset!

Jakobine.

Hvorfor da?

Lars.

De ere i Stand til, at forlange mig som Rekrut i Stedet for Hr. Stændler.

Jakobine.

Derfor er han sikker. De tage ham ganske vist ikke.

Lars.

Ak, Jomfrue Jakobine! De veed ikke alt, hvad saadanne Folk ere i Stand til at gjøre.

Jakobine.

De vil have en velskabt Mand, de ere ikke tiente med ham.

Lars.

Jh, derom bekymre de sig kun lidet. Disse ere just af det Slags, som søge deres største Glæde i, at chikanere Folk, endskjønt de ingen Nytte har deraf. De kan ikke taale, at andre leve i Roe; mangen een

hænge de Soldaterkiolen paa, allene for det at han ikke skal have det bedre end de. Jeg kiender det Slags Folk.

Jakobine.

Naar han ikkun betragter sin Person, saa kan han være roelig.

Lars.

Jh, det har ingen Nød! De vilde nok faae Kiødet til at synke. Inden føie Tid skulde min tykke Mave nok passe i Gelederne. Dem fattes ikke paa Midler at fordrive Fedtet med.

Jakobine.

Han er ikke klog. Vær heller betænkt paa, at faae en Karl opsøgt. Han maae koste nok saa meget.

Lars.

Jeg vil betænke mig lidt. (seer sig om med Frygt) Men vil De ikke heller slukke Lyset — ifald Pokker skulle føre en af dem herind, at han da ikke seer mig.

Jakobine.

O saa vær dog ingen Nar! Med ham har det ingen Fare. De vide nok, at der hos ham er intet at profitere; thi, med faa Ord: Pengegierrighed er allene den Drivfier, hvorfor de ere saa paastaaelige paa deres Rettigheder.

Lars.

Ja! men de kan spille mig et Puds, for den Sandhed, jeg har sagt dem.

Jakobine.

Nu, deraf døer han jo ikke heller, naar det først er forbi.

Lars.

Lars.

Men for Himmelens Skyld, lægger da vores høiviise Øvrighed sig ikke derimellem?

Jakobine.

Ak! vores høiviise Øvrighed ere ikkuns behiertede til at lade deres Magt see mod deres Undermænd; men faae de noget at gisre med een, som de have intet at befale over, saa falder deres Hierte og Magt under Kakkelovnen.

Tredie Scene.

De Forrige. Mad. Stændler
(ligeledes med et Lys).

Mad. Stændler
(ganske nedslaaet, til Jakobine).

Hvorfor staaer du her? Hvorfor kommer du ikke tilbage igien? Du veed, at jeg venter paa dig med Smerte. Nu, hvad sagde de?

Jakobine.

Ak! mit Hoved er saa forstyrret af Sorg, at jeg glemmer det ene for det andet. Jeg har endnu ikke været der. — Jeg skal strax komme igien.

(Gaaer.)

Fierde Scene.

Mad. Stændler. Lars.

Lars.

Jeg beklager Dem af Hiertet, min allerkiereste Madame!

Mad. Stændler (grædende).

Naar dette er tilladt —

Lars.

Ja! nu nylig talte jeg med Jomfrue Jakobine om det samme. Jeg forundrer mig ikkun over, hvorledes man kan tillade det.

Mad. Stændler.

Borgemesteren siger, at han ikke kan hielpe deri; at Hververettighederne føre det saaledes med sig, at naar nogen begierer Haandpenge, og de blive ham udbetalte, saa hører han Hververen til. Men hvem skulde da forestille sig dette? En boesat Borgermand, hvis Person ikke engang er tienlig, som siger noget af Spøg, der neppe kunde drømmes om; at giøre Alvor af saadan Sag!

(Louis fløiter uden for.)

Lars.

O Vee! nu kommer de ganske vist. Nu bier jeg ikke længer her.

(Løber fuld af Angest ud, der hvor Mad. Stændler kom ind.)

Femte Scene.

Louis. Mad. Stændler.

Louis

(kommer fløitende ind).

Ha Madame! Un erre der? — Un grøde? — Vorfor? — For sine Mann? — Vorfor? — An erre betal comme il faut, for sine curiosite. Je am enned sie dette dag: an skalle abandonner de impertinence, an faa Fortre fra en vem inde vil vær spioner,

eh

eh bien! an ar attraper va je am fie før. C'eſt vrai, de inte erre permitter til gør Soldat fra Bourgois comme lui, en Franceman inde gøre ſo, mais ces Officiers di ere Tyſk, di ſei revanger paa ſine maniere.

Mad. Stændler (bedrøvet).

Veed Prindſen det allerede?

Louis.

Oui Madame! Oh an erre mange bedrøv for Madame. Om kan jelp, an jelp vis. Mais an inde vil ci til gør me ces gens la. Ah Madame! un inte græd ſo møgen, un mei o ſo gøre til græd. Je inde kanne ſee de Fruentim græd — Un mo a patience. Je komme ſouvent os nu, for Trøſt over de Malheur.!

Siette Scene.

De Forrige. Prinds Kaſimir.

Louis

(tager Lyſet fra Mad. Stændler ſaaſnart Prindſen kommer ind).

Avec votre permiſſion Madame!

(Han gaaer.)

Mad. Stændler

(raaber efter ham).

Viſt ikke! vi blive jo tilbage i Mørke.

Pr. Kaſimir (ſmilende).

Han kommer ſnart igien. Jeg havde juſt i Sinde at gaae til Dem.

Mad. Stændler.

Vil Deres Durchlauchtighed have den Naade, at komme ind i Værelſet!

Pr. Kasimir.

Nei, nei, bliv De kuns her! Jeg agter desuden ikke at opholde mig længe. Jeg har hørt om den Ulykke —

Mad. Stændler (grædende).

Ja, Deres Durchlauchtighed betænke dog, om jeg ikke er den ulyksaligste Kone. Jeg skal miste min Mand!

Pr. Kasimir.

O, det var det mindste Onde! De behøver ikke at være saa bedrøvet derfor; mig rører det ei heller, thi han har selv Skylden. Men den Spot, som Dem derved vederfares, smerter mig.

Mad. Stændler

(vil kysse hans Haand, som han dog ikke vil tillade).

Deres Durchlauchtighed er alt for naadig imod mig!

Pr. Kasimir.

Har jeg ikke sagt hende det strax, at De skulde vogte sig for disse Folk? Jeg kiender deres Tænkemaade fuldkommen.

Mad. Stændler.

Jeg har ogsaa sagt min Mand det, men den ulykkelige Mand har villet bære sig saa klogt ad, og er derved sat i denne Forlegenhed. Er det Deres Durchlauchtighed bekiendt, hvorledes alt er tilgaaet?

Pr. Kasimir.

Jeg veed det alt, saavelsom og at de skal skaffe en anden Mand i Stedet.

Mad. Stændler (grædende).

Ja, og det inden 24 Timer; hvor skal vi tage ham fra?

Pr. Kasimir.

Det vil falde besværligt, ikke sandt? Var det inden saa mange Aar, saa kunde Deres ældste Søn siden selv gaae i hans Sted.

Mad. Stændler.

Ak! det er her ingen Sag at skiemte med.

Pr. Kasimir.

Nu, vær kuns roelig! jeg vil hielpe Dem. Jeg vil give min forrige Kammertiener i Stedet for hendes Mand. Jeg har Grund til at see ham saaledes anbragt, og saa kan De være fornøiet. Men lad dem da ogsaa komme ud af Huset.

Mad. Stændler.

O! jeg er uden for mig selv af Glæde over, at Deres Durchlauchtighed har saa megen Naade for mig.

Pr. Kasimir.

Dette gior jeg blot for at tiene hende, min kiere Madame.

Mad. Stændler.

Jeg skal og min hele Livstid være taknemmelig derfor. (kysser hans Hænder af Glæde.)

Syvende Scene.

De Forrige. Stændler.

Stændler

(som kommer sagte ind, horer hvorledes hun kysser Prindsens Hænder, lober til, fuld af Nysgierrighed, for at see hvem der er; da han seer sin Kone begynder han halv grædende).

Det var ret Fikke! Jeg havde aldrig troet, at du elskede mig saa lidet. Er det anstændigt, at staae her i Mørke og kysses? — O! hvor slet belønner

du

du min Kierlighed, som jeg bær for dig og din Familie! Du lader mig sidde allene, da du veed hvordan jeg er til Mode, og passerer Tiden her med andre. Jeg troer, der skede dig maaskee en Tieneste, naar jeg (stærk grædende) maatte forlade mit Huus.

Mad. Stændler.

Hvad du dog der staaer og snakker, min kiere Mand! Nu har din Nysgierrighed atter spillet dig et Puds. —

Stændler.

Min Nysgierrighed? — Paa den Maade afvænner jeg mig aldrig dermed, saalænge jeg stedse finder ny Anledning til at være nysgierrig. Denne gang havde jeg ikke i Sinde at gaae paa Speiderie efter dig, jeg vilde ikkuns vide hvor du var, siden Tiden blev mig lang; (grædende) og saa finder jeg dig her i Mørke — og — (hulker saa han ikke kan tale videre.)

Mad. Stændler.

Vær dog fornuftig, og hør mig. Hans Durchlauchtighed vil redde os ud af Sagen; just nu havde han den Naade, at give mig det tilkiende, hvorfor jeg betakkede mig, og kyssede hans Hænder. Jeg var jo endog i Stand til for din Skyld at falde dem til Fode, som foraarsage os denne Fortred; og for al min Kierlighed giør du ikke andet, end qvæler mig stedse med din Mistænkelighed.

Stændler.

Naa, naa, lille Fikke! hvad er der nu mere deri? Jeg elsker dig alt for meget til, at jeg gierne skulde ville miste dig. — Naar det forholder sig saaledes, saa har jeg atter Uret; forlad mig det!

Otten-

Ottende Scene.

De Forrige. Frands.

(Frands kommer ind uden at nogen bliver ham vaer; da han hører nogen tale bliver han staaende.)

Pr. Kasimir
(til Hr. Stændler).

Han er en Nar! Troe han mig, naar jeg vilde oprette nogen Kierlighedsforstaaelse med hans Kone, da skulde han vist ikke merke noget deraf.

Stændler.

Deres Durchlauchtighed tilgive mig, og nægt mig ikke desaarsag Deres Bistand!

Pr. Kasimir.

Han fortiener det næsten ikke. Dog, jeg vil ikke tage mit Ord tilbage. Jeg vil i Nat lade min forrige Kammertiener arrestere. Jeg er kommet efter Aarsagen, hvorfor han forlader min Tieneste; den er af den Beskaffenhed, at jeg har Ret over hans Person. Til min Fyldestgiørelse vil jeg altsaa overgive ham til Officererne, paa det at de skal eftergive deres Ret til ham.

Stændler
(fuld af Glæde kysser Prindsens Haand).

O! jeg skal min Livstid takke Deres Durchlauchtighed derfor!

Pr. Kasimir.

Men alting maae holdes hemmeligt, indtil jeg har foranstaltet det fornødne.

Stændler.

Deri har Deres Durchlauchtighed intet at befrygte!

Frands

Frands
(kommer frem med en ædel Stolthed til Prindsen).

Dette rare Anslag burde man have giort paa et hemmeligere Sted, eller i det ringeste yttret sig dermed paa en forsigtigere Maade, paa det at den Person, det sammensmeddes imod, ikke saa hastig skulde faaet det at vide. Jeg har hørt det altsammen, uden at det var min Hensigt at høre noget; og jeg veed ikke engang selv, hvilken god Aand der saaledes i rette Tid har ført mig herhid. Hvad Ret har De til min Person? Jeg maae uden Tvivl have en retfærdig Fod at staae paa, ellers søgte jeg nok at undgaae den Fyldestgiørelse, som De agter at tage over mig; men jeg bliver her. (noget sagte til Prindsen) Vi ville tales ved med hinanden. De veed ikke, hvem jeg er — men jeg veed hvem De er.

(Prindsen gaaer stiltiende bort).

Niende Scene.

Stændler. Mad. Stændler. Frands.

Frands.

Nu kan de sikkert forlade sig paa, at han hielper dem. De ere allerede reddede. (med en malicieus Latter) Ha, ha, ha! Kortet er vel blandet. Fordi de ved deres Ufornuft ere blevne satte i Forlegenhed, saa skal en anden Uskyldig redde dem ud derfra.

Mad. Stændler.

Vi vide jo ikke, om Deres Herre har Ret. Vær ikke desaarsag fortørnet paa os; giv os heller et godt Raad! — Vi ere i saadan Forvirring, at vi anse det

det for den største Lykke, naar nogen vil tage sig os an. — De ville, naar De var i vort Sted, gisre det samme.

Frands.

Er det retskaffent giort, at sammensmedde saadanne Anslag?

Mad. Stændler.

Han har selv giort Forslaget, han maae jo vide, om han kan udføre det. Vi ere deri ganske uskyldige —

Frands
(gaaer opbragt frem og tilbage).

Tiende Scene.

De Forrige. Jakobine (med Lyset).

Jakobine
(til hendes Søster).

De lade sig nok opvarte, frygt ikke for det. De leve saaledes, som om alting hørte Dem til. De har Bordet fuldt af Viin og vel ti Slags; de indbyde alle og enhver, og vore Folk begegne de med al muelig Grovhed. (bedrovet) Jeg gaaer ganske vist ikke mere ind til dem.

Mad. Stændler.

Hvad skal vi gisre? Vi maae skikke os deri.

Stændler.

Var jeg kun ude af denne forstyrrede Omstændighed!

Jakobine.

Skiemt herefter ikke med nogen, som han ikke kiender. — (til Frands) Kiereste Ven! giv os dog et godt Raad! —

Frands

Frands
(til Hr. og Mad. Stændler).

Jeg kan maaskee redde dem. De fortiene det vel ikke, for den Foragt, hvormed De (til Madamen) har anseet mig fra den Tid, De fornam min Omgang med Deres Søster. Men jeg kiender Dem som ærlige Folk, dette bevæger mig til at bære over med Deres Svaghed. — Desuden gior det mig ondt for Deres Søster; jeg kiender hendes følsomme Hierte, og kan forestille mig, hvad hun lider derved.

Mad. Stændler.

O ja, lad dog alt dette være glemt! Har jeg fornærmet Dem, saa er det skeet blot fordi jeg ikke kiendte Deres Tænkemaade ret, og — fordi jeg var bekymret for min Søsters Ære.

Frands.

Denne Bevæggrund er ogsaa det, der undskylder Dem hos mig. (til Stændler) Vil De vel anvende noget derpaa, for at komme i Roelighed?

Stændler.

Alt hvad De vil.

Frands
(tager Stændler til en Side).

Hvor meget er min forrige Herre Dem skyldig?

Stændler.

Ongefær — tre Tusinde Rigsdaler — desforuden har jeg kiøbt en Vexel af ham, stor tusind Louid'or, paa Trikkerts.

Frands.

Den er god. (betænker sig noget) Overlad det til mig, at inddrive Fordringen! Vil De vove den derpaa,

paa, naar De bliver hiulpen? — Maaſkee jeg kan hielpe Dem derved — med Vished kan jeg ikke love det ——

(Alle see paa ham med Forundring.)

Frands.

Naa?

Mad. Stændler.

Hvad meener De dermed?

Frands.

Det kan jeg ikke ſige Dem. Vil De give tre tuſinde Rigsdaler derpaa, naar De bliver fri? Maaſkee det ikke engang vil koſte Dem ſaa meget.

Stændler.

Ja, om det endog ſkulde koſte dobbelt ſaa meget, naar jeg ikkun derved ſtrax kan udfries af min Angeſt.

Frands.

Godt. Maae jeg altſaa indbrive Deres Fordring?

Mad. Stændler.

(efter nogen Betænkning).

Derſom vi kun ikke gjøre galt verre. Prindſen har lovet at hielpe os; naar vi ſaa overilende fordrer vor Betaling, bliver han ogſaa opbragt imod os; og han havde dog maaſkee endnu vidſt et Middel at redde os ved.

Frands.

Jeg kan ikke bedre betage Dem Deres Tvivl, end naar jeg ſiger Dem: jeg haaber at blive Deres Svoger. Kan De da tro, at jeg ſkulde foretage noget til Deres Skade?

Stændler.

Gjør alt hvad De vil; jeg giver Dem Fuldmagt dertil, naar De ikkun redder mig. Udret alting paa

det beſte, jeg beder Dem indſtændig! Min Svigerſke ſkal faae en god Medgivt, naar De bliver hendes Brudgom.

Frands.

Jakobine kiender mig. Hun veed, at dette Tilbud ikke vilde opmuntre mig meget, naar jeg ikke havde ſtærkere Grunde. Jeg gaaer paa mit Kammer; ſend mig een op, ſom jeg kan bruge, om jeg vil noget. Værer imidlertid kun roelige! De ſkal ſnart blive underrettede om mit Anſlag har villet lykkes.

(Han gaaer.)

Ellevte Scene.

Stændler. Mad. Stændler. Jakobine.

Stændler.

Gaae hen, min kiere Svigerinde, og ſkik Lars til Mſr. Frands, han ſtaaer i Sengekammeret bag Sengen.

Jakobine.

Strax. (Gaaer.)

Mad. Stændler.

Naar dette Menneſke kun ikke indleder os i nogen nye Fortred!

Stændler.

Stakkels Fikke! hvor megen Sorg foraarſager jeg dig ikke! Tag dig det kun ei ſaa nær til Hierte! Jeg lover dig: det er den ſidſte Fortred, min Nysgierrighed ſkal komme afſted.

Mad. Stændler.

Mand! derſom det var ſandt, ſaa ſkulde ingen Kone kunde være ſaa fornøiet ſom jeg. Du troer ikke,

hvor

hvor stor den Lyde er; du bliver derved utaalelig for alle Mennesker, og til enhvers Spot. Thi hvad er latterligere, og hvem løber saa megen Fare for at blive ilde begegnet, som et Menneske, der bekymrer sig om saadanne Ting, der ere ham uvedkommende?

Stændler.

Jeg indseer det altsammen! lad det nu blive derved; jeg skal ganske vist forandre mig. Kom nu, Fikke! Kom!

Tolvte Scene.

Theatret forestiller Prindsens Værelse.

Pr. Kasimir

(gaaer omkring i dybe Tanker. Paa Bordet staaer et aabent Skatol, hvorhos ligger et Par Pistoler. Efter en Tids Forløb kalder han:)

Louis!

Louis

(kommer ind).

Pr. Kasimir.

Gaae til den Kapitain, som var her i Eftermiddags, og — Nei — gaae kun igien!

(Louis gaaer.)

Pr. Kasimir

(efterat han igien har betænkt sig noget).

Forbandede Karl! (han giennemsoger Papirer i Skatollet) Han er borte! — Louis!

Louis

(kommer ind).

Pr. Kasimir.

Siig til Værten, at han i det høieste inden en Time opgiør min Regning, jeg vil betale ham. Derefter bestil mig — nei — gaae din Vei!

(Louis gaaer.)

Pr. Kasimir
(seer paa Uhret).

Den Kapitain! — den Kapitain! — Hvorfor lod jeg det ikke blive derved, saasnart jeg fornam, at han var min Mester! Havde jeg nu ikkuns de Penge, jeg tabte til ham! — Den første gang, jeg ved Spil er bleven sat i Forlegenhed! (vanker om i Vildskab) Jeg er ruinert — uden Penge! min Lykke begynder at gaae til Grunde.

Trettende Scene.

Frands. Jacob. Prinds Kasimir.

(Saasnart Frands kommer ind bemægtiger han sig de to Pistoler, som ligge paa Bordet. Jacob posterer sig ved Døren, paa det at ingen skal komme ind).

Pr. Kasimir.

Hvad vil du, Karl?

Frands.

Tage Maasken af dig, du Bedrager!

(han giver Jacob den ene Pistol.)

Pr. Kasimir.

Hvilken Forvovenhed!

Frands.

Giør ingen Modstand! Maaskee der da bliver endnu et Middel tilovers til at forebygge din totale Under-

Undergang. Men dersom du giør nogen Larm, saa tvinger du mig til at røbe dig for Tiden.

(Prindsen vil til Døren.)

Jakob.

De slipper ikke ud. Og dersom De raaber, saa bliver det Deres egen Skade.

Frands.

Paa det du kan vide, at jeg har Ret til at tale med dig i denne Tone, saa maae jeg sige dig: Chevalier Arnfield, som du tog Livet af i en Duel, har paa sit Yderste aabenbaret mig den rette Stand, du er af; og til din Lykke var jeg allene hos ham indtil han døde, ellers havde han betroet det til flere. Jeg har det Brev i mine Hænder, som du fik i London fra din Fader, under Navn af Marqvis Bonnart. Dette skal overalt tiene mig til Beviis, ifald du betiener dig af Benægtelser.

(Prindsen bliver staaende med nedhængende Arme ganske bestyrtset.)

Jakob.

Naa! kan Deres Durchlauchtighed indvende noget derimod?

Frands.

Men nu til Hovedsagen. Du er Værten tre tusind Daler skyldig; kan du betale dem? — Saa er det godt!

Pr. Kasimir (forbauset).

Tre tusinde Rigsdaler!

Frands.

Ganske rigtig. Vi have været her i tre Maaneder. Leien allene beløber sig daglig til sex Dukater. — Nu?

Pr. Kasimir
(viser paa Skatollet).

Her er tusind Daler; jeg vil strax udbetale de fem hundrede deraf, og Resten om otte Dage. Der kan bestandig være een hos mig til Sikkerhed for, at jeg ikke tager Flugten.

Frands.

Nei! Fra nu af skal du ikke udplyndre nogen mere. — Jeg veed, at du bygger din Sag paa Spil, og du bygger ikke heller uden Grund, du er vis paa din Sag. Jakob! det jeg har aftalt med ham.

Jacob
(taler sagte ud af Døren).

Pr. Kasimir.

Frands! røb mig ikke. Det skal blive ham til stor Fordeel; hav ikkun Taalmodighed i nogle Uger.

Frands.

Jeg burde ikke have ladet det henstaae saa længe. Men jeg vilde overlade det til andre, for ikke at bebreide mig selv, at have giort nogen ulykkelig, som ikke havde fortient det af mig. Jeg har hidtil ingen passelig Aarsag havt til at gaae bort, uden derved at opvække Formodninger; at jeg derfor blev saa længe, skeede blot for at skaane dig. Men nu, da du uforskyldt og uden ringeste Nytte har Hierte til at giøre mig ulykkelig, saa kan jeg med Ret fremstille dig for Verdens Øine uden Maske. Ellers havde mit Hierte

aldrig

aldrig tilladt det, at styrte dig, saa længe du ikke i Forveien havde fornærmet mig.

Jacob.

Derom er jeg overtydet. Han har endnu i Dag forsvaret Deres Ære imod mig. Jeg har, siden den Tid vi vare i London, giort mig adskillige tvivlsomme Betragtninger, som nu ere oplyste. I Deres Tieneste har jeg ogsaa lært, hvor fortrinligt det er at tiene hos et Herskab, som veed, at giøre sig de verdslige Udsigter nyttige. Man slutter altid fra Herren til hans Tienere; foragter man den første, saa blive disse ogsaa foragtede, om de endog ere de allerretskafneste.

Pr. Kasimir.

Frands! jeg beder ham for alting —

Frands.

Forgieves! jeg har Aarsag og Ret dertil.

Fiortende Scene.

De Forrige. Gr. Donner. Br. Wetter.

Frands.

Mine Herrer! Værten skal skaffe Dem en Rekrut for hans Logisladelse. Denne Herre (pegende paa Prindsen) kan ikke betale ham sin Gield, han har altsaa Ret til hans Person. Jeg venter, at De vil finde sig fornøiet med hans Skikkelse. Han har ageret mange og adskillige Personer i Verden; men han er ikke engang af Adel. Hans Navn er Schlisen, og er en bersint Malers Søn fra Pfaltz. Hans Fader gav ham en god Opdragelse, men han har anvendt den til det onde. Her er hans egen Bekræftelse.

(Overleverer dem et Brev.)

Gr. Donner
(som hidtil noie har betragtet ham).

Ha, ha, Grev Grimelli! hvor er De kommen til den pohlske Orden? For fire Aar siden var De i Spa, som en fordreven Korsikaner. De veed vel at benytte sig af den politiske Forfatning. Skulle der reise sig Uenigheder i Kina, saa lader De sig vel see i Verden som Mandarin.

Br. Wetter.

Bie, du Skurk! dig har jeg længe søgt om. Du har engang tømmet min Pung, nu vil jeg selv tage mig Revange. Bravo! (til Frands) Min Herre! vi ere Dem forbunden, fordi De har overleveret den Kieltring i vore Hænder.

Femtende Scene.

De Forrige. Stændler. Mad. Stændler. Lars.

Gr. Donner (til Stændler).

Min Ven! han er fri; vi tager denne i hans Sted.

Stændler.

Det er herligt! Jeg skal strax betale Dem Pengene —

Br. Wetter.

Det er Tids nok. Han løber ikke fra os, de ere vel gjemte hos ham. Men i Fremtiden vær ikke mere saa nysgierrig.

Stændler.

Nei aldrig.

Mad.

Mad. Stændler

Men hvorledes er dette mueligt?

Frands.

Spørg ikke derom. Nok, at det er saaledes. Men De taber to tusind Rigsdaler derved. (gaaer til Skatollet) Her er Resten.

Gr. Donner.

Allons! fort — (saaer Øie paa Lars) Ret tilpas! Jeg er ham noget skyldig. Kom kuns hid! der har han en Pistol, før nu den Karl i vort Kammer og bevogt ham. Kommer han ud, saa tage vi ham ved Hovedet. Den Angest, han derved kommer til at udstaae, skal være en Straf for hans uforskammede Mund.

Lars.

Ak jeg beder allerydmygst, forskaan mig fra denne Kommission! Hvorledes skal jeg kunne bevogte en saa stor og stærk Mand? Naar han ikkun seer ret paa mig, saa ligger jeg allerede.

Br. Wetter.

Ingen Snak. Fort! fort!

Lars.

For Himmelens Skyld!

Gr. Donner.

Han skal svare os til ham enten levende eller død. Den ringeste Mine han gior til at undløbe, saa skyd ham for Panden.

Lars.

Ja, naar jeg det maae, saa skal han ganske vist ikke undløbe mig. Kom! (gaaer foran.)

Gr. Donner.

Ih du Tolper! Han skal gaae bag efter, saa har han ham for Dine.

Lars.

Foran da!

Pr. Kasimir

(til Gr. Donner og Br. Wetter).

Det skulde være en ganske anden Karl, jeg vilde bruge Magt imod. Men jeg skal allene være betænkt paa eders Udbetaling. I fortiene det saavelsom jeg.

(Prindsen gaaer foran, Lars bag efter, som med den ene Haand holder ham ved Kiolen, og med den anden sætter ham Pistolen i Nakken.)

Sextende Scene.

Gr. Donner. Br. Wetter. Stændler. Mad. Stændler. Frands. Jakob. Louis.

Louis

(som møder Prindsen ved Døren).

Mon Prince — va ere de?

Jakob.

Monsieur! an erre valet de chambre, an gaae me til Soldat.

Louis.

Quel impertinence!

Jacob.

Ans Erre inde være Prince mer, o aldri ar være —

Louis.

Louis.

Mon Dieu! de bliv Malheur pour lui, je nok faa andere emploi — Mais an inde ſnar faa aſſez d'argent til betal valet de chambre comme moi. An inde ar gør ſine Sag me raiſon.

Jacob
(raaber efter ham).

Fordi han ikke er en Franzos.

Syttende Scene.

De Forrige. Jakobine.

Jakobine.

Hvad hører jeg? Kiere Hr. Svoger! De er fri? —

Mad. Stændler.

Ja, allerkiereſte Søſter!

Jakobine
(ſkalkagtig til Frands).

De har ikke lidet formeeret Deres Rettigheder.

Frands
(til Mad. Stændler).

Madame! jeg har ikke nødig at tiene.

Mad. Stændler.

Denne fortredelige Hændelſe har ydmyget min Stolthed.

Stændler.

Jeg ſkal holde mit Ord, Hr. Svoger! (trækker ham til en Side, ganſke nysgierrig) Men ſig mig, hvorfor

hvorfor De har været Kammertiener, da De ikke har havt det nødig?

Br. Wetter.

Er han allerede nysgierrig igien? — Nu maae han strax blive hos os.

Stændler.

Nei, nei, jeg vil ikke vide noget mere!

Ende paa Skuespillet.

Den

Tienstfærdige.

Komedie i tre Akter.

Oversat

af det Franske.

Personerne.

Grev Dervieux, Morbroder til Marqvis Florival.
Baron Saint Far, Florivals Ven.
Baronesse Vieux-Bois.
Commandeur Bertac.
Doucet.
Dubois, Florivals Kammertiener.
Baronessens Tiener.
Tvende Gardere.
Opvarterne i Værtshuset.

Handlingen gaaer for sig i et Værtshuus paa en stor Sal, hvorfra man gaaer ind i tre forskiellige Værelser.

Første Akt.

Første Scene.

Florival. Saint Far.

Saint Far.

Tag imod min Lykønskning, Marquis! Hoffet lader Dem vederfares Ret, ved at bevilge Dem Deres salig Herr Faders Regiment.

Florival.

Ak, Herr Baron! hvilke Pligter paalægger det mig ikke! Hans Tapperhed, store Pund, Oprigtighed og Menneskekierlighed forskaffede ham, som De selv veed, Generalens Agt, Folkenes Tillid og alles Kierlighed. Hvor er jeg ikke langt fra, at ligne dette ærværdige Mønster!

Saint Far.

Det glæder mig hjertelig, at finde denne Beskedenhed, der er saa sjelden hos Personer af Deres Alder, hos Dem; men vogt Dem for at gaae for vidt deri: en overdreven Mistillid til sig selv qvæler ofte de største Evner, og Greve Florival —

Flori=

Florival.

Mistede vi i det Øieblik, han vilde forvisse mig min Lykksalighed. Det var Dem, kiere Saint Far, som han havde bedet at bringe den Forbindelse i Rigtighed, der udgiør al min Lykke. Mit Hierte, som den deilige Julies Ydighed og Dyd ganske har indtaget, begyndte at haabe, snart at eie hende. Hendes Moder, Marquise Fiermont, syntes at bifalde min Kierlighed — Min Fader bliver syg, jeg viger ikke fra ham; og efter sex Ugers udstandne Smerter døer han i mine Arme. De kommer og river mig fra det kummerfulde Sted. De tvinger mig til at tage herud, men jeg har bragt min Græmmelse og Kierlighed med mig.

Saint Far.

Jeg har anvendt denne Tid, at sætte Deres Gaard saaledes i Stand, at De kan føre Julie ind i den, dersom hendes Moder ikke har forandret sine Tanker.

Florival.

Ak, kiereste Ven! hvormeget skylder jeg Dem ikke! Men tænker De, at Julie samtykker godvillig? Er Marquisen endnu sindet —

Saint Far.

Julie er alt for oprigtig, at De ikke skulde have læst hendes Tilbøielighed i hendes Øine, og hvad hendes Moder angaaer, saa attraaer hun allene sin Datters Lykke; det kan altsaa ikke feile, at Regimentet, som De har bekommet, jo vil forøge den Agt, som hun stedse har yttret for Dem.

Flori=

Florival.

Tør jeg da ikke bede Dem, at begynde at arbeide for min Lykke igien, ſaaſnart ſom mueligt?

Saint Far.

De kan forlade Dem til, at jeg ikke ſkal lade det gaae i Langdrag. Naar jeg gaaer herfra, har jeg en anden Sag at tale med Marquiſen om, og ſaa ſkal jeg bringe denne Forbindelſe paa Tale igien. Men hvad kan holde Dem fra at beſøge hende, naar De kommer fra Miniſteren, ſom De ſkal til i Formiddag?

Florival.

Meener De, at jeg bør — at jeg kan —

Saint Far.

Tilforladelig. Jeg vil belave hende paa, at tage imod Dem; forlad Dem kun heri paa Venſkabs Omhue.

Anden Scene.

De Forrige. Dubois.

Dubois.

Herre! Grev Dervieux er ankommen.

Florival.

Min Morbroder?

Dubois.

Ja, Herre! han er alt ſtegen af, og Folkene bære hans Tøi op.

Saint Far.

De maae tage imod ham; men da jeg ikke har den Ære at kiende ham, ſaa vil jeg gaae hen og arbeide paa Deres Ønſkes Opfyldelſe.

Florival.

Kiereſte Ven! min Skiebne ſtaaer i Deres Haand! nu gaaer jeg min Morbroer i Møde.

Dubois.

O! De kan give sig gode Stunder. Da han steg af, saae han at Vertinden havde en hoven Kind, som han giver hende Raad for, og det faaer ikke saa hastig Ende.

Florival.

Det siger intet.

Dubois.

For nærværende Tid skiendes han med Feldskieren, hvis Raad han dadlede uden at vide, det var ham; hvorover Skieggeskraberen sandt sig høiligen fornærmet. Det er en lille Gaskonier, saa hidsig og indbildt som nogen af hans Landsmænd; hans Forfængelighed paa den ene Side og Grevens Paastaaenhed paa den anden giorde saa latterlig en Virkning, at jeg maatte gaae min Vei, for ikke at briste af Latter.

Florival.

Dubois, husk paa, at det er min Morbroder; og overskrid ikke —

Dubois.

Ei min Herre! jeg siger jo intet om ham. Vel sandt, at han deler Raad ud i Flæng, til den første den beste, men det skeer allene af Lyst til at tiene sin Næste; og skiønt hans Raad kun sielden ere gode, og som oftest komme i Utide, saa gior det intet til Sagen: Hensigten er dog altid god.

Florival.

Tie stille! Der er han.

Tredie Scene.

Dervieux. Florival. Dubois.

(En gammel Tiener og Opvarteren bær Kufferter tvers over Skuepladsen.)

Dervieux

(inde i Coulissen).

Jeg forstaaer mig bedre paa alle slige Sygdomme, end alle eders smaa Markskrigere. Gior derfor kun som jeg raader eder, og I vil befinde eder vel derved. — Ei, god Dag, min kiere Florival! det giør mig bitterlig ondt, at jeg ei har kunnet komme før; jeg kunde været dig til Nytte i denne sørgelige Begivenhed — Den arme Greve —

Florival.

Af, kiere Morbroder! hvilket Tab!

Dervieux.

Jeg begriber ikke, hvordan det er gaaet til; men han har sikkert ikke nøie nok holdt den Diæt, jeg havde foreskrevet ham.

Florival.

Vores Pleie og Lægernes Indsigt formaaede intet imod Sygdommen.

Dervieux.

Pleie — Læger — Det er Grønt man trænger til i Podagra; Grønt og intet andet.

Florival.

Det syntes som om hans Kierlighed til mig endog fordobledes i hans sidste Øieblikke.

Dervieux.

Din Bedrøvelse er billig, min Ven. Din Fader var en agtbar og værdig Mand, uagtet al hans Egensindighed; og du har Ret i at begræde hans Tab.

Florival.

Saalænge jeg lever, vil jeg beklage det.

Dervieux.

Men med alt det maae man ikke tabe Samlingen. Lad os være betænkte paa, at bringe dine Sager i Orden. Dersom min Svoger havde villet lyde mine Ord — men han saae ikke meget dybt i Tingene, og agtede derfor heller ikke paa mine Advarsler.

Florival.

Ak, kiere Morbroder! vær vis paa —

Dervieux.

Først og fornemmest ere dine Godser meget forfaldne; man maae see til, at faae dem til at indrente noget. Det er noget, som jeg forstaaer fra Grunden af, og jeg vil sige dig hvordan du skal gribe det an.

Florival.

Med megen Fornøielse, kiere Morbroder! skal jeg benytte mig af Deres Indsigter.

Dervieux.

Giør da Begyndelse med at forlade Tieneften, saa kan vi siden —

Florival.

Forlade Tieneften! Betænker De vel, hvad De siger, min Herre? Kongen har havt den Naade, at give mig et Regiment.

Dervieux.

Et Regiment? En skiønne Daarlighed! I det allermindste fortærer du din Gage, og er saa med alt det fra dine Godser. Der røver een, den anden plyndrer. Alle Ting gaaer over og under, og dernæst, maaskee en Musketkugle —

Flori=

Florival.

Jeg er født, min Herre! til at trodſe denne Fare. Kongens Naade, ſaavelſom mit Navn gior mig det til en Pligt, og Kierlighed til Fæderne-landet —

Dervieux.

Der ſnakker den Fætter ſom et ungt Menneſke. Troe kun mig, jeg veed bedre hvad der er ved Tieneſten at giøre; thi har jeg ikke ſelv været ved Garden i fire Aar? Min Gage forſlog ikke, og mine Sager forſømte jeg — men jeg gik den ſikkerſte Vei, jeg tog min Afſkeed, og — derſom du ſaae mine Marker, hvor blomſtrende de ere — mine Lader — min Viin-perſe — ſaa maatte du ſelv tilſtaae, at jeg havde giort vel.

Florival.

Det troer jeg, kiere Morbroder, naar man ikke har en uimodſtaaelig Drivt til at tiene, ſaa giør man bedre i, at overlade ſin Plads til dem, der ere mere nidkiere, og ſom Frankerig har et ſtort Forraad af.

Dervieux.

Godt! nu begynder du at blive fornuftig.

Florival.

Men da jeg føler den meeſt brændende Iver for min Konges Tieneſte, ſaa troede jeg, at begaae et Ran imod mit Fæderneland, derſom jeg ikke opofrede ſamme de Dage, ſom jeg ſkylder det.

Dervieux.

Fordomme, Fætter, Fordomme! En god Adels-mand udbreder Overflod paa ſine Godſer ved de Sum-mer, ſom han anvender til deres Forbedring. Han

underholder Vindskibeligheden hos Mennesker, som, uden den Løn han giver dem for deres Arbeide, vilde vansmægte med deres Familier i Elendighed; og denne Mand er efter din Mening intet andet, end et unyttigt Væsen, en Byrde for Staten?

Florival.

Tilforladelig ikke, min Herre! Tvertimod var det mit Ønske, at de rige Ørkesløse, som opfylde Paris med deres Pragt og Overdaad, vilde lade en Deel af det, som de drage af deres Marker, flyde tilbage paa dem, hvorved Agerdyrkningen og Landmandens Vindskibelighed kunde faae den Virksomhed, som den i Mangel af Underholdning taber.

Dervieux.

De Raad, som en oplyst Mand paa sine Godser giver sine Bønder —

Florival.

Maae være overmaade nyttige.

Dervieux.

Du kan aldrig forestille dig alle de Tienester, jeg beviser mine. Vil de enten vove et eller andet, eller har de Processer, saa veileder, oplyser og forliger jeg dem. Alle deres Sager gaae igiennem mine Hænder, og de befinde dem vel derved.

Florival.

Det er jeg overtydet om.

Dervieux.

Velan da, Fætter! følg mit Exempel, saa bliver du det menneskelige Kiøns Velgiører.

Florival.

Landet behøver ogsaa Beskyttere, kiere Morbroder! og jeg har bestemt min Arm og mit Blod til dets Tieneste.

Dervi=

Dervieux.

Hvilken Egensindighed! Faderen op af Dage! Men vi vil siden gaae denne Materie igiennem fra Grunden af, og jeg skal faae dig til at blive af Meening med mig. Min Morbroer, vil du da komme til at sige, seer dybt i Tingene. Oh! det er sielden at jeg tager Feil.

Fierde Scene.

De Forrige. Dubois.

Dubois.

Der er spendt for, Herre!

Dervieux.

Hvordan, tager du ud?

Florival.

Det er mig meget imod, at jeg skal forlade Dem; men Ministeren er i Paris i Dag, jeg bør takke ham, og vilde nødig komme for sildig.

Dervieux.

Hold dig ikke op for min Skyld, Florival! jeg søger kun dit Bedste. Men troe mig, at min Erfarenhed og modne Overlæg giør mig meget mere klarsynet, end du er selv, til at indsee dit sande Vel. Lad dig derfor veilede, min Ven, og du vil finde dig vel derved.

Florival
(i det han gaaer).

Siden De tillader det — Dubois, bliv hos min Morbroder; og af eders Omhyggelighed i at varte ham op vil jeg slutte mig til eders Hengivenhed for mig.

Dervieux.

Jeg er dig forbunden; men jeg skal ikke umage ham, thi jeg har mine egne Folk med mig.

Dubois.

Det er det samme; thi siden de ikke ere meget kiendte i Paris, saa bliver jeg ved Haanden til Grevens Tieneste.

Dervieux.

Du skal have Tak, Dubois! og ifald jeg behøver dig, saa vil jeg kalde. Men imidlertid raader jeg dig, at tage dig en liden Hvile; min Fætter kunde maaskee ville bruge dig i det Øieblik, da du mindst venter det. Troe mig, at mine Raad ere ikke at foragte.

Femte Scene.

Dervieux (allene).

Florival er veltænkende, og har Forstand; men det er som jeg saae forud, at Hoffet har giort ham ør i Hovedet. Jeg var færdig at skrige mig ihiel for at giøre det fattéligt for min Søster, men hun havde ingen Øren dertil — O! disse Fruentimmere — deres høieste Gode er, at svæve om i et Forgemak. Hoffet, Hoffet, skrige de; jeg derimod: mine Godser! mine Godser! Med alt dette stod Florival endnu til at redde, om jeg kunde finde en riig og forstandig Kone til ham paa Landet, hvorved han kunde blive draget ud fra dette forbandede Sted, hvor han maaskee til Slutningen ødelægger sig i Grund og Bund, som saa mange andre. Nu, man finder vel Raad; imid-

lertid

lertid vil jeg nu see Fortegnelsen efter paa hvad jeg har at forrette i Formiddag.

(Han gaaer hen til et Bord, tager sin Brevtaske op, og læser.)

Siette Scene.

Dervieux. Baronessen. Opvarteren.

Opvarteren.

Her igiennem, Deres Naade! De maae ikke tage det fortrydeligt, at De ikke faaer Bequemmeligheder; men vi har saa mange Fremmede i denne Tid. Vil Deres Naade derfor ikke behage at hvile sig lidet her, medens man sætter tilrette i Deres Kammer?

Baronessen.

Meget gierne! Jeg er ganske udmattet. Hvilken en Bye! Det er et Helvede.

Opvarteren.

Deres Naades Værelser ere kun smaa, men meget magelige. Der er en lille Trappe paa den anden Side, og her kan De tage imod Deres Fremmede; thi denne Sal er fælleds til Deres og Marquiens Værelser.

Dervieux (for sig).

Jeg synes, jeg skulde kiende denne Dame.

Baronessen.

Jeg troede, jeg var aldrig kommen her; alle muelige Forhindringer have mødt mig under Veis, alle de forskiellige Kiøretøier der er til: Vognmænd, saa grove og uforskammede, at de har standset min Karet mere end ti gange.

Opvarteren.

Det burde de straffes for.

Dervieux.

Jo, det er hende selv — Frue Baroneſſe —

Opvarteren.

Har Deres Naade intet at befale?

Baroneſſen.

Ikkun, at I viſer min Kammerpige hid til mig, og lader mit Tøi bære herop.

Opvarteren.

Det er alt bragt op ad den lille Trappe i Deres Værelſer.

Baroneſſen.

Saa er det godt. — Hvordan! De er her? — Grev Dervieux — i Paris — Ved hvilken lykkelig Hændelſe? —

Dervieux.

Den er virkelig lykkelig, ſiden jeg har den Ære og Fornøielſe, at finde Frue Baroneſſen.

Baroneſſen.

Det er mig, min Herre! ſom bør anſee det derfor.

Dervieux.

Men — Frue! af hvad Aarſag har De forladt Deres Baronie?

Baroneſſen.

Ak, min Herre! det er en Sag, der raaber Hevn. De kiendte Herren af Vieuxbois; De veed hvad jeg har udſtaaet af hans vrantne og avindſyge Sind, ſaa længe han levede; men hans Alder og Skrøbeligheder tiente ham til Undſkyldning. Kort ſagt, han er død. Nu tænkte jeg, at alle mine Fortredeligheder havde Ende; men i det Sted gjøre hans Arvinger mig min Fædrenejord ſtridig, ſom jeg bør have forlods, og diſputere mig Aaſædet.

Der=

Dervieux.

Men hvorfor ſkrev De mig det ikke til? Jeg havde ufortrøvet indfundet mig hos Dem, og jeg ſkulde i en Haandvending bragt alt det i Rigtighed, thi De veed, at jeg er øvet i ſlige Ting.

Baroneſſen.

Jeg frygtede, at foraarſage Dem alt for ſtor Beſværlighed.

Dervieux.

Nei, tvertimod; man er meget lykkelig, naar man kan forpligte ſine Venner. Og jeg ſætter ikke Priis paa de Indſigter, jeg har erhvervet mig, uden for ſaavidt de gisre mig ſikket til at beviſe Tieneſter. Men lad os høre, hvor langt De er kommen.

Baroneſſen.

Jeg havde giort Sagen anhængig, og nedlagt min Paaſtand paa Grund af Loven. Mine Kontraparter møde ikke efter Forelæggelſen; men i Stedet for at conteſtere litem, udvirke de Commiſſarier. Sagen bliver derfor afviiſt, og jeg er reiſt hertil for at drive den til endelig Dom.

Dervieux.

Havde De raadført ſig med mig, ſaa ſkulde Sagen faaet en anden Vending. Jeg er født med en Forligelſesaand, og maaſkee kan vi endnu faae det bilagt.

Baroneſſen.

De er meget forbindtlig. Men diſſe Medarvinger i Side-Linie ——

Dervieux.

Ere ſlemme Folk at trækkes med, det maae man tilſtaae.

Baro-

Baronessen.

Ak! dersom jeg nogensinde giver mig igien, saa vil jeg have Arvinger i nedstigende Linie.

Dervieux.

Det finder en Kone alletider sin Regning best ved.

Baronessen.

Deri har De fuldkommen Ret. Men af hvad Aarsag, Hr. Greve, har De forladt Landet?

Dervieux.

Ei, Frue! De veed jo Ordsproget: at ingen kan holde Fred længere, end hans Naboe vil. Man har fundet for godt at yppe Trætte med mig om en Lehns-Tiende, som jeg har været i Besiddelse af i mere end Mands Minde, men jeg har min lovlige Adkomst til den; og for en Ufærd! jeg skal giøre mine Modstandere det broget nok. Desforuden er mit Ærinde ogsaa at trøste min Fætter Florival, og hielpe ham tilrette i den Forlegenhed, som hans Faders Død har bragt ham i.

Baronessen.

Hvad! er Grev Florival død?

Dervieux.

Ja, Frue! det er alt sex Uger siden; men det har været mig umuelig at slippe før bort.

Baronessen.

Han er død! — Det kan jeg ikke glemme igien. Vi skulde have havt en lille Markeskiels-Trætte med hinanden, betræffende et Overdrev, som grændser til begges Udmarker, som skulde skiftes ved Reebning.

Dervieux.

Ei, Frue! min Fætter vil findes villig til at afgiøre det til Deres Fornøielse. Han har Tillid til

mig,

mig, og vi skal bringe det i Rigtighed. Jeg troer iligemaade, at han har den Ære at være kiendt af Dem?

Baronessen.

Ja, min Herre! han har undertiden besøgt os med sin Hr. Fader, som var nærmeste Naboe.

Dervieux.

Han er ret smuk, i mine Øine; og finder De ham ikke ogsaa?

Baronessen.

Jo, meget smuk, og af en Skabning —

Dervieux.

Som om den var dreiet. Han har et godt Hierte, Forstand, og herlige Godser, paa min Ære; men jeg frygter, at han bliver fordærvet ved Hoffet, og var derfor tilfreds, at jeg kunde finde et godt Partie til ham.

Baronessen.

Det vil sikkerlig ikke blive vanskelig med den Skabning, som han har.

Dervieux.

Frue! Frue! det er heller ikke saa let en Sag. Hvad er der for Partier at giøre i denne Bye? Fornemme Piger, som ingen Medgivt har, eller Forpagterdøttre, der bringe store Midler med sig, men sætte dobbelt saa meget overstyr. Begierlighed til Pragt, Ødselhed og Overdaad er steget til en Høide —

Baronessen.

Men, min Herre! hvorfor søger De ham da ikke en Brud ud i vores Egn? Der fandtes vel en Arving, som havde saa store Midler, og som han ikke løb den Fare med.

Der-

Dervieux.

Det er alt, hvad jeg attraaer; et fornuftigt Fruentimmer.

Baronessen.

Som havde en sat Karakteer, saavelsom Erfarenhed, og hvis Formue svarede til hans.

Dervieux.

Det var et Liggendefæ — Men der falder mig noget ind, Frue.

Baronessen.

Hvad er da det?

Dervieux.

For en Ufærd! dersom De vilde, saa fik jeg snart Ende paa min Sørgen.

Baronessen.

Hvordan det?

Dervieux.

Det er ligefrem, Frue! Deres Godser grændse til hans; De er i en moed Alder, huuslig, paapasselig, aarvaagen og kyndig i Rettergangssager, og dette Giftermaal giorde med eet Ende paa Stridigheden om Grændseskiellet.

Baronessen.

Min kiere Greve! De glemmer, at det kun er femten Maaneder siden min Mand døde — Jeg har, det forsikrer jeg Dem, ikke tænkt paa nogen Forbindelse.

Dervieux.

Det kan gierne være. Men der er Omstændigheder.

Baronessen.

Det er sandt, at, da jeg ingen Børn har — er ung endnu — saa kunde jeg — Men nei! Foreskillingen

stillingen om et andet Givtermaal giør stigt et Indtryk, sætter mig i saadan Forvirring —

Dervieux.

Vel, vel! ved at giøre sig bekiendt med denne Foreſtilling, saa forgaaer den; derhos kan jeg uden Forfængelighed sige, at min Fætters Skabning —

Baroneſſen.

Er den meest forføriske, det maae jeg selv tilstaae — Men, min Herre — givte sig igien — saa hastig —

Dervieux.

Det er den anstændigste Maade at følge sin Tilbøielighed paa. Han mishager Dem dog ikke?

Baroneſſen.

Tvertimod.

Dervieux.

Deres Formue skikker sig for hinanden.

Baroneſſen.

Det tilstaaer jeg.

Dervieux.

Deres Marker støde sammen.

Baroneſſen.

Det er sandt.

Dervieux.

Saa friſk! det bliver et Lehns-Givtermaal.

Baroneſſen.

De er en Spøgedoktor.

Dervieux.

Det har man altid sagt. Men nu ret alvorlig, samtykker De det ikke?

Baroneſſen.

Hvad De dog er —

Der-

Dervieux.

Det maae man være, naar man vil bringe noget til Endelighed. Kom, Frue! svar mig, men oprigtig, og uden Omsvøb.

Baronessen.

Dersom Marquiens Jvrighed var saa stor som Deres ——

Dervieux.

Hvad da?

Baronessen.

Saa føler jeg — at jeg omsider — maatte —

Dervieux.

Det er nok! jeg forstaaer en halvqvædet Vise; og jeg vil gaae hen at bringe ham denne gode Tidende. Dog, det er sandt.

Baronessen.

Hvilket?

Dervieux.

Jeg troer ikke, at De bryder Dem meget om Paris.

Baronessen.

Fy for Skam! det er jo Adspredelsens Middelpunkt. En oprigtig Kierlighed har allene sit Opholdssted paa Landet.

Dervieux.

Saa meget desbedre. Vi sælge hans Gaard, og med Pengene, vi faae for den, betale vi Deres Medarvinger ud.

Baronessen.

Det er ypperlig betænkt!

Dervieux.

Ei! Deres Morbroer har Forstand i sin Pande.

Baro=

Baronessen.

Min Morbroer —

Dervieux.

Ja, Deres Morbroer! i det mindste er jeg det om otte Dage.

Baronessen.

De giver mig Lyst til at blive ældre.

Syvende Scene.

De Forrige. Baronessens Tiener (i Liberie og glat Haar).

Tieneren.

Frue! her er kommen en Herre.

Baronessen.

Hvem?

Tieneren.

En, som siger, at han vilde tale med Dem.

Baronessen.

Kiender I ham?

Tieneren.

O! det troer jeg, det er Herren — M — hielp mig — dog —

Baronessen.

Han sætter ret min Taalmodighed paa Prøve.

Tieneren.

Det er den store Herre, der er saa løierlig — som snakker idelig.

Baronessen.

Har han da intet Navn?

Tieneren.

Det forstaaer sig, Frue! Men naar man skynder sig og vil giøre Anmeldelsen ret ziirlig, saa vil det ikke saa strax falde en ind.

Baronessen.

Dumrian! Naa, det er —

Tieneren.

O hille den! der er et Navn, og saa er der ogsaa noget andet forved.

Dervieux.

Han er meget enfoldig.

Tieneren.

Co — Comm — Comma —

Baronessen.

Commandeur Bertac, maaskee —

Tieneren.

Har Fruen staaet for Vinduet?

Baronessen.

Nei. Hvorfor det?

Tieneren.

Siden Fruen veed hans Navn bedre end jeg, der talede med ham.

Ottende Scene.

Baronessen. Dervieux.

Baronessen.

Lad ham komme ind. Hvilket ubeleiligt Besøg! Hvoraf veed han, at jeg er i Paris?

Dervieux.

Er De ugie bekiendt med ham?

Baronessen.

Saa maadelig; men siden han er lidet beslægtet med mig, saa har han næsten imod min Villie paataget sig at stifte Forliig imellem mig og Herren af Vieuxbois Arvinger.

Der=

Dervieux.

Man træffer næſten allevegne nogle af diſſe Folk, der brænde af Begierlighed til at blande ſig uombedet i andres Sager. Man har ſin ſtore Ulykke med diſſe Slags Folk, thi ni gange af ti fordærve de alle Ting ved deres utidige Tienſtagtighed; mig ere de i det mindſte ganſke uudſtaaelige.

Baroneſſen.

O! hvad Commandeuren angaaer, da fortiener han mere Overbærelſe. Det er en redelig Mand, ſom De vil finde ſig fornøiet med; thi hans ſtørſte Feil er den, at ſige lidet for reent ud, hvad han mener.

Dervieux.

Er det en Sladderhank, ſaa bringer han Sagen til at gaae Krebsgang; troe derfor mig, og lad hamſlet ikke blande ſig i denne Handel. De veed, at jeg er hverken taabelig eller aabenmundet. Overdrag altſaa mig kun alting, og lad mig kun raade.

Baroneſſen.

Nu faaer man at ſee. Men der er han.

Niende Scene.

Baroneſſen. Dervieux. Bertac. Tieneren.

Bertac.

De maae dog tilſtaae, Frue Baroneſſe, at jeg nødvendig maae have en Spiritus familiaris, der underretter mig om al Deres Foretagende. De er neppe ankommen, og jeg er allerede her for at giøre Dem min Opvartning.

Baronessen.

Det er overmaade artigt, Hr. Commandeur! og jeg finder virkelig noget overnaturligt i Deres Besøgelse; men behag at tage Plads.

Bertac.

Meget gierne! saa kan jeg i større Mageligshed forklare Dem mit Hexerie. Jeg løb i Morges for min Helbreds Skyld efter Sædvane til Fods omkring i Byen, ved hvilken Leilighed jeg altid pleier at rygte et eller andet Ærinde. Da jeg kom her forbi, saae jeg en Tiener i Deres Liberie staae for Porten, og af ham fik jeg Deres Ankomst at vide. De seer heraf, at jeg ikke er nogen farlig Hexemester, men meget mere saa stor en Fusker, at jeg nu i en heel Maaned næsten har løbet mig ihiel for at søge noget, som jeg ikke kan finde.

Dervieux.

Men det burde giøre Dem keed deraf, min Herre!

Bertac.

I ingen Maade. Det er ligesaa godt at løbe efter een Ting som efter en anden; jeg trænger til at røre mig og være i Bevægelse. Imidlertid vilde det dog være mig kiert at træffe et beboeligt Huus; og det er næsten utroligt, hvad Møie det koster at faae et, som man kan være tient med.

Dervieux.

Saa det er Huus, min Herre, De søger, og venteelig en ansеelig Gaard.

Bertac.

Huus eller Gaard, det kommer mig ud paa et, naar det kun staaer mig an, thi Kiøbet skal ikke gaae tilbage for Prisens Skyld.

Baro=

Baroneſſen.

Saa er der allerede en ſtor Vanſkelighed hævet.

Dervieux.

Min Herre! maaſkee jeg kunde ſkaffe Dem det, De ſøger. (til Baroneſſen) Den Gaard, ſom De veed ſelv.

Baroneſſen.

I Sandhed! den kunde være Commandeuren meget tienlig.

Bertac.

Naar der er et Par Statsværelſer, bequemme Kamre for en ugivt Mand, en rummelig Gaard, en kiøn Hauge, og Leilighed til mange Heſte og Tieneſtefolk, ſaa behøver jeg intet videre.

Dervieux.

Jeg har juſt alt det, ſom De forlanger.

Bertac.

Jeg ønſkede ogſaa, at det laae i et godt Quarteer, hvor der var reen friſk-Luft, og Bygningen ikke var brøſtfældig.

Dervieux.

Paa et Haar efter Ønſke. Den, der tales om, ligger her i Gaden, og er bygget for 12 Aar ſiden.

Bertac.

Her i Gaden? Jeg har gaaet Huus for Huus, og ikke funden Plakat paa et eeneſte.

Baroneſſen.

Plakaten giør intet til Sagen.

Dervieux.

Kiender De Florivals Gaard?

Bertac.

Ja vel giør jeg det. Det er en herlig Bygning. Og ligger Gaarden, De taler om, nær ved den?

Dervieux.

Meget nær, siden det er just den.

Bertac.

Florivals Gaard?

Dervieux.

Ja.

Bertac.

De sætter mig i Forundring. — Er det ogsaa vist, at den er tilkiøbs?

Dervieux.

Florival er min Fætter; det er altsaa noget, som jeg maae vide.

Baronessen.

De kan forlade Dem paa Greven.

Bertac.

Af hvad Aarsag vil Marquis Florival skille sig ved den?

Dervieux.

Hvad skal han giøre med den? Hans Fader forsømte sine Sager saa længe han levede; nu maae Sønnen see til at faae dem sat paa gode Fødder igien. Han vil opholde sig paa sine Godser; og det er nok saa smidt at forbedre dem, som at giøre Gield i Paris.

Baronessen.

En Himmel-Forskiel!

Bertac.

Jeg troede, at han var i Stand til at leve her med Anstændighed, uden at det kunde sætte ham tilbage.

Dervieux.

Ei! min Herre! man kiender ikke andres indre Forfatning.

Bertac.

Bertac.

Det giver jeg Dem Ret i, thi man seer kun den ydre Skal i Paris; der er saa mange lumske Pengetyve: Spil, Heste, en smuk Pige, og Fanden veed ikke hvad — Men jeg havde forsvoret, at Florival —

Dervieux.

Jeg kiender best de Omstændigheder, der forbinde ham til at sælge sin Gaard. Det er sikkert det klogeste, han kan gisre.

Bertac.

Nu, for mig gierne; det gaaer mig ikke an. Og naar han vil skille sig ved den, saa ere mine Penge saa gode som en andens. Men kunde jeg ikke faae den at see, førend jeg tog nogen vis Slutning?

Dervieux.

Naar De behager; i Morgen, i Dag, eller paa staaende Fod, om De finder det for godt, thi jeg er ikke for at lade en Ting gaae i Langdrag.

Bertac.

Jeg ligesaa lidet. Ja eller Nei, det er min Maade at handle paa. Vil De altsaa, saa gaae vi strax.

Dervieux.

Hiertelig gierne —

Bertac.

Om Forladelse, Frue Baronesse! at jeg forlader Dem saa hastig; men Forretninger —

Baronessen.

De bør gaae for alting; gisr derfor ingen Omstændigheder, Hr. Commandeur.

Bertac.

Det er ſandt. Jeg har bragt vor Sag i en god Gang; vi ſkal faae alle Stridigheder afgiorte ved et godt Forliig, ſom jeg en anden gang ſkal forklare Dem nøiere.

Baroneſſen.

De glemmer dog ikke den Sag, ſom vi talede om, Hr. Greve?

Dervieux.

Glemme den? Den er allerede afgiort, ſiger jeg Dem, den er afgiort.

(De gaae.)

Baroneſſen.

Hvad dog ikke Omſtændighederne kan giøre! Hvem ſkulde have ſagt, at jeg kom til Paris for at ægte den Elſkværdigſte af det hele Mandkiøn?

Ende paa den første Akt.

Anden

Anden Akt.

Første Scene.

Dervieux (seer paa sit Uhr).

For Fanden! Klokken er strax eet; nu kan jeg umuelig komme til min Prokurator for Maaltidet — Det kan da være det samme; jeg har ikke spildt Formiddagen — Det var paa min Ære høi Tid for Florival, at jeg kom til Byen. Hans Givtermaal med Baronesse Vieuxbois er saa godt som klappet og klart, som er en kostelig Fond for ham, siden han endelig vil blive i Tieneften; thi imedens han er ved Regimentet tager hun hans Beste vare hiemme. Det er ingen af disse fine Dukker, som er opdragen til Ødselhed og Daarlighed; hun har sine fulde fem og tredive Aar paa Bagen. Hendes Karakteer er sat og dannet, og han behøver ikke at frygte, at hun bliver anderledes end hun er. Og i hans Gaard har han faaet hver en Steen betalt; jeg faaer rene fire og tyve tusinde Rigsdaler af Commandeuren for den. Hilleskam! hvor skal ikke disse Penge udvide hans Eiendomme! Men for at skaane hans Emfindtlighed, vil jeg intet sige ham om alle disse Foranstaltninger, førend han har seet Baronessen — Dubois — Han drømmer mindst om, hvor vigtig Tieneste jeg har giort ham — Dubois —

Anden Scene.

Dervieux. Dubois.

Dervieux.

Naar Florival kommer hiem, saa stig ham, at jeg har Ting af den yderste Vigtighed at tale med ham om.

Dubois.

Ja, Herre!

Dervieux.

Det er sandt, er du ikke en Brodersøn af den gamle ærlige Jerome, Meieren paa Saint Fiacre?

Dubois.

Jo, Herre, og hans Arving tillige.

Dervieux.

Han bliver gammel; nu burde han afstaae dig Meieriet.

Dubois.

Jeg er saa vel faren hos Marquien, min Herre, at jeg ikke vil skilles fra ham.

Dervieux.

Det er kiønt af dig at tale saaledes; men min Fætter bør ikke hindre din Lykke. Vi vil bringe det i Forslag for den Gamle.

Dubois.

Jeg beder Dem, min Herre! giør ikke det; jeg bliver langt heller ——

Dervieux.

Du er bange, at Florival bliver fortrydelig derover; men vær kun roelig desangaaende, jeg skal forestille ham Tingen paa den rette Maade. Lad mig kun raade, jeg veed hvad der er dig gavnligt; og det skal ret glæde mig at kunne giøre dig en Tieneste.

Dubois.

Dubois.

Men jeg svær Dem til, min Herre, at De derved giorde mig en overmaade stor Fortred.

Dervieux.

Bryd dig kun om ingen Ting; jeg skal mage alting paa det beste. Jeg gaaer op paa mit Kammer; du kan lade mig vide det første din Herre kommer.

Dubois.

Ja, Herre!

Tredie Scene.

Dubois (allene).

Det er et bandsat Menneske med hans rasende Tienstfærdighed! — Det er best at sætte lidt tilrette, inden min Herre kommer — Et Værtshuus er dog et Dievels Opholdssted! hvert Øieblik vimser der nye Ansigter ud og ind; ikke det ringeste tør man lægge af Hænderne, uden man vil søge det forgieves. For en Ufærd om jeg veed, hvad min Herre vil sige dermed, at han lægger sig herind, da han har saadan en prægtig Gaard. Til al Lykke saa varer det vel ikke længe, thi jeg har hørt en Fugl synge om, at vi snart skulle komme i vort eget kiere Hiem igien. Men der er han alt.

Fierde Scene.

Florival. Dubois.

Florival.

Hvilken Forandring — og det med eet! — Ak Frue Fiermont! — burde jeg ventet mig det?

Dubois.

Dubois.

Han synes meget uroelig.

Florival.

Hvilket Stød for et Hierte som mit!

Dubois.

Hvad fattes Dem, Herre? De er ganske fra Dem selv.

Florival.

Af Dubois, jeg er fortvivlet. Jeg kommer fra Frue Fiermont —

Dubois.

Jeg veed, at hendes Datter er indtagende — Tog hun ilde imod Dem?

Florival.

Aldrig kunde nogen Modtagelse være mere forbindtlig.

Dubois.

Der seer jeg ingen Ulykke i.

Florival.

Hvert et Ord, hun sagde mig, var en Høflighed, der syntes at komme fra Hiertet.

Dubois.

Det er ikke noget at hænge sig for.

Florival.

Alting lod til, at hun vilde samtykke i min Lykkalighed. Julie kunde neppe tvinge sin Kierlighed, at den jo yttrede sig, og Moderen, langt fra at paalægge hende mindste Tvang, syntes endog at give mig at forstaae, at det var hende kiert, at hendes Datters Oprigtighed forvissede mig om mine Ønskers Opfyldelse.

Dubois.

Hvad Fanden græmmer De Dem da over? Det gaaer jo paa det ønskeligste.

Flori=

Florival.

En Beſøgelſe blev anmeldt. Frue Fiermont forlod Julie og mig for at tage imod den, og i det hun gik, ſagde hun: Tael aabenhiertig med Marqvien; det er godt, min Datter, at I to lære at kiende hinandens Tænkemaade.

Dubois.

Bravo! Tingen har en ſkiønne Gang.

Florival.

Hvem havde ikke, ſaavelſom jeg, troet at være nær ved det forønſkede Øieblik? Julie —

Dubois.

Skulde hendes Hierte være indtaget for en anden?

Florival.

Nei, Dubois! i hendes ømhedsfulde Øiekaſt ſtod den yndige Forvirring tegnet, ſom opfylder en reen og følende Siel, der ſeer ſin Tilbøielighed billiget — Ubevægelige hæftede vi Øinene paa hinanden uden at kunne tale, men vore Øiekaſt talede med en Kraft, en Fyndighed, ſom trænger ind til Hiertets Inderſte.

Dubois.

Endnu ſeer jeg intet, der er meget ſørgeligt.

Florival.

Frue Fiermont træder ind — men hvilket iiskoldt Væſen og Mine — Min Herre, ſagde hun til mig, jeg har noget at ſige min Datter; De maae derfor ikke fortryde paa, jeg beder Dem forlade os.

Dubois.

Nu ja — men hun kan jo have faaet Forretninger.

Flori-

Florival.

Jeg veed ikke, hvad jeg i den Forvirring svarede hende; men hun sagde derpaa: De har havt slette Raadgivere, min Herre! De burde have tøvet nogle Dage endnu med det Kiøb, De har sluttet — Hvilket Kiøb — jeg forstaaer ikke det mindste deraf — Der maae nogen have sværtet mig hos hende — hendes sidste Ord høres endnu i mit Hierte, som de sønderrive: Farvel, min Herre, Forstillelse lykkes Dem ikke, og min Datter har ikke endnu faaet Smag paa Ensomheden — Hvad vil hun sige dermed?

Dubois.

Det forstaaer jeg min Troe ikke.

Florival.

Hvad har jeg giort? Hvad beskyldes jeg for? Ak, dersom jeg vidste, hvem den Nedrige var — Ak, Saint Far! hvor er du? Aldrig har en Ven været mig saa nødvendig som nu.

Dubois.

Og til al Ulykke, saa kan De ikke nu strax søge ham op.

Florival.

Hvorfor ikke?

Dubois.

Deres Herr Morbroder —

Florival.

Nu hvad min Morbroder?

Dubois.

Har overdraget mig at sige Dem, at han havde Ting af den yderste Vigtighed at tale med Dem om.

Florival.

Hvorfor sagde du mig det ikke strax?

Dubois.

Dubois.

Stod det i min Magt? De hørde mig jo ikke.

Florival.

Ak! i den Uroelighed jeg er, kan jeg vel høre eller fatte noget? — Men jeg vil søge at skiule min Kummer; og dersom han har min Omhue nødig, saa bør jeg ikke forgifte ham den, ved at lade ham see min Fortvivlelse.

Dubois.

Der kommer han, Herre!

Florival.

Hvilken Tvang —

Femte Scene.

Florival. Dervieux.

Florival.

Man har sagt mig, kiere Morbroder, at De vilde tale med mig; befael, om der er noget, hvori jeg kan være Dem til Tieneste!

Dervieux.

For denne gang, min Ven, bliver det ikke dig, der skal tiene mig; men jeg er den, som vil bevise dig den allervigtigste Tieneste.

Florival.

Jeg veed, at jeg kan vente mig alle Ting af Deres Venskab.

Dervieux.

Det kiender man kun Navnet af ved Hoffet. Forsikringer, som Hiertet fornægter; egennyttige Tilbud om Tienstvillighed, som næsten aldrig komme til Gierningen; besværlige Besøgelser, en forstilt Agt, og

Eder,

Eeder, som man lover ved sig selv at bryde: deri bestaaer det skuffelige Spøgelse, som man her til Lands sætter i Venskabs Sted. Men dets Tempel er kun paa Landet, og dets Helligdom i min Barm.

Florival.

Jeg kiender Deres Følelser, og er overbeviist om alt det, De vil giøre for mig.

Dervieux.

Jeg lader det ikke blive ved at ville, Fætter! jeg giør det. Dersom jeg ikke havde været, saa havde du havt den græseligste Proces —

Florival.

Jeg, min Herre?

Dervieux.

Ja ret du, min Fætter, angaaende Godset Florival. Her handles om Grændseskiellet i det Overdrev, som støder til dine og Baronessens Udmarker — og Gud veed, hvor kostbare disse Markeskielstretter ere, og hvor længe det varer inden de blive paadømte —

Florival.

Jeg er endnu meget ukyndig i alle slige Ting, kiere Morbroder! og jeg tvivler ikke om, at De jo har sørget for mit Beste heri.

Dervieux.

Ja, det er jeg dig Mand for. Din smukke Kontrapart er just her, og jeg har bragt hende til at bilægge Sagen i Mindelighed.

Florival.

Det er jeg Dem hviligen forbunden for, og giver Dem frie Hænder i Hensende til Vilkaarene.

Dervi-

Dervieux.

Naar saa er, saa kan det snart blive afgiort. Jeg vil forhøre, om vi kan faae hende i Tale.

Florival.

Boer hun her?

Dervieux.

Ja! og har rene otte tusinde Rigsdalers aarlige Indkomster i det allermindste.

Florival.

Hvem?

Dervieux.

Din Kontrapart. Det er den meest fornustige, huuslige og paapassende Kone — det er et Liggendefæe, og du vil vist takke mig.

(Han gaaer til Baronessens Dør.)

Siette Scene.

Florival. Dervieux. Baronessen.

Dervieux.

Der har vi hende selv —

Florival.

Det er jo Baronesse Vieuxbois.

Dervieux.

Just hende selv. — Det er min Fætter, Frue, som jeg har den Ære at forestille Dem.

Baronessen.

Det behøvede De ikke, min Herre! jeg har havt den Ære at see ham ude hos os paa Landet, og man finder altid en sød Lyst i — at tage imod Personer af hans Fortieneſter.

Florival.

Frue Baronesse!

Dervieux.

Jeg har alt talt med ham; han er vel tilfreds, saa vi snart kan faae alle Vanskeligheder hævede.

Florival.

Tilforladelig! jeg er en Hader af Processer, og jeg kan ikke noksom bevidne Fruen min Erkiendtlighed for hendes Godhed, i at bilægge denne saa venskabelig.

Baronessen (med Ydighed).

Jeg veed ikke at svare herpaa, min Herre! min Forvirring — i Sandhed — min Blyfærdighed — er ikke vant — til deslige Artigheder —

Florival.

Det fortiener min Tale ikke at kaldes, Frue! jeg taler af Hiertens Grund.

Baronessen.

Jeg føler den fulde Værd af Deres Delikatesse — og hvor fiint De søger at skaane min —

Florival.

Jeg beder Dem, at være overtydet om min heftige Attraae.

Baronessen
(sagte til Dervieux).

Han fortryller mig!

Florival.

Efter at forebygge alle de Stridigheder, som kunde paa nogen Maade forkisle det naboelige Venskab og den gode Forstaaelse, som jeg er saa lykkelig at leve i med Hr. Baron Vieuxbois og Deres Naade.

Dervieux.

Drømmer De Fætter? Han er jo død.

Florival.

Hvem?

Der-

Dervieux.

Herren af Vieuxbois.

Florival.

Han er død! Det gior mig inderlig ondt, og jeg forsikrer Dem Frue Baroneſſe, at jeg tager oprigtig Deel i Deres Smerte.

Baroneſſen (forvirret).

Den har været umaadelig — tilforladelig — og

Dervieux.

Det er nu forbi, og det er hans Død, der hæver Vanskelighederne i at faae Processen bilagt.

Florival.

Hvordan det?

Dervieux.

Hvorledes! du gietter det ikke?

Florival.

Nei, paa min Ære ikke.

Dervieux.

Fruen er Enke.

Florival.

Det har jeg desværre hørt.

Dervieux.

Du er Ungkarl.

Florival.

Nu da —

Dervieux.

Fruen paastaaer et Overdrev, som du ikke kan miste.

Florival.

Og altsaa?

Baroneſſen (forvirret).

For at vedligeholde Enigheden — er Greven — kommet paa et Indfald —

Dervieux.

Som Fruen har biſaldet.

Florival.

Hvori beſtaaer det?

Dervieux.

At begge Godſer kun ſkulde have een Eier.

Florival.

Paa hvad Maade ſkulde det lade ſig giøre?

Dervieux.

Ved et lovligt Giftermaal.

Florival

Ved — der er hundrede andre og bequemmere Midler — jeg afſtaaer Overdrevet.

Dervieux.

Kiere Fætter! man lader ikke Rettigheder til liggende Grunde ſaaledes fare.

Florival.

Ei, jeg fraſiger mig min ganſke og aldeles, for at bevidne Fruen min Ærbødighed.

Baroneſſen.

Ærbødighed! Deres Ærbødighed er en Fornærmelſe; og vi vil føre Proces.

Florival.

Nei, Frue, jeg vil heller afſtaae Dem al min Ret.

(Han vil gaae.)

Dervieux

(holder ham tilbage).

Bliv, Fætter! bliv — Frygt kun ikke, Frue! jeg ſkal tale med ham, og bringe ham tilbage til Dem.

Baroneſſen.

Bringe ham tilbage, min Herre! bringe ham tilbage! Jeg vil hverken vide noget af ham eller Dem at ſige — jeg er raſende.

Flori=

Florival.

Frue, jeg fortiener ikke —

Baroneſſen.

Er jeg en Kone, ſom man uſtraffet har Ret til at forhaane? Mig! mig! giver man en Kurv?

Dervieux.

Der er ingen Skade ſkeet endnu. Jeg har naaet mit Maal i langt vanſkeligere Begivenheder, og derſom De vilde lyde mine Raad.

(Han giør Tegn til Florival at blive.)

Baroneſſen.

Dem, ſom ſætter mig blot for Foragt — — Jeg kunde være ſaa taabelig, ſaaledes at glemme mig ſelv og min Værdighed, efter Deres Raad! Hvad vil man ſige om mig? Baroneſſe Vieuxbois har friet ſelv, og faaet Afſlag! Derſom det ordes i mit Naboelaug, hvem vilde da vel mere begiere min Haand? Jeg raſer af Harme.

(Hun gaaer ind i ſit Kammer.)

Dervieux.

Jeg følger efter, for at ſtille hende tilfreds. Et ſmukt Stykke Arbeide, ſom dit Fuſentaſterie har giort her! men jeg ſkal nok raade Bod derpaa. Jeg ſkal giøre alle Ting godt igien.

Syvende Scene.

Florival (allene).

Hvilket Galſkab! jeg kan ikke glemme det igien. Af Julie! i hvilken Angeſt — Saint Far bliver ogſaa borte. Men der kommer nogen, det er maaſkee ham; hans Venſkab er min eneſte Trøſt og Tilflugt.

Ottende Scene.

Florival. Dubois.

Dubois.

Commandeur Bertac begierer at tale med Herren.

Florival.

Hvor ubeleiligt! Hvad vil han mig? Jeg kiender ham jo neppe — Lad ham komme ind. Hvilken Dag! hvilke Fortredeligheder! Naar ſkal de faae Ende?

Niende Scene.

Florival. Bertac.

Bertac.

Nu fik jeg dog fat paa Dem, ſom jeg, Skam faae mig, er ret glad ved; og De ſeer ſelv, at jeg er ikke for at ſpilde Tiden.

Florival.

Det ſmigrer mig meget, min Herre! —

Bertac.

Ingen Komplimenter! jeg er lige frem, og gaaer aabenhiertet tilverks. Jeg kan for min Død ikke lide diſſe tvivlraadige Nøslepinde, ſom vil og vil ikke, ſom drive Tiden bort med Betænkninger og Aftingelſer, og ſom for at faae een Skillings Afſlag ſtiller ſig an ſom, om det, de har den allerſtørſte Lyſt til, var dem høiſt ligegyldigt.

Florival.

De har Ret, ſlige Folk —

Bertac.

Ere falſke, reent ud ſagt. Man beſkylder mig for, at være alt for oprigtig; men det er en Feil, og des-

desforuden meget rar. Men man maae bebreide mig det saa meget man lyster, jeg bliver derfor ikke anderledes; thi naar man er kommen til min Alder, saa dannes man ikke mere om, og jeg forlanger paa min Ære ikke, at bytte Tænkemaade med de Folk, som aldrig lader et Ord slippe dem af Munden, førend det er afveiet paa Egennyttens Vægtskaal. Hos mig er Ja, Ja; naar jeg har sagt et Ord, saa staaer det; og derfor er jeg kommen hid at spørge Dem, naar vor Sag skal endelig afgiøres.

Florival.

Hvilken Sag, min Herre?

Bertac.

Hvilken Sag? Ei, for en Ufærd, angaaende vor Kontrakt! Pengene staae paa rede Hænder hos mig, og dersom De vil, saa kan vi gaae lige hen til Notarius.

Florival.

Til Notarius? Hvad meener De? Hvilken Notarius?

Bertac.

Hvilken De vil, Deres eller min, det kommer mig ud paa eet, naar kun Kiøbet kan blive sluttet.

Florival.

Kiøbet? Men min Herre, jeg kiøber intet.

Bertac.

Det veed jeg vel, men De sælger.

Florival.

Jeg sælger! og hvad, om De behager?

Bertac.

Det er et løierligt Spørgsmaal, ligesom De ikke vidste det.

Florival.

Nei, det giør jeg Dem min Eed paa.

Bertac.

Deres Gaard, det er ligefrem; jeg betaler den, det veed jeg, thi fire og tyve tusind Rigsdaler er ingen Smaaskillinger; men den staaer mig an, og naar en Ting giør det, saa regner jeg det ikke saa nøie.

Florival.

Jeg! jeg sælger min Gaard?

Bertac.

Hvad andet? De vilde have rede Penge strax. I Førstningen var dette mig lidet besværligt, siden jeg ikke havde saa stor en Summa liggende; men til al Lykke havde en af mine Paarørende, Marquise Fiermont, Penge til at sætte ud.

Florival.

Marquise Fiermont?

Bertac.

Ja, hun laaner mig dem, der fattes mig; jeg giør aldrig Hemmeligheder af sligt; og nu kan vi giøre alting klart, saasnart De behager.

Florival.

Klart! Hvem haver sagt Dem, min Herre, at min Gaard er tilsals?

Bertac.

Hvem der haver sagt mig det? Hvad, skulle De ville tage Deres Ord tilbage?

Florival.

Den Umage sparer jeg, siden jeg intet Løvte har givet Dem.

Bertac.

Men jeg har jo beseet den i Morges.

Flori=

Florival.

Det kan gierne være.

Bertac.

Jeg har tinget om Priſen med Deres Hr. Morbroder, og vi bleve eenige om fire og tyve tuſinde Rigsdaler i rede Penge, til at bringe Deres Ting i Orden med.

Florival.

Jeg behøver ikke Deres Penge, min Herre! mine Sager ere i en meget god Orden, og jeg har ikke givet nogen Commisſion til at ſælge min Gaard.

Bertac.

Nu for Fanden! det er meget artig. Man ſkulde faaet mig til at løbe Huſet igiennem fra Taget af til ned i Kielderen, ſtige hver en Trappe i det op og ned, ſnuſe om i hver en Vraae, og jeg ſkulde ikke kiøbe det? Jeg vil have det, og jeg ſkal have det, enten paa een eller anden Maade.

Florival.

Lad os ikke ſpilde mere Ord desangaaende, min Herre! om jeg maae bede; jeg har vigtige Forretninger, og jeg ——

Bertac.

Men naar man er først bleven eenig om alle Ting, af hvad Aarſag bliver De da med eet anderledes til Sinds?

Florival.

Jeg har ikke forandret min Mening, min Herre! ſiden jeg aldrig har været ſindet at ſkille mig ved en Ting, der er mig uomgiengelig nødvendig; og jeg begriber ikke, paa hvad Grund De kan forlange, at jeg ſkal ligge mig paa Gaden for at ſkaffe Dem Huuslye.

Bertac.

Paa hvad Grund? Paa Grund af fire og tyve tusinde Rigsdaler, som jeg betaler reent ud. Slig en Summa kan jage mange Manere bort.

Florival.

Dem har jeg ingen af, min Herre! og jeg seer ikke, hvad der kan bevæge Dem til at trænge sig med Vold og Magt ind i andres Sager?

Bertac.

Nu, det var meget! Kort sagt: Vil De holde Kiøbet eller ei? Første gang, anden gang.

Florival.

Engang for alle, min Herre! jeg vil beholde mit Huus.

Bertac.

Engang for alle! — Nu vel, min Herre! det vil vi faae at see, det vil vi faae at see.

(Han gaaer.)

Tiende Scene.

Florival (allene)

Hvilken rasende Begierlighed! — Den Mand er afsindig — og min Morbroder — det er mig ganske ubegribeligt — Marquise Fiermont skulde laane Commandeuren — Om det var det — Ha! der er Saint Far.

Ellevte Scene.

Florival. Saint Far.

Florival.

Ha, min Ven! jeg er fortvivlet, og veed hverken ud eller ind.

Saint

Saint Far.

Jeg har været i en heftig Trætte med Marquiſe Fiermont angaaende Dem; og da jeg ikke vidſte, hvordan jeg ſkulde forſvare Dem, ſaa paaſtod jeg, at alt var lutter Uſandhed.

Florival.

Det var meget vel giort — Himmel! hvem kan dog have ſværtet mig hos hende?

Saint Far.

Jeg kom til Marquiſen juſt ſom De gik derfra; og da det forundredede mig meget, ikke at finde Dem der, ſaa vilde jeg ſpørge om Aarſagen dertil, da Taarene, ſom trillede ned af Julies Kinder, holdt mig tilbage. Jeg ſaae paa hendes Moder, og blev kiendelige Spor af Forbittrelſe vaer i hendes Anſigt. Men da vi alle tre vare i en ſienſynlig Forvirring, ſaa talede vi i nogen Tid ikke et Ord, indtil Marquiſen brød Tavsheden, og ſagde til mig i en meget kold og tør Tone: Jeg har havt en Beſøgelſe i Dag, ſom De vil forundre Dem over. — Af hvem det, Frue? — Af Commandeur Bertac.

Florival.

Det er ham — Det er ham.

Saint Far.

Og ſom ventelig er falden Dem kiedſommelig, ſagde jeg. Jeg tilſtaaer, ſagde hun, at han ikke er moerſom; men den oprigtige Aabenhiertighed, ſom man bebreider ham, har frelſt mig fra at giøre et Skridt, ſom vilde koſtet mig megen Fortrydelſe og Kummer. — Hvorledes det, Frue? — Ved det den underrettede mig om Deres Vens Florivals Armod,

ſom

som jeg vil troe, at De er uvidende om. — Hvad, Florival forarmet? — Ja, min Herre! og det i saadan Grad, at han er nød til at sælge sin Gaard, forlade Paris, og begrave sig paa sine Godser.

Florival.

Jeg forlade Paris! — Jeg forarmet! — Hvilke skiendige Opdigtelser!

Saint Far.

Jeg satte hende Ære og Liv i Pandt paa, at Deres Omstændigheder vare fuldkommen gode — Men, min Herre! faldt hun mig ind i Ordet, naar jeg nu siger Dem, at Commandeuren kisber Gaarden, at Florivals Morbroder har sluttet Kisbet med ham, at jeg laaner ham tolv tusinde Rigsdaler dertil, som fattes ham i Summen, og at Kontrakten skal underskrives i Dag ved Pengenes Annammelse; hvad kan De da sige? Jeg paastod, og det med Heftighed, at der var ikke det allerringeste derom.

Florival.

Deri giorde De meget vel; thi intet kan være urigtigere.

Saint Far.

Julie drog derpaa et Suk, der syntes at sige, at hun mere ønskede end haabede det; og jeg forlod dem for at komme hid at faae fuldkommen Oplysning herom af Dem.

Florival.

Den Ulykkesfugl, Commandeuren, gik i dette Øieblik fra mig.

Saint Far.

Bertac?

Flori=

Florival.

Ja, han ſelv, og vilde med Vold og Magt tvinge mig til at ſælge min Gaard, ſom han, efter hans Sigende, havde ſluttet Kiøbet med min Morbroder om. Ha! derſom jeg havde vidſt —

Saint Far.

De havde altſaa overdraget Deres Morbroder at ſlutte denne Handel?

Florival.

Jeg? Hvor kan det falde Dem ind?

Saint Far.

Men hvad Dievlen tager han ſig da ſligt for efter? Er han gal?

Florival.

Det er en eiegod Mand, der af en alt for vidt dreven Nidkierhed troer at beſidde de ſtørſte Indſigter, og af Begierlighed til at tiene andre paa deres Vegne uden at de veed det ringeſte deraf.

Saint Far.

Han maae ogſaa være handſat driftig; han kom førſt i Morges —

Florival.

Og ſiden den Tid har han villet have mig af Tieneſten, givtet mig med en trættekier Enke i vor Naboelaug, ſælge min Gaard, og det altſammen uden at tage mig med i Raadet.

Saint Far.

Det er en Nar, ſom burde indſperres.

Florival.

Saa megen Fortred han end har voldt mig, ſaa er jeg dog tvungen til at lade hans gode Hensigt vederfares Ret.

Saint

Saint Far.

Hvad kan et Menneskes Hensigt gavne mig, naar han dræber mig i den Tanke at helbrede mig.

Derrieux
(bag ved Skuepladsen).

Ja, Frue, en Stevning. Frygten for en Proces vil gjøre ham ganske smidig.

Saint Far.

Men Tiden er kostbar; jeg vil gaae lige tilbage til Marquisen. (Dervieux kommer ud fra Baronessen og hører til.) Kom derfor præcise Klokken tre til mig, thi Sagen maae afgjøres endnu i Dag, min Ære kræver det.

Florival.

Min ikke mindre; den er mistænkt. Jeg skal altsaa sikkert møde til den bestemte Tid.

Saint Far.

Klokken tre —

Florival.

Klokken tre —

Tolvte Scene.

Florival. Dervieux.

Dervieux (for sig).

Klokken tre — et nyt Fusentasterie — Tid og Sted til en Udfordring.

Florival (for sig).

Det er min Morbroder! dersom han har hørt hvad vi sagde om ham.

Dervieux (for sig).

Man maae smedigen søge at forebygge det. (høit) Jeg kan ikke nægte, Florival, at jeg er høiligen mis-

for-

fornøiet med dig. Du besvarer det Venskab, jeg lægger for Dagen imod dig, paa en meget besynderlig Maade; og det er nogle artige Optoge, du sætter mig blot for.

Florival.

Jeg, min Herre?

Dervieux.

Hvor uartig førte du dig ikke op imod Baronessen! Hun er riig, i sin blomstrende Alder endnu, har Rettighed til en Deel af dine Jorder; og da jeg med megen Møie har bragt hende til at afstaae sin Ret ved at ægte dig, og viser dig Maaden til at afgiøre Sagen, saa tager du imod Forslaget med den meest opirrende og fornærmelige Koldsindighed. Hun har ogsaa fuldt og fast besluttet, at giøre Sagen anhængig. Overvei det, Fætter, overvei det, og viis dig mere føielig, om du vil, at jeg skal befrie dig for en vigtig Proces, og forskaffe dig det allerfordeelagtigste Giftermaal.

Florival.

Ei, min Herre! hvor kan De tænke derpaa.

Dervieux.

Jo! du er mere lykkelig, om jeg kan bringe dette Forslag i Stand, og føre hende tilbage til de gode Tanker, som jeg havde været saa lykkelig at bibringe hende om dig.

Florival (for sig).

Min Gud! hvilken Marter!

Dervieux.

Kom, min Ven, og sæt Tillid til en Morbroder, der elsker dig, og tillige har Erfarenhed. Du er ung

og

og i de Aar, hvor man begaaer tusende Fusentasterier; men i min Alder raader man Bod paa, ja undertideu endog forebygger Ungdommens Daarligheder — Du er hidsig og fyrig, Blodet kommer hastig i Kaag, hvorved man let indvikler sig i farlige Sager; og har du ikke nu een paa Halsen?

Florival.

En farlig Sag? Jeg?

Dervieux.

Ja, ret du. Tael aabenhiertet.

Florival.

Nei! det svær jeg Dem til.

Dervieux.

Ha! Florival, du forstiller dig.

Florival.

Men, min Herre! hvad sigter denne Tale til?

Dervieux.

Til at forebygge en Ulykke. Hvad hedder denne Herre, som var hos dig, da jeg kom ind?

Florival.

Det var Saint Far.

Dervieux.

Jeg har gode Øine og meget fine Øren.

Florival.

Hvad vil De sige? Hvad har De hørt?

Dervieux.

Det maae du best vide. Men nok derom. — Jeg har maget det saa, Fætter, at jeg kan tilbringe hele Dagen hos dig, da vi har saa mange vigtige Ting at bringe i Rigtighed.

Flori=

Florival.

Det ſmerter mig inderlig, at De ikke har givet mig et Vink derom forhen, thi jeg har givet Løvte paa noget, ſom uomgiengelig ——

Dervieux (for ſig).

Der har vi det! Løfte om at brække Halſen paa hinanden. Hæ! Det er min Beſlutning, Fætter, at du ikke faaer Lov at forlade mig den hele Dag.

Florival.

Jeg vilde gisre mig en Glæde deraf — Men jeg maae endelig ——

Dervieux.

Unge Menneſker gisre det til Nsdvendigheder, ſom — Men hvad er det da for vigtige Forretninger? Lad os ſee engang.

Florival.

De maae tillade mig at ſige Dem, at der undertiden gives Hemmeligheder ——

Dervieux.

Som ere lutter Galſkaber, ſaaſnart de ikke kan ſiges til en Mordbroder; og jeg viger ikke af Pletten.

Florival.

De er Herre og Meſter over at være hvor De vil, men jeg er tvungen til at forlade Dem naar Klokken er tre.

Dervieux.

Lad ſaa være da. (for ſig) Det ſkal jeg dog ſætte en Pind for. (høit) Det er ſandt, nu huſker jeg førſt, at jeg maae endelig ſkrive et Brev; men det ſkal ikke ſtaae længe paa, jeg er her ſtrax igien.

Florival.

Brug Deres Frihed, kiere Mordbroder! De veed —

Dervieux.

See der, medens jeg skriver, saa kan du moere dig med at kaste et Die heri.

(Han styer ham en stor Pakke Papiir.)

Trettende Scene.

Florival (allene).

Hvilken Forfølgelse! Taalmodigheden forgaaer mig, jeg vil — Men det er jo min Morbroder — han elsker mig, og det er hans Iver for mit Vel der gior ham besværlig — Han bliver her desuden kun i en kort Tid; jeg vil altsaa ikke trætte ham imod, men ligefuld arbeide paa at fremme mit Anslag. Men Klokken er allerede mange. — Dubois!

Fiortende Scene.

Dubois. Florival.

Dubois.

Herre!

Florival.

Lad os komme til Bords saasnart som mueligt, og sig, at min Vogn skal være forspændt før tre.

Dubois.

De kan snart faae Mad, endskiønt Skylden er ikke hos Deres Hr. Morbroder, om De maatte have fastet.

Florival.

Hvordan? Min Morbroder —

Dubois.

De veed jo, at han gav Vertinden et Omslag til sin hovne Kind.

Flori-

Florival.

Nu vel!

Dubois.

Uagtet Feldtſkiæren ſatte ſig af alle Kræfter derimod, ſaa betiente den arme Kone ſig dog af hans gode Raad, ſom har ſkaffet hende et Hoved ſaa ſtort, at hun ikke kan ſee ud af Vinene. Og derſom Manden ikke havde beſørget hendes Forretning i Kiøkkenet, ſaa havde vi ingen Middagsmad faaet i Dag.

Florival.

See kun til, at de ſkynde dem noget.

Dubois.

Ja, Herre! og Kudſken ſkal jeg ogſaa ſige Beſkeed.

(Han gaaer.)

Florival.

Jeg maae dog ſee, hvad det er for Papirer, han bad mig læſe. (Han læſer) En rigtig og nøiagtig Fortegnelſe over Frue Baroneſſe Vieuxbois aarlige Indtægter, med Anmærkninger over de Forbedringer, der kunde giøres, og de Poſter —— Hvad Fanden ſkal jeg giøre med det? Ak, Julie! Julie — Man kan allene tænke paa Dem og ikke paa Deres Formue. Deres Yndigheder, Forſtand og ædle Hierte — hvilken uſkatteerlig Medgivt! I hvor anſeelige Deres Midler end ere, ſaa er Himlen mit Vidne, at jeg aldrig har tænkt paa dem. Men De har fældet Taare — og det for min Skyld — Gud! Skulde det være mueligt, at en blot Feiltagelſe ſkulde adſkille os?

Femtende Scene.

Florival. Dervieux.

Dervieux
(ind i Coulissen).

Bring mit Brev bort paa Øieblikket. (for sig) Nu kan jeg være roelig. (høit) Saa, kiere Fætter! nu veed jeg, du har havt Tid til at giennemsee det fra først til sidst.

Florival.

Hvordan, min Herre? Dette græsselige in Folio? Det var noget, der kunde presse Angestens Sveed ud af den meest hærdede Regnemester.

Dervieux.

Du vil faae Tid nok til at gaae det igiennem Stykke for Stykke. Lad os nu allene see paa Hovedsummerne i Recapitulationen; see her maae det være — ja — total Summa af de virkelige Indkomster 8307 Rdlr. 4 Mk. $5\frac{3}{8}$ Sk., total Summa af de Indkomster, som vil kunde haves formedelst de agtende Forbedringer ved Jordegodset 10:4 Rdlr. 2 Mk. 13 Sk. Indkomster, hvorom der føres Proces i 36 adskillige Sager 509 Rdlr. 1 Mk. $7\frac{1}{2}$ Sk. i Penge, item 7 Kapuner, 3 Høns, og $\frac{3}{4}$ Gaas. Der seer du, Fætter, der seer du, hvad et Øiebliks Daarlighed bragte dig til at forkaste.

Florival.

Jeg tilstaaer Dem, at det er en anseelig Formue; men, min Herre —

Dervi-

Dervieux.

Men, min Ven! hendes personlige Fortieneſter overſtiger den endnu, om det er mueligt. Det er en Kone, saa paapasſelig, saa vindſkibelig, saa huuslig, at det er uden Ende. Det mindſte med det ſtørſte af hvad der ſkeer i Huſet holder hun selv Øie med, og i Forvaltningen — er hun bedre end en Prokurator. hver en Forordning, ny eller gammel, veed hun udenad paa ſine Fingre.

Florival.

Jeg har ſikkert ikke mindſte Tvivl om hendes store Pund.

Dervieux.

Regner du da den Godhed, ſom hun bær for dig, og ſom dit uartige Forhold ikke har kunnet udſlette, for intet? En Kone, der elſker ſin Mand! Det er ikke almindeligt her til Lands.

Florival.

Juſt af den Aarſag, kiere Morbroder! fortiener hun en Ægtefælle, der veed bedre at ſætte Priis paa hendes Fuldkommenheder.

Dervieux.

Efter to Aars Ægteſkab tilbeder du hende.

Sextende Scene.

Florival. Dervieux. Dubois.

Dubois
(til Florival).

Der er anrettet, Herre!

Florival.

Behager De at træde ind?

Dervieur.

Ja, kom og lad os spise; efter Maaltidet kan vi fortsætte Samtalen.

Florival.

Efter Maaltidet —— Ha! saa iler jeg hen til Saint Far.

Ende paa den anden Akt.

Tredie Akt.

Første Scene.

Florival. Dervieux.

Dervieux.

Nu da vi ere allene, og ikke længer ſom ved Bordet have betalte Spioner bag ved os til at opſnappe og berette hvert et Ord, der ſiges, ſaa kan vi tale om dit Givtermaal igien.

Florival.

Det vilde blive for vidtløftig, kiere Morbroder! at afgiøre denne Sag nu; det vilde tage for megen Tid bort, og jeg er nødt til at tage ud.

Dervieux.

Et Qvarteer før eller ſildigere giør ikke ſtort til Sagen; og et Ja er ſnart ſagt.

Anden Scene.

Florival. Dervieux. Dubois.

Dubois.

Der er en Herre ude, ſom forlanger at faae Herren i Tale.

Florival.

Siig, jeg ſkal ud.

Dubois.

Jeg har sagt det, Herre; men han svarede, at det var en nødvendig Sag, og som ikke kunde opsættes.

Dervieux (for sig).

Skiønt! Mit Brev har giort sin Virkning.

Florival.

Kiender I ham?

Dubois.

Nei, Herre; men han kalder sig Doucet, og vil ikke gaae bort, førend han har havt den Ære, at tale med Dem.

Florival.

Lad ham komme ind. Det er den korteste Vei til at blive af med slige Uforskammede.

Dervieux.

Undertiden er slige Uforskammede nyttige.

Tredie Scene.

De Forrige. Doucet.

Doucet.

Hvo af Dem, mine Herrer, kalder sig Herr Marquis Florival?

Florival.

Det er mig, min Herre! Hvad er der til Deres Tieneste?

Doucet.

Vel har jeg ikke den Ære, at være kiendt af Dem, min Herre! men ikke desmindre den, at aflægge Dem min ærbødige Hilsen. Jeg er uværdig Rettens Bud og eedsvoren Stevningsmand her i Staden.

Flo=

Florival.

Det er mig ganſke uvedkommende, thi jeg har ingen Proces; men ſaaſnart jeg faaer nogen, ſkal jeg nok betiene mig af Dem. Deres Tiener!

Doucet.

Jeg takker ærbødigſt ſom ſkyldigſt for Deres Godhed, og ſkal i saa Fald udviſe den ſamme Aarvaagenhed, Nidkierhed og Nøiagtighed, ſom jeg nu lader ſee mod Deres velbyrdige Contrapart.

Florival.

Min Contrapart?

Doucet.

Ja, min Herr! det er en liden Stevning, ſom jeg, med Deres gode Tilladelſe, vil have den Ære at forkynde Dem.

Florival.

Jeg er ikke noget Menneſke en Skilling ſkyldig.

Doucet.

Det har jeg ikke det ringeſte imod.

Dervicux.

Efter hvis Forlangende er denne Stevning udſtædet?

Doucet.

Efter den høivelbaarne og mægtige Frues Magdalena Nicolina de Valchaud, Baroneſſe de Vieuxbois Forlangende..

Dervieux (for ſig).

Jeg lugter Lunten. Det er Stevningen, ſom jeg raadede hende. (høit) Lad os høre dens Indhold.

Doucet.

Efter forbenævnte Dames Forlangende har jeg underſkrevne Jeronimus Doucet —

Dervieux.

Til Sagen.

Doucet.

Den Ære at indſtevne Dem med tre Dages Kald og Varſel til endelig Dom at høre, ſaafremt De ikke ved et lovligt Ægteſkab opfylder den Forbindelſe, ſom Greve Dervieux, Deres Morbroder, har indgaaet paa Deres Vegne med forbenævnte Dame, ſom Deres dertil beſtikkede Fuldmægtig og Forløvningsmand.

Florival.

Gaae Fanden i Vold med jeres Stevning, og ſiig hende, ſom har ſendt jer, at jeg nu ikke eftergiver det ringeſte af min Ret.

Doucet.

Tilgiv, min Herre! den Uleilighed —

Florival.

Gid Pokker havde den naragtige Kierling!

Fierde Scene.

Florival. Dervieux.

Dervieux.

Jeg har nok ſpaaet dig det. Nu er da Proceſſen begyndt, og det af blot Egenſindighed.

Florival.

Egenſindigheden, min Herre, er i det mindſte ikke paa min Side. Det er uhørt og utroeligt, at man vil givte mig imod min Villie, og uden engang at ſige mig det.

Dervieux.

Lidt mindre heftig, Fætter, om du behager. Din Vrantenhed bringer dig til at glemme, at du lovede

mig

mig at underskrive de Vilkaar, som jeg fandt for godt at indgaae til at bilægge Processen.

Florival.

Men var det mueligt, min Herre, at De kunde troe, at mit Samtykke kunde strække sig indtil at ofre min Frihed og mit Livs Lykksalighed?

Dervieux.

Den skal forvisses dig derved. Paa din Alder forblindes man letteligen; og jeg vil —

Florival.

Loven sætter saa megen Indsigt forud hos et Menneske paa sex og tyve Aar, at det kan styre sig selv; og derfor beder jeg Dem, hverken at bortgive min Haand, eller afhænde min Gaard.

Dervieux.

Hvad! jeg har giort mig al optænkelig Møie for at skille dig af med den paa en fordeelagtig Maade, det er lykkedes mig over min egen Forventning, og nu vægrer du dig at holde Kisbet?

Florival.

Ja, min Herre! jeg vægrer mig derfor.

Dervieux.

Men hvad kan den Gaard tiene dig til?

Florival.

Til Beboelse.

Dervieux.

Du er jo Ungkarl, og følgelig har sex gange saa mange Værelser i den, som du behøver.

Florival.

Men jeg har ikke giort Klosterløfte.

Dervieux.

Nei, det er sikkert; men der findes fornuftige Fruentimmer, som bære Afskye for et Opholdssted, som

som giver dagligen Anledning til Adspredelser og umaadelige Udgivter, iblandt andre Baronessen. Hun sagde endnu i Morges —

Florival.

Ei, min Herre! hav den Godhed, og lad denne urimelige Baronesse fare.

Dervieur.

Nei, jeg har dig alt for kier til at overgive dette Anslag. Grumme Fætter! er det de Følelser, du har indsuet i din Moders og min Søsters Barm? Uerkiendtlige! jeg elsker dig, og dit Hierte er tillukt for mig.

Florival.

Ak, kiereste Morbroder! De giennemborer dette Hierte! Vær forvisset om, at jeg er baade øm og erkiendtlig — Men lad mig selv drage Omsorg for min Lyksalighed; den beroer ofte paa Indbildningen. Og tilgiv mig, om min Heftighed —

Dervieux.

Den', man elsker, er man meget villig til at undskylde. Sindslidelserne, Florival, drive dig undertiden for vidt; men Hiertet er godt, og Eftertanken vil snart bringe dig til at blive af lige Mening med mig.

Femte Scene.

Florival. Dervieux. Dubois.

Dubois.

Herre! der er en høi føer Karl derude, som spørger om Dem, og siger, at han har Befaling at tale med Dem.

Flo=

Florival.

Hvorfor ſagde I ikke, at jeg allerede var ude?

Dubois.

Verten havde ſagt ham, at De var hiemme endnu; og endſkiønt jeg forſikrede ham det modſatte, saa vilde han dog ikke troe mig.

Dervieux.

Lad ham kun komme ind. Det kan være godt, at høre hvad han vil.

Florival.

I en Haſt da, og lad Vognen kiøre frem.

Siette Scene.

Dervieux. Florival. En Garder.

Florival.

Hvad vil De mig, min Herre? Jeg er ikke saa lykkelig at kiende Dem, og Tiden er mig meget koſtbar.

Garden.

Jeg ſkal ikke opholde Dem, min Herre, men alene have den Ære at følge med Dem.

Florival.

Følge med mig! Jeg er ſindet at tage bort allene.

Garden.

Min Befalning lyder paa, at jeg ikke maae vige fra Deres Perſon.

Florival.

Hvad ſkal det ſige? Hvilken Befalning? Af hvem?

Garden.

Af de høie Herrer Marchallerne af Frankerig.

Der-

Dervieux (for ſig).

Nu kommer jeg mig. Han er i Sikkerhed, og jeg gaaer hen til Baroneſſen.

Florival.

De ſætter mig i Forundring. Og hvoraf reiſer ſig denne Befaling?

Garden.

Det er mig ubekiendt; men det er Dem tillige paalagt, at indfinde ſig hos Hr. Marchallen Klokken fem.

Florival.

Jeg begriber det ikke, men det er det ſamme; jeg bør adlyde. — Dubois! Derſom der kommer Bud fra Saint Far, ſaa ſiig —

Dubois.

Spar Dem Umagen, Herre! thi han kommer op af Trappen, og har een med ſig.

Florival.

Jeg begriber ikke det ringeſte heraf.

Syvende Scene.

Florival (med en Garder). Saint Far (med en anden). (Begge Garderne holde ſig tilbage.)

Florival.

Nu var jeg paa Veien at komme til Dem, min Ven. Hvad er Aarſagen i, at De er forekommet mig?

Saint Far.

En meget beſynderlig Tildragelſe. Een af Marchallernes Garder er kommet til mig med den Befaling, at være i Hr. Marchallens Huus Klokken fem; og da der altſaa kun var kort Tid for os, at tales ved i, ſaa

gres

greb jeg til den Beslutning, at komme hid til Dem, af Frygt, at Deres Morbroder skulde holde Dem op.

Florival.

En forunderlig Hændelse! Jeg har bekommet en ligelydende Befaling.

Saint Far.

Har De havt Trætte med nogen?

Florival.

Jeg? Ikke i mindste Maade. Og hvor meget jeg bryder min Hierne, saa kan jeg ikke udfinde Aarsagen til denne Befaling. Men De, har De noget udstaaende med nogen?

Saint Far.

Naar man har naaet min Alder, Marqvis, saa er eens Tænkemaade bekiendt, og Udfordringer meget rare; men om der til Ulykke stødte mig noget sligt til, saa skulde jeg nok mage det saa, at Marchallerne ikke skulde sættes i Uleilighed.

Florival.

Overeensstemmelsen i denne Begivenhed er besynderlig.

Saint Far.

Har Deres Vogter ingen Oplysning kunnet give Dem?

Florival.

Nei. Og Deres?

Saint Far.

Er slet ikke klogere. I øvrigt maae vi snart faae Sammenhængen at vide. Vi ere bestilte til Klokken fem; men paa den Fod, vi staae hos Marchallen, bør vi ikke frygte for, at ansees for Uforskammede, om vi komme for Tiden.

Flo=

Florival

De har Ret! Kom strax.

Saint Far.

Meget gierne; men jeg maae først berette Dem, hvem af hans Paarørende De maae belave sig paa at finde der.

Florival.

Og hvilke da?

Saint Far.

Marquise Fiermont og hendes Datter. Jeg gik lige herfra og hen til dem, og de spise der.

Florival (heftig).

De har talt med dem, grumme Ven! og siger mig ikke et Ord derom?

Saint Far.

Jeg har giort alt, hvad der stod i min Magt, for at drage Marquisen af sin Vildfarelse; og endskiønt jeg ikke tør sige, at det er lykkedes mig ganske, saa troer jeg dog, at Deres Retfærdiggiørelse ikke vil blive vanskelig.

Florival

(omfavner ham).

O, min Ven! hvormeget skylder jeg Dem ikke!

Saint Far.

Og vor tienstfærdige Morbroder, hvorledes gaaer det med hans Forslag?

Florival.

Fruen, som han havde søgt ud til mig, har giort mig en formelig Erklæring paa stemplet Papiir.

Saint Far.

Aa Snak!

Florival.

Som jeg siger. Der er den.

Saint

Saint Far.

Fortræffelig! fortræffelig! Den beholder jeg, og vi volde Marchallen en dygtig Latter med.

Florival.

Nei, forlad mig, det vilde blive paa en kier Norbroders Regning.

Saint Far.

Ei, Marqvis! han har pinet og plaget os alt for meget i Dag, at jeg ikke skulde tage mig denne lille Hevn. Men Tiden gaaer; vi maae bort. Vil De følge med mig? Min Vogn er her.

Florival.

Det lønner næsten ikke Umagen at stige i og af, da vi kun skal tvert over Gaden.

Ottende Scene.

Dervieux (holder Døren hals aaben).

Hvad det var viiseligt giort af mig, at skrive Marchallen til! Hans Fiende ventede ham, kom endog tilbage. Himmel! dersom de ingen Vogter havde havt! — O Ungdom! Ungdom! hvad er du lykkelig, at mere modne Hoveder ere betænkte paa at raade Bod paa dit Fusentasterie!

Niende Scene.

Dervieux. Baronessens Tiener.

Tieneren.

Dersom Hr. Greve ikke vilde tage ilde op —

Dervieux.

Hvad vil du mig, min Søn?

Tieneren.

Hille den, Herre! De er saa god og tienstfærdig.

Dervieux.

Hvori kan jeg hielpe dig?

Tieneren.

Det er egentligen ikke for mig, at jeg giør mig saa dristig at overløbe Hr. Greven.

Dervieux.

Hvad er det da, du vil?

Tieneren.

Tingen er, med Deres gode Tilladelse, den, Herre, at jeg er næst Sødskendebarn til Claude Brasquet, som Monsieur Lorme, der er Forvalter paa Deres Gaard, har staaet Fadder til.

Dervieux.

Kan jeg tiene ham i noget, saa giør jeg det af Hiertet.

Tieneren.

Det er, med Skam at tale om, at Skovfogderne i Præsteskoven har taget hans Øxe fra ham i Præsteskoven, og jeg frygter —

Dervieux.

Jeg forstaaer dig. Du vil have, at jeg skulde lægge et godt Ord for ham.

Tieneren.

Ja, om Hr. Greve vil have den Godhed.

Dervieux.

Vær ubekymret derfor; det skal jeg nok bringe i Rigtighed. Men har du ikke noget at begiere for dig selv?

Tieneren.

Hille den, Herre! Jeg faaer godt Øl og Mad, jeg har gode Klæder paa Kroppen, og har saa godt

som

som intet at bestille; jeg kunde leve som Eselet ved en Havrekiste hos Frue Baronessen, paa en lille Fortred nær.

Dervieux.

Hvori bestaaer denne Fortred? Maaskee jeg kunde raade Bod paa den?

Tieneren.

Den bestaaer deri, om De ikke vil tage det ilde op, at Frue Baronessen stedse kalder mig for et Fæe.

Dervieux.

Sandt at sige, min Søn, saa er du ogsaa saa klodset, saa uvidende —

Tieneren.

Men jeg er jo dog skabt ligesom alle andre.

Dervieux.

Det er rigtig nok; men du bær dig anderledes. Kroppen dingler frem og tilbage, og du træder, saa Huset ryster.

Tieneren.

Man har ikke lært mig det bedre.

Dervieux.

Jeg har et lykkeligt Indfald — Det første min Fætter kommer hiem, saa skal jeg sørge for dig; han kan bedst hielpe dig.

Tieneren.

Hvordan? Hr. Marquien skulde sætte Skik paa mig?

Dervieux.

Han har faaet et Regiment; jeg skal overtale ham til at antage dig som Musketeer i hans Regiment. Og naar du saa har været med i to eller tre Feldttog —

Tieneren (forskrækket).

Soldat! Hr. Greve —

Dervieux.

Tieneſten ſætter allerbedſt Skik paa et ungt Menneſke. Du ſkal blive antagen, og takke mig derfor.

Tieneren.

Ei, Herre! jeg betakker mig allerede. Jeg er ikke gaaet i Baroneſſens Tieneſte for andet, end for ikke at blive Soldat.

Dervieux.

Ja det er en Forſkiel, ſom paa Nat og Dag. Lad mig kun raade; inden ſtakket Tid ſkal du være ukiendelig.

Tieneren.

Mange Tak for min Part; jeg vil hverken ſlaae ihiel, eller lade mig ſlaae ihiel. Man maae tuſinde gange heller kalde mig et Fæe og en Klods fra Morgen og til Aftens Ende.

Dervieux.

Men det kan jeg ikke taale. Jeg har fattet Godhed for dig, og du ſkal være Soldat.

Tieneren (grædende).

Nei! nei! det har jeg ſlet ingen Hu til, Herre!

Dervieux.

Bryd dig om ingen Ting; det er Gavn for dig. Gaae, og ſiig Farvel overalt.

Tiende Scene.

Dervieux. Baroneſſen.

Baroneſſen.

Kan jeg ſlaae Liid til Hr. Greve, at Marqvien er uden Fare?

Der-

Dervieux.

Uden den allermindste. Jeg forekom Sagen i Tide.

Baronessen.

Og De mener tillige, at den Koldsindighed, han yttrede ved vor Sammenkomst, reiste sig allene af de Bevægelser, denne Trætte havde sat ham i.

Dervieux.

Upaatvivlelig, Frue, mener de, at man er saa ganske ved sig selv — naar man vil bryde Halsen paa hinanden. Paa min Ære! det er ingen beleilig Tid for Kierlighed.

Baronessen.

Og De bilder Dem fuldt og fast ind, at hans Hierte vil sætte fuldkommen Priis paa min Ømhed for ham, det første hans Sind er rolig?

Dervieux.

Tilforladelig; jeg lod ham beholde Fortegnelsen over Deres Formue.

Baronessen.

De var tilstede, da han bekom Stevningen, som De raadede mig; hvad Virkning giorde den hos ham?

Dervieux.

Den jeg ønskede. Jeg saae Utaalmodigheden — Forbittrelsen —

Baronessen.

Disse Følelser ere ined alt det ikke meget gunstige.

Dervieux.

Jeg seer Dem dog meget heller end Ligegyldighed. Desforuden sagde jeg ham, hvad man bør, for at komme lige ind i Hiertet. Fra Bebreidelser gik jeg over til de ømmeste Følelser. Han kastede sig i mine

Arme, han giorde mig de bevægeligste Undskyldninger — men i en Tone, der rørte mig.

Baronessen.

Mit Hierte smelter ved Deres Fortælning, Greve.

Dervieux.

Naar man kiender det menneskelige Hierte, saa veed man hvad Strenge man skal slaae paa, for at sætte det i Bevægelse; og det er en Gave, som jeg især besidder. Lad derfor mig kun raade, og vi skal naae vort Maal.

Baronessen.

Jeg ønsker det, men jeg frygter —

Dervieux.

Hvorfor?

Baronessen.

At det har alt for stærk Anseelse af, at jeg giør — det første Skridt.

Dervieux.

Een skal jo giøre det. Deres Hensigter ere ærlagtige; og enten det er Dem, eller det er ham, der skynder paa Sagen, nu, det kommer ud paa et, naar I har været et halvt Aar gifte. Men der kommer nogen.

Ellevte Scene.

Dervieux. Baronessen. Bertac.

Bertac.

De seer her, Frue Baronesse, en Mand, som er høiligen opbragt.

Baro-

Baroneſſen.

Hvad fattes Dem da, Hr. Commandeur?

Bertac.

Jeg er ſaa ærgerlig — Ei! er De der, min Herre? For en Ufærd! De har faaet mig artig til at løbe med Liimſtangen. Det lønnede nok Umagen, at jage ſaa meget med at beſee Florivals Huus fra øverſt til nederſt.

Dervieux.

Huſet er nydeligt; og naar De allene vil giøre nogle ſmaa Forandringer i Inddelingen af Værelſerne, hvori jeg vil være paa Raad med Dem —

Bertac.

Her er nok Spørgsmaal om Inddelingen, det gielder om at kiøbe det; da Kiøbet ophæves i det Øieblik, det ſkulde ſluttes. Jeg forlod mig paa det, De ſagde, at det beroede paa Dem, og at Deres Fætter underſkrev alt, hvad De beſluttede. I Følge deraf overløb jeg mine Venner, laante tolv tuſinde Rigsdaler hos en Paarsrende; og da jeg kommer til Sælgeren, ſaa ſynes han ikke at begribe, hvad jeg vil ſige, og endte med et formeligt Afſlag.

Dervieux.

Fortryd ikke derpaa; jeg har bragt langt vanſkeligere Ting i Rigtighed. De ſkal faae det at ſee.

Bertac.

Jeg ſee det — Det var meget vel, naar jeg havde Tid til at vente; men jeg har tredſindstyve Aar paa Bagen, og haſter derfor med at komme i Beſiddelſen.

Dervieux.

Den Gang, De var hos Florival, havde jeg ikke talt med ham endnu, og derfor fik De Afſlag.

Bertac.

Har De da talt med ham ſiden efter?

Dervieux.

Det forſtaaer ſig.

Bertac.

Og er han tilfreds dermed?

Dervieux.

Ikke ganſke og aldeles endnu.

Bertac.

For en Ufærd! ſaa er jeg ikke videre end jeg var. Jeg merker altſaa nok, at Deres Forſikringer grunder ſig paa et Maaſkee.

Dervieux.

Dette Maaſkee er ſaa godt ſom en Vished. Jeg ſkaffer Florival en Kone.

Bertac.

Det er jo en Grund mere for ham til at beholde ſin Gaard.

Baroneſſen.

Men naar nu hans Kone ikke ſkiøtter om at boe i Paris?

Bertac.

Saa har hun en beſynderlig Smag.

Dervieux.

Nu vel! hun, ſom vi mene, vil leve paa ſine Godſer.

Bertac.

Leve paa ſine Godſer — af eget Valg — et ungt Fruentimmer!

Baro-

Baroneſſen.

Hvad finder De ſaa forunderligt deri, Commandeur? En følende Kone, der elſker ſin Mand —

Bertac.

Er der mange at finde af det Slags?

Baroneſſen.

Maaſkee ere de mindre rare, end man foreſtiller ſig.

Bertac.

Det kan være; men videre. Denne følende Kone, der elſker ſin Mand —

Baroneſſen.

Vil ſikkert foredrage Landets Rolighed for Byens Støi og Tummel.

Bertac.

Jeg vil gierne troe det. Men bilder De ſig ind, at der ere to Fruentimmer, der tænke ſaaledes?

Dervieux.

Lad der kun være een, det er nok for os.

Bertac.

Og hvor findes hun?

Dervieux.

For Pokker — De har hende for Øinene.

Bertac.

Hvad ſiger De? Hvorledes? — Det er —

Dervieux.

Frue Baroneſſen.

Bertac.

Som ægter —

Dervieux.

Ja.

Bertac.

Den unge Marquis Florival?

Baroneſſen.

Ja, Commandeur, jeg ſelv.

Dervieux.

Fødſel, Formue, Beliggenheden af deres Godſer, alt det ſtemmer overeens.

Bertac.

Ja alting, Alderen undtagen.

Baroneſſen.

Uligheden i den er ikke ſaa ſtor.

Bertac.

Det er ſandt; en femten til ſexten Aar mere gior intet til Sagen.

Baroneſſen.

Marquien er ſex og tyve Aar.

Dervieux.

Min Fætter bliver meee end lykkelig! Ved mine Raad og Fruens Omhue, hvor vil ikke hans Velſtand blomſtre!

Bertac.

Er Bryllupsdagen faſtſat?

Baroneſſen.

Endnu ikke; der ſkal førſt meget bringes i Rigtighed. — I øvrigt, Hr. Commandeur, reen Mund, det beder jeg om; ſlige Ting maae der ikke tales om, førend de ere bragte til Endelighed.

Bertac.

Forlad Dem paa min Tavshed.' Men ſee, der har vi Brudgommen; han har Haſtværk, det er et godt Tegn; og jeg vil ønſke ham til Lykke.

Tolvte Scene.

Florival. Saint Far. Baroneſſen. Dervieux. Bertac.

Florival.

De ſeer, kiere Morbroder! et Menneſke, ſom har intet mere at ønſke; og jeg har ſkyndt mig herhid for at forkynde Dem min Lykke.

Dervieux.

Hvad er da mødt Dem, kiere Fætter?

Florival.

Jeg elſkede og elſkedes. En uhældig Misforſtaaelſe havde nær kaſtet alt mit Haab omkuld; men jeg har fuldkommen retfærdiggiort mig, og i Morgen foreenes jeg uopløsligen med Maalet for al min Ømhed.

Dervieux.

Du giver dig i Morgen?

Bertac.

Deſtobedre; thi naar ſaa er, kan vi ſtrax ſlutte vort Huuskiøb.

Florival.

De ſeer ſelv, at det er mindre gisrligt nu, end nogen Tid; og min Kone fortiener virkelig at have Fortrinet.

Bertac.

Men Baroneſſen vil ikke boe i Paris.

Florival.

Det kan gierne være; men min Brud vil ikke leve paa Landet.

Bertac.

Det er altſaa ikke Fruen, De ægter?

Flo=

Florival.

Jeg havde indladt mig i en anden Forbindelse —

Bertac.

Hvad var det, som den ene med den anden fortalte mig?

Florival.

Frøken Fiermont er min Brud.

Bertac.

Min Cousine?

Dervieux.

Hvorledes! Hvorledes!

Florival.

Og der seer De den Ven, som jeg har af min Lykksalighed at takke.

Dervieux.

Ham!

Baronessen.

Hvilken Forvirring —

Bertac.

Nu, det glæder mig min Santen! Det kan man kalde et vel udsøgt Givtermaal, endskiønt det dog giør mig ondt for Gaarden.

Dervieux.

Jeg vil ønske, Fætter, at det maae blive dig til din Lykke; men dersom du havde ladet dig forstaae dermed for mig, saa havde jeg kunnet give dig gode og nyttige Raad.

Baronessen.

Hvordan, min Herre! De giver efter? Jeg maae unddrage mig alle Menneskers Øine.

Der=

Dervieux.

Nei, Frue! bliv her; jeg skal giøre alting godt igien.

Florival.

Det er en Forbindelse, som min Fader havde meest bragt i Rigtighed for sin Død.

Saint Far.

Og som nogle latterlige Forhindringer i Dag giorde Opsættelse i.

Bertac.

Hvilke Hindringer?

Saint Far.

En falsk Tidende, som blev forebragt Marquisen, at han var forgieldet, og en opdigtet Snak om, at han solgte sin Gaard.

Bertac.

Ei, for Pokker! det kom fra mig — endskiønt meget uskyldig — Spørg kun —

Saint Far.

Dernæst Rygtet om en Tvekamp imellem Marquien og mig.

Bertac.

Det har jeg ingen Deel i.

Dervieux.

Hvordan? Jeg skulde have bedraget mig? Det er ikke troligt.

Baronessen.

Jeg er alt for meget ydmyget.

(Hun vil gaae.)

Der-

Dervieux
(holder hende tilbage).

Et Øieblikks Taalmodighed, saa skal De see — De skal see.

Saint Far.

Men da Hr. Marchallen, i hvis Huus vi fandt Frue og Frøken Fiermont, blev overtydet om, at der ikke behøvedes at stifte Forliig imellem os; saa umagede han sig, at bringe denne attraaede Foreening i Rigtighed.

Bertac.

Lad os trøste os, Frue. Jeg er uden Gaard, og De uden Mand; men naar vi see os lidet om, saa maaskee vi blive begge hiulpne.

Baroneſſen.

Jeg veed ikke, min Herre, hvad disse Spottegloser skal sige — Jeg har aldrig — Ha! jeg qvæles.

Dervieux.

Siden Sagen er besluttet, Fætter, saa i Herrens Navn! men overvei Udgifterne, som et Bryllup fører med sig. Smykker, Juveler og Giestebuder; og dersom man ikke bruger Fornuft og Sparsomhed derved, saa forvinder man det ikke sin hele Livstid. Overlad derfor mig at besørge det; jeg skal ikke tage for dybt i din Pung.

Florival.

Jeg er Dem uendelig forbunden; men det har altsammen været anskaffet og besørget i Forveien. — Frue! tilgiv —

Baro=

Baronessen.

Ja, min Herre! jeg tilgiver — Men jeg skal føre Proces saa længe, til een af os er i Grund og Bund ødelagt.

Dervieux
(heftig efter en kort Tavshed).

De skal ingen Proces føre, Frue!

Baronessen.

Nei, min Herre! det er De for stakket til at hindre mig i; jeg har fuldt og fast besluttet det.

Dervieux (eftertrykkelig).

De skal ingen Proces føre, siger jeg Dem.

Baronessen.

Ei! jeg vil føre Proces.

Dervieux.

Denne Sag kan bilægges som de andre, naar De vil følge mine Raad.

Baronessen (foragtelig).

Deres Raad!

Dervieux.

De er gaaet glip af en Mand, og jeg vil skaffe Dem en anden, som skikker sig meget bedre for Dem; en redelig, agtbar, vindskibelig og tienstfærdig Mand, med et Ord: mig selv.

Bertac.

Han har Ret, Cousine; I skikker eder meget godt for hinanden.

Dervieux.

Ja, Frue, ja mig selv. Det er det beste Raad, jeg veed at give Dem.

Baro=

Baroneſſen.

Forbittrelſen hindrer mig for at tage det i Betænkning. Ja, min Herre, jeg tager imod Deres Haand; men i Morgen den Dag gaae vi til vore Godſer. Og kunde vi kun efterlade os ſaa talrig en Afkom, at han ikke maatte faae en Hvid at vente ſig i Arv efter Dem!

Dervieux.

Jeg bifalder dette Raad, Frue; og De ſkal ſee, at jeg ſkal mage alting paa det beſte.

Den

Hutte Belgiorer.

Komedie i tre Akter.

Efter

Goldonis Le bourru bienfaisant,

ved

F. Schwarz.

Personerne.

Geronte.	Hr. Schwarz.
Dalancour, Gerontes Brodersøn.	— Rosing.
Dorval, Gerontes Ven.	— Musted.
Valerius, Angeliqves Elsker.	— Preisler.
Picard, Gerontes Tiener.	— Gielstrup.
Frue Dalancour.	Mad. Rosing.
Angelique, Dalancours Søster.	Jfr. Astrup.
Marton, Gerontes Husholderske.	Mad. Gielstrup.
En Tiener hos Dalancour.	Hr. Saabye.

Handlingen gaaer for sig hos de Herrer Geronte og Dalancour. Der ere trende Døre, hvoraf den ene gaaer ind til Gerontes Værelser; den anden lige over for gaaer ind til Dalancour, og den tredie, som er i Baggrunden, tiener til Ud- og Indgang for alle. I Værelset ere Stole, Lænestole, og et Bord med Skakspil paa.

Første Akt.

Første Scene.

Marton. Angelique. Valerius.

Angelique.

Lad mig være, Valerius, jeg beder Dem; jeg frygter for mig, jeg frygter for Dem. Ah! dersom man overrumplede os.

Valerius.

Kiereste Angelique!

Marton.

Gaae, min Herre.

Valerius (til Marton).

Jeg beder — et Øieblik, dersom jeg kunde forvisse mig ——

Marton.

Hvorom?

Valerius.

Om hendes Kierlighed, hendes Bestandighed.

Angelique.

O, Valerius! kan De tvivle derpaa?

Marton.

Gaae, gaae, min Herre! hun elsker Dem ikkun n
alt for meget.

Valerius.

Det er mit Livs Lykksalighed —

Marton.

Skynd Dem bort. Dersom min Herre kom —

Angelique (til Marton).

Han gaaer aldrig saa tidlig ud.

Marton.

Det er sandt. Men De veed meget vel, at han n
spadserer her i denne Sahl og forslaaer Tiden. Staaer
ikke der hans Skakspil? Han spiller her meget ofte.
O, De kiender ikke Hr. Geronte.

Valerius.

Forlad mig det, det er Angeliqves Farbroder, det
veed jeg. Min Fader var en Ven af ham, men jeg
har aldrig talt med ham.

Marton.

Det er en Mand, som ikke har sin Lige. I
Grunden er han god og ædelmodig, men han er meget
barsk, og overmaade vanskelig.

Angelique.

Ja, han siger, at han holder af mig, og jeg
troer det; men dog, hver gang han taler til mig, kom-
mer han mig til at skielve.

Valerius
(til Angelique).

Men hvad har De at være bange for? De har
hverken Faer eller Moer, og De staaer under Deres
Broders Opsigt; han er min Ven, og jeg vil tale
med ham.

Mar-

Marton.

Jomænd! forlad Dem kun paa Hr. Dalancour.

Valerius (til Marton).

Hvorledes skulde han kunne nægte mig hende?

Marton.

Jeg troer ja.

Valerius.

Hvorledes?

Marton.

Hør kun fire Ord. (til Angelique) Min Fætter, den nye Fuldmægtig hos Deres Broders Prokurator, har sagt mig det, som jeg nu vil fortælle Dem. Saasom det kun er fiorten Dage siden, han kom der, saa har han først i Morges fortalt mig det; men han har betroet mig det som en stor Hemmelighed. Gaae derfor ikke hen og røb mig.

Valerius.

Frygt kun ikke.

Angelique.

Du kiender mig.

Marton

(vender sin Tale til Valerius, og seer bestandig ind i Coulissen).

Hr. Dalancour er en ruineret Mand, ødelagt i Bund og Grund; han har sat alle sine Midler overstyr, og maaskee sin Søsters med; han er i Gield til op over Ørene; Angelique er ham til Byrde; og for at blive af med hende vil han sætte hende i et Kloster.

Angelique.

Gud! hvad er det, du der fortæller mig!

Valerius.

Hvorledes? Er det mueligt? Jeg har kiendt ham i lang Tid, og jeg har stedse anseet Dalancour

for en fornuftig, redelig, sommetider lidt heftig og opfarende Mand; men —

Marton.

Heftig, o meget heftig! næsten ligesaa meget som hans Farbroder. Men han har ikke den samme Tænkemaade; deri feiler meget.

Valerius.

Alle Folk agtede og yndede ham. Hans Fader var overmaade tilfreds med ham.

Marton.

O, min Herre! siden han er bleven gift er det ikke mere det samme.

Valerius.

Er det mueligt, at Frue Dalancour —

Marton.

Ja, det er hende, som man siger, der er Aarsag i denne smukke Forandring. Hr. Geronte er ikke bleven Uvenner med hans Brodersøn for andet, end den naragtige Føielighed, han har for sin Kone; og — jeg veed det just ikke, men jeg vilde vedde paa, at det er hende, som har opfundet Projektet med Klosteret.

Angelique (til Marton).

Hvad hører jeg! Min Svigerinde, som jeg holdt for saa veltænkende, som viste mig saa meget Venskab! Det kunde jeg aldrig have troet.

Valerius.

Det er jo den sagtmodigste Karakteer.

Marton.

Det er netop det, der har forført hendes Mand.

Valerius.

Jeg kiender hende, og jeg kan ikke troe det.

Mar=

Marton.

Jeg troer, De ſkiemter. Er der vel nogen Kone, hvis Pynt er mere udſøgt? Er der vel en Mode, ſom hun ikke ſtrax giør med? Er der noget Bal, nogen ny Komedie, hvor hun ikke er den første?

Valerius.

Men hendes Mand er stedse med hende.

Angelique.

Ja, min Broder er aldrig fra hendes Side.

Marton.

Nu vel! de ere gale begge to, og de ruinere sig begge.

Valerius.

Det er ubegribeligt.

Marton.

Afsted, afsted, min Herre! nu er De underrettet om det, De vilde vide. Gaae gesvindt, og sæt Frøkenen ikke blot for at tabe hendes Farbroders Godhed; han er den eneste, som kan giøre vel imod hende.

Valerius
(til Angelique).

Vær roelig, kiereste Angelique! Egennytte kan aldrig lægge nogen Hindring i Veien — —

Marton.

Jeg hører nogen røre sig. Gaae gesvindt herfra.

(Valerius gaaer.)

Anden Scene.

Marton. Angelique.

Angelique.

Hvor jeg er ulykkelig!

Marton.

Det er viſt Deres Farbroder. Har jeg ikke nok ſagt det?

Angelique.

Jeg gaaer min Vei.

Marton.

Tvertimod, bliv, og aabne Deres Hierte for ham.

Angelique.

Jeg er ſaa bange for ham ſom for Ild.

Marton.

Ei hvad, friſk Mod! Han er ſommetider opfarende, men han er ikke ond.

Angelique.

Du er hans Huusholderſke, og ſtaaer vel anſkreven hos ham. Tael til ham for mig.

Marton.

Aldeles ikke; De maae ſelv tale til ham. Alt, hvad jeg kan giøre, er, at forberede ham og formaae ham til at høre Dem.

Angelique.

Ja, ja, ſiig kun noget til ham, ſaa ſkal jeg ſiden tale med ham.

(Angelique vil gaae.)

Marton.

Gaae ikke bort.

Angelique.

Nei, nei — kald paa mig — jeg gaaer ikke —

(Hun gaaer.)

Tredie Scene.

Marton (allene).

Hvor hun er tækkelig, behagelig! Jeg har kiendt hende fra Fødselen af; jeg elsker hende, jeg ynker hende, og jeg ønsker at see hende lykkelig. (bliver Geronte vaer) Der er han.

Fierde Scene.

Geronte. Marton.

Geronte (til Marton).

Picard!

Marton.

Herre —

Geronte.

Picard skal komme hid.

Marton.

Ja, Herre. Men kan man tale et Ord med Dem?

Geronte

(stærk og med Hestighed).

Picard! Picard!

Marton

(høit og med Vrede).

Picard! Picard!

Femte Scene.

Geronte. Marton. Picard.

Picard (til Marton).

See her er jeg.

Marton

(vred. Til Picard).

Din Herre —

Picard (til Geronte).

Herre —

Geronte (til Picard).

Gaae hen til min Ven, Dorval; sig ham, at jeg bier efter ham med et Partie Skak.

Picard.

Ja, Herre; men —

Geronte.

Hvad?

Picard.

Jeg har en Kommission.

Geronte.

Hvad er det?

Picard.

Deres Hr. Brodersøn —

Geronte (med Heftighed).

Gaae hen til Dorval.

Picard.

Ønskede at tale med Dem —

Geronte.

Gaae dog, Esel.

Picard.

Hvilken Mand!

(Han gaaer.)

Siette Scene.

Geronte. Marton.

Geronte
(nærmer sig til Bordet).

Den Nar! den Elendige! Nei, jeg vil ikke see ham; jeg vil ikke, at han skal komme hid og forstyrre min Rolighed.

Mar-

Marton (sagte).

See nu er han fortredelig. Det feilede kun.

Geronte (sætter sig).

Det Træk i Gaar! o det Træk i Gaar! Hvorledes har jeg kunnet blive mat med et Spil, som stod saa godt? Lad os engang see; jeg har ikke sovet hele Natten. (Han undersøger Spillet.)

Marton.

Herre! kan man tale med Dem?

Geronte.

Nei.

Marton.

Nei? Imidlertid havde jeg noget af Vigtighed —

Geronte.

Nu vel! hvad har du at sige mig? Skynd dig.

Marton.

Deres Broderdatter ønskede at tale med Dem.

Geronte.

Jeg har ingen Tid.

Marton.

Godt. Det er da meget alvorlige Ting, som De der har fore?

Geronte.

Ja, meget alvorlige. Jeg forlyster mig sielden; men naar jeg forlyster mig, kan jeg ikke lide, at man kommer og forstyrrer mig. Forstaaer du?

Marton.

Den stakkels Pige!

Geronte.

Hvad er der hændet hende?

Marton.

Man vil sætte hende i Kloster.

Geron-

Geronte (reiser sig).

I Kloster! Sætte min Broderdatter i Kloster! Hvem kan byde og befale over min Broderdatter uden mit Vidende, uden min Tilladelse?

Marton.

Veed De Hr. Dalancours slette Forfatning?

Geronte.

Jeg befatter mig ikke med min Brodersøns Uorden, ikke heller med hans Kones Daarligheder; lad ham forøde sine Midler, ødelægge sig, desto værre for ham. Men hvad min Broderdatter angaaer, saa er jeg Hovedet for Familien, jeg er Herre, og det kommer mig til, at bestemme hende en Stand.

Marton.

Desto bedre for hende, Herre, desto bedre. Det glæder mig, at see Dem blive heftig for dette kiere Barns Velgaaende.

Geronte.

Hvor er hun?

Marton.

Hun er her i Nærheden, Herre; hun venter efter —

Geronte.

Lad hende komme.

Marton.

Ja, hun ønsker det overmaade; men —

Geronte.

Hvorledes?

Marton.

Hun er bly — —

Geronte.

Nu vel —

Mar-

Marton.

Dersom De taler til hende —

Geronte (heftig).

Jeg maae jo vel tale til hende.

Marton.

Det forstaaer sig. Men Tonen i Deres Stemme —

Geronte.

Min Tone skader ingen. Lad hende komme, og lad hende holde sig til mit Hierte, og ikke til min Stemme.

Marton.

Det er sandt, Herre, jeg kiender Dem, jeg veed, at De er god, menneskekierlig, godgiørende; men jeg beder Dem, skaan det stakkels Barn, tael til hende med lidt Godhed.

Geronte.

Ja, jeg skal tale til hende med Godhed.

Marton.

Lover De mig det?

Geronte.

Det lover jeg dig.

Marton.

Glem det ikke.

Geronte.

Nei. (Han begynder at blive utaalmodig.)

Marton.

For alting, bliv ikke utaalmodig.

Geronte (heftig).

Nei, siger jeg.

Marton

(sagte, i det hun gaaer).

Jeg skielver for Angelique.

(Gaaer.)

Syvell-

Syvende Scene.

Geronte (allene).

Hun har Ret. Jeg lader mig undertiden henrive af min Heftighed. Min lille Broderdatter fortiener, at man omgaaes hende med Godhed.

Ottende Scene.

Geronte. Angelique.

(Angelique bliver staaende noget fra ham.)

Geronte.

Kom nærmere.

Angelique
(undseelig; gior kun eet Trin).

Min Herre —

Geronte (lidt heftig).

Hvorledes vil du, at jeg skal forstaae dig, naar du staaer en Miil fra mig?

Angelique
(nærmer sig skielvende).

Forlad, min Herre —

Geronte (med Godhed).

Hvad har du at sige mig?

Angelique.

Har Marton ikke sagt Dem noget?

Geronte
(er i Begyndelsen roelig, men bliver lidt efter lidt heftig).

Jo, hun har talt til mig om dig; hun har ogsaa talt til mig om din Broder, den Ubesindige, den Sværmer, som lader sig lede af en uforskammet Kone, som

ſom har ødelagt ſig, ſom er forloren, og ſom endog glemmer den Reſpekt, han er mig ſkyldig.

Angelique (vil gaae).

Geronte (heftig).

Hvorhen?

Angelique (ſkielvende).

Min Herre! De er opbragt —

Geronte.

Hvad kommer det dig ved? Fordi jeg er opbragt imod en Nar, ſaa er jeg det ikke imod dig. Kom nærmere — tael — og vær ikke bange for min Vrede.

Angelique.

Min beſte Farbroder! jeg kan ikke tale med Dem, ſaalænge jeg ikke ſeer Dem roelig.

Geronte (ſagte).

Hvilken Pine! (til Angelique i det han tvinger ſig) See ſaa, nu er jeg roelig; tael.

Angelique.

Min Herre! Marton har nok ſagt Dem —

Geronte.

Jeg bryder mig ikke om, hvad Marton har ſagt mig; det er af dig ſelv jeg vil høre det.

Angelique
(med Undſeelſe).

Min Broder — —

Geronte
(efteraber hende).

Min Broder — —

Angelique.

Vil ſætte mig i Kloſter.

Geronte.

Nu vel! Holder du af Kloſteret?

Angelique.

Nei, min Herre —

Geron-

Geronte (heftig).

Saa tael da.

Angelique.

Det kommer ikke mig til, at vælge.

Geronte (heftigere).

Jeg siger jo ikke, at du skal vælge; men jeg vil vide, hvortil du har Lyst,

Angelique.

Min Herre! De kommer mig til at skielve.

Geronte (sagte).

Jeg bliver rasende! (tvinger sig) Kom nærmere; jeg forstaaer dig. Du har altsaa ikke Lyst til Klosteret?

Angelique.

Nei, min Herre —

Geronte.

Hvad Stand holder du da af?

Angelique.

Min Herre —

Geronte (lidt heftig).

Frygt ikke; jeg er roelig. Tael frit med mig.

Angelique (sagte).

Ah! hvi har jeg ikke Mod?

Geronte.

Kom herhid. Havde du Lyst at givte dig?

Angelique.

Min Herre —

Geronte (heftig).

Ja eller Nei —

Angelique.

Dersom De vilde —

Geronte (heftig).

Ja eller Nei —

Angelique.

Ja da.

Geron=

Geronte
(endnu heftigere).

Ja? Du vil givtes, tabe din Frihed og Roelighed? Nu vel! desto værre for dig. Ja, jeg vil givte dig bort.

Angelique (sagte).

Hvor han er indtagende med al hans Vrede!

Geronte (but).

Har du nogen Kiereste?

Angelique (sagte).

Dersom jeg turde tale til ham om Valerius —

Geronte (heftig).

Hvorledes? Skulde du have en Kiereste?

Angelique (sagte).

Det er nu ikke det rette Øieblik. Jeg skal lade hans Husholderske tale til ham derom.

Geronte (stedse heftig).

Nu hurtig, lad os faae en Ende herpaa. Har Huset, du er udi, Folkene, som du lever med, har de skaffet dig Leilighed at binde dig til nogen? Jeg vil vide Sandheden. Ja, jeg skal gjøre vel imod dig, men med den Betingelse, at du fortiener det. Forstaaer du?

Angelique (skielvende).

Ja, min Herre —

Geronte
(i samme Tone).

Tael reent ud med mig. Oprigtig, har du nogen Kiereste?

Angelique
(skielvende og famlende).

Men — Nei, min Herre! jeg har ingen.

Geronte.

Desto bedre. Jeg skal tænke paa at finde en Mand til dig.

Angelique (sagte).

Gud! jeg vilde ikke — (til Geronte) Min Herre —

Geronte.

Hvad er der?

Angelique.

De kiender min Undseelse —

Geronte.

Jo jo, din Undseelse — — jeg kiender Fruentimmer. Nu er du en Due; naar du bliver givt, bliver du en Drage.

Angelique.

Ah! min Farbroder! siden De er saa god —

Geronte.

Ikke meget.

Angelique.

Tillad mig at sige Dem —

Geronte

(i det han gaaer hen til Bordet).

Men Dorval kommer ikke.

Angelique.

Hør mig, kiereste Farbroder!

Geronte

(beskieftiget med sit Skakspil).

Lad mig i Roe.

Angelique.

Et eeneste Ord —

Geronte (meget heftig).

Det er alt nok.

Ange-

Angelique
(sagte i det hun gaaer).

Himmel! nu er jeg ulykkeligere end nogensinde. Hvordan vil det gaae mig? O! min kiere Marton forlader mig ikke.

(Gaaer.)

Niende Scene.

Geronte (allene).

Det er en god Pige! Det glæder mig, at jeg kan giøre vel imod hende. Om hun endogsaa havde havt en Inklination, saa vilde jeg have stræbt efter at fornøie hende; men hun har ingen. Jeg vil see til — jeg skal giøre mig Umage — — Men hvad Pokker kan Dorval have at bestille, siden han ikke kommer? Jeg dør af Længsel efter at forsøge endnu engang det bandsatte Træk, som tabte mig Partiet. Det er soleklart, at jeg burde have vundet. Jeg maae ikke have været rigtig i Hovedet. Lad see engang — Saadan stod mine Piecer, og saadan stod Dorvals. Jeg driver Kongen hen, hvor hans Taarn stod. Dorval trækker sin Løber paa den anden Tavl for ved hans Konge. Jeg — Skak! og jeg tager Bonden. Dorval — Tog Dorval min Løber? Ja, han tog min Løber, og jeg — dobbelt Skak med Springeren. For Pokker! Dorval har mistet sin Dronning. Han trækker sin Konge; jeg tager hans Dronning. Den Skielm, han tog min Springer med sin Konge. Men desto værre for ham; nu har jeg ham i mine Garn. Nu er han i Knibe med sin Konge. See, der er

min Dronning; ja, der er hun. Skak og Mat, det er reent; Skak og Mat, det er vundet. — Ah! var nu Dorval her, jeg skulde vise ham det. (raaber) Picard!

Tiende Scene.

Geronte. Dalancour.

Dalancour
(sagte; seer forlegen ud).
Min Farbroder er allene; vilde han kun høre mig.

Geronte
(uden at see Dalancour).
Jeg vil stille Spillet op, som det var før. (han raaber høiere) Picard!

Dalancour.
Min Herre — —

Geronte
(uden at see sig om; troer at han taler til Picard).
Nu vel. Har du funden Dorval?

Ellevte Scene.

Geronte. Dorval. Dalancour.

Dorval
(som kommer ind af den mellemste Dør. Til Geronte).
Her er jeg, min Ven.

Dalancour
(med et resolveert Udseende).
Min Farbroder —

(Geronte vender sig, bliver Dalancour vaer, reiser sig hastig, vælter Stolen, gaaer bort uden at sige noget, og gaaer ud af den mellemste Dør.)

Tolv-

Tolvte Scene.

Dalancour. Dorval.

Dorval (ſmilende).

Hvad vil det ſige?

Dalancour (heftig).

Det er afſkyeligt. Det er mig, han vil i færd med.

Dorval
(ſtedſe i ſamme Tone).

Derpaa kiender jeg min Ven Geronte igien.

Dalancour.

Det gior mig ondt for Dem.

Dorval.

Jeg er kommen i et fælt Øieblik.

Dalancour.

Forlad hans Heftighed.

Dorval (ſmilende).

O! jeg ſkal ſkiende paa ham.

Dalancour.

O, min beſte Ven! kun De allene kan være mig til Tieneſte hos ham.

Dorval.

Det vilde jeg hiertelig gierne; men —

Dalancour.

Jeg tilſtaaer, hvad det udvortes angaaer, saa kan min Farbroder giøre mig Bebreidelſer; men derſom han kunde læſe i det inderſte af mit Hierte, vilde han ſkienke mig al ſin Ømhed igien, og jeg er vis paa, han ſkulde ikke fortryde det.

Dorval.

Ja, jeg kiender Dem; jeg troer, at man kan haabe alting af Dem. Men Frue Dalancour —

Dalancour (lidt heftig).

Min Kone, min Herre? Ah! De kiender hende ikke. Hele Verden tager Feil af hende, og min Farbroder først og fremmest. Jeg bør lade hende vederfares Ret, og tilstaae Dem den rene Sandhed. Hun veed aldeles intet af alle de Ulykker, som overvælder mig; hun har troet mig rigere end jeg var. Jeg har stedse skiult mine Omstændigheder for hende. Jeg elsker hende. Vi giftede os meget unge. Jeg har aldrig givet hende Tid til at begiere, at ønske sig noget; jeg forekom hende altid med hvad der kunde fornøie hende. Det er paa denne Maade, at jeg har ødelagt mig selv.

Dorval.

Fornøie et Fruentimmer! forekomme hendes Ønsker! Det er intet ringe Arbeide.

Dalancour.

Jeg er vis paa, at dersom hun havde kiendt min Forfatning, saa havde hun været den første, der havde hemmet de Bekostninger, jeg har giort for hende.

Dorval.

Imidlertid har hun dog ikke forhindret Dem.

Delancour.

Nei, fordi hun ikke formodede det.

Dorval (leende).

Min stakkels Ven!

Dalancour (seer vred ud).

Hvorledes?

Dorval (stedse leende).

Jeg beklager Dem.

Dalancour (heftig).

Spotter De mig?

Dor=

Dorval
(stedse smilende).

Aldeles ikke. Men — De elsker Deres Kone overmaade.

Dalancour
(endnu hestigere).

Ja, jeg elsker hende, jeg har stedse elsket hende, og skal elske hende saa længe jeg lever. Jeg kiender hende, jeg kiender hendes Fortieneſter i deres hele Værd; og jeg taaler aldrig, at man tillægger hende Feil, som hun ikke har.

Dorval (alvorlig).

Saa sagte, min Ven, saa sagte; styr denne Familieheftighed.

Dalancour (stedse heftig).

Jeg beder Dem tusinde Gange om Forladelse! Det skulde fortryde mig, om jeg havde fortørnet Dem; men naar det gielder min Kone — —

Dorval.

Nu vel! saa lad os ikke tale om hende.

Dalancour.

Men jeg vilde gierne, at De blev overbeviist.

Dorval (kold).

Ja, jeg er det.

Dalancour (heftig).

Nei, De er det ikke.

Dorval
(lidt mere heftig).

Forlad mig det.

Dalancour.

Nu vel! jeg troer Dem; det fornøier mig. Ah! min Ven! tael for mig til min Farbroder.

Dorval.

Jeg skal talr med ham.

Dalancour.

Hvor vil jeg ikke være Dem forbunden!

Dorval.

Men endnu engang. Man maae give ham nogen Slags Grund. Hvorledes har De baaren sig ad, at ødelægge Dem i saa kort Tid? Det er kun fire Aar siden Deres Fader døde, som efterlod Dem betydelige Midler; og man siger, at De har sat alting overstyr.

Dalancour.

Dersom De vidste alle de Ulykker, som ere hændet mig! Jeg indsaae, at mine Sager gik galt; jeg vilde raade Bod derpaa, og Medikamenterne har været værre end Sygdommen. Jeg laante mit Øre til Projekter. Jeg har begyndt en Handel, jeg har sat mine Penge deri, og jeg har tabt alting.

Dorval.

See det er Ulykken. Nye Projekter! de har ødelagt mange flere.

Dalancour.

Og mig uden Redning.

Dorval.

De har giort meget ilde, min Ven! og det saa meget mere, da De har en Søster.

Dalancour.

Ja, som man burde tænke paa, at bestemme en Skiebne.

Dorval.

Hun bliver hver Dag deiligere. Frue Dalancour seer mange Folk hos sig; og Ungdommen, kiere Ven — sommetider — De forstaaer mig nok.

Dalan-

Dalancour.

Det er juſt derfor, jeg har fattet det Forſæt, at ſætte hende i et Kloſter, indtil jeg faaer giort andre Anſtalter.

Dorval.

Sætte hende i Kloſter, det er godt nok; men har De talt til Deres Farbroder derom?

Dalancour.

Nei, han vil ikke høre mig; men De er nok ſaa god at tale til ham for mig og Angelique. Han har Høiagtelſe for Dem, han holder af Dem, hører efter hvad De ſiger, har Fortrolighed til Dem; han vil ikke nægte Dem det.

Dorval.

Man kan ikke vide det.

Dalancour (heftig).

O! jeg er vis derpaa. Gaae til ham, jeg beder Dem, gaae ſtrax.

Dorval.

Jeg vil gierne. Men hvor er han nu?

Dalancour.

Det ſkal jeg ſtrax faae at vide. Hør hid! er der nogen?

Trettende Scene.

Picard. Dalancour. Dorval.

Picard (til Dalancour).

Herre —

Delancour (til Picard).

Er min Farbroder gaaet ud?

Picard.

Nei, min Herre, han er gaaet ned i Haugen.

Dalancour.

I Haugen? Paa denne Tid?

Picard.

Det er ham det samme. Naar han er fortrede-lig, saa spadserer han og tager frisk Luft.

Dorval (til Dalancour).

Jeg vil gaae ned til ham.

Dalancour (til Dorval).

Nei, min Herre. Jeg kiender min Farbroder; man maae give ham Tid til at fatte sig. De maae bie lidt.

Dorval.

Men om han gik ud? Om han ikke kom op igien?

Picard (til Dorval).

Det vil ikke vare længe, førend han kommer op. Jeg veed, hvordan han er. Et halvt Qvarteer er nok for ham. Desuden, min Herre, vil det være ham kiert, at forefinde Dem her.

Dalancour (heftig).

Nu vel, min beste Ven! gaae ind i hans Værelse. Giør mig den Fornøielse, og vent ham der.

Dorval.

Gierne. Jeg føler, hvor grusom Deres Forfat-ning maae være; man maae raade Bod derpaa. Jeg skal tale til ham for Dem; men med Vilkaar —

Dalancour (heftig).

Jeg giver Dem min Ære til Pant.

Dorval.

Det er nok.

(Han gaaer ind i Gerontes Værelser.)

Fior-

Fiortende Scene.

Picard. Dalancour.

Dalancour.

Du har ikke sagt min Farbroder det, som jeg havde overdraget dig at sige ham.

Picard.

Forlad mig det, min Herre! jeg har sagt ham det; men han viiste mig bort efter Sædvane.

Dalancour.

Det gior mig ondt. Lad mig vide, naar han har sin gode Lune, at jeg kan tale med ham; jeg skal nok engang belønne dig derfor.

Picard.

Jeg er Dem meget forbunden, min Herre; men, Gud skee Lov! jeg har ingen Ting nødig.

Dalancour.

Du er altsaa riig?

Picard.

Jeg er ikke riig, men jeg har en Herre, som ikke lader mig mangle noget. Jeg har Kone og fire Børn, jeg burde være i trængende Omstændigheder; men min Herre er saa god. Jeg føder dem uden Bekymring, og man sporer ikke Fattigdom hos mig.

(Han gaaer.)

Femtende Scene.

Delancour (allene).

Ah! min Farbroder er en værdig Mand! — Gid Dorval kunde formaae noget hos ham! Dersom jeg kunde smigre mig med en Hielp i Forhold til min Trang!

Trang! — Ah! dersom jeg kunde skiule for min Kone! Ah! — hvi har jeg bedraget hende? Hvorfor har jeg bedraget mig selv? Min Farbroder kommer ikke; ethvert Øieblik er kostbar for mig. Nu vel, jeg vil imidlertid gaae hen til min Prokurator — det koster mig at gaae derhen. Det er vel sandt, han smigrer mig med: at, uagtet Dommen fældes, vil han hitte paa Midler, for at vinde Tid; men Kroglove ere modbydelige. Sindet lider, og Æren sættes paa Spil. Ulykkelige de, som ere nødte til at bruge alle disse skammelige Ænker! (Vil gaae.)

Sextende Scene.

Dalancour. Frue Dalancour.

Dalancour
(bliver sin Kone vaer.)

See der kommer min Kone.

Fruen.

Ha ha! see, er du der, min Ven? Jeg søgte dig overalt.

Dalancour.

Jeg vilde gaae ud.

Fruen.

Jeg mødte nu Bulderbassen — han knurrede og brummede.

Dalancour.

Er det min Farbroder, du taler om?

Fruen.

Ja. Jeg spadserede i Haugen, og der mødte jeg ham. Han skiendte, talte for sig selv ganske høit, og det

det saa høit — — Siig mig engang — har han ikke en Tiener, som er givt?

Dalancour.

Jo.

Fruen.

Tilforladelig, det maae være saa. Han talte ilde om Manden og Konen, ja ret ilde — det skal jeg love for.

Dalancour (sagte).

Jeg kan giette mig til, hvem han talte om.

Fruen.

Det er ret en utaalelig Mand.

Dalancour.

Man maae imidlertid have nogen Agt for ham.

Fruen.

Kan han besvære sig over mig? Har jeg i ringeste Maade forseet mig imod ham? Jeg ærer hans Alder, og hans Værdighed som Farbroder. Om jeg undertiden holder mig lidt op over ham, saa er det jo kun imellem os; det tilgiver du mig nok? I øvrigt har jeg al muelig Agt for ham. Men siig mig ret oprigtig, har han nogen for dig? Har han nogen for mig? Han begegner os meget haard, og hader os af alle Kræfter, og i Særdeleshed mig; han foragter mig saa meget som mueligt. Skal vi, alt dette uagtet, smigre for ham, og giøre ham vores Opvartning?

Dalancour (forlegen).

Men — Om vi giør ham vores Opvartning — saa er han vores Farbroder. Desuden saa kunde vi komme til at trænge til ham.

Fruen.

Fruen.

Trænge til ham? Vi? Hvorledes? Har vi ikke Formue nok til at leve ſikkelig? Du er i god Stand; jeg er fornuftig. Jeg forlanger ikke mere af dig, end hvad du hidindtil har giort for mig. Lad os vedblive med den ſamme Maadelighed, ſaa vil vi ikke komme til at trænge til nogen.

Dalancour (med Haſtighed).

Lad os vedblive med den ſamme Maadelighed.

Fruen.

Ih ja, jeg er ikke forfængelig; jeg forlanger intet mere af dig.

Dalancour (ſagte).

Jeg Ulykkelige!

Fruen.

Men du forekommer mig bekymret, tankefuld. Feiler dig noget? Du er ikke roelig.

Dalancour.

Du tager feil. Mig fattes intet.

Fruen.

Forlad mig det, jeg kiender dig, min Beſte! Dersom der er noget, ſom volder dig Fortred, vilde du da ſkiule det for mig?

Dalancour (ſtedſe forlegen).

Det er min Søſter, ſom giør mig tankefuld. See det er det alt.

Fruen.

Din Søſter? Hvorfor det? Det er den beſte Pige i Verden; jeg elſker hende af mit ganſke Hierte. Hør, min Ven! vil du troe mig, ſaa kan du ſkille dig ved denne Byrde, og tillige giøre hende lykkelig.

Dalan-

Dalancour.

Hvorledes det?

Fruen.

Du vil sætte hende i Kloster, og jeg veed fra en sikker Haand, at hun vil være ilde tilfreds dermed.

Dalancour (lidt vred).

Bør hun paa hendes Alder have nogen Villie?

Fruen.

Nei, hun er alt for sædelig til, at hun ikke skulde underkaste sig sine Paarørendes Villie. Men hvorfor giver du hende ikke bort?

Dalancour.

Hun er endnu alt for ung.

Fruen.

Snak! Var jeg meget ældre, da vi givtede os sammen?

Dalancour (heftig).

Nu vel! Skal jeg gaae fra Huus til Huus for at søge efter en Mand til hende?

Fruen.

Hør, hør mig, min Beste! jeg beder dig, bliv ikke vred. Jeg troer, hvis jeg ikke tager feil, at have bemerket, at Valerius elsker hende, og hun ham igien.

Dalancour (sagte).

Gud! hvad jeg lider!

Fruen.

Du kiender ham. Kunde der være et mere passende Partie for Angelique, end dette?

Dalancour
(stedse forlegen).

Vi vil see til. Derom tales vi nærmere ved.

Fruen.

Fruen.

Giør mig den Fornøielse; jeg udbeder mig det af dig som en Naade. Tillad mig at befatte mig med denne Sag; jeg vil sætte min hele Ære udi, at det skal lykkes.

Dalancour
(meget forlegen).

Min Kone —

Fruen.

Nu vel.

Dalancour.

Det gaaer ikke an.

Fruen.

Nei? Hvorfor ikke?

Dalancour
(stedse forlegen).

Vil min Farbroder vel give sit Samtykke dertil?

Fruen.

Nu velan da! jeg vil, at man beviser ham alt det, som ham tilkommer; men du er hendes Broder. Medgiften er i dine Hænder. Det mere eller det mindre beroer kun paa dig. Tillad, at jeg forviſſer mig om deres Kierlighed, og at jeg omtrent bringer Artiklerne om Medgiften i Stand.

Dalancour (heftig).

Nei, vogt dig vel derfor, om jeg maae bede.

Fruen.

Vil du da ikke givte din Søster bort?

Dalancour.

Tvertimod.

Fruen.

Vil du da — —

Dalan-

Dalancour.

Jeg maae nu ud. Naar jeg kommer tilbage, tales vi ved derom. (Han vil gaae.)

Fruen.

Tager du ilde op, at jeg befatter mig dermed?

Dalancour
(i det han gaaer).

Aldeles ikke.

Fruen.

Hør. Skulde det være for Medgiften?

Dalancour.

Det veed ikke jeg.

(Gaaer.)

Syttende Scene.

Frue Dalancour (allene).

Men hvad vil alt dette sige? Jeg begriber det ikke. Skulde det være mueligt, at min Mand — Nei, han er alt for forsigtig til, at han skulde have sig selv noget at bebreide.

Attende Scene.

Frue Dalancour. Angelique.

Angelique
(uden at see Frue Dalancour).

Kunde jeg kun komme til at tale med Marton!

Fruen.

Søster.

Angelique (seer vred ud).

Frue.

Fruen (venlig).
Hvor gaaer De hen, Søster?

Angelique (som før).
Jeg vilde gaae ind, Frue.

Fruen.
Ha ha! De er vred?

Angelique.
Det har jeg Aarsag til.

Fruen.
Er De vred paa mig?

Angelique.
Men, Frue — —

Fruen.
Hør, mit Barn. Dersom det er Anslaget med Klosteret, som gior Dem vred, saa troe ikke, at jeg har nogen Deel deri; tvertimod, jeg elsker Dem, og jeg skal giøre alt mit til, for at giøre Dem lykkelig.

Angelique (sagte, græder).
Hvor hun er falsk!

Fruen.
Hvad feiler Dem? Jeg troer, De græder.

Angelique (sagte).
Hun har ret bedraget mig.

(Tører sine Øine.)

Fruen.
Hvad er Aarsagen til Deres Bedrøvelse?

Angelique (forbittret).
Ah! det er min Broders slette Omstændigheder.

Fruen (forundret).
Deres Broders slette Omstændigheder?

Angelique.
Ja, der er ingen, som veed det bedre end De.

Fruen.

Fruen.

Hvad er det, De der siger — Forklar Dem, om jeg maae bede.

Angelique.

Det er forgieves.

Nittende Scene.

Geronte. Frue Dalancour. Angelique.

Geronte (kalder).

Picard!

Tyvende Scene.

De Forrige. Picard.

Picard

(kommer ud af Gerontes Værelser).

Herre!

Geronte

(heftig. Til Picard).

Nu vel, Dorval?

Picard.

Han er i Herrens Værelse; han bier efter Dem.

Geronte.

Han er i mit Værelse, og du siger mig det ikke?

Picard.

Jeg havde ikke Tid, Herre.

Geronte

(bliver Angelique og Frue Dalancour vaer. Han taler til Angelique, men Tid efter anden vender han sig om til Frue Dalancour, for at hun skal faae sin Deel deraf).

Hvad bestiller du her? Det er mit Værelse. Jeg vil ingen Fruentimmer have her; jeg vil her ikke vide af din Familie. Gaae din Vei.

Angelique.

Min beste Farbroder!

Geronte.

Gaae din Vei, siger jeg.

(Angelique gaaer nedslagen bort.)

En og tivende Scene.

Picard. Frue Dalancour. Geronte.

Fruen (til Geronte).

Jeg beder om Forladelse, min Herre.

Geronte

(vender sig til den Side, hvor Angelique gik ud, men af og til vender han sig til Frue Dalancour).

Det er besynderlig! Den Næseviis! hun vil komme herhid for at være mig til Besvær. Der er en Trappe at gaae ned af. Jeg skal lade denne Dør tilsperre.

Fruen.

Bliv ikke vred, min Herre. Hvad mig angaaer, kan jeg forsikre Dem — —

Geronte

(vil gaae ind i sit Værelse, men han vil ikke gaae forbi Frue Dalancour. Han siger til Picard:)

Du siger, at Dorval er i mit Værelse?

Picard.

Ja, Herre.

Fruen

(som bliver Gerontes Forlegenhed vaer, triner tilbage).

Passer, Passer, min Herre! jeg er Dem ikke i Veien.

Geron=

Géronte
(til Frue Dalancour, i det han gaaer hende forbi, og hilser hende neppe).

Tiener! — Jeg skal lade denne Dør tilsperre.

(Picard folger sin Herre.)

To og tivende Scene.

Frue Dalancour (allene).

Hvilken Karakteer! Men det er ikke det, som forurolíger mig; det er min Mands Bekymring, det er Angeliques Tale. Jeg har en Gisning, og jeg frygter — Jeg vilde gierne komme efter Sandheden, og jeg skiælver for at undersøge den.

Ende paa den første Akt.

Anden Akt.

Første Scene.

Dorval. Geronte.

Geronte.

Lad os nu spille, og tael ikke mere til mig derom.

Dorval.

Men det gielder om en Brodersøn.

Geronte (heftig).

En Nar, en Dosmer, som er en Slave af sin Kone, og et Offer for sin Forsængelighed.

Dorval.

Vær lemfældig, min Ven, vær lemfældig.

Geronte.

Og De med Deres Ligegyldighed, De giør mig rasende.

Dorval.

Jeg taler til det beste.

Geronte.

Tag en Stoel.

(Sætter sig.)

Dorval

(med en medlidende Tone, i det han flytter sin Stoel).

Den stakkels Mand!

Geronte.

Lad os see det Spil fra i Gaar.

Dorval

(stedse i samme Tone).

Han er forloren.

Geron-

Geronte.

Aldeles ikke. Lad see.

Dorval.

Han er forloren, siger jeg Dem.

Geronte.

Det er jeg vis paa, det ikke er.

Dorval.

Dersom De ikke kommer ham til Hielp, saa er han forloren.

Geronte.

Hvem?

Dorval.

Deres Brodersøn.

Geronte (heftig).

Jh! jeg taler om Spillet. Sæt Dem.

Dorval (sætter sig).

Ja, jeg vil gierne spille; men hør mig først.

Geronte.

Vil De endnu tale om Dalancour?

Dorval.

Det kunde nok være.

Geronte.

Jeg vil ikke høre Dem.

Dorval.

Hader De da Dalancour?

Geronte.

Aldeles ikke. Jeg hader intet Menneske.

Dorval.

Men dersom De ikke vil — —

Geronte.

Giør dog Ende derpaa. Spil, lad os spille, eller jeg gaaer min Vei.

Dorval.

Endnu et Ord, og saa holder jeg op.

Geronte.

Hvilken Taalmodighed!

Dorval.

De har Midler — —

Geronte.

Ja, Himlen være lovet!

Dorval.

Flere end De behøver.

Geronte.

Ja, og som ere til mine Venners Tieneste.

Dorval.

Og De vil ikke give Deres Brodersøn noget?

Geronte.

Ikke en Hvid.

Dorval.

Følgelig —

Geronte.

Følgelig?

Dorval.

Hader De ham.

Geronte (bettigère).

Følgelig veed De ikke selv, hvad De siger. Jeg hader, jeg afskyer hans Tænkemaade, hans slette Opførsel. At give ham Penge, det er kun at vedligeholde hans Forfængelighed, hans Ødselhed og hans Daarligheder. Lad ham forandre sin Tænkemaade, saa skal jeg ogsaa forandre mig i Hensigt til ham. Jeg vil, at Fortrydelsen skal fortiene Velgierninger; men jeg vil ikke, at Velgierninger skal forhindre Fortrydelsen.

Dorval

(synes efter et Øieblikks Taushed at være overbeviist, og siger lemfældig:)

Lad os spille. Kom, spil.

Geron=

Geronte.

Ja, lad os ſpille.

Dorval (ſpiller).

Det giør mig ondt —

Geronte (ſpiller).

Skak for Kongen.

Dorval (ſom før).

Og den ſtakkels Pige!

Geronte.

Hvem?

Dorval.

Angelique.

Geronte.

O! hvad hende angaaer, det er en anden Sag. Tael til mig om hende.

Dorval.

Hun maae ogſaa lide meget.

Geronte.

Det har jeg tænkt paa, og har ogſaa ſørget derfor. Jeg vil givte hende bort.

Dorval.

Deſto bedre. Hun er det vel værd.

Geronte.

See det er, for Exempel, en fuldkommen lille Pige. Ikke ſandt?

Dorval.

Jo.

Geronte.

Lykkelig den, ſom faaer hende! (Han grunder lidt, reiſer ſig, og kalder) Dorval!

Dorval.

Min Ven!

Geronte.

Hør.

Dorval (reiser sig).

Nu vel?

Geronte.

De er min Ven.

Dorval.

Tilforladelig.

Geronte.

Dersom De vil have hende, saa giver jeg Dem hende. –

Dorval.

Hvad?

Geronte.

Ja, min Broderdatter.

Dorval.

Hvorledes?

Geronte (heftig).

Hvorledes? Hvorledes? Er De døv? Forstaaer De mig ikke? Jeg taler jo tydelig. Ja, dersom De vil have hende, saa giver jeg Dem hende.

Dorval.

Ah! ah!

Geronte.

Og dersom De ægter hende, saa giver jeg hende, foruden hendes Medgivt, 25000 Rdlr. af mine egne Penge. Hum! hvad siger De dertil?

Dorval.

Min beste Ven! De gior mig for megen Ære.

Geronte.

Jeg kiender Dem, og jeg gior ikke uden min Broderdatters Lykke.

Dorval.

Men — —

Geron=

Geronte.

Hvorledes?

Dorval.

Hendes Broder — —

Geronte.

Hendes Broder! hendes Broder vil intet ſige — Det er mig, ſom har over hende at ſige. Lovene, min Broders Teſtament — Det er mig, ſom er Herre. Nu vel! fat ſtrax en Slutning.

Dorval.

Det, ſom De der foreſlaaer mig, min Ven, er ikke en Ting, hvori man maae overile ſig. De er alt for haſtig.

Geronte.

Jeg finder ingen Vanſkeligheder deri. Derſom De elſker hende, derſom De har Agtelſe for hende, derſom hun ſtaaer Dem an, ſaa er alting afgiort.

Dorval.

Men — —

Geronte (vred).

Men, men. Lad os engang høre Deres Men.

Dorval.

Regner De da det ulige Forhold af 16 Aar til 45 for ſlet intet?

Geronte.

Aldeles ikke. De er endnu ung, og jeg kiender Angelique; hun er ikke af de flygtige Hoveder.

Dorval.

Desuden kunde hun jo have en Kiereſte.

Geronte.

Hun har ingen.

Dor=

Dorval.

Er De ogsaa vis derpaa?

Geronte.

Meget vis. Nu vel! lad os slutte Kiøbet. Nu gaaer jeg hen til min Notarius; jeg lader opsætte Kontrakten, og hun hører Dem til.

Dorval.

Saa sagte, min Ven, saa sagte.

Geronte (heftig).

Nu vel! Hvordan? Vil De endnu trætte mig, giøre mig fortredelig, og falde mig kiedsommelig med Deres Nølen, med Detes Koldsindighed?

Dorval.

De vil da altsaa?

Geronte.

Ja, give Dem en smuk, sædelig, ærbar, dydig Pige, med 100000 Rdlrs Medgivt, og 25000 Rdlr. Brudegave. Fortryder De derpaa?

Dorval.

Det er meget mere, end jeg fortiener.

Geronte (heftig).

Deres Beskedenhed kunde i dette Øieblik giøre mig Daarekistegal.

Dorval.

Bliv ikke vred. De vil altsaa have det?

Geronte.

Ja.

Dorval.

Nu vel, jeg samtykker det.

Geronte (glad).

Er det vist?

Dor=

Dorval.

Men, med Vilkaar — —

Geronte.

Hvad?

Dorval.

At Angelique ogsaa samtykker.

Geronte.

Har De ingen andre Vanskeligheder?

Dorval.

Ingen uden den.

Geronte.

Det er mig meget kiert. Det indestaaer jeg Dem for.

Dorval.

Desto bedre, dersom det bliver stadfæstet.

Geronte.

Vist, ganske vist. Omfavn mig, min kiere Broderson!

Dorval.

Saa lad os da omfavne hinanden, min kiere Farbroder!

Anden Scene.

Dalancour. Geronte. Dorval.

(Dalancour kommer ind af den mellemste Dor; bliver sin Farbroder vaer. I det han gaaer der igiennem, horer han efter. Han tager Flugten ind til sit, men bliver staaende ved Doren for at hore.)

Geronte.

Det er den lykkeligste Dag i mit Liv.

Dor-

Dorval.

Hvor De er elskværdig, min Ven!

Geronte.

Jeg gaaer nu hen til Notarius. Alting skal være færdig i Dag. (kalder) Picard!

Tredie Scene.

De Forrige. Picard.

Geronte (til Picard).

Min Hat og min Stok.

(Picard gaaer.)

Fierde Scene.

Dorval. Geronte. Dalancour (ved sin Dør).

Dorval.

Jeg vil imidlertid gaae hiem.

Femte Scene.

De Forrige. Picard.

Picard

(giver sin Herre Hat og Stok, og gaaer saa ind).

Siette Scene.

Dorval. Geronte. Dalancour (ved sin Dør).

Geronte.

Nei, nei, bliv nu her; jeg kommer strax igien. Spiis hos mig til Middag.

Dor-

Dorval.

Jeg har noget at skrive; jeg maae lade min Forvalter komme ind, som er en Miil fra Byen.

Geronte.

Gaae ind i mit Værelse, skriv der, og send saa Brevet bort med Picard. Ja Picard skal selv gaae; det er en god Karl, saa skikkelig og troe. Jeg skiender undertiden paa ham, men jeg vil ham overmaade vel.

Dorval.

Nu vel! siden De da endelig vil, saa vil jeg da gaae derind og skrive.

Geronte.

Alting er afgiort.

Dorval.

Ja, saaledes som vi ere blevne enige.

Geronte

(tager ham ved Haanden).

Paa Kavaleers Parole.

Dorval (giver ham sin).

Ja paa Kavaleers Parole.

Geronte

(i det han gaaer).

Min kiere Brodersøn!

(Han gaaer.)

Dalancour

(viser Glæde ved de sidste Ord).

Syvende Scene.

Dalancour. Dorval.

Dorval (for sig selv).

I Sandhed, alt det, som her hænder mig, forekommer mig som en Drøm. Jeg gifte mig! jeg, som aldrig har tænkt derpaa!

Dalan=

Dalarcour
(med den største Glæde).

Ah! min beste Ven! jeg veed ikke, hvorledes jeg skal bevidne Dem min Erkiendtlighed.

Dorval.

Hvorover?

Dalancour.

Har jeg ikke hørt alt, hvad min Farbroder har sagt? Han elsker mig, han beklager mig, og han gaaer til sin Notarius; han har givet Dem sin Ære til Pant. Jeg seer alt for vel, hvad De har giort for mig. Jeg er det lykkeligste Menneske paa Jorden.

Dorval.

Smiger Dem ikke saa meget, min Ven! Der er ikke et Ord sandt af alt, hvad De der bilder sig ind.

Dalancour.

Hvorledes det?

Dorval.

Jeg haaber nok med Tiden at kunne være Dem til Nytte hos ham; og herefter faaer jeg et Paaskud, som vil endog giøre, at jeg kan tage mig af dem til Deres Fordeel. Men for nærværende Tid —

Dalancour (heftig).

Hvorpaa har han da givet sin Ære til Pant?

Dorval.

Det skal jeg sige Dem. Det kommer deraf, at han har giort mig den Ære, at foreslaae mig sin Broderdatter til ægte —

Dalancour (glad).

Min Søster? Tager De derimod?

Dor=

Dorval.

Dersom De er tilfreds dermed.

Dalancour.

Det er mig kiert; det glæder mig. Men hvad Medgivten angaaer, saa kiender De min nærværende Forfatning.

Dorval.

Det kan vi siden tale om.

Dalancour.

Min beste Broder! lad mig omfavne Dem af mit ganske Hierte.

Dorval.

Jeg smigrer mig med, at min Farbroder ved denne Leilighed — —

Dalancour.

Det er en Forbindelse, som vil giøre min Lykke. Jeg trængte høiligen dertil. Jeg har været hos min Prokurator, men fandt ham ikke.

Ottende Scene.

Frue Dalancour. Dalancour. Dorval.

Dalancour
(bliver sin Kone vaer).

Ah! min Kone —

Fruen
(til Dalancour).

Jeg ventede paa dig med Utaalmodighed. Jeg hørte dig tale — —

Dalancour.

Min Kone! her fremstiller jeg Hr. Dorval for dig, som min Svoger og som Angeliques Mand.

Fruen (glad).

Saa?

Dorval (til Fruen).

Det vil ſmigre mig meget, Frue, om min Lykke kan fortiene Deres Bifald.

Fruen (til Dorval).

Det glæder mig meget, min Herre, og jeg ønſker Dem til Lykke af mit ganſke Hierte. (ſagte) Hvad er det da, at man har ſagt mig om min Mands ſlette Omſtændigheder?

Dalancour (til Dorval).

Veed min Søſter det?

Dorval.

Jeg troer det ikke.

Fruen (ſagte).

Det er altſaa ikke Dalancour, ſom giør dette Givtermaal.

Dalancour.

Vil De, at jeg ſkal lade hende komme hid?

Dorval.

Nei. Man maae i Forveien underrette hende derom; der kunde endnu være en Vanſkelighed i Veien.

Dalancour.

Hvilken?

Dorval.

Hendes Samtykke.

Dalancour.

Frygt ikke for det; jeg kiender Angelique desuden. Deres Stand, Deres Fortieneſter — Lad mig kun raade; jeg ſkal nok tale med min Søſter.

Dorval.

Nei, min Ven, jeg beder Dem; lad os ikke forderve Tingen. Lad Hr. Geronte raade.

Dalan-

Dalancour.

Ogsaa det.

Fruen (sagte).

Jeg forstaaer mig slet ikke paa noget af alt dette.

Dorval.

Jeg gaaer nu ind i Deres Farbroders Værelse for at skrive; min Ven har tilladt mig det. Han har endog befalet mig, at oppebie sig der. Jeg siger ikke Farvel. Vi sees med det første.

(Han gaaer ind i Gerontes Værelse.)

Niende Scene.

Dalancour. Fruen Dalancour.

Fruen.

Som jeg hører, saa er det ikke dig, der giver din Søster bort.

Dalancour (forlegen).

Det er min Farbroder.

Fruen.

Din Farbroder? Har han talt til dig derom? Har han begiert dit Samtykke?

Dalancour (lidt heftig).

Mit Samtykke? Saae du ikke Dorval? Har han ikke sagt mig det? Kalder man ikke det at begiere mit Samtykke?

Fruen (lidt heftig).

Jo. Det er en Høflighed af Hr. Dorval. Men din Farbroder har slet intet sagt dig derom.

Dalancour (forlegen).

Det volder — —

Fruen.

Det volder — — at han ganske og aldeles foragter os.

Dalancour (heftig).

Men du lægger alting ud til det værste; det er afskyeligt! Du er utaalelig.

Fruen (lidt vred).

Jeg utaalelig? Du finder, at jeg er utaalelig? (meget ømt) Ah, min Ven! det er den første gang, at sligt et Udtryk kommer fra dig. Du maae være meget bekymret, at du kan saaledes forglemme dig selv.

Dalancour
(sagte med Henrykkelse).

Ah! det er kun alt for sandt. (høit) Min beste Kone! jeg beder dig af mit ganske Hierte om Forladelse. Men du kiender min Farbroder. Vil du, at vi endnu mere skal lægge os ud med ham? Vil du, at jeg skal skade min Søster? Partiet er godt; der er intet derpaa at udsætte. Min Farbroder har valgt det, som er saa meget desto bedre. Det er en Uleilighed mindre baade for dig og mig.

Fruen.

Jeg holder ret af, at du tager Tingen fra den gode Side; jeg roser og beundrer dig derfor. Men tillad mig en Anmerkning. Hvem er det vel, der skal bære Omsorg for det fornødne Udstyr, som tilkommer en ung Pige, der skal givtes? Er det din Farbroder, som tager sig det paa? Vilde det være sømmeligt? Vilde det være anstændigt?

Dalan-

Dalancour.

Du har Ret — Men det har endnu Tid; derom tales vi nærmere ved.

Fruen.

Hør. Jeg har Angelique kier, det veed du; den lille Uerkiendtlige fortiente ikke, at jeg skulde bære ringeste Omsorg for hende. Imidlertid er hun din Søster.

Dalancour.

Hvorledes? Du kalder min Søster uerkiendtlig? Og hvorfor?

Fruen.

Lad os for nærværende Tid ikke tale derom. Jeg vil forlange en Forklaring af hende, som skal være imellem hende og mig; og siden —

Dalancour.

Nei, jeg vil vide det.

Fruen.

Men bie, min beste Ven!

Dalancour (meget heftig).

Nei, jeg vil vide det, siger jeg.

Fruen.

Siden du saa vil have det, saa faaer jeg fornøie dig.

Dalancour (sagte).

Himmel! jeg skielver bestandig.

Fruen.

Din Søster —

Dalancour.

Nu vel.

Fruen.

Jeg troer, at hun er paa din Farbroders Partie.

Dalancour.

Hvorfor det?

Fruen.

Hun har været saa driftig at sige til mig, at dine Omstændigheder stod paa slette Fødder, og at —

Dalancour.

Mine Omstændigheder paa slette Fødder — kan du troe det?

Fruen.

Nei. Men hun talte til mig paa en Maade, som gav mig at forstaae, at hun havde mig mistænkt for, at være Aarsag dertil, eller at jeg i det mindste havde hiulpet til med.

Dalancour (heftigere).

Dig? Hun har dig mistænkt? Dig?

Fruen.

Bliv ikke vred, beste Ven! Jeg seer nok, at hun har ingen Eftertanke.

Dalancour (passioneret).

Min beste Kone!

Fruen.

Lad det ikke gaae dig nær; thi hvad mig angaaer, saa tænker jeg ikke mere derpaa. Alting kommer deraf — din Farbroder er Skyld i alting.

Dalancour.

Ah! nei, min Farbroder er ikke ondskabsfuld.

Fruen.

Han ikke ondskabsfuld? Himmel! kan der være noget værre til paa Jorden? Har han ikke endnu for et Øieblik siden viist mig — Men jeg forlader ham det.

Tiende Scene.

Frue Dalancour. En Tiener. Dalancour.

Tieneren
(til Dalancour).

Her er et Brev til Herren.

Dalancour
(ivrig, tager Brevet).

Giv hid.

(Tieneren gaaer.)

Ellevte Scene.

Frue Dalancour. Dalancour.

Dalancour
(sagte, ængstlig).

Lad os see. Det er fra min Prokurator.

(Aabner Brevet.)

Fruen.

Hvem er det, som skriver dig til?

Dalancour (forlegen).

Et Øieblik —

(Han triner lidt afsides, læser sagte, og viser Bekymring.)

Fruen (sagte).

Skulde der være nogen Ulykke paa Færde?

Dalancour
(efter at have læst).

Det er ude med mig.

Fruen (sagte).

Hvor mit Hierte banker!

Dalancour
(sagte, med den største Bevægelse).

Min stakkels Kone, hvad skal der blive af hende? Hvorledes skal jeg sige hende det? Jeg har ikke Mod nok dertil.

Fruen (grædende).

Min beste Dalancour! sig mig, hvad det er: fortroe mig der. Er jeg ikke din beste Ven?

Dalancour.

See der, læs, og kiend min Tilstand.

(Giver hende Brevet, og gaaer.)

Tolvte Scene.

Fruen (allene).

Jeg skielver. (læser) "Alting er forloren, min "Herre. Kreditorerne have ikke villet underskrive, "Dommen er nu konfirmeret, og vil blive Dem be="kiendtgiort. Vogt Dem vel, der følger Arrest med." Ak, hvad har jeg læst! Hvad faaer jeg her at vide! Min Mand forgieldet — i Fare for at miste sin Frihed! Men — hvorledes er det mueligt? Han har ikke spillet — ikke været i farlige Selskaber — ingen Pragt. — Skulde det være for min Skyld? Ak Gud! hvilket græsseligt Lys opklarer mine Øine! Angeliques Bebreidelser, Gerontes Had, og den Foragt, han stedse har viist mig — — Taagen adspredes. Jeg seer min Mands Brøde, og jeg seer hans alt for store Kierlighed har forledet ham, og min Uerfarenhed har forblindet mig. Dalancour er skyldig, og jeg er det maaskee endnu mere end han. — Men hvad Hielp

i den

i denne græsselige Forfatning? Hans Farbroder allene — ja hans Farbroder kan raade Bod derpaa. — — Men skulde Dalancour i disse bedrøvelige og kummerfulde Øieblikke være i Stand til — Men, om jeg er Aarsagen (dog mod min Villie) — hvorfor gaaer jeg da ikke selv? — Ja, om jeg ogsaa skulde kaste mig for hans Fødder. — — Men med denne bistre og ubøielige Karakteer, kan jeg vel haabe at bevæge ham? — Skal jeg gaae og stille mig blot for hans Haardheder? Ah! hvad vil det sige! Hvad ere alle Ydmygelser imod min Mands skrækkelige Forfatning! Ja jeg iler; denne ene Tanke giver mig Mod.

(Hun vil gaae ind i Gerontes Værelse.)

Trettende Scene.

Frue Dalancour. Marton.

Marton.

Hvad bestiller De her, Frue? Hr. Dalancour er ganske fortvivlet.

Fruen.

Himmel! jeg iler ham til Hielp.

Fiortende Scene.

Marton (allene).

Hvilken Ulykke! Hvilken Forvirring! Dersom det er hende, som er Skyld deri, saa fortiener hun det ogsaa. — Hvad seer jeg!

Femtende Scene.

Marton. Valerius.

Marton.

Hvad har De her at bestille, min Herre? De tager Deres Tid meget ilde i Agt. Hele Huset har Sorrig.

Valerius.

Jeg formodede det nok. Jeg kommer nu fra Dalancours Prokurator, og jeg kommer for at tilbyde ham min Pung og min Kredit.

Marton.

Det er meget veltænkende. Intet kan være ædlere.

Valerius.

Er Hr. Geronte hiemme?

Marton.

Nei. Tieneren sagde mig, at han nylig saae ham hos sin Notarius.

Valerius.

Hos sin Notarius?

Marton.

Ja; han har altid noget for. Men, vilde De tale med ham?

Valerius.

Ja, jeg vil tale med hele Verden. Hr. Dalancours slette Omstændigheder gaae mig nær. Jeg er eene, og jeg har Midler, som jeg selv raader over. Jeg elsker Angelique; jeg kommer hid for at giøre ham det Tilbud, at ægte hende uden Medgivt, og at dele min Stand og mine Midler med hende.

Marton.

O! det er Dem ret værdigt! Det er alt, hvad der kan vise Høiagtelse, Kierlighed og Ædelmodighed.

Vale=

Valerius.

Troer du, at jeg kan smigre mig med — —

Marton (glad).

Ja; og det saa meget mere, siden Frøkenen staaer vel anskreven hos sin Farbroder, som vil givte hende bort.

Valerius.

Vil han givte hende bort?

Marton.

Ja.

Valerius.

Men, siden det er ham, der vil givte hende bort, saa vil han vel ogsaa være Herre over at foreslaae hende Partiet.

Marton
(efter nogen Tavshed).

Det kunde nok være.

Valerius.

Kan det være mig nogen Trøst?

Marton.

Hvorfor ikke det? (vender sig mod Coulisserne) Kom, kom, Frøken.

Sextende Scene.

De Forrige. Angelique.

Angelique.

Jeg er ganske forskrækket.

Valerius
(til Angelique).

Hvad fattes Dem, Frøken?

Angelique
(til Valerius).

Min stakkels Broder!

Mar-

Marton
(til Angelique).

Endnu det samme?

Angelique (til Marton).

Han er lidt mere roelig.

Marton.

Hør engang, Frøken. Hr. Valerius har sagt mig mange gode Ting, baade for Dem og Deres Broder.

Angelique.

For ham ogsaa?

Marton.

Dersom De vidste det Offer, han er sindet at giøre —

Valerius
(sagte til Marton).

Sig hende det ikke. (vender sig mod Angelique) Kan der vel være noget Offer, som hun ikke fortiener?

Marton.

Men, man maae tale til Hr. Geronte derom.

Angelique.

Om du vilde paatage dig det, min beste Ven!

Marton.

Gierne. Hvad skal jeg sige ham? Lad os raadslaae derom. Men jeg hører nogen. (løber til Gerontes Værelse og kommer tilbage) Det er Hr. Dorval. Valerius, lad Dem ikke see. Lad os gaae ind i mit Kammer, der kan vi tale sammen i vor Magelighed.

Valerius
(til Angelique).

Dersom De seer Deres Broder — —

Mar=

Marton.

Saa kom dog, min Herre! saa kom dog.

(Hun stoder ham for ved sig; han gaaer, og hun folger ham.)

Syttende Scene.

Angelique. Dorval.

Angelique (sagte).

Hvad skal jeg tage mig for hos Hr. Dorval? Jeg kan gierne gaae bort.

Dorval

(til Angelique, som vil gaae bort).

O! Frøken — Frøken —

Angelique.

Min Herre — —

Dorval.

Har De seet Deres Farbroder? Har han ikke sagt Dem noget?

Angelique.

Jeg har seet ham i Morges.

Dorval.

Førend han gik ud?

Angelique.

Ja, min Herre.

Dorval.

Er han kommen hiem igien?

Angelique.

Nei, min Herre.

Dorval (sagte).

Godt. Endnu veed hun intet.

Angelique.

Forlad, min Herre. Er der noget Nyt, som angaaer mig?

Dor-

Dorval.

Deres Farbroder holder af Dem.

Angelique (beskeden).

Han er god.

Dorval.

Han tænker paa Dem — med Alvorlighed.

Angelique.

Det er en Lykke for mig.

Dorval.

Han har i Sinde at givte Dem bort.

Angelique
(viser megen Beskedenhed).

Dorval.

Hem! Hvad siger De dertil?

Angelique (som før).

Dorval.

Vil det være Dem kiert, at blive givt?

Angelique (beskeden).

Jeg staaer under min Farbroder.

Dorval.

Vil De, at jeg skal sige Dem endnu noget mere?

Angelique
(lidt nysgierrig).

Men — Ligesom De behager, min Herre.

Dorval.

Ja, Valget er alt giort?

Angelique (sagte).

O Himmel! hvor jeg frygter!

Dorval (sagte).

Jeg troer, det er Glæde.

Angelique (kielvende).

Tør jeg spørge Dem, min Herre?

Dorval.

Hvorom, Frøken?

Angelique
(stedse skielvende).

Kiender De den, man har bestemt mig?

Dorval.

Ja, jeg kiender ham, og De kiender ham ogsaa.

Angelique (lidt glad).

Jeg kiender ham ogsaa?

Dorval.

Tilforladelig kiender De ham.

Angelique.

Min Herre! tør jeg — —

Dorval.

Tael, Frøken!

Angelique.

Spørge Dem om dette unge Menneskes Navn?

Dorval.

Det unge Menneskes Navn?

Angelique.

Ja, ifald De kiender ham.

Dorval.

Men om han nu ikke var saa aldeles ung?

Angelique
(sagte, bevæget).

Himmel!

Dorval.

De er dydig — De staaer under Deres Farbroder.

Angelique (skielvende).

Troer De, min Herre, at min Farbroder vil giøre mig til et Offer?

Dorval.

Hvad kalder De Offer?

Ange=

Angelique
(med Passion).

Ih — uden mit Hiertes Samtykke. Han er saa god! Hvem kan have givet ham dette Raad? Hvem kan have foreslaaet ham dette Partie?

Dorval (lidt stødt).

Men — dette Partie — Om det nu var mig, Frøken?

Angelique (glad).

De, min Herre? Desto bedre.

Dorval (fornøiet).

Desto bedre?

Angelique.

Ja, jeg kiender Dem; jeg veed De er veltænkende og ædelmodig; jeg fæster min Liid til Dem. Dersom De har givet min Farbroder dette Raad, har De foreslaaet ham det Partie, saa haaber jeg, De vil finde Midler til, at faae ham paa andre Tanker.

Dorval (sagte).

Ah! ah! det er ikke saa galt. (til Angelique) Frøken —

Angelique (bedrøvet).

Min Herre —

Dorval.

Er Deres Hierte indtaget?

Angelique
(med Passion).

Ah! min Herre!

Dorval.

Jeg forstaaer Dem.

Angelique.

Hav Medynk med mig.

Dor=

Dorval (sagte).

Jeg forudsaae det. Til al Lykke, at jeg ikke er forelsket i hende; men jeg begyndte at faae lidt Smag derpaa.

Angelique.

De siger mig intet, min Herre.

Dorval.

Men, Frøken — —

Angelique.

Tager De nogen særdeles Andeel i den Person, som man vil give mig?

Dorval.

Lidt.

Angelique
(med Ivrighed og Mod).

Jeg vil hade ham, det kan jeg lade Dem vide.

Dorval (sagte).

Det stakkels Barn! Jeg holder af hendes Oprigtighed.

Angelique.

Ak! vær medlidende, vær ædelmodig.

Dorval.

Nu vel, Frøken — det skal jeg — jeg lover Dem det — Jeg skal tale med Deres Farbroder; jeg skal giøre alt, hvad der er mig mueligt, for at De skal blive fornøiet.

Angelique (glad).

Ah! hvor jeg holder af Dem!

Dorval (fornøiet).

Den lille Stakkel!

Angelique
(med Henrykkelse).

De er min Velgiører, min Beskytter og min Fader. (Hun tager hans Haand.)

Dorval.

Mit kiere Barn!

Attende Scene.

De Forrige. Geronte.

Geronte
(glad paa sin Maade).

Godt. Bravo! frisk Mod! det fornøier mig, mine Børn.

Angelique
(trækker sig skamfuld tilbage. Dorval smiler).

Geronte.

Men hvorledes? Er det min Nærværelse, som giør jer bange? Jeg fordømmer ikke lovlig tilladte Karesser. Det har du giort vel i, Dorval, at du i Forveien har underrettet hende derom. — Frisk, Fruken! omfavn din Brudgom.

Angelique (forfærdet).

Hvad hører jeg!

Dorval
(sagte, smilende).

Nu er jeg rsbet.

Geronte
(til Angelique heftig).

Hvad skal det betyde? Hvilken ilde anbragt Beskedenhed! Naar jeg ikke er tilstede, saa nærmer du dig til ham, og naar jeg kommer, viger du tilbage.

Kom

Kom frem. (til Dorval opbragt) Nu De, kom dog ogsaa frem.

Dorval (leende).

Saa sagte, min Ven!

Geronte.

Ja De leer; De føler Deres Lykke. Jeg seer gierne, at man leer, men jeg seer ikke gierne, at man giør mig arrig. Forstaaer De, min Hr. Griner? Kom hid og hør mig.

Dorval.

Men De selv, hør De ogsaa.

Geronte

(til Angelique).

Kom dog nærmere.

(Han vil tage hende ved Haanden).

Angelique (grædende).

Min Farbroder!

Geronte

(til Angelique).

Du græder, du stiller dig an som et Barn. Jeg troer du holder mig for Nar. (Han tager hende ved Haanden, og tvinger hende til at komme frem midt paa Skuepladsen; siden vender han sig mod Dorval, og siger til ham med en Slags Munterhed) Jeg har hende.

Dorval.

Lad mig i det mindste tale.

Geronte (heftig).

Stille!

Angelique.

Min beste Farbroder!

Geronte (heftig).

Stille! (hun forandrer Tonen, og siger roelig) Jeg har været hos min Notarius; jeg har bragt alting i

Stand. Han har opsat Conceptet i min Nærværelse; han vil strax bringe det, og saa skrive vi under.

Dorval.

Men dersom De vilde høre mig —

Geronte.

Stille! Hvad Medgiften angaaer, saa har min Broder begaaet den Dumhed, at lade den blive i hans Søns Hænder. Jeg formoder rigtig, at der er nogen Slags uredelig Behandling fra hans Side; men det sætter mig ikke i Forlegenhed. De, som har havt med ham at bestille, har kun giort deres Sager slet. Medgiften kan ikke forvanskes, og i al Fald saa er det mig, som staaer jer til Ansvar derfor.

Angelique (sagte).

Jeg kan ikke holde det længere ud.

Dorval (forlegen).

Det er altsammen meget godt; men —

Geronte.

Hvordan?

Dorval

(seer paa Angelique).

Frøkenen har noget at sige Dem desangaaende.

Angelique

(hastig og skielvende).

Jeg, min Herre?

Geronte.

Jeg gad nok hørt, hvad hun kan have at udsætte paa det, jeg giør, paa det, jeg befaler, og paa det, som jeg vil. Det, jeg vil, det, jeg befaler, og det, jeg giør, giør, vil og befaler jeg for dit Beste. Forstaaer du?

Dorval.

Saa vil jeg da selv tale.

Geron=

Geronte.

Og hvad har De at sige mig?

Dorval.

At det gior mig ondt, men at dette Giftermaal ikke kan skee.

Geronte.

Død og Dievelen! (Angelique viger forskrækket tilbage, og Dorval ligeledes.) De har givet mig Deres Ære til Pant.

Dorval.

Ja; men paa Vilkaar — —

Geronte
(vender sig til Angelique).

Skulde det være denne Næsviis? Kunde jeg troe det — Dersom jeg kunde formode det — —
(truer hende.)

Dorval (alvorlig).

Nei, min Herre! De har Uret.

Geronte
(vender sig til Dorval).

Det er altsaa Dem, som bryder Deres Løfte?

(Angelique tager Leiligheden i Agt, og tager Flugten.)

Nittende Scene.

Dorval. Geronte.

Geronte (bliver ved).

Som misbruger mit Venskab, min Hengivenhed?

Dorval
(løfter Stemmen).

Men saa hør dog Aarsagerne —

Geronte.

Ingen Aarsager. Jeg er en ærekier Mand; og dersom De ogsaa er det, saa lad os strax afsted. (i det han vender sig kalder han:) Angelique!

Dorval

(tager Flugten).

Pokker fare efter den Mand! Han var i Stand til at drive mig til det yderste.

Geronte.

Hvor er hun, Angelique?

Tyvende Scene.

Geronte (allene. Han kalder bestandig).

Picard! Marton! — Men jeg skal nok finde hende. Det er Dem, jeg vil i Færd med. (vender sig om, og seer ikke Dorval; han bliver staaende ganske maallos.) Hvorledes? Han lader mig blive her allene? (han kalder) Dorval! min Ven Dorval! Ah! den Uværdige! Ah! den Utaknemmelige! — Heida! kom nogen hid. — Picard!

En og tyvende Scene.

Picard. Geronte.

Picard.

Herre.

Geronte.

Skurk, du svarer ikke?

Picard.

Forlad mig det, Herre! her er jeg.

Geronte.

Kieltring! jeg har kaldt ti Gange paa dig.

Picard.

Picard.

Det giør mig ondt — —

Geronte.

Ti Gange, Kieltring.

Picard (sagte, stødt).

Han er sommetider meget haard.

Geronte.

Har du seet Dorval?

Picard (but).

Ja, min Herre.

Geronte.

Hvor er han?

Picard

Han er gaaet bort.

Geronte (heftig).

Hvorledes er han gaaet bort?

Picard (but).

Han er gaaet bort som man gaaer.

Geronte

(meget vred).

Ah! Galgenfugl! er det saaledes at man svarer sin Herre?

(Han truer ham og faaer ham til at vige.)

Picard

(som viger tilbage, meget vred).

Giv mig min Afsked, Herre —

Geronte.

Give dig Afsked, Kieltring?

(Han truer ham, faaer ham til at vige. Picard falder ved at vige imellem et Bord og Stolen. Geronte løber til for at hielpe, og løfter ham op.)

Picard.

Au!

(Han støtter sig paa Ryggen af Stolen, og viser nogen Smerte.)

Geronte (forlegen).

Hvad er der?

Picard.

Jeg har stødt mig, Herre. De har giort mig til en Krøbling.

Geronte (rørt, sagte).

Det giørt mig ondt. (høit) Kan du gaae?

Picard

(stedse vred; han forsøger at gaae).

Jeg troer ja, Herre.

Geronte (heftig).

Paa Døren!

Picard (bedrøvet).

Giver De mig min Afsked, Herre?

Geronte (heftig).

Vist ikke. Gaae hiem til din Kone; lad hende pleie dig. (tager sin Pung op og vil give ham Penge) See der, lad dig forbinde.

Picard

(sagte og bevæget).

Hvilken Herre!

Geronte

(byder ham Penge).

Tag dog.

Picard (beskeden).

Nei, Herre. Jeg haaber, at det har intet at sige.

Geronte.

Men tag — —

Picard

(afslaaer det af Ærbødighed).

Herre — —

Geronte (heftig).

Hvorledes? Du afslaaer mine Penge? Er det af Stolthed? Er det af Forbittrelse? Er det af Had?

Had? Troer du, at jeg giorde det med Villie? Tag disse Penge, tag dem, min Ven. Gior mig ikke arrig.

Picard

(tager Pengene).

Bliv ikke vred, Herre. Jeg takker Dem for Deres Godhed.

Geronte.

Gaae strax hiem.

Picard.

Ja, Herre.

(Han gaaer ilde.)

Geronte.

Gaae langsom.

Picard.

Ja, Herre.

Geronte.

Bie, bie, tag min Stok.

Picard.

Herre —

Geronte.

Tag den, siger jeg; jeg vil saa have det.

Picard

(tager Stokken, og siger i det han gaaer bort:)

Hvilken Godhed!

(Gaaer.)

To og tivende Scene.

Geronte. Marton.

Geronte.

Det er den første Gang i min hele Livstid — Gid Fanden havde min Heftighed! (han gaaer frem og tilbage med større Skridt.) Det er denne Dorval, som har giort mig utaalmodig.

Marton.

Vil Herren spise?

Geronte (meget heftig).

Gaae Fanden i Vold!

(Han løber ind, og slaaer sin Dør til efter sig.)

Tre og tyvende Scene.

Marton (allene).

Vel, meget vel. I Dag kan jeg intet udrette for Angelique. Det er nok saa godt, at Valerius gaaer sin Vei.

Ende paa den anden Akt.

Tredie Akt.

Forste Scene.

Picard. Marton.

(Picard kommer ud af den mellemste Dor, og Marton fra Dalancour.)

Marton.

See, er du her igien?

Picard

(med sin Herres Stok).

Ja, jeg halter lidt, men det vil intet sige; jeg fik større Skræk end Skade. Det fortiente ikke de Penge, som han gav mig til at lade mig forbinde for.

Marton.

Der er ingen Ulykke saa stor, at der jo er noget godt ved den.

Picard (fornoiet).

Min stakkels Herre. Dette Træk har bragt mig Taarene i Oinene. Om han ogsaa havde brækket mit Been, saa havde jeg dog forladt ham det.

Marton.

Han har et Hierte! — Det er Skade, at han har denne hæsselige Feil.

Picard.

Hvem har ikke sine?

Mar.

Marton.

Gaae ind til ham. - Veed du vel, at din Herre endnu ikke har ſpiiſt?

Picard.

Hvorfor ikke?

Marton.

O! der er Ting paa Færde, mit Barn, forſkræk-kelige Ting paa Færde her i Huſet.

Picard.

Jeg veed det. Jeg har mødt din Fætter, han har fortalt mig alting. Det er derfor, at jeg kom ſtrax tilbage. Veed min Herre det?

Marton.

Jeg troer det ikke.

Picard.

Ah! hvor vil han ikke blive vred?

Marton.

Ja. Og den ſtakkels Angelique — —

Picard.

Men Valerius — —

Marton.

Valerius? Valerius er her endnu; han vilde ikke gaae bort. Han er derinde. Han ſætter Mod i Broderen, ſeer paa Søſteren, og trøſter Fruen. Den ene græder, den anden ſukker, og den tredie er for-tvivlet. Det er et Chaos, et ſand Chaos.

Picard.

Var det dig ikke overdraget, at tale med Herren?

Marton.

Ja, jeg vil ogſaa tale til ham; men nu er han opbragt.

Picard.

Picard.

Jeg vil gaae ind, og bringe ham sin Stok igien.

Marton.

Gaae. Og dersom du seer, at Uveiret har lagt sig, saa fortæl ham noget om hans Brodersøns ulykkelige Tilstand.

Picard.

Ja, jeg skal fortælle ham det, og siden sige dig Beskeed.

(Han aabner Døren sagte, gaaer ind i Gerontes Værelser, og lukker Døren.)

Marton.

Ja, kiere Ven! gaae sagte.

Anden Scene.

Marton (allene).

Det er en god Karl, denne Picard: sagtmodig, skikkelig og tienstagtig. Det er den eneste i hele Huset, som jeg kan lide. Jeg giver mig ikke af med alle og enhver.

Tredie Scene.

Marton. Dorval.

Dorval

(taler sagte; smilende).

Nu vel, Marton.

Marton.

Tienerinde, min Herre.

Dorval (smilende).

Er Hr. Geronte endnu stedse opbragt?

Mar-

Marton.

Der er ikke noget usædvanligt i det. De kiender ham jo bedre end nogen.

Dorval.

Er han bestandig endnu meget vred paa mig?

Marton.

Paa Dem, min Herre? Er han vred paa Dem?

Dorval

(smiler, og bliver ved at tale).

Det forstaaer sig; men det har intet at sige. Jeg kiender ham. Jeg vædder, at dersom jeg vil gaae ind til ham, skal han være den første til at falde mig om Halsen.

Marton.

Det kan nok være. Han holder af Dem, han har Agtelse for Dem, og De er hans eeneste Ven. — Det er imidlertid noget besynderligt, en Mand saa heftig som han — og De, i al Ære og Respekt, det ligegyldigste Menneske paa Jorden.

Dorval.

Det er netop det, som i saa lang Tid har vedligeholdt vores Bekiendtskab.

Marton.

Gaae, gaae ind til ham.

Dorval.

Endnu ikke. Jeg vilde nok først tale med Frøken Angelique. Hvor er hun?

Marton (ivrig).

Hun er hos hendes Broder. — Veed De alle de Ulykker, der er hændet hendes Broder?

Dorval (vært).

Ah! ja hele Byen taler derom.

Mar-

Marton.

Og hvad siger man derom?

Dorval.

Kan du spørge? Veltænkende beklage ham, Slettænkende drive Spok dermed, og de Uerkiendtlige forlade ham.

Marton.

Ah Himmel! Og den stakkels Froken?

Dorval.

Jeg maae nødvendig tale med hende.

Marton.

Tør jeg spørge Dem, hvad det gielder om? Jeg tager mig alt for meget af hende til, at jeg ikke skulde fortiene denne Artighed.

Dorval.

Jeg har nyelig faaet at vide, at en vis Valerius — —

Marton (leer).

Ha ha! Valerius.

Dorval.

Kiender De ham?

Marton.

Meget nøie, min Herre. Det er altsammen mit Arbeide.

Dorval.

Desto bedre. Saa maae du staae mig bi.

Marton.

Hiertelig gierne.

Dorval.

Jeg maae ind og forvisse mig om, at Angelique —

Marton.

Og siden om Valerius — —

Dorval.

Ja, jeg skal ogsaa have fat paa ham.

Mar-

Marton (ſmilende).

Gaae, gaae ind til Hr. Dalancour, ſaa kan De ſlaae to Fluer med et Smek.

Dorval.

Hvorledes det?

Marton.

Han er der.

Dorval.

Valerius?

Marton.

Ja.

Dorval.

Det er mig ret kiert. Jeg vil paa ſtaaende Fod gaae derind.

Marton.

Bie, bie. Vil De, at jeg ſkal melde Dem?

Dorval (leende).

Jo mænd! har jeg vel nødig at lade mig melde hos min Svoger?

Marton.

Deres Svoger?

Dorval.

Ja.

Marton.

Hvem da?

Dorval.

Du veed altſaa intet deraf?

Marton.

Nei.

Dorval.

Nu vel! en anden Gang ſkal du faae det at vide.

(Han gaaer ind til Dalancours.)

Fierde Scene.

Marton (allene).

Han er gal — —

Femte Scene.

Marton. Geronte.

Geronte
(taler ind ad sin Dør).

Bliv der; jeg skal lade Brevet bære bort af en anden. Bliv der — jeg vil saa have det. (vender sig om) Marton!

Marton.

Herre.

Geronte.

Kald paa een af Tienerne, og lad ham strax bære dette Brev hen til Dorval. (vender sig om til sin Dør) Dummerhoved! han halter endnu, og saa vil han dog gaae ud. (til Marton) Gaae dog.

Marton.

Men, Herre — —

Geronte.

Skynd dig.

Marton.

Men Dorval — —

Geronte (heftig).

Ja, til Dorval.

Marton.

Han er her.

Geronte.

Hvem?

Marton.

Dorval.

Geronte.

Her?

Marton.

Her.

Geronte.

Dorval er her?

Marton.

Ja, Herre.

Geronte.

Hvor er han?

Marton.

Hos Hr. Dalancour.

Geronte (fortrydelig).

Hos Dalancour, Dorval hos Dalancour. Nu seer jeg, hvordan det hænger sammen; nu forstaaer jeg det. (til Marton) Gaae ind og hent Dorval; sig ham fra mig — Nei, jeg vil ikke, at man skal gaae ind i de fordømte Værelser. Dersom du sætter dine Fødder derind, jager jeg dig strax paa Døren. Kald paa den Elendiges Folk — — Dog nei, lad dem ikke komme. — Gaae du selv ind — Ja, ja; lad ham strax komme hid. Nu vel!

Marton.

Skal jeg gaae derind, eller skal jeg ikke?

Geronte.

Gaae ind, og qvæl mig ikke længere.

(Marton gaaer ind til Dalancours.)

Siette Scene.

Geronte (allene).

Ja, saa er det. Dorval har indseet, i hvilken skrækkelig Fordærvelse denne Ulykkelige har styrtet sig. Ja, han har vidst det førend jeg; og jeg havde endnu ikke

ikke vidſt noget deraf, hvis Picard ikke havde ſagt mig det. Det er det netop. — Dorval frygter for en Forbindelſe med en Mand, ſom har ødelagt ſig. Han er derinde; han udforſker ham, maaſkee for at være ſaa meget des viſſere. Men hvorfor har han ikke ſagt mig det? Jeg ſkulde have overtalt og overbeviiſt ham. Hvorfor har han ikke talt til mig derom? Han ſiger, at min Heftighed ikke har givet ham Tid; det er ikke ſaa. Han kunde have givet Tid, han kunde jo have biet lidt, ſaa havde min Haſtighed lagt ſig, og ſaa kunde han jo talt. — Uværdige Broderſøn! Bedrager! Troløſe! du har opofret din Formue og din Ære. Jeg har elſket dig, Skiendige! jeg har kun elſket dig alt for meget. Jeg ſkal aldeles udrydde dig baade af mit Hierte og min Erindring. Herud af Huſet, og omkom andenſteds. — Men hvor ſkal han hen? Det kommer ikke mig ved; jeg vil ikke mere tænke derpaa. Det er hans Søſter, ſom jeg tager mig af; det er hende, ſom fortiener min Ømhed, min Omſorg — — Dorval er min Ven, og Dorval ſkal ægte hende. Jeg ſkal give ham Medgiften; jeg giver ham alle mine Midler: alting. Jeg lader den Skyldige lide, men den Uſkyldige ſkal jeg aldrig forlade.

Syvende Scene.

Dalancour. Geronte.

Dalancour

(ſeer forſkrækket ud, kaſter ſig for Gerontes Fødder).

Ak! min Farbroder! hør mig for Himlens Skyld!

Geronte
(vender sig, seer Dalancour, og viger lidt tilbage).
Hvad vil du? Staae op.

Dalancour
(i samme Stilling).
Min beste Farbroder! see her det allerulykkeligste Menneske. For Himlens Skyld hør mig.

Geronte
(lidt vrt, men stedse med Vrede).
Staae op, siger jeg.

Delancour (paa Knæ).
De, hvis Hierte er saa ædelt og ømt, kan De slaae Haanden af mig for et Feiltrins Skyld, som kommer af Kierlighed, af en anstændig og dydig Kierlighed? Jeg har maaskee forseet mig deri, at jeg ikke har fulgt Deres Raad, og at jeg har ringeagtet Deres faderlige Ømhed; men, kiereste Farbroder! jeg besvær Dem i Deres Navn, som har givet mig Livet, ved det Blod, som De har tilfælles med mig, lad Dem røre, lad Dem bevæge!

Geronte
(lidt efter lidt bevæget. Han tører Øinene, saa at Dalancour ikke seer det, og siger sagte:)
Hvordan? Du understaaer dig endnu —

Dalancour.
Det er ikke Tabet af min Stand, som gior mig utrøstelig; det er en værdigere Følelse, som besieler mig: det er Æren. Vilde De vel tillade, at Deres Brodersøn skulde have Aarsag til at rødme over sine Handlinger? Jeg forlanger ikke noget af Dem for os selv; kun at jeg paa en værdig Maade kan efterkomme min Pligt. Og jeg lover for mig og min Kone, at Nød og Trang aldrig skal forfærde vore Hier-

Hierter, naar vi kun midt i vores Ulykke har til Trøst: en ubesmittet Redelighed, vores Kierlighed, Deres Ømhed og Høiagtelse.

Geronte.

Dit Skarn! du fortiente — — men jeg er ogsaa en Tosse. Dette Slags Sværmerie om Slægtskab taler hos mig til Fordeel for en Utaknemmelig — Staae op, Bedrager! jeg vil betale din Gield, og maaskee paa denne Maade sætte dig i Stand til, at giøre en ny.

Dalancour (rørt).

Ah! nei, min Farbroder. Det svær jeg Dem til — De skal af min Opførsel see — —

Geronte.

Hvilken Opførsel, elendige Daare! af en Mand, som er indtagen af sig selv; som lader sig lede af en forfængelig, hoffærdig og letsindig Kone — —

Dalancour (heftig).

Nei, jeg svær Dem til, at det ikke er min Kones Skyld. De kiender hende ikke.

Geronte
(endnu heftigere).

Du forsvarer hende, du lyver mig op i Øinene! Tag dig i Agt. Der hører kun lidt til, at jeg ikke for din Kones Skyld tager det Løvte tilbage, som du har afnødt mig. — — Ja, ja, jeg tager det tilbage; du faaer intet af mig. Din Kone, din Kone — jeg kan ikke lide hende; jeg vil ikke see hende.

Dalancour.

O, min Farbroder! De sønderslider mit Hierte!

Ottende Scene.

De Forrige. Frue Dalancour.

Fruen.

Ah, min Herre! dersom De tiltroer mig at være Aarsag i Deres Brodersøns slette Omstændigheder, saa er det billigt, at jeg allene lider derfor. Den Uvidenhed, som jeg hidindtil har levet udi, er ingen tilstrækkelig Undskyldning i Deres Øine. Ung, uerfaren, som jeg er, har jeg ladet mig lede af en Mand, som jeg elskede. Verden rev mig hen med sig, og Exempler forførte mig; jeg var fornøiet, og jeg troede mig lykkelig. Men jeg lader til at være skyldig, og det er nok. Kun at min Mand maae blive Deres Velgierning værdig, saa underskriver jeg Deres græsselige Dom, og slider mig løs af hans Arme. Jeg udbeder mig kun een Naade af Dem: formindsk Deres Had mod mig, undskyld mit Kiøn, min Alder, undskyld en Mands Svaghed, som af alt for megen Kierlighed — —

Geronte.

He! troe ikke at føre mig bag Lyset, Frue.

Fruen.

O Himmel! saa er der da ingen Redning mere! Ak, min beste Dalancour! jeg har altsaa giort dig ulykkelig — — jeg dør.

(Falder om i en Lænestoel. Dalancour løber hen for at komme hende til Hielp.)

Geronte

(uroelig, bevæget, rørt).

Herhid! heida! Marton!

Nien-

Niende Scene.

De Forrige. Marton.

Marton.

Herre, her er jeg, Herre.

Geronte (heftig).

Vend dig om, der — gaae — seer du ikke — gaae, kom hende til Hielp.

Marton.

Frue, Frue, hvorledes er det fat?

Geronte

(giver Marton en aflang Flaske).

See der, see der, der er Eau de Cologne. (til Dalancour) Nu vel.

Dalancour.

Ah! min Farbroder —

Geronte

(nærmer sig til Fruen, og siger opfarende til hende:)

Hvorledes er det med Dem?

Fruen

(reiser sig ganske sagte, og siger med en mat Stemme:)

De er alt for god, min Herre, at De vil bekymre Dem om mig. Bryd Dem ikke om min Svaghed; det er Hiertet, som taler. Jeg vil samle mine faa Kræfter, jeg reiser herfra, og jeg skal vide at skikke mig i min Ulykke.

Geronte

(bevæget, men siger ikke et Ord).

Dalancour (bedrøvet).

Ah! min Farbroder! kan De taale, at —

Geronte

(til Dalancour heftig).

Hold Munden. (til Fruen opfarende) Bliv her i Huset hos Deres Mand.

Fruen.

Fruen.

Ah! min Herre.

Dalancour (henrykt).

Ah! min allerbeſte Farbroder!

Geronte

(alvorlig, men uden Heftighed; tager dem hver ved ſin Haand).

Hør. Min Sparſommelighed har ikke været for mig ſelv; I havde fundet det engang efter min Død. I forøder det nu; Kilden er udtømt. Vogt jer vel derfor; derſom Erkiendtlighed ikke rører jer, ſaa lad Æren forbinde jer dertil.

Fruen.

Deres Godhed — —

Dalancour.

Deres Ædelmodighed — —

Geronte.

Det er nok.

Marton.

Herre.

Geronte (til Marton).

Hold Munden, Sladdrer.

Marton.

Da De nu er i Gang med at giøre vel, vil De da ikke ogſaa giøre noget for Frøken Angelique?

Geronte (heftig).

Apropos! hvor er hun?

Marton.

Hun er ikke langt borte.

Geronte.

Er hendes Kiereſte hos hende?

Marton.

Hendes Kiereſte?

Geron-

Geronte.

Ja. Er han endnu vred? Vil han da ikke mere komme til mig? Skulde han være borte?

Marton.

Hendes Kiereste, Herre — er her.

Geronte.

Saa lad dem komme hid.

Marton.

Angelique og hendes Kiereste?

Geronte (heftig).

Ja, Angelique og hendes Kiereste.

Marton.

Desto bedre. Paa Timen, Herre. (siger hen mod Coulisserne) Kommer hid, kommer hid, mine Børn, værer ikke bange.

Tiende Scene.

Dalancour. Valerius. Dorval. Geronte. Angelique. Frue Dalancour. Marton.

Geronte
(da han seer Valerius og Dorval).

Hvad er det? Hvad vil den anden?

Marton.

Det er baade Kiereſten og Forloveren, Herre.

Geronte
(til Angelique).

Kom nærmere.

Angelique
(nærmer sig skielvende, og vender sin Tale til Fruen).

Ah, min Søster! hvor har jeg ikke Aarsag til at bede Dem om Forladelse!

Marton (til Fruen).

Og jeg ogsaa.

Geron=

Geronte (til Dorval).

Kom hid, min Hr. Brudgom. Nu vel. Er De endnu vred? Hvorfor kommer De ikke?

Dorval.

Er det mig?

Geronte.

Dem selv.

Dorval.

Forlad mig det; jeg er kun Forloveren.

Geronte.

Forloveren?

Dorval.

Ja, der har De hele Hemmeligheden. Dersom De havde ladet mig komme til at forklare mig —

Geronte.

Hemmelighed. (til Angelique) Er der noget hemmeligt derunder?

Dorval

(alvorlig og behiertet).

Hør mig, min Ven. De kiender Valerius. Han fik det Uhæld at vide, som truede dette Huus; og derfor kom han hid, for at tilbyde Hr. Dalancour sine Midler, og Angelique sin Haand. Han elsker hende, og han er beredvillig, at ægte hende uden Medgivt, at forviisse hende om 4000 Rdlr. Rente efter hans Død. Jeg kiender Dem, jeg veed, at De holder af gode Handlinger. Jeg har faaet ham til at blive her, og jeg har paataget mig at fremstille ham for Dem.

Geronte

(meget opbragt til Angelique).

Du havde ingen Kiereste? Du har bedraget mig. Nei, jeg tillader det ikke. Det er Underfundighed

digbed saavel fra den ene som fra den anden Kant, og jeg tilsteder det aldrig.

Angelique (grædende).

Min beste Farbroder — —

Valerius

(med Passion, bedende).

Min Herre!

Dalancour.

De er saa god.

Fruen.

De er saa ædelmodig.

Marton.

Min kiere Herre!

Geronte (sagte og rørt).

Forbandet være mit lumpne Sind! Jeg kan ikke vedligeholde min Arrighed, som jeg gierne vilde. Jeg kunde gierne slaae mig selv paa Øret.

(Alle paa eengang igientage ovenstaaende Bønner, og omringe ham.)

Geronte.

Hold Munden, lad mig være. Gid Fanden havde jer, og lad ham ægte hende?

Marton (høit).

Ægte hende uden Medgivt?

Geronte

(heftig til Marton).

Hvorledes? Uden Medgivt? Skulde jeg givte min Broderdatter bort uden Medgivt? Skulde jeg ikke have Raad til at give hende Medgivt? Jeg kiender Valerius. Den ædle Handling, som han havde i Sinde, fortiener endog min Belønning. Ja, han skal faae Medgivten og de 25000 Rdlr., som jeg har lovet hende.

Vale-

Valerius.

Hvilken Naade!

Angelique.

Hvilken Godhed!

Fruen.

Hvilket Hierte!

Dalancour.

Hvilket Exempel!

Marton.

Længe leve min Herre!

Dorval.

Længe leve min gode Ven!

(Alle omringe ham paa engang, overvælde ham med Omfavnelser, og igientage ovenstaaende Lovtale.)

Geronte

(som søger at rive sig los, skriger høit).

Stille! stille! stille! (kaider) Picard.

Ellevte Scene.

De Forrige. Picard.

Picard.

Herre.

Geronte.

De spise hos mig til Aften. De ere allesammen budne. Dorval! vi vil imidlertid spille et Partie Skak.

Ende paa Skuespillet.

